MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

ACADEMIA MILITARĂ A FORȚELOR ARMATE „ALEXANDRU CEL BUN”

Cu titlu de manuscris

CZU: 351.75 (043.3)

TALMACI VALENTIN

ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA SECURITĂȚII ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

SPECIALITATEA: 582.01. SECURITATE ȘI APĂRARE

Teză de doctor în Științe militare

Conducător științific: **PERJU Veaceslav, dr. hab., acad. AII**

Autor: **TALMACI Valentin**

CHIȘINĂU, 2026

© TALMACI, Valentin, 2026

CUPRINS

ADNOTĂRI (în limba română, rusă și engleză) 5
LISTA TABELELOR 8
LISTA FIGURILOR 9
ABREVIERI 10
INTRODUCERE 11
1. SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL ASIGURĂRII ȘI RESTABILIRII ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ 22
1.1. Importanța problematicii în domeniul securității publice 22
1.2. Situația actuală în domeniul ordinii și securității publice în context național 26
1.3. Ordinea şi securitatea publică în context internațional 39
1.4. Analiza comparată dintre sistemele de nivel naţional şi internaţional prin prisma riscurilor, provocărilor și amenințărilor cu impact asupra securităţii publice 44
2. METODOLOGIA CERCETĂRII ȘI SISTEMATIZAREA MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ ȘI A ÎNCĂLCĂRILOR ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE 53
2.1. Metodologia cercetării 53
2.2. Organizarea, clasificarea și caracteristica manifestațiilor publice 62
2.3. Evoluția încălcărilor de grup și etapele de trecere de la manifestații pașnice la cele de violență 72
2.4. Metode de ameliorare a situațiilor de criză 77
2.5. Concluzii la capitolul 2 81
3. CONCEPTUL ȘI ARHITECTURA SISTEMULUI DE SECURITATE PUBLICĂ 83
3.1. Conceptul sistemului de securitate publică 83
3.2. Arhitectura sistemului de securitate publică 89
3.3. Sistemul integrat operațional de asigurare şi restabilire a securităţii publice 98
3.4. Concluzii la capitolul 3 102
4. METODE, DISPOZITIVE ŞI TACTICI DE ASIGURARE ȘI RESTABILIRE A ORDINII ȘI SECURITĂŢII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ 104
4.1. Asigurarea ordinii și securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 104
4.1.1. Elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 105
4.1.2. Dispozitive şi tactici de acţiune la asigurarea ordinii şi securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 108
4.2. Restabilirea ordinii și securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 121
4.2.1. Metode de restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 121
4.2.2. Dispozitive și tactici de restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 123
4.2.3. Acțiuni ale structurilor de forță la restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 127
4.4. Concluzii la capitolul 4 137

5. EVALUAREA EFICIENȚEI FORȚELOR LA ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ 139
5.1. Metodologia privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă 139
5.2. Eficiența forțelor la asigurarea şi restabilirea ordinii și securităţii publice conform tehnicilor propuse 144
5.3. Eficiența forțelor la asigurarea ordinii și securităţii publice conform tehnicilor existente 148
5.4. Analiza eficienței sistemului de ordine și securitate publică 152
5.5. Concluzii la capitolul 5 157
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI 159
BIBLIOGRAFIE 163
ANEXE 177
Anexa 1. Act de implementare a rezultatelor cercetărilor 177
Anexa 2. Rezoluția cu privire la raportul de similitudini 178
Anexa 3. Definiții 180
Anexa 4. Activitățile forţelor de securitate publică 184
Anexa 5. Arhitectura sistemului național de ordine şi securitate publică 185
Anexa 6. Structura sistemului de securitate publică al MAI 186
Anexa 7. Constituirea companiilor mobile de intervenție 187
Anexa 8. Structura Direcţiei de Poliţie 188
Anexa 9. Competențele Poliţiei și Carabinierilor 189
Anexa 10. Sistemul integrat operațional de asigurare şi restabilire a ordinii și securităţii publice 190
Anexa 11. Dispozitive de acţiune la asigurarea ordinii și securității publice 191
Anexa 12 . Baraje 192
Anexa 13. Integrarea vehiculelor în elementul de contact 193
Anexa 14. Cordoanele de ordine publică 194
Anexa 15. Coridoare de trecere 195
Anexa 16. Zonele de acțiune divizate pe aliniamente 196
Anexa 17. Dispozitivul forţelor de restabilire a ordinii publice 197
Anexa 18. Dispozitivul (procedeu) saltului ofensiv 198
Anexa 19. Dispozitiv (procedeu) de dispersare 199
Anexa 20. Dispozitiv (procedeu) pentru ridicarea capilor instigatori 200
Anexa 21. Detașamentul Mobil de Intervenție 201
DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII 202
CV-ul AUTORULUI 203

ADNOTARE

TALMACI Valentin „Asigurarea și restabilirea securităţii în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, teză de doctor în Ştiinţe militare, Chișinău, 2026.

Structura tezei: adnotări, listele tabelelor şi figurilor, abrevieri, introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 169 de titluri, 152 de pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 11 articole științifice, dintre care 5 în reviste de specialitate din Republica Moldova şi România și 6 în materiale ale unor conferințe științifice internaționale.
Cuvinte-cheie: sistem, asigurare, restabilire, securitate, ordine publică, manifestație.
Scopul lucrării constă în elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor și tacticilor de acțiune ale acestor forțe.
Obiectivele cercetării constau în analiza situației actuale și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice; perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice și adaptarea lor la riscurile și amenințările actuale; elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în baza rezultatelor acțiunilor întreprinse.
Noutatea și originalitatea științifică constă în elaborarea unui model metodologic integrat de sporire a eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, bazat pe corelarea situației operative cu arhitectura sistemului, conducerea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea rezultatelor operaționale.
Rezultatele obţinute care contribuie la soluționarea problemei ştiinţifice importante constau în elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin integrarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor de gestionare a situațiilor de criză, a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune, precum și a evaluării eficienței forțelor.
Semnificația teoretică constă în dezvoltarea cadrului conceptual și metodologic al domeniului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.
Valoarea aplicativă a lucrării: rezultatele științifice permit dezvoltarea sistemului de asigurare și restabilire a securității publice prin aplicarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune și evaluarea eficienței forțelor.
Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele cercetării sunt implementate în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

АННОТАЦИЯ

ТАЛМАЧ Валентин «Обеспечение и восстановление общественной безопасности во время массовых демонстраций», докторская диссертация в области социальных и экономических наук, Кишинау, 2026.

Структура диссертации: аннотации, списки таблиц и рисунков, сокращения, введение, пять глав, общие выводы и рекомендации, библиография из 169 наименований, 152 страниц основного текста. Результаты диссертации представлены в 11 научных статьях, из них 5 в специализированных журналах в Республике Молдова и Румынии и 6 в материалах международных научных конференций.

Ключевые слова: система, обеспечение, восстановление, безопасность, общественный порядок, демонстрация.

Цель работы заключается в разработке методологии повышения эффективности сил по обеспечению и восстановлению общественного порядка и общественной безопасности во время массовых мероприятий посредством совершенствования концепции и архитектуры системы, а также методов и тактики действий этих сил.

Задачи исследования заключаются в анализе современного состояния и систематизации массовых мероприятий и нарушений общественного порядка и общественной безопасности; совершенствовании концепции и архитектуры системы, методов, средств и тактики действий по обеспечению и восстановлению общественного порядка и общественной безопасности и их адаптации к современным рискам и угрозам; разработке методологии оценки эффективности сил на основе результатов предпринятых действий.

Научная новизна и оригинальность заключается в разработке интегрированной методологической модели повышения эффективности сил по обеспечению и восстановлению общественного порядка и безопасности во время массовых мероприятий, основанной на взаимосвязи оперативной обстановки с архитектурой системы, управлением силами, методами и тактическими построениями действий, а также оценкой результатов оперативной деятельности.

Полученные результаты, способствующие решению важной научной проблемы, заключаются в разработке методологии повышения эффективности сил по обеспечению и восстановлению общественного порядка и безопасности во время массовых мероприятий посредством интеграции концепции и архитектуры системы, методов управления кризисными ситуациями, методов, способов и тактик действий, а также оценки их эффективности.

Теоретическая значимость заключается в развитии концептуальной и методологической основы в области обеспечения и восстановления общественного порядка и безопасности во время массовых мероприятий.

Практическая значимость работы: полученные научные результаты позволяют развивать систему обеспечения и восстановления общественной безопасности посредством применения методов, способов построения и тактики действий, а также оценки эффективности сил.

Внедрение научных результатов: результаты научных исследований внедрены в Генеральный Инспекторат Карабинеров Министерства Внутренних Дел Республики Молдова.

ANNOTATION

TALMACI Valentin "Ensuring and restoring security during mass demonstration", PhD thesis of social and economic sciences, Chisinau, 2026.

Structure of the thesis: annotations, lists of tables and figures, abbreviations, introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, references comprising 169 titles, and 152 pages of basic text. The results are reflected in 11 scientific articles: 5 published in specialized journals in the Republic of Moldova and Romania and 6 in international conference proceedings.
Keywords: system, assurance, restoration, security, public order, demonstration.
The purpose of the study is to develop a methodology for enhancing the effectiveness of forces responsible for ensuring and restoring public order and public security during mass gatherings by improving the concept and architecture of the system, as well as the methods and tactics of action of these forces.

The research objectives are to analyze the current situation and systematize mass gatherings and violations of public order and public security; improve the concept and architecture of the system, as well as the methods, operational devices, and tactics of action for ensuring and restoring public order and public security, and adapt them to current risks and threats; and develop a methodology for assessing the effectiveness of the forces based on the results of the actions undertaken.

The scientific novelty and originality lie in the development of an integrated methodological model for increasing the effectiveness of forces responsible for ensuring and restoring public order and security during mass gatherings, based on correlating the operational situation with the system architecture, force command, methods and tactical formations, and the assessment of operational results.

The obtained results contributing to solving the important scientific problem consist in developing a methodology for increasing the effectiveness of forces responsible for ensuring and restoring public order and security during mass gatherings through the integration of the system concept and architecture, crisis management methods, methods, action formations and tactics, and the assessment of their effectiveness.

The theoretical significance lies in the development of the conceptual and methodological framework in the field of ensuring and restoring public order and security during mass gatherings.

Applicative value: consists in developing proposals and recommendations for the public order and security system, including legislative harmonization, delimitation of competencies and responsibilities, and application of new methods, tactics, techniques and procedures of action. The results can contribute to increasing intervention efficiency, reducing response time and improving coordination and crisis management.

Implementation of scientific results: the results were implemented within the General Carabinieri Inspectorate of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova.

LISTA TABELELOR

1. Tabelul 5.1. Datele privind durata acțiunii forțelor la asigurarea ordinii și securității publice.. 151

2. Tabelul 5.2. Datele privind durata acțiunilor forțelor la restabilirea ordinii și securității publice.....152

3. Tabelul 5.3. Datele privind analiza comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică.....155

LISTA FIGURILOR

1. Figura 5.1 Metodologia de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de mesă.....138
2. Figura 5.2 Durata acțiunilor la asigurarea ordinii publice conform tehnicilor existente și celor propuse.....151
3. Figura 5.3 Durata acțiunilor la restabilirea ordinii publice conform tehnicilor existente și celor propuse.....152
4. Figura 5.4 Relația timpurilor acțiunilor la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse.....153

ABREVIERI

AOP	Asigurarea Ordinii Publice
AROP	Asigurarea şi Restabilirea Ordinii Publice
AZFP	Aparat de zbor fără pilot
CNA	Centrul National Anticorupție
CNMC	Centrul National de Management al Crizelor
CNCIAOP	Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică
DGMO	Direcția Generală Management Operațional
DRP	Direcția Regională de Poliție
DRC	Direcția Regională de Carabinieri
DR	Direcția Regională
DTC	Departamentul Trupelor de Carabinieri
EPRO	Echipe ale Poliției de Reacționare Operativă
IGC	Inspectoratul General de Carabinieri
IGP	Inspectoratul General al Poliției
INSP	Inspectoratul Național de Securitate Publică
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
OAI	Organele Afacerilor Interne
OP	Ordine Publică
SP	Securitate Publică
OSP	Ordine şi Securitate Publică
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
SMO	Stat Major Operativ
SPCSE	Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale

INTRODUCERE

Motivația alegerii subiectului de cercetare. Alegerea subiectului „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă” este determinată de necesitatea perfecționării mecanismelor de organizare, coordonare și intervenție a forțelor de ordine și securitate publică în situații caracterizate prin evoluția rapidă a riscurilor și amenințărilor.

Complexitatea manifestațiilor cu caracter de masă, posibilitatea transformării acestora din forme pașnice în situații de criză, precum și necesitatea asigurării unui răspuns operativ, proporțional și coordonat impun dezvoltarea unor abordări integrate privind organizarea sistemului, metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune ale forțelor.

În acest context, necesitatea corelării experienței practice, a cerințelor cadrului normativ și a rezultatelor obținute prin examinarea soluțiilor operaționale a determinat orientarea cercetării spre elaborarea unei metodologii privind sporirea eficienței forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Actualitatea și importanța temei abordate. Problema abordată privind asigurarea și restabilirea securității publice este de o importanță deosebită în plan internațional și național. În perioada ultimelor decenii, au avut loc evenimente însoțite de pierderi materiale și umane, în urma gravelor încălcări ale ordinii și securității publice în diferite state, cum ar fi: Franța, Spania, Italia, România, Germania, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Georgia.

Actualele evenimente de amploare din Georgia, în cadrul cărora manifestațiile pașnice au evoluat în confruntări violente, pe fondul deciziei Guvernului de a suspenda negocierile pentru aderarea la Uniunea Europeană, iar forțele de OSP au recurs la metode de intervenție coercitivă pentru dispersarea manifestanților, au devenit, de asemenea, un subiect de preocupare atât pentru autoritățile centrale, cât și pentru reprezentanții forțelor de OSP din Republica Moldova.

Problematica asigurării și restabilirii ordinii și securității publice s-a conturat și în contextul evenimentelor din anii precedenți, care au exercitat un impact negativ semnificativ asupra securității societale, precum și al altor manifestații cu caracter de masă desfășurate de la proclamarea independenței Republicii Moldova până în prezent, evidențiind necesitatea consolidării mecanismelor de prevenire și gestionare a situațiilor de criză.

În condițiile războiului declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei, precum și ale manifestării unor factori de natură internă și externă, asigurarea și menținerea ordinii și securității publice constituie o preocupare majoră și pentru Republica Moldova. În acest context, acțiunile desfășurate de forțele separatiste, inclusiv prin organizarea unor mitinguri, proteste și alte forme de manifestare cu caracter politic, pot genera riscuri și vulnerabilități pentru ordinea și securitatea

publică, impunând consolidarea capacităților instituționale de prevenire, gestionare și, după caz, restabilire a acesteia. Acțiunile desfășurate de forțele de OSP în anumite situații de criză au evidențiat o serie de deficiențe în organizarea și executarea misiunilor, reflectate prin disfuncționalități de ordin organizatoric și operațional, diminuarea eficienței intervenției, precum și prin dificultăți în delimitarea responsabilităților, coordonarea acțiunilor și alocarea resurselor. Aceste deficiențe au afectat, în anumite situații, capacitatea Poliției și a celorlalte structuri responsabile de a exercita în mod eficient competențele atribuite în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice.

Actualmente, sistemul de ordine și securitate publică se află într-un proces de transformare conceptuală. Sunt întreprinse măsuri pentru asigurarea corelării cadrului normativ național cu cel european, precum și pentru consolidarea capacităților organizatorice și funcționale necesare îndeplinirii misiunilor de ordine și securitate publică. Totodată, se urmărește eliminarea suprapunerilor și dublărilor de competențe prevăzute în actele legislative și normative în vigoare.

Problematica dată a fost cercetată şi descrisă în diferite lucrări ştiinţifice. În lucrarea autorilor Andreescu A., Andreescu T., Zaharia C. [2, p.216, 278- 279], precum și în cea a lui Ardelean G. [3] sunt analizate aspecte referitoare la adunările publice și regimul juridic al răspunderii pentru prejudiciul cauzat în mod colectiv în cadrul manifestărilor de masă. Totodată, se evidențiază cadrul normativ și implicațiile juridice ale participării la astfel de evenimente. Cu toate acestea, în niciuna dintre sursele menționate nu sunt abordate în mod explicit dimensiunile tactice ale activităților de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, precum și metodele operaționale de gestionare și ameliorare a situațiilor de criză din domeniul OSP.

În lucrarea dlor Beșleaga Gr., Guțuleac V. [9] se abordează problematica asigurării securității în contextul tulburărilor și dezordinilor de masă, evidențiind anumite particularități ale intervenției structurilor competente în astfel de situații. Cu toate acestea, analiza rămâne preponderent generală, fără a acorda o atenție suficient de detaliată acțiunilor tactice ale forțelor implicate în procesul de restabilire a ordinii și securității publice (OSP). Astfel, dimensiunea operațional-tactică a intervenției este tratată insuficient, ceea ce limitează valoarea aplicativă a concluziilor în contextul gestionării situațiilor de criză.

În articolul dnei Bologan A. [10, p.5-9] se analizează preponderent aspectele juridico-tactice de ordin teoretic privind asigurarea securității și ordinii publice în contextul manifestărilor de masă. Totuși, abordarea rămâne limitată la nivel conceptual, fiind insuficient dezvoltate dimensiunile practico-tactice ale intervenției structurilor competente în procesul de restabilire a

ordinii și securității publice. În consecință, lipsesc clarificările necesare privind aplicabilitatea operațională a principiilor enunțate în situații reale de criză.

În cartea lui Crudu S. [27, p.206-214] se abordează problematica intervenției forțelor de ordine și securitate publică (OSP) din perspectiva cadrului juridic, punând accent pe garantarea respectării ordinii și securității publice, precum și pe asigurarea protecției drepturilor omului în contextul desfășurării manifestațiilor cu caracter de masă. Totodată, analiza este preponderent normativă, fără a evidenția în mod explicit succesiunea sau ordinea tactică de intervenție a forțelor implicate, ceea ce limitează dimensiunea aplicativ-operațională a conținutului științific expus.

În lucrarea lui Cebotari M. [28, p.174-189] sunt analizate o serie de lacune admise de forțele de ordine publică (OP) în procesul gestionării manifestărilor cu caracter de masă, evidențiindu-se deficiențe de ordin organizatoric, operațional și decizional. Cu toate acestea, studiul nu surprinde în mod suficient direcțiile de evoluție, tendințele contemporane și perspectivele de dezvoltare a sistemului de ordine și securitate publică, ceea ce limitează caracterul său prospectiv și aplicativ în contextul modernizării domeniului.

Gratii V. [38, p.227] a descris doar principii şi reguli generale privind tactica intervenţiei cu aplicarea şi folosirea armei, referindu-se mai mult la partea juridică a problemei tactice de folosire şi aplicare a armei de foc, dar nu şi la compartimentul acţiunilor tactice a forţelor la asigurarea şi restabilirea OSP.

Și Erhan I. [31, p.333-345] s-a referit doar la aspectele managementului situaţiilor de criză privind protecţia şi respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului în timpul asigurării OSP şi niciun aspect tactic al forțelor de OSP nu a fost descris.

În lucrarea [110, p.256-260] se face referire la unele aspecte foarte importante pentru domeniul de ordine şi securitate publică, şi anume tactica percheziţiei persoanelor participante la evenimente publice şi asigurarea drepturilor omului în timpul manifestaţiilor cu caracter de masă, evitând să se expună pe marginea problematicii tactice (formele, metodele, ordinea acţiunilor ce țin de elementele din dispozitivul de asigurare şi restabilire a OSP) de intervenție a forţelor de ordine publică.

Lucrarea lui Ostap S. [124] reprezintă o contribuție notabilă a unui autor din afara sistemului juridic și al ordinii și securității publice, abordând diverse aspecte ale domeniului OSP. Accentul este pus preponderent pe dimensiunea juridică a acțiunilor forțelor de OSP în cadrul manifestațiilor de masă. Deși autorul încearcă să surprindă și componenta tactică a intervențiilor, analiza rămâne la nivel juridic, fiind limitată la aspecte privind optimizarea gestionării ordinii publice în contextul întrunirilor publice.

În lucrările dlor Bencheci M. [6, p.237-240] și Bencheci M., Comendant V. [7] se examinează etapele de elaborare a politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova, precum și principalele provocări, amenințări și riscuri cu impact asupra securității naționale, inclusiv direcțiile posibile de ameliorare a acestora. De asemenea, este analizată imaginea instituțională a organelor de securitate ale statului. Totuși, nu este evidențiată în mod suficient importanța sectorului de ordine și securitate publică internă în cadrul arhitecturii generale a securității naționale.

În urma analizei literaturii de specialitate din Republica Moldova privind tema abordată, s-a constatat că, în prezent, domeniul ordinii și securității publice este insuficient investigat din perspectiva cercetărilor fundamentate științific. Analiza Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului [68] şi Legii cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri [69] a permis de a constata o dublare de competenţe, misiuni şi responsabilităţi între aceste două instituţii. În lucrarea [4] privind structura și pregătirea forțelor de ordine publică în alte țări de asemenea nu sunt descrise aspectele acţiunilor tactice ale forțelor la asigurarea și restabilirea OSP.

În raport cu cele expuse, se conturează necesitatea realizării unei cercetări privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică. Prezenta cercetare a fost efectuată în conformitate cu Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 [98], Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne în perioada 2022-2030 [122], Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată de Parlamentul Republicii Moldova, 17 noiembrie 2022 [123], Strategia Națională de ordine și securitate publică [118], Strategia de Securitate şi Apărare Naţională [120], planurile privind direcţiile de dezvoltare prioritară a cercetărilor ştiinţifice ale Ministerului Apărării al RM şi ale Ministerului Afacerilor Interne al RM, precum şi planurile de cercetări ştiinţifice ale Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” şi ale Academiei „Ştefan cel Mare” a MAI al RM.

Scopul lucrării constă în elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor și tacticilor de acțiune ale forțelor.

În cadrul prezentei cercetări, metodologia privind sporirea eficienței forțelor este concepută ca un ansamblu integrat de principii, procedee, metode, dispozitive și instrumente de organizare, conducere și evaluare a acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Elementele conceptuale, arhitecturale și tactico-operative perfecționate în cadrul cercetării constituie componente interdependente ale acestei metodologii, iar eficiența

soluțiilor propuse este determinată prin evaluarea comparativă a acțiunilor și indicatorilor operaționali.

Obiectivele cercetării constau în analiza situației actuale în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă; analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice; perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică, adaptat condițiilor actuale de manifestare a riscurilor și amenințărilor; perfecționarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune ale forțelor pentru asigurarea și restabilirea securității publice; elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, în baza unor indicatori de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Noutatea și originalitatea științifică constă în elaborarea unui model metodologic integrat de sporire a eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, bazat pe corelarea situației operative cu arhitectura sistemului, conducerea unitară a forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea rezultatelor operaționale. Modelul stabilește o succesiune operațională de la evaluarea situației și organizarea dispozitivului până la aplicarea graduală a metodelor și tacticilor și evaluarea rezultatelor prin indicatori operaționali și temporali, asigurând adaptarea acțiunilor forțelor la dinamica situației operative și orientarea acestora spre sporirea eficienței intervenției.

Ipoteza cercetării constă în presupunerea că elaborarea unei metodologii privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, bazată pe integrarea conceptului și arhitecturii sistemului cu metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune, adaptate dinamicii situației operative și evaluate prin indicatori operaționali și temporali, va contribui la eficientizarea acțiunilor forțelor și la îmbunătățirea rezultatelor operaționale.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice importante constau în elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin integrarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor de gestionare a situațiilor de criză, a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune, precum și a evaluării eficienței forțelor.

Semnificația teoretică a lucrării constă în dezvoltarea cadrului conceptual și metodologic al domeniului asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin corelarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică cu metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune ale forțelor și cu evaluarea eficienței acestora.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în propunerile formulate privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică, armonizarea cadrului legislativ, delimitarea competențelor și atribuțiilor structurilor implicate, precum și aplicarea unor metode, tactici, tehnici și procedee de acțiune pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Aplicarea acestora poate contribui la sporirea eficienței intervenției, reducerea timpului de reacție, îmbunătățirea coordonării forțelor și gestionarea eficientă a situațiilor de criză.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele obținute au fost implementate în cadrul activității Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, prin aplicarea unor metode, dispozitive și tactici de acțiune elaborate în cadrul lucrării, fapt confirmat prin documentul de implementare prezentat în Anexa 1.

Metode de cercetare: Cercetarea de față este fundamentată pe un ansamblu coerent de metode științifice, atât teoretice, cât și aplicative, care au permis investigarea complexă a domeniului ordinii și securității publice. În acest context, au fost utilizate metode empirice orientate spre analiza unor documente relevante și practici internaționale specifice domeniului, precum și metode de modelare conceptuală și sistemică, în vederea elaborării arhitecturii sistemului, metodologiei de intervenție și mecanismelor de evaluare. În vederea atingerii scopului menționat și realizării obiectivelor cercetării au fost utilizate următoarele metode de cercetare:

- *metoda dialectică* a fost utilizată pentru examinarea fenomenului în dinamica și interdependența componentelor sale, cu evidențierea modificării situației operative, a relațiilor dintre riscuri, metode și dispozitive de acțiune;

- *metoda expunerii logice* a fost utilizată pentru structurarea coerentă a demersului științific și formularea concluziilor rezultate din cercetare;

- *metoda logică* a fost utilizată pentru structurarea coerentă a demersului științific și formularea concluziilor rezultate din cercetare;

- *metoda teoretică* a permis studiul critic și sistematizarea literaturii de specialitate, vizând aspecte legate de asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice;

- *metoda empirică* a contribuit la identificarea și evaluarea obiectivă a nivelului actual de securitate în domeniul ordinii publice, inclusiv în contextul desfășurării evenimentelor cu participare masivă;

- *metodă comparativă* a fost utilizată pentru analiza comparată a sistemului național de securitate publică în raport cu metodele existente în alte state;

- *metoda observației* a contribuit la aprofundarea cunoașterii problemelor și performanțelor sistemului actual de ordine și securitate publică;

- *metoda analitică* a facilitat identificarea disfuncționalităților în activitatea structurilor de OSP și formularea unor propuneri de optimizare;

- *metoda simulării și modelării* a fost utilizată pentru examinarea soluțiilor elaborate în condiții apropiate de situațiile operaționale specifice manifestațiilor cu caracter de masă;

- *metoda implementării* a fost utilizată pentru verificarea și valorificarea practică a rezultatelor cercetării;

- *abordarea sistemică* a permis examinarea ordinii și securității publice ca sistem complex, alcătuit din componente aflate în interacțiune, precum și analiza relațiilor dintre structurile, forțele, mijloacele și mecanismele de conducere și intervenție;

- *abordarea interdisciplinară* a permis integrarea cunoștințelor și metodelor din domenii conexe, în vederea examinării fenomenului cercetat din perspectiva securității publice, managementului, tacticii de acțiune și organizării forțelor;

- *abordarea comparativă* a fost utilizată pentru examinarea unor practici și soluții aplicate în diferite sisteme de ordine și securitate publică și pentru identificarea unor elemente relevante pentru perfecționarea sistemului național;

- *abordarea aplicativă* a orientat cercetarea spre elaborarea unor soluții cu posibilitate de utilizare practică în activitatea forțelor implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

Demersul investigativ s-a bazat pe principiile obiectivității, rigurozității și calității, utilizând raționamentul inductiv și deductiv pentru analiza proceselor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, atât în condiții standard, cât și în situații de criză.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele obţinute, ideile, concluziile şi recomandările cercetării efectuate au fost valorificate şi validate la conferinţe naţionale şi internaţionale, precum şi prin publicarea unor articole ştiinţifice în reviste specializate naţionale şi internaţionale, după cum urmează:

1. TALMACI, Valentin. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 308-316.
2. TALMACI, Valentin. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea

Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, Chișinău, RM, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 265-271.

3. TALMACI, Valentin. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.16, Chișinău, 2022, p.357-368, ISSN1857-0976.

4. TALMACI, Valentin. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense resourse management in the 21century”, Brașov, România, 28-29.10. 2021, p. 326-331.

5. TALMACI, Valentin. PERJU, Veaceslav. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, 2024, p. 179-196.

6. TALMACI, Valentin. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, Revista științifică „Legea și Viața”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr. 3(379), Chișinău, 2024, p.120-131.

7. TALMACI, Valentin. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, RM, 2024, p. 211-224.

8. TALMACI, Valentin. „Clasificarea şi organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.19, Chișinău, 2024, p.179-190, ISSN 1857-0976.

9. TALMACI, Valentin, PERJU Viaceslav. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice internaționale *„Prevenirea şi combaterea criminalității – probleme, soluții şi perspective”,* 25 aprilie 2024, Academia „Stefan cel Mare” a MAI RM, „Legea şi Viaţa”, ediţie specială, Chișinău, 2024, pag. 357-362.

10. TALMACI, Valentin. The evolution of the effectiveniess of the forces to ensure and restore public and securiti in the context of sports events. The Annals of the “Ştefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement eISSN 2601 - 341X, ISSN 1844-9131, 2024, p. 202-215.

11. TALMACI, Valentin. „Situația actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. În Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr.41/1, Chişinău, 2023, www.scf.usefs.md, p.48-53.

12. TALMACI Valentin. Procedeu de formare a cordonului mobil de protecție a participanților manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7695, din 26.05.2026.

13. TALMACI Valentin. Procedeu de dispersare a mulțimii pentru restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7703, din 16.06. 2026.

14. TALMACI Valentin. Procedeu de formare a unui coridor de trecere pentru protecția și deplasarea persoanelor în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr, intrare 7704, din 17.06. 2026.

15. TALMACI Valentin. Procedeu de formare a barajului de dirijare, canalizare și filtrare a participanților la manifestații cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7705, din 17.06. 2026.

Volumul şi structura tezei: adnotări, listele tabelelor şi figurilor, abrevieri, introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 169 de titluri, 152 de pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 11 articole științifice, dintre care 5 în reviste de specialitate din Republica Moldova şi România, și 6 în materiale ale conferințelor științifice internaționale.

În introducere se pune în evidenţă actualitatea şi importanță problemei abordate, scopul şi obiectivele tezei de doctorat, noutatea științifică a rezultatelor obținute, ipoteza de cercetare, problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor științifice şi sumarul compartimentelor tezei.

În capitolul 1 „Situația actuală în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, este evidențiată relevanța și complexitatea problematicii privind asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Capitolul include analiza situației actuale, fiind identificate avantajele și oportunitățile, precum și limitele și disfuncționalitățile sistemului existent. Totodată, sunt sistematizate principalele riscuri, provocări și amenințări și este realizată o analiză critică a literaturii de specialitate, fiind analizată istoriografia domeniului. Sistemul de asigurare a securității publice este analizat în plan național și internațional, inclusiv prin raportare la experiențe de criză din Republica Moldova, statele vecine și spațiul european. Rezultatele evidențiază caracterul imperfect al modelului actual, în special capacitatea de răspuns în situații de criză și gradul redus de interoperabilitate instituțională. În acest sens, este argumentată necesitatea modernizării structurilor instituționale ale Carabinierilor,

Poliției și altor componente ale sistemului OSP. Analiza comparativă a modelelor naționale și internaționale evidențiază bunele practici și direcțiile de optimizare a sistemului național.

În capitolul 2 „ Metodologia cercetării și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcării ordinii și securității publice”, este descrisă metodologia cercetării, sunt prezentate principiile de organizare și desfășurare a manifestațiilor, clasificarea și caracteristicile acestora, precum și evoluția încălcărilor colective și implicarea forțelor de ordine. Sunt definite direcțiile de comunicare instituțională și operațională pentru prevenirea escaladării tensiunilor. A fost perfecționată și elaborată o tipologie de 14 categorii de manifestații, în funcție de nivelul de organizare, scop, grad de risc și potențial de escaladare, pentru adaptarea răspunsului instituțional. Sunt analizate transformarea manifestațiilor pașnice în acțiuni violente. Aspectele privind psihologia mulțimilor sunt corelate cu eficientizarea intervenției. În final, sunt perfecționate și sistematizate metodele de intervenție în situații de criză: convingerea, constrângerea graduală și intervenția în forță, aplicate potrivit legalității, proporționalității și necesității.

În capitolul 3 „Conceptul și arhitectura sistemului de securitate publică”, sunt prezentate rezultatele privind dezvoltarea și elaborarea conceptuală, structura și direcțiile de modernizare a sistemului de securitate publică din Republica Moldova. Sunt propuse optimizarea mecanismelor instituționale, consolidarea cooperării interinstituționale și sporirea eficienței operaționale în gestionarea crizelor. Este dezvoltat și elaborat conceptul sistemului OSP, bazat pe componente legislative și principii moderne de acțiune, pentru o abordare unitară a gestionării crizelor. Se propune delimitarea competențelor structurilor și a ordinii de gestionare a evenimentelor publice, precum și dezvoltarea capacității operative prin consolidarea unităților mobile. Este propusă o arhitectură modernizată a sistemului, bazată pe integrare instituțională și conducerea unitară a forțelor, cu evidențierea rolului Centrului Național de Management al Crizelor. În final, sunt definite funcțiile și mecanismele de coordonare pentru eficientizarea managementului operațional.

În capitolul 4 „Metode, dispozitive și tactici de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, sunt perfecționate și elaborate tactici și tehnici operaționale moderne, adaptate evoluției mediului de securitate și orientate spre sporirea eficienței acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice. Sunt descrise principalele tactici și procedee de acțiune ale structurilor de forță. Sunt prezentate tactici și tehnici de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, bazate pe intervenție graduală, în conformitate cu legalitatea și proporționalitatea. Este descris dispozitivul de restabilire a ordinii ca structură de dispunere a forțelor și mijloacelor pentru intervenția operativă și

dispersarea controlată a mulțimii. De asemenea, este prezentată succesiunea acțiunilor elementelor dispozitivului, cu accent pe coordonarea unitară, respectarea etapelor operaționale și aplicarea proporțională a măsurilor.

În capitolul 5 „Evaluarea eficienței forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, sunt prezentate rezultatele empirice și analitice privind evaluarea eficienței forțelor de ordine. Sunt elaborate modele matematice pentru analiza duratei acțiunilor în situații standard și de criză. Evaluarea se realizează comparativ, prin raportarea timpilor operaționali și a rezultatelor intervențiilor la procedurile existente și la modelele și tehnicile propuse. Sunt evidențiate diferențele de performanță, impactul asupra capacității de răspuns și relevanța operațională a soluțiilor pentru optimizarea procesului decizional. Totodată, sunt identificate elemente inovative integrate în dispozitivele de acțiune pentru consolidarea suportului operațional, creșterea siguranței personalului și îmbunătățirea coordonării interinstituționale. În baza rezultatelor, este elaborată metodologia privind sporirea eficienței forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, destinată eficientizării proceselor de planificare, organizare și conducere.

Concluzii generale și recomandări. Prezenta lucrare sintetizează rezultatele cercetării privind asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, domeniu caracterizat prin complexitate operațională și risc sporit. Analiza evidențiază tendințele de evoluție a manifestațiilor, vulnerabilitățile sistemice ale structurilor OSP și necesitatea modernizării mecanismelor de conducere, organizare și coordonare operațională pentru sporirea capacității de răspuns în situații de criză. Recomandările vizează perfecționarea cadrului normativ, optimizarea structurii instituționale, dezvoltarea tacticilor de intervenție și consolidarea mecanismelor de coordonare și gestionare a crizelor prin soluții organizaționale și operaționale integrate. În ansamblu, concluziile reflectă rezultatele cercetării și relevanța lor teoretico-aplicativă pentru eficientizarea sistemului de ordine și securitate publică.

1. SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL ASIGURĂRII ȘI RESTABILIRII ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

În capitolul 1 este evidențiată importanța problematicii și analizată istoriografia cercetării în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice. Sunt delimitate reperele conceptuale și instituțional-normative prin examinarea evoluției și a situației actuale a domeniului la nivel național și internațional. Totodată, este realizată o analiză comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică, fiind evidențiate particularitățile organizării, coordonării și acțiunii forțelor, precum și unele avantaje și limite ale acestora.

De asemenea, este efectuată o analiză critică a literaturii de specialitate și a surselor doctrinare naționale și internaționale, sunt precizate conceptele fundamentale utilizate în cercetare și sunt sintetizate principalele abordări relevante pentru problematica examinată. În același timp, sunt identificate și sistematizate principalele riscuri, provocări, amenințări și pericole cu impact asupra ordinii și securității publice, precum și factorii care pot influența evoluția situației operative în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În realizarea obiectivelor capitolului 1 au fost aplicate cu precădere metodele teoretică, empirică, analitică și comparativă, precum și abordările interdisciplinară și comparativă, pentru analiza situației actuale în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, care au contribuit la examinarea critică a literaturii de specialitate și a istoriografiei domeniului, la evaluarea situației existente în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice la nivel național și internațional, precum și la identificarea principalelor probleme, riscuri, lacune și direcții de dezvoltare a sistemului.

1.1. Importanța problematicii în domeniul securității publice

Evoluțiile geopolitice, economice și strategice din ultimele decenii au determinat transformări semnificative în toate domeniile societății, influențând caracterul, amploarea și dinamica riscurilor, provocărilor și amenințărilor la adresa securității naționale [1, p.22], [120], [127, p.265-271].

Distribuirea disproporționată a resurselor, epuizarea resurselor naturale și intensificarea manifestării intereselor etnice și religioase au contribuit la amplificarea fenomenului violenței, la

apariția și agravarea unor crize, conflicte armate și, în anumite situații, a unor confruntări militare [6, p.237-240], [34, p.173].

Transformările produse la nivel global au generat multiple probleme de ordin politic, social și economic, favorizând apariția unor conflicte și a unor forme de comportament social care pot afecta stabilitatea societății și funcționalitatea statului de drept [120], [123].

O importanță deosebită pentru domeniul securității publice la nivel național o prezintă preocuparea permanentă a administrației publice centrale și locale pentru identificarea și aplicarea unor metode eficiente de gestionare a activităților cu caracter de masă, în special a celor cu nivel sporit de risc, susceptibile să genereze situații de criză [122].

Experiența ultimelor două decenii relevă existența unor manifestații cu caracter de masă care, în anumite condiții, au evoluat către forme grave de tulburare a ordinii și securității publice, generând consecințe semnificative asupra vieții sociale și infrastructurii materiale în Franța, Spania, Italia, România, Germania, Ucraina, Belarus, Kazahstan și Georgia [127, p.265-271].

În ultima perioadă se constată transformări de ordin politic, social și economic care influențează în mod direct mediul de securitate și, implicit, funcționarea sistemului național de ordine și securitate publică [107].

În acest context, o importanță deosebită revine sistemului de asigurare a ordinii și securității publice, în competența căruia intră misiuni privind protejarea intereselor și bunurilor statului, a intereselor cetățenilor, precum și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale și constituționale ale acestora [13], [118].

Organelor de drept și forțelor de OSP, în conformitate cu competențele și sarcinile stabilite de cadrul legal, le revin obligații și drepturi specifice pentru executarea misiunilor orientate spre asigurarea securității publice, securității persoanei și a societății [57, 70, 114].

Pe fondul intensificării acțiunilor de propagandă și dezinformare, sistemul de asigurare a securității publice este supus unor noi provocări. În acest context, unele proteste caracterizate prin încălcări grave ale legislației au evoluat către situații de criză, manifestate prin tulburări violente, presiuni asupra instituțiilor statului, atacuri asupra unor obiective publice și agresarea reprezentanților forțelor de OSP [12], [121].

Manifestațiile cu caracter ilegal și agresiv pot produce efecte considerabile asupra ordinii și stabilității sociale, favorizând dezorganizarea unor activități publice și amplificarea instabilității [127, p.265-271].

O manifestare cu caracter de masă, în condițiile escaladării tensiunilor și ale apariției unor forme de comportament violent, poate afecta funcționalitatea unor mecanisme instituționale și

poate genera consecințe asupra stabilității sociale. În asemenea situații, modul de gestionare a manifestației și oportunitatea deciziilor adoptate de autoritățile competente devin factori importanți pentru prevenirea escaladării și limitarea consecințelor.

O sarcină fundamentală a asigurării ordinii și securității publice constă în prevenirea evenimentelor, culegerea și valorificarea informațiilor, activități care presupun profesionalism, capacitate de reacție operativă, monitorizarea permanentă a situației în timp și spațiu, precum și eficiență în conducerea și coordonarea forțelor [72], [102].

Domeniul asigurării ordinii și securității publice, în condițiile actuale, prezintă o importanță sporită pentru securitatea națională. Amenințările și provocările provenite atât din interiorul, cât și din exteriorul țării determină necesitatea consolidării capacităților de gestionare eficientă a situațiilor de criză [94, p.22, 112, p.272-274, 113].

În prezent, mai multe state se confruntă cu probleme privind tulburarea ordinii publice. Acțiunile ilegale ale unor persoane sau grupări, inclusiv ale unor organizații criminale, politice sau sociale, pot conduce la manifestări violente, distrugeri, încălcări ale legislației și consecințe grave pentru populație și societate [16], [137].

Protestele și manifestațiile, precum și consecințele războiului dintre Federația Rusă și Ucraina, au generat noi dificultăți pentru activitatea serviciilor responsabile de securitate și ordine publică. Acțiunile hibride și intensificarea fenomenelor de dezinformare au contribuit la creșterea vulnerabilităților interne ale unor state. Republica Moldova se confruntă, la rândul său, cu amenințări hibride, inclusiv dezinformarea și propaganda, riscurile la adresa securității cibernetice și vulnerabilitățile infrastructurilor critice [134 p.48-53].

În condițiile extinderii surselor media și a accesului larg la internet, circulația informațiilor false și a conținuturilor dezinformatoare poate influența percepțiile și comportamentul social, cu efecte asupra situației din țară [78], [164]. În aceste condiții, instituțiile statului sunt confruntate cu situații caracterizate printr-un nivel sporit de risc și incertitudine. Factorii economici, inclusiv criza energetică, creșterea inflației și majorarea prețurilor la produsele de primă necesitate, au contribuit, de asemenea, la intensificarea unor forme de protest și manifestare publică.

Evoluțiile mediului regional de securitate pot influența nivelul de risc la adresa ordinii și securității publice și, în anumite condiții, pot genera consecințe asupra securității naționale [75], [17]. În același timp, societățile democratice utilizează întrunirile și manifestațiile publice ca forme de exprimare și de promovare a intereselor sociale, politice și economice [161]. În procesul organizării și desfășurării manifestațiilor, un rol important revine autorităților publice și structurilor responsabile de ordine și securitate, care au misiunea de a asigura desfășurarea legală

și pașnică a acestora, protecția obiectivelor de importanță pentru stat și prevenirea dezordinilor, distrugerilor materiale și pierderii de vieți omenești [42, p.34], [48].

Unele situații problematice din domeniul securității publice pot fi determinate și de insuficiența măsurilor preventive sau de adoptarea unor decizii care nu anticipează în mod adecvat evoluția situației operative. Analiza evenimentelor produse în Republica Moldova evidențiază faptul că încălcările ordinii publice, acțiunile violente și alte forme de comportament ilegal în cadrul protestelor pot fi prevenite prin măsuri adecvate de organizare, monitorizare și intervenție [118].

În statele Uniunii Europene, în Statele Unite ale Americii și în Marea Britanie, asigurarea ordinii publice se realizează prin utilizarea unor metode și tehnici orientate spre limitarea riscurilor pentru participanții la manifestații și pentru forțele de ordine, inclusiv prin folosirea unor mijloace și tehnologii moderne. Experiența acestor state prezintă un interes deosebit pentru Republica Moldova în procesul de dezvoltare și implementare a unor practici moderne de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, precum și de perfecționare a formelor, metodelor și tacticilor de acțiune în situații complexe [20], [24].

Domeniul ordinii și securității publice constituie unul dintre pilonii securității naționale, iar protejarea securității statului reprezintă o prioritate de interes național. În acest context, Ministerul Afacerilor Interne urmărește identificarea și dezvoltarea unor forme și metode eficiente de gestionare a situațiilor de criză, inclusiv a celor generate de factori criminali, probleme sociale, politice și interese de grup [105], [106, p.10].

O importanță deosebită pentru domeniul OSP din Republica Moldova o au documentele de politici publice elaborate în acest domeniu. Reglementările aplicabile sunt dispersate în mai multe acte normative, ceea ce poate îngreuna aplicarea unitară a acestora. Totodată, unele prevederi, în special cele referitoare la întruniri, necesită actualizare în vederea asigurării corespunzătoare a drepturilor și libertăților omului și a reglementării intervenției forțelor de ordine și securitate publică în situații de criză [105], [134 p.48-53].

Pentru Republica Moldova, în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, consolidarea ordinii și securității publice prezintă o importanță deosebită pentru garantarea legalității, protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și menținerea stabilității la nivel național. Un nivel corespunzător al securității publice contribuie, totodată, la consolidarea capacității instituționale și a încrederii în autoritățile statului, constituind un element important al procesului de integrare europeană [105].

În contextul schimbărilor mediului geopolitic de securitate, Republica Moldova întreprinde măsuri de revizuire și dezvoltare a cadrului normativ și instituțional din domeniul ordinii și securității publice, prin elaborarea și implementarea unor documente, programe și politici la nivel național [72], [88].

Reieșind din situația actuală, s-a impus necesitatea dezvoltării sistemului de ordine și securitate publică și a perfecționării modalităților de organizare și acțiune a forțelor implicate în asigurarea și restabilirea acesteia. Prezenta cercetare a fost realizată în concordanță cu Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 [98], Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 [122], Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030", aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 17 noiembrie 2022 [123], Strategia Națională de ordine și securitate publică [118], Strategia de securitate și apărare națională [120], precum și cu planurile privind direcțiile de dezvoltare prioritară a cercetărilor științifice ale Ministerului Apărării și ale Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, planurile de cercetări științifice ale Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun" și ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al Republicii Moldova.

1.2. Situația actuală în domeniul ordinii și securității publice în context național

Evoluția dezvoltării sistemului național de ordine și securitate publică

Evoluția sistemului de ordine și securitate publică din Republica Moldova trebuie analizată în raport cu transformările instituționale și normative care au determinat constituirea și dezvoltarea structurilor responsabile de protecția persoanei, a societății și a statului [74]. În perioada de după proclamarea independenței Republicii Moldova, dezvoltarea sistemului a fost caracterizată prin reorganizări instituționale succesive, modificarea competențelor structurilor de forță și adaptarea progresivă a mecanismelor de asigurare și restabilire a ordinii publice la noile condiții sociale și de securitate.

Un reper important în această evoluție îl constituie constituirea și dezvoltarea trupelor de carabinieri ale Republicii Moldova. La 12 decembrie 1991 a fost aprobată Legea nr. 806-XII cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne, moment care marchează constituirea trupelor de carabinieri ale statului independent. În anul 1992 au fost constituite primele unități de carabinieri, iar ulterior structura, organizarea și atribuțiile acestora au fost modificate succesiv în funcție de necesitățile sistemului național de ordine și securitate publică [47, 69].

Evoluția istorică a componentei de carabinieri evidențiază trecerea de la o structură orientată în principal spre îndeplinirea unor misiuni de pază, escortă și protecție, la o componentă specializată a sistemului național de ordine și securitate publică, cu atribuții importante în asigurarea și restabilirea ordinii publice. Această transformare a fost însoțită de reorganizarea structurilor, dezvoltarea capacităților operaționale și modificarea modului de întrebuințare a forțelor [47, 69].

În perioada de după proclamarea independenței, dezvoltarea sistemului național de ordine și securitate publică a fost influențată de necesitatea constituirii unor instituții capabile să răspundă atât situațiilor cotidiene, cât și situațiilor caracterizate prin creșterea nivelului de risc și apariția unor crize. Modificările structurale au fost realizate succesiv, ceea ce a determinat necesitatea unei abordări strategice mai coerente privind delimitarea competențelor, organizarea forțelor, cooperarea interinstituțională și utilizarea resurselor.

În acest context, Strategia Națională de Ordine și Securitate Publică pentru anii 2017–2020 [118] a reprezentat un reper important în procesul de reformare a domeniului. Documentul a urmărit instituirea unei abordări unitare și coerente a domeniului ordinii și securității publice, precum și dezvoltarea unui sistem dual, integrat și consolidat sub aspect conceptual, normativ, organizatoric, funcțional și al resurselor umane [118].

Un alt reper important îl constituie adoptarea Legii nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului [68]. Actul normativ a stabilit cadrul juridic al activității Poliției, organizarea și funcționarea acesteia, atribuțiile și statutul polițistului, creând premise pentru dezvoltarea instituțională și modernizarea sistemului de ordine și securitate publică. Poliția a fost definită ca instituție publică specializată a statului, cu atribuții privind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, precum și prevenirea, investigarea și descoperirea infracțiunilor și contravențiilor [68].

Procesul de dezvoltare instituțională a Poliției a fost continuat prin Strategia de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016–2020 [121] și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia [46]. Aceste documente au urmărit consolidarea capacităților instituționale și operaționale, profesionalizarea personalului, dezvoltarea mecanismelor de cooperare și soluționarea problemelor identificate în activitatea Poliției.

O etapă importantă în evoluția sistemului a constituit-o redefinirea locului și rolului componentei de carabinieri în cadrul arhitecturii naționale de ordine și securitate publică [47], [69]. Un reper în acest proces îl constituie constituirea Inspectoratului General de Carabinieri ca

autoritate specializată a statului, cu statut militar, integrată în sistemul național de ordine și securitate publică [70].

Prin Legea nr. 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri [70] au fost stabilite cadrul juridic, principiile de activitate, organizarea și funcționarea, atribuțiile și împuternicirile acestei autorități. IGC are atribuții privind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice, ceea ce a consolidat rolul acestei structuri în sistemul național de ordine și securitate publică.

Evoluția instituțională a Carabinierilor a fost, astfel, marcată de transformări succesive ale statutului, atribuțiilor și rolului acestora. Integrarea progresivă a acestei componente în arhitectura națională de ordine și securitate publică a impus delimitarea competențelor, consolidarea capacităților operaționale și dezvoltarea unor mecanisme de cooperare cu Poliția și cu celelalte structuri implicate în executarea misiunilor [47, 69, 118].

În acest context, dezvoltarea sistemului nu poate fi redusă la modificarea structurii instituționale sau a cadrului normativ. Ea presupune corelarea responsabilităților instituțiilor cu modalitățile concrete de organizare, conducere și utilizare a forțelor în timpul evenimentelor publice și, în special, în situațiile în care manifestațiile pașnice evoluează către forme de încălcare a ordinii publice.

Literatura normativă și documentele de politici publice

Cadrul normativ reprezintă una dintre componentele principale ale bazei documentare a domeniului cercetat. Acesta include actele legislative și normative care reglementează activitatea Poliției, a Inspectoratului General de Carabinieri și a celorlalte autorități implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

Un reper strategic îl constituie Strategia Națională de Ordine și Securitate Publică pentru anii 2017–2020 [118]. Documentul reflectă situația existentă în domeniu, factorii interni și externi care influențează securitatea publică, principalele riscuri și amenințări, precum și necesitatea dezvoltării unui sistem integrat și coerent de ordine și securitate publică.

În Strategia menționată sunt evidențiate o serie de probleme ale sistemului, inclusiv absența unei concepții unitare asupra domeniului, incoerența și neuniformitatea cadrului de reglementare, deficitul de capacitate organizatorică și funcțională, precum și insuficiența resurselor. Totodată, documentul atrage atenția asupra suprapunerilor și dublărilor de competențe, care pot îngreuna organizarea și desfășurarea misiunilor, delimitarea responsabilităților, cooperarea și alocarea resurselor.

În aceeași categorie se înscrie Ordinul MAI nr. 515/2021 [88], prin care au fost instituite mecanisme operaționale menite să contribuie la delimitarea și coordonarea activităților structurilor participante la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Importanța acestui act constă în orientarea spre concretizarea mecanismelor de cooperare și întrebuințare a forțelor. Prin Ordinul MAI nr. 626 din 14 noiembrie 2025, acesta a fost abrogat, fiind aprobată o nouă Instrucțiune privind planificarea, organizarea și desfășurarea activităților de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Analiza cadrului normativ evidențiază însă necesitatea corelării permanente a prevederilor legislative cu realitățile operaționale. În special pentru manifestațiile cu caracter de masă, cadrul normativ stabilește competențele generale și responsabilitățile instituționale, în timp ce detalierea acțiunilor tactice ale forțelor este realizată, în principal, prin acte normative subsecvente, ordine, planuri și instrucțiuni cu caracter intern.

Compararea prevederilor Legii nr. 320/2012 [68] și ale Legii nr. 219/2018 [70] permite constatarea faptului că ambele instituții dețin atribuții în domeniul ordinii publice, deși rolurile lor sunt diferențiate prin natura și specificul misiunilor. Această situație a determinat necesitatea unei delimitări mai clare a responsabilităților operaționale și a mecanismelor de cooperare.

Potrivit concepției reflectate în Strategia Națională de Ordine și Securitate Publică [118], menținerea ordinii publice constituie misiunea principală a Poliției, în timp ce asigurarea ordinii publice reprezintă o misiune realizată atât de Poliție, cât și de Carabinieri, independent sau prin sprijin reciproc. Restabilirea ordinii publice revine, în principal, Carabinierilor.

Această delimitare a responsabilităților evidențiază necesitatea unei concepții integrate privind întrebuințarea forțelor și mijloacelor în situații normale și de criză, precum și a unor mecanisme eficiente de coordonare și conducere unitară.

O importanță deosebită pentru analiza domeniului o au și documentele privind dezvoltarea instituțională și reformarea structurilor MAI. Acestea reflectă măsurile adoptate pentru dezvoltarea resurselor umane, optimizarea structurilor, consolidarea capacităților de conducere și coordonare, dezvoltarea sistemelor de analiză a riscurilor și amenințărilor și intensificarea cooperării internaționale [103], [104], [106].

În această categorie se înscriu și documentele referitoare la reforma Trupelor de Carabinieri, dezvoltarea capacităților operaționale și apropierea de practicile europene [33, 95, 98, 105, 107]. Acestea indică orientarea procesului de dezvoltare spre profesionalizare, modernizare, interoperabilitate și consolidarea capacității de intervenție.

Legea nr. 249/2025 [65] privind securitatea națională a Republicii Moldova, stabilește cadrul juridic și instituțional al securității naționale, precum și principiile și mecanismele de organizare a sistemului securității naționale. Prevederile acesteia sunt relevante pentru delimitarea riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților și pentru stabilirea responsabilităților autorităților publice în domeniul securității. În contextul prezentei cercetări, legea constituie un reper normativ pentru corelarea ordinii și securității publice cu sistemul general al securității naționale.

Legea nr. 248/2025 [66] privind managementul situațiilor de criză, reglementează cadrul juridic și instituțional pentru prevenirea, pregătirea, răspunsul și recuperarea în situații de criză, precum și mecanismele de coordonare a autorităților implicate. Pentru prezenta cercetare, prevederile sale sunt relevante prin raportarea gestionării situațiilor de criză la evoluția situației operative și la necesitatea unei acțiuni coordonate a structurilor abilitate. Legea constituie, astfel, un reper normativ pentru organizarea și conducerea acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice

Prin urmare, analiza literaturii normative permite constatarea faptului că Republica Moldova dispune de un cadru juridic și strategic care reglementează principalele componente ale sistemului de ordine și securitate publică, însă eficiența acestuia depinde de modul în care prevederile normative sunt transpuse în organizarea, coordonarea și executarea concretă a misiunilor.

Literatura de specialitate: abordări juridice, instituționale și de securitate

Literatura de specialitate din Republica Moldova consacrată ordinii și securității publice cuprinde contribuții privind clarificarea conceptelor, delimitarea atribuțiilor autorităților publice și organizarea activității structurilor de ordine publică [11, 16, 38]. Alte cercetări abordează problematica riscurilor, situațiilor operative și a intervenției forțelor în diferite contexte [27, 31, 32]. Analiza acestor contribuții permite evidențierea principalelor direcții de abordare a domeniului și, concomitent, a unor aspecte care necesită o integrare mai aprofundată în raport cu problematica manifestațiilor cu caracter de masă.

În plan conceptual și juridic, M. Bencheci [6] abordează problematica ordinii și securității publice, evidențiind relația dintre cadrul juridic, activitatea autorităților și necesitatea asigurării securității în spațiul public. Contribuțiile realizate împreună cu V. Comendant [7] extind această abordare prin examinarea unor aspecte referitoare la organizarea și funcționarea mecanismelor instituționale implicate în asigurarea ordinii publice. Aceste lucrări oferă repere importante pentru delimitarea cadrului conceptual și instituțional al domeniului. Pentru problematica cercetată în prezenta teză, însă, aceste repere trebuie corelate cu modul de organizare și acțiune a forțelor în condițiile evoluției situației operative generate de manifestațiile cu caracter de masă.

În literatura națională, o direcție relevantă este reprezentată de lucrările consacrate activității și organizării structurilor de ordine publică. În acest context, C. Boiești, V. Cușnir, V. Gratii și I. Dogorați [11, 16, 38], abordează aspecte fundamentale ale activității polițienești și ale executării misiunilor de ordine publică. Aceste contribuții oferă repere pentru examinarea dimensiunii aplicative a activității forțelor, însă problematica adaptării organizării, metodelor și dispozitivelor de acțiune la dinamica situației operative în timpul manifestațiilor cu caracter de masă necesită o abordare distinctă.

În aceeași problematică se înscriu lucrările lui G. Beșleaga și V. Guțuleac [9], precum și cele ale lui A. Bologan [10], care permit examinarea unor aspecte privind ordinea publică, activitatea instituțiilor de profil și intervenția forțelor. Aceste contribuții completează abordarea juridică prin evidențierea dimensiunii organizaționale și practice a activității structurilor abilitate. Din perspectiva temei cercetate, acestea oferă premise pentru examinarea raportului dintre organizarea instituțională și executarea concretă a misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Un loc important în literatura de specialitate îl ocupă contribuțiile lui V. Cușnir și A. Postica [16], care abordează aspecte privind ordinea publică, securitatea și reacția structurilor abilitate în situații de risc. Aceste abordări sunt relevante pentru examinarea modului de organizare și desfășurare a misiunilor forțelor de ordine, iar în cercetarea de față sunt dezvoltate prin corelarea acestora cu arhitectura sistemului, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea eficienței forțelor.

N. Albu [1] analizează fundamentele teoretice și practice ale securității naționale, S. Cebotari [17] examinează securitatea regională prin prisma vulnerabilităților geostrategice, politice, militare, economice și sociale ale regiunii Mării Negre, iar V. Juc [62] investighează problematica securității naționale și a politicii externe a Republicii Moldova în contextul transformărilor structurale ale sistemului internațional post-Război Rece. În ansamblu, aceste contribuții relevă importanța identificării și evaluării riscurilor și vulnerabilităților susceptibile să influențeze mediul de securitate și evoluția situației operative. Pornind de la aceste abordări, cercetarea de față dezvoltă problematica prin raportarea riscurilor și vulnerabilităților la particularitățile manifestațiilor cu caracter de masă și la necesitatea adaptării acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică.

În cercetările recente, R. Rotaru, V. Rotari și N. Gulceac[108] abordează problematica securității la evenimentele publice, evidențiind evaluarea și prevenirea riscurilor, precum și

cooperarea interinstituțională. lucrarea este relevantă, dar este orientată preponderent spre evenimente publice și nu dezvoltă suficient particularitățile manifestațiilor cu caracter de masă.

Din analiza contribuțiilor menționate rezultă trei direcții principale de abordare. Prima vizează dimensiunea juridică și conceptuală, prin definirea noțiunilor și delimitarea atribuțiilor autorităților. A doua se referă la dimensiunea instituțional-organizațională, prin examinarea structurilor responsabile de ordinea publică și a mecanismelor de cooperare. A treia este orientată spre dimensiunea practică și operațională, prin abordarea pregătirii și utilizării forțelor în executarea misiunilor.

Această structurare permite constatarea faptului că literatura existentă oferă elemente importante pentru fiecare dintre componentele sistemului, însă acestea sunt abordate, în mare parte, separat. Abordările juridice explică cadrul de exercitare a competențelor, cele instituționale evidențiază organizarea și responsabilitățile structurilor, iar cele aplicative se concentrează asupra modalităților concrete de executare a misiunilor. În acest context, se conturează necesitatea unei abordări care să coreleze aceste componente, în special în condițiile evoluției rapide a manifestațiilor cu caracter de masă.

În situațiile în care modificarea caracterului manifestației impune trecerea succesivă de la activități de monitorizare și menținere a ordinii la măsuri de asigurare și, ulterior, la acțiuni de restabilire a ordinii publice, eficiența nu poate fi determinată exclusiv de existența atribuțiilor legale sau de numărul forțelor disponibile. Aceasta presupune corelarea dintre evaluarea situației, structura sistemului, conducerea forțelor, modalitatea de constituire a dispozitivului și alegerea tacticilor de acțiune.

În acest context, literatura analizată oferă premisele teoretice și aplicative necesare pentru examinarea acestor relații, dar nu formulează într-o manieră suficient de integrată o metodologie care să unească evoluția situației operative, arhitectura sistemului, conducerea unitară a forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea eficienței acestora în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă. Prin urmare, analiza contribuțiilor existente conduce cercetarea spre necesitatea elaborării unei asemenea abordări integrate.

Un alt aspect care rezultă din analiza literaturii este faptul că eficiența acțiunilor forțelor este abordată preponderent prin prisma atribuțiilor, organizării sau modalităților de intervenție, în timp ce corelarea acestora cu indicatori operaționali măsurabili este mai puțin evidențiată. Pentru situațiile caracterizate prin evoluție rapidă și schimbarea nivelului de risc, aprecierea eficienței presupune luarea în considerare a unor indicatori precum timpul de reacție, timpul de constituire a dispozitivului, timpul de intervenție și rezultatul acțiunilor executate.

Prin urmare, literatura de specialitate analizată constituie baza teoretico-aplicativă pentru examinarea sistemului național de ordine și securitate publică, dar evidențiază totodată necesitatea depășirii abordării fragmentare a componentelor acestuia. Direcția care se desprinde este cea a corelării organizării și arhitecturii sistemului cu evoluția situației operative, conducerea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea rezultatelor obținute în procesul executării misiunilor.

Literatura privind manifestațiile cu caracter de masă și intervenția forțelor

Un domeniu distinct al literaturii îl constituie problematica manifestațiilor cu caracter de masă, a protestului și a intervenției forțelor de ordine. D. Bumbu [12] analizează protestul ca formă de participare a societății civile în dezvoltarea Republicii Moldova, iar G. Beșleaga și V. Guțuleac [9] examinează aspecte privind ordinea publică și acțiunile instituțiilor responsabile în asemenea situații. A. Bologan [10] abordează elemente referitoare la organizarea și desfășurarea acțiunilor forțelor de ordine. În raport cu aceste abordări, cercetarea de față corelează dimensiunea socială a manifestației cu cerințele de organizare și intervenție a forțelor, considerând evoluția acesteia drept factor determinant pentru adaptarea succesivă a acțiunilor de ordine publică.

Contribuțiile lui S. Crudu [27], V. Cușnir și A. Postica [16] permit examinarea unor aspecte privind gestionarea manifestațiilor și intervenția structurilor abilitate, în timp ce S. Ostap[124] abordează problematica activității forțelor în contextul asigurării ordinii publice. I. Erhan [31], [32] analizează managementul situațiilor de criză și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale în procesul asigurării ordinii publice. În raport cu aceste abordări, cercetarea de față extinde analiza prin examinarea manifestației ca situație operativă în continuă evoluție, care condiționează adaptarea succesivă a organizării și acțiunilor forțelor.

O importanță practică prezintă documentele metodice și ghidurile privind organizarea și executarea misiunilor în cadrul evenimentelor publice [35, 36, 39–41]. Acestea stabilesc principii și proceduri referitoare la evaluarea situației, organizarea dispozitivului, intervenția graduală și coordonarea forțelor. În raport cu aceste repere, cercetarea urmărește corelarea procedurilor de acțiune cu arhitectura sistemului și cu evoluția situației operative.

Analiza acestor contribuții evidențiază existența unor soluții referitoare la organizarea intervenției și utilizarea forțelor, însă acestea sunt prezentate, de regulă, în cadrul unor componente distincte. Corelarea lor într-un mecanism metodologic unic, adaptat evoluției situației operative și orientat spre evaluarea eficienței forțelor, rămâne o direcție care necesită aprofundare.

Dimensiunea psihologică și comportamentală a manifestațiilor cu caracter de masă. Dimensiunea psihologică și comportamentală reprezintă un element important în înțelegerea

evoluției manifestațiilor cu caracter de masă. A. Bivol analizează aspecte referitoare la comportamentul persoanelor și grupurilor în situații caracterizate prin tensiune și interacțiune colectivă [14]. Aceste abordări permit evidențierea factorilor care pot influența dinamica grupurilor și trecerea de la comportamente pașnice la forme de manifestare care afectează ordinea publică.

Din perspectiva organizării acțiunilor forțelor, cunoașterea particularităților comportamentului colectiv este relevantă pentru evaluarea situației și alegerea modalităților de intervenție. Prin urmare, componenta psihologică trebuie corelată cu aprecierea situației operative, fără a substitui analiza instituțională și tactică a acțiunilor forțelor.

Contribuții metodologice și orientări europene privind intervenția forțelor de ordine și securitate publică. Un reper important pentru dezvoltarea practicilor de intervenție îl constituie principiile și procedurile utilizate în spațiul european pentru gestionarea evenimentelor publice și a manifestațiilor cu caracter de masă. Documentele metodice analizate pun accent pe proporționalitatea intervenției, diferențierea acțiunilor în funcție de nivelul de risc, comunicarea, coordonarea și utilizarea graduală a forțelor [35, 39–41].

Pentru Republica Moldova, preluarea acestor principii presupune adaptarea lor la cadrul juridic național, structura instituțională existentă și condițiile concrete de executare a misiunilor. În acest sens, experiența europeană constituie un reper metodologic, dar aplicarea acesteia presupune raportarea la particularitățile sistemului național, la structura forțelor și la caracteristicile situației operative.

Contribuțiile metodologice existente creează premise pentru dezvoltarea unor soluții aplicative orientate spre organizarea și utilizarea eficientă a forțelor. În consecință, integrarea acestor principii cu arhitectura sistemului național, conducerea unitară, metodele și dispozitivele de acțiune reprezintă unul dintre aspectele relevante pentru direcția cercetării abordate în teză.

***Analiza situației actuale și principalele probleme ale sistemului* de ordine și securitate publică.** Analiza cadrului normativ, a literaturii de specialitate și a practicii instituționale permite delimitarea principalelor probleme care influențează eficiența sistemului național de ordine și securitate publică.

O primă problemă este de ordin organizațional și arhitectural. Structurile responsabile de ordinea publică au atribuții stabilite prin acte normative distincte, iar realizarea misiunilor complexe presupune integrarea capacităților acestora într-un mecanism funcțional și coerent [68, 70].

A doua problemă vizează conducerea și coordonarea forțelor. În situațiile în care manifestația evoluează rapid către forme de încălcare a ordinii publice, eficiența acțiunilor depinde de transmiterea operativă a informațiilor, aprecierea situației, distribuirea forțelor și coordonarea unitară a acțiunilor [118, 126].

A treia problemă se referă la resurse și distribuția teritorială a forțelor. Analizele instituționale au evidențiat dificultăți privind capacitatea funcțională, disponibilitatea resurselor și repartizarea forțelor în raport cu necesitățile operative [105, 107]. Aceste aspecte pot influența timpul de reacție și posibilitatea constituirii rapide a dispozitivelor necesare.

O a patra problemă o constituie pregătirea și adaptarea forțelor la evoluția situației operative. Diversitatea manifestațiilor și trecerea succesivă între diferite niveluri de risc impun utilizarea unor metode și dispozitive adaptabile, precum și pregătirea personalului pentru acțiuni diferențiate.

A cincea problemă ține de metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune. Practica și documentele normative oferă soluții pentru diferite situații, însă eficiența acestora depinde de corelarea lor cu dinamica manifestației, structura dispozitivului și misiunea concretă a forțelor [28, p.174–189, 128, p.368-375].

A șasea problemă vizează evaluarea eficienței acțiunilor. Stabilirea unor indicatori operaționali care să permită compararea rezultatelor obținute prin diferite metode și dispozitive este necesară pentru aprecierea eficienței forțelor și pentru fundamentarea deciziilor privind organizarea intervenției.

Un exemplu relevant pentru identificarea vulnerabilităților sistemului îl constituie evenimentele din 6–7 aprilie 2009, care au evidențiat dificultăți privind organizarea, coordonarea și reacția structurilor de ordine publică în condiții de evoluție rapidă a situației [28, p.174–189].

Conducerea MAI de atunci nu a fost capabilă să aprecieze situația creată și să întreprindă măsurile de rigoare pentru a nu admite transformarea manifestațiilor pașnice în dezordini în masă. De aici rezultă că incompetența și incapacitatea conducerii MAI de a organiza măsuri de asigurare a securității publice în timpul manifestațiilor din 6-7 aprilie 2009 au pus în pericol viața și sănătatea manifestanților, precum și a membrilor forțelor de ordine. Spre regret, această dezordine a dus la distrugerea edificiilor Președinției și Parlamentului, au fost deteriorate documente de o importanță simbolică majoră, inclusiv exemplare de Declarația de Independență și ale Constituției țării. Bilanțul uman a inclus decesul lui Valeriu Boboc, iar aproximativ 600-650 de persoane au fost reținute și supuse tratamentelor inumane în comisariate de poliție [28, p.174-189].

La evenimentele din 7 aprilie 2009 de către forțele de ordine şi securitate publică au fost admise mai multe lacune, cum ar fi [28, p.174-189]:

- despre manifestaţiile planificate instituțiile specializate și responsabile de securitatea statului au știut din timp, însă nu au reacționat adecvat;

- organele competente au deținut informații suficiente despre evenimentele ce urmau să aibă loc, însă nu au fost întreprinse măsuri de rigoare privind asigurarea securității ordinii publice;

- rolul conducerii MAI, serviciilor operative, celor de ordine publică și altor forțe participante nu s-a făcut văzut la prevenirea și curmarea crimelor săvârșite în timpul devastării și incendierii clădirilor Parlamentului și Președinției;

- nu au fost întreprinse măsuri eficiente de conlucrare cu liderii și organizatorii manifestațiilor, cu membrii partidelor politice de opoziție pentru a stopa acțiunile ilegale a participanților la manifestații;

- forțele de ordine și securitate publică implicate în asigurarea și restabilirea OSP acționau separat și unilateral, fără o conducere unică bine închegată, ceea ce le-a permis manifestanților să-i deposedeze pe polițiști și carabinieri de scuturi, bastoane de cauciuc, să le provoace traume și leziuni corporale etc.;

- în unele cazuri atât conducătorii subdiviziunilor cât și subalternii lor nu cunoșteau dispozițiile conducerii MAI referitoare la obiectivele strategice, acționau haotic, fără a cunoaște forțele vecine implicate și fără a conlucra cu ele;

- forțele principale de OSP au fost implicate cu întârziere în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice;

- forțele de ordine și securitate publică au fost prost instruite, antrenate și implicate în acțiuni de asigurare și restabilire, fără a cunoaște situația operativă reală, concretă;

- toți conducătorii MAI și ai forțelor principale de OSP s-au prezentat în haine civile și s-au retras în spatele subalternilor;

- când au apărut pompierii pentru a localiza și stinge incendiile din fața Parlamentului și din birouri, nu s-au întreprins măsuri de protecție a autospecialelor acestora pentru a nu permite manifestanților să le răstoarne și să le incendieze;

- totalmente a lipsit conlucrarea cu societatea civilă, mass-media și alte organisme care reflectau situația;

- pe cazurile persoanelor reținute au fost admise desfășurări de procese de judecată direct în incintele comisariatelor de politie.

Rezultatele analizei evenimentelor din ziua de 7 aprilie 2009 au demonstrat că iniţial, încă din primele ore, manifestația se evidenţia prin numărul mare al participanților. Acest fapt impunea conducătorilor responsabili de asigurarea ordinii şi securității publice să întreprindă acţiuni de

rigoare pentru a anticipa măsurile preventive referitoare la asigurarea securităţii publice [28, p.174-189].

Studiile și cercetările efectuate în domeniul administrării situaţiilor de la 7 aprilie 2009 au demonstrat că fosta conducere a MAI, prin acţiunile sale inadecvate, este responsabilă de pagubele materiale și umane imense, aplicarea în masă a torturii și unor acțiuni degradante faţă de cetăţeni şi efectivul subordonat [28, p.174-189].

Reieșind din cele expuse vedem, că orice intervenție este nevoie să fie bine chibzuită, calculată şi să răspundă formelor violente sau nonviolente de manifestare. La organizarea cooperării forțelor participante la restabilirea OP trebuie să se ia în calcul și alte momente sau criterii decât cele pe baza cărora s-a acționat [108].

Analiza acestui caz permite evidențierea importanței conducerii, cooperării interinstituționale, distribuirii corespunzătoare a forțelor și adaptării dispozitivelor la dinamica situației. În perioada ulterioară, reformele instituționale și măsurile de dezvoltare a capacităților structurilor de ordine publică au urmărit diminuarea acestor vulnerabilități [103–107].

Actualmente, sistemul național de ordine și securitate publică suportă modificări conceptuale moderne de dezvoltare. Se întreprind măsuri pentru corelarea corespunzătoare a actelor normative de reglementare cu cele europene, a capacităților organizatorice și funcționale la îndeplinirea misiunilor de OSP. Se lucrează intens asupra lichidării suprapunerilor și dublărilor de competențe din actele legislative şi normative actuale, care duc la dificultăți de organizare și desfășurare a misiunilor, reducerea eficienții operative a forțelor în caz de acțiuni în situații de criză, stabilirea precisă a responsabilităților, cooperarea și alocarea resurselor [118], [126, p.308-316].

În prezent, organele afacerilor interne își îndeplinesc funcțiile și sarcinile trasate permanent în condiții obișnuite sau speciale. Organele specializate își adaptează metodele și procedeele de lucru, se organizează și grupează forțele necesare, aplicând diverse sisteme de management cu aceste forțe și mijloace [30], [106].

Pe domeniul ordinii şi securităţii publice (OSP), conducerea Ministerului Afacerilor Interne (MAI) a întreprins măsuri de dezvoltare a resurselor umane, a implementat modelul european al celor 4 filtre de control, a fost efectuată descentralizarea prin optimizarea numărului de direcții și eșaloane ierarhice. De asemenea, a crescut nivelul capacităţii de conducere și coordonare a subdiviziunilor, fiind ridicat nivelul capacităţilor de control la trecerea frontierei.

Cu toate acestea, necesitatea unei corelări sistemice dintre arhitectura instituțională, conducerea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea eficienței rămâne relevantă pentru dezvoltarea mecanismelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Contribuțiile recente ale autorului privind situația actuală a sistemului, arhitectura acestuia, evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice, ameliorarea situațiilor de criză și eficiența forțelor [126–130] continuă această direcție de abordare și asigură legătura dintre analiza cadrului existent și soluțiile propuse în teză.

Analiza comparativă a situației în domeniu și identificarea direcției de cercetare. Analiza literaturii, a cadrului normativ și a documentelor de politici publice relevă existența unei baze conceptuale, juridice și metodologice pentru organizarea activității instituțiilor responsabile de ordine și securitate publică. Sunt definite atribuțiile structurilor, principiile de intervenție, modalitățile generale de cooperare și principalele direcții de dezvoltare instituțională [68, 70, 118].

Totodată, literatura de specialitate și documentele metodologice tratează, în principal, componente distincte ale domeniului: organizarea instituțională, comportamentul colectiv, gestionarea manifestațiilor, pregătirea forțelor, metodele de intervenție și cooperarea interinstituțională. Aceste componente nu sunt întotdeauna integrate într-un mecanism metodologic unic, care să urmărească succesiv evoluția situației operative, configurarea sistemului, conducerea forțelor, alegerea metodelor și dispozitivelor și evaluarea eficienței acțiunilor.

Prin urmare, problema identificată nu constă în lipsa reglementărilor sau a contribuțiilor de specialitate, ci în necesitatea integrării funcționale a componentelor existente într-o metodologie aplicabilă situațiilor în care manifestațiile cu caracter de masă evoluează și generează diferite niveluri de risc pentru ordinea și securitatea publică.

În această perspectivă, direcția cercetării este orientată spre elaborarea unei metodologii privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice prin corelarea arhitecturii sistemului, conducerii unitare, metodelor și dispozitivelor de acțiune cu evaluarea rezultatelor operaționale.

Analiza situației actuale în domeniul ordinii și securității publice în context național permite formularea următoarelor concluzii:

1. Sistemul național de ordine și securitate publică a cunoscut o evoluție instituțională și normativă continuă, prin delimitarea atribuțiilor Poliției și Inspectoratului General de Carabinieri și consolidarea mecanismelor de cooperare și intervenție.

2. Cadrul normativ și documentele de politici publice stabilesc principalele competențe, principii și direcții de dezvoltare ale sistemului, dar evidențiază și probleme referitoare la organizare, capacitate instituțională, resurse și coordonarea acțiunilor.

3. Literatura de specialitate oferă contribuții relevante pentru înțelegerea ordinii și securității publice, a manifestațiilor cu caracter de masă și a intervenției forțelor, însă abordările existente tratează preponderent componente distincte ale domeniului.

4. Situațiile operative complexe impun corelarea arhitecturii sistemului, conducerii forțelor, metodelor și dispozitivelor de acțiune cu evoluția manifestației și nivelul riscului, precum și adaptarea acestora la condițiile concrete de executare a misiunilor.

5. Necesitatea identificată constă în elaborarea unei metodologii integrate de sporire a eficienței forțelor, în cadrul căreia organizarea și conducerea acestora să fie corelate cu metodele și dispozitivele de acțiune și cu indicatorii de evaluare a rezultatelor operaționale.

1.3. Ordinea şi securitatea publică în context internațional

Experiența țărilor europene evidențiază că statul de drept se dezvoltă în mod esențial atât pe dimensiune socială, cât și economică, prin promovarea politicilor de garantare a drepturilor omului și a progresului economic în beneficiul societății. În acest context, corelația dintre drepturile omului și asigurarea ordinii și securității publice este realizată, în majoritatea statelor, prin intermediul instituțiilor specializate de tip polițienesc.

Cadrul legislativ internațional privind ordinea și securitatea publică în timpul manifestațiilor se bazează pe concilierea dreptului la întrunire pașnică cu obligația autorităților de a proteja ordinea, securitatea și drepturile persoanelor. Normele și practicile internaționale consacră principiile legalității, necesității și proporționalității intervenției, precum și adaptarea măsurilor întreprinse la evoluția situației operative [140, 152, 153]. În acest context, gestionarea manifestațiilor presupune atât prevenirea și facilitarea desfășurării pașnice a acestora, cât și intervenția graduală în cazul apariției unor încălcări ale ordinii publice. Totodată, cadrul legislativ și normativ internațional stabilește principii generale de acțiune, fără a contura un mecanism operațional integrat privind corelarea situației operative cu organizarea și conducerea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune.

Evenimentele de amploare din Georgia, în cadrul cărora manifestațiile pașnice au degenerat în acțiuni violente ca urmare a deciziei guvernului de a suspenda negocierile de aderare la Uniunea Europeană, au generat preocupări majore pentru autoritățile naționale și structurile responsabile de ordinea și securitatea publică la nivel internațional.

Analiza acestor evenimente indică faptul că utilizarea resurselor administrative și influențarea conducerii structurilor de forță au determinat recurgerea la metode disproporționate

de intervenție pentru dispersarea manifestanților. Aceste decizii ale autorităților centrale, coroborate cu acțiunile inadecvate ale forțelor de ordine și securitate publică, au contribuit la agravarea situației de securitate internă. În condițiile presiunii exercitate de protestatari, capacitatea de control a forțelor de ordine a fost depășită, iar manifestațiile pașnice s-au transformat în acțiuni violente.

Analiza cadrului normativ și a surselor literare internaționale relevă, de asemenea, existența unor insuficiențe în ceea ce privește reglementarea și descrierea detaliată a aspectelor tactice și operaționale ale acțiunilor forțelor de ordine în cadrul misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor de masă.

În literatura de specialitate din România și din spațiul est-european, problematica ordinii publice este abordată din perspective juridice, organizatorice și operaționale. Lucrările lui Andreescu A., Andreescu T., Zaharia C. [2] și Ardelean G. [3] analizează regimul juridic al adunărilor publice și răspunderea pentru prejudiciile cauzate în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă. Șerb S. [117] abordează aspecte ale tacticilor polițienești utilizate în activitatea curentă, în timp ce Robea M. și Postu I. [109] tratează conceptul de ordine publică și corelația acestuia cu ordinea juridică și ordinea de drept.

Problematica juridico-instituțională este reflectată și în lucrările lui G. Bică [13], în care sunt examinate aspecte ale activității structurilor responsabile de menținerea și asigurarea ordinii publice. Abordarea permite delimitarea rolului instituțiilor și a atribuțiilor exercitate în domeniu, constituind un reper pentru analiza organizării forțelor și a mecanismelor de intervenție. În raport cu această perspectivă, cercetarea de față urmărește să evidențieze legătura dintre atribuțiile instituționale, organizarea forțelor și modul de constituire și utilizare a dispozitivelor în funcție de evoluția situației operative.

O contribuție relevantă la înțelegerea dimensiunii organizatorice și tactice a ordinii publice se regăsește în lucrările lui Колонтаевский Ф.Е. [142], care abordează bazele organizatorice și tactice ale protecției ordinii și securității publice de către organele afacerilor interne, ale lui Серегин А.В. [146], care examinează comportamentul necolectiv și factorii organizațional-juridici și social-psihologici ai ordinii publice, precum și ale lui Сыдорук И.И. [147], care analizează mecanismul statal-juridic de asigurare a ordinii de drept.

Aspecte privind competențele poliției în protecția ordinii publice în diferite state sunt abordate de Житарь В. [151]. Prin conținutul lor, aceste lucrări oferă repere importante pentru analiza organizării și funcționării forțelor, însă nu abordează în ansamblu problematica elaborării

unui mecanism metodologic integrat de organizare, acțiune și evaluare a eficienței forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

O perspectivă complementară asupra gestionării manifestațiilor publice, protecției drepturilor participanților și organizării acțiunilor polițienești este reflectată în lucrările lui Boyle M. și Vullierme J.C. [152], care examinează principiile și practicile de bază ale activității polițienești la întruniri publice, precum și ale lui Maguire E.R. și Oakley M. [154], care analizează experiența gestionării protestelor și lecțiile desprinse din aceasta.

Managementul manifestațiilor de amploare și identificarea unor abordări eficiente sunt abordate de Narr T. [155], iar Reicher S., Stott C., Drury J. și coautorii [162] dezvoltă principii ale activității polițienești bazate pe cunoașterea situației și utilizarea informațiilor în gestionarea ordinii publice.

Documentele de specialitate [153], [156]–[161] completează aceste abordări prin recomandări privind organizarea și desfășurarea acțiunilor forțelor în timpul protestelor și manifestațiilor publice.

Lucrările analizate contribuie la conturarea unor repere privind gestionarea manifestațiilor, organizarea acțiunilor polițienești și protecția drepturilor participanților, însă nu oferă o abordare integrată care să coreleze evaluarea evoluției situației operative cu arhitectura sistemului, conducerea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea eficienței acestora.

Analiza literaturii menționate evidențiază faptul că cercetările existente tratează, în principal, separat problemele juridice, organizatorice, tactice, psihosociale și de management al manifestațiilor. În literatura analizată se regăsesc mai puțin abordări care să integreze într-un singur mecanism evoluția situației operative, arhitectura sistemului de ordine și securitate publică, conducerea și coordonarea forțelor, metodele și dispozitivele de acțiune și evaluarea rezultatelor operaționale. Această constatare conturează direcția de cercetare a prezentei teze și necesitatea elaborării unui model metodologic integrat pentru sporirea eficienței forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În literatura de specialitate sunt evidențiate mai multe modele de gestionare a manifestațiilor și a situațiilor de criză, care, în funcție de specificul sistemelor naționale, pun accent pe prevenirea escaladării, comunicarea cu participanții, gestionarea graduală a intervenției și evaluarea acțiunilor întreprinse[61, 113, 154]. Aceste modele pot fi sintetizate în câteva direcții principale:

O primă direcție vizează prevenirea și monitorizarea situației operative, prin observarea permanentă a evoluției manifestației, prezența operațională a forțelor și identificarea timpurie a

factorilor care pot genera încălcări ale ordinii publice. O asemenea abordare permite adaptarea măsurilor în funcție de evoluția situației și menținerea controlului asupra acesteia.

A doua direcție este reprezentată de comunicarea și negocierea, utilizate pentru menținerea dialogului cu organizatorii și participanții, clarificarea situației și prevenirea escaladării conflictului. Comunicarea constituie, în acest context, un instrument de gestionare a situației înaintea aplicării măsurilor coercitive.

A treia direcție se referă la intervenția graduală și proporțională, care presupune aplicarea măsurilor în funcție de gravitatea încălcărilor, de la utilizarea mijloacelor de control și dispersare până la intervenția în forță și reținerea persoanelor, atunci când situația o impune. Utilizarea forței este tratată ca măsură de ultimă instanță și trebuie raportată la natura și nivelul amenințării.

A patra direcție vizează organizarea și conducerea operațională a forțelor, inclusiv repartizarea personalului, protecția acestuia, pregătirea pentru intervenție și coordonarea acțiunilor în funcție de situația creată. Eficiența intervenției este astfel condiționată de capacitatea sistemului de a adapta structura și modul de acțiune al forțelor la evoluția situației operative.

O direcție distinctă o constituie evaluarea acțiunilor și responsabilitatea post-intervenție, prin documentarea rezultatelor, analiza acțiunilor întreprinse, responsabilizarea personalului și asigurarea transparenței. Această etapă permite identificarea deficiențelor și perfecționarea ulterioară a modului de organizare și desfășurare a acțiunilor [61, 113, 154].

În ansamblu, modelele analizate evidențiază o abordare integrată a gestionării manifestațiilor, bazată pe prevenirea și monitorizarea situației, comunicare, proporționalitatea intervenției, organizarea și conducerea forțelor, precum și evaluarea rezultatelor acțiunilor.

Unele state au creat instituții și mecanisme distincte pentru gestionarea ordinii și securității publice, în funcție de propriile necesități și particularități instituționale. În majoritatea statelor analizate, responsabilitatea pentru ordinea publică revine poliției, iar în anumite situații aceasta este exercitată în cooperare cu structuri de tip jandarmerie sau cu alte forțe specializate.

Astfel, în Germania ordinea publică este asigurată de poliție, în timp ce în Belgia, Franța, Țările de Jos, Canada și Spania atribuțiile sunt repartizate, în funcție de mediul urban sau rural, între poliție și jandarmerie. În Statele Unite ale Americii, responsabilitatea revine în principal poliției, cu posibilitatea implicării Gărzii Naționale în situații speciale [4, 103, 148].

În România, sistemul de ordine și securitate publică se bazează pe cooperarea dintre structurile de poliție și jandarmerie, principalele misiuni fiind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice. Sistemul include, de asemenea, forțe de sprijin și forțe complementare, care pot fi antrenate în funcție de natura și amploarea situației operative. Această organizare evidențiază

importanța delimitării competențelor, a cooperării interinstituționale și a utilizării diferențiate a forțelor în funcție de nivelul de risc [44, 63, 77].

În Franța, menținerea și restabilirea ordinii publice sunt realizate prin cooperarea dintre poliția națională și jandarmerie, aceasta din urmă dispunând de componente mobile și teritoriale.

În Italia, conducerea serviciilor de ordine și securitate publică revine Ministerului de Interne, care coordonează activitatea forțelor de poliție, în timp ce Corpul Carabinierilor participă la realizarea misiunilor de ordine și securitate publică. În Țările de Jos, sistemul include poliția națională, structuri municipale și jandarmeria, fiind prevăzute mecanisme de coordonare la nivel central și local [4].

În Elveția, atribuțiile privind ordinea și securitatea publică sunt realizate prin structuri de poliție și jandarmerie, inclusiv la nivel cantonal [4]. Aceste exemple demonstrează existența unor modele instituționale diferite, dar și a unor elemente comune: conducerea și coordonarea forțelor, delimitarea responsabilităților, cooperarea dintre structuri și adaptarea dispozitivului de forțe la caracterul situației operative.

La nivel european, cooperarea dintre structurile polițienești este susținută și prin mecanisme informaționale comune, inclusiv Europol și Sistemul de Informare Schengen, care facilitează schimbul de informații și coordonarea acțiunilor în domeniul securității [112, 124, [145].

Totodată, experiența internațională demonstrează că și sistemele dezvoltate rămân expuse unor vulnerabilități și riscuri, ceea ce impune adaptarea continuă a mecanismelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice [129, p. 326–331, 140].

Analiza compară relevă faptul că nici sistemele de ordine și securitate publică ale unor state dezvoltate, precum Franța, Germania și Olanda, nu sunt lipsite de vulnerabilități. O serie de evenimente produse în ultimii ani în aceste țări au evidențiat existența unor riscuri și provocări majore, care au generat efecte destabilizatoare la nivelul comunității europene, fiind însoțite de pierderi umane și pagube materiale considerabile [129, p. 326–331].

Analiza practicilor internaționale evidențiază că activitatea structurilor de ordine se bazează pe consolidarea valorilor democratice și garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în conformitate cu normele și standardele juridice internaționale. Totodată, diversitatea modelelor analizate și vulnerabilitățile constatate demonstrează necesitatea adaptării continue a mecanismelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice la evoluția situației operative.

Pentru Republica Moldova, în contextul procesului de integrare europeană și al cooperării cu statele Uniunii Europene, această orientare presupune perfecționarea continuă a sistemului

național de OSP, în concordanță cu cadrul juridic internațional și cu cerințele societății democratice contemporane. În acest sens, dezvoltarea unui sistem modern, eficient și adaptabil trebuie să fie orientată spre necesitățile de securitate ale cetățeanului și spre asigurarea unui climat de ordine, siguranță, libertate, echitate și justiție [11].

1.4. Analiza comparată dintre sistemele de nivel naţional şi internaţional prin prisma riscurilor, provocărilor și amenințărilor cu impact asupra securităţii publice

Analiza comparativă a modelelor de gestionare și ameliorare a situațiilor de criză, utilizate la nivel național și internațional, permite evidențierea unor diferențe privind organizarea forțelor, principiile de intervenție, metodele și dispozitivele de acțiune aplicate în timpul evenimentelor publice. În practica analizată, abordările internaționale acordă o atenție sporită prevenirii escaladării situațiilor conflictuale și utilizării graduale a măsurilor de intervenție, în timp ce în plan național se evidențiază necesitatea consolidării mecanismelor de coordonare și a adaptării metodelor de acțiune la evoluția situațiilor de criză [112, p.272-274].

La nivel internațional, intervenția în forță se folosește mai mult ca demonstrație a forțelor, mijloacelor și tehnicii speciale [59], [113], [144]. Dispozitivul de acțiune pentru restabilirea ordinii publice în statele respective se adoptă cu condiția tulburării grave a OSP [117].

Numai în cazuri extreme de necesitate se aplică forța cu un efectiv minimal în activități de asigurare și restabilire a OP. Căile de asigurare publică, metodele și formele de intervenție fizică și folosirea mijloacelor speciale prevăd mai mult implicarea și folosirea lor de la distanță și nu în contact direct cu manifestanții [124].

La treapta națională se mai adaugă problemele ce țin de nivelul unităților teritoriale din următoarele motive [118, 122]:

1. Competențele în domeniu nu sunt delimitate corespunzător, nu au un efectiv suficient și nu sunt dotate uniform și proporțional.
2. Nu este posibilă desfășurarea activităților la același nivel de performanță atât pe plan național, cât și local.
3. Nu se asigură servicii specifice de aceeași calitate pentru întreaga comunitate.

Analiza arată, că asigurarea securității odinii publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă impune implementarea noilor tactici, tehnici, practici și strategii, forme și metode, forțe și mijloace speciale tehnice (UVA, sisteme cu efect psihologic, auditiv, vizual, tehnică specială și alte tehnologii avansate) [116, p.222, 117, 130].

În baza analizei comparative a sistemului național și a abordărilor internaționale în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice, au fost evidențiate necesități de dezvoltare în plan organizațional, administrativ, legislativ și logistic. Totodată, analiza a permis identificarea unor metode, forme și principii de acțiune utilizate în practica internațională, care pot constitui repere pentru perfecționarea activității forțelor de ordine și securitate din Republica Moldova, cu adaptarea acestora la cadrul național [125].

La nivel european, cooperarea în domeniul ordinii și securității publice urmărește consolidarea capacităților de prevenire și gestionare a riscurilor și situațiilor de criză, prin cooperare instituțională, schimb de experiență și dezvoltarea unor practici comune. Aceste abordări oferă repere pentru analiza comparativă a organizării și acțiunii forțelor de ordine publică, inclusiv în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Evenimentele produse în perioada 2015–2024 în mai multe state europene, inclusiv Franța, Spania și Germania, au evidențiat dificultăți în gestionarea situațiilor publice de amploare și necesitatea adaptării continue a formelor, metodelor și tacticilor de acțiune. Totodată, mediul de securitate al Uniunii Europene a fost influențat de factori economici, sociali și politici, terorism, dezastre, pandemii și amenințări precum criminalitatea organizată, migrația ilegală și atacurile cibernetice, cu impact asupra ordinii și securității publice [62].

Ordinea publică europeană în conţinutul său are şi norme din convenţiile şi acordurile internaţionale, bilaterale sau multilaterale, în funcţie de problemele cu care se confruntă comunitatea respectivă de state şi care urmează a fi soluționate. La nivelul UE, în contextul dezvoltării mediului de securitate, au fost adoptate mai multe acte şi documente strategice privind ordinea publică, siguranţa cetăţeanului şi securitatea internă.

Sub influența noilor provocări, riscurile și amenințările la adresa ordinii și securității publice s-au diversificat semnificativ, influențând modul de organizare și desfășurare a acțiunilor autorităților. În acest context, responsabilitățile autorităților naționale din Republica Moldova în domeniul OSP depășesc intervenția reactivă și includ prevenirea faptelor antisociale, asigurarea securității persoanelor și bunurilor, gestionarea conflictelor și a manifestațiilor cu caracter de masă. Evoluția acestor riscuri impune adaptarea capacităților instituționale și operaționale, inclusiv a metodelor și dispozitivelor de acțiune utilizate în situații cu participare numeroasă [122].

În perioada ultimilor trei decenii, Republica Moldova a trecut prin transformări politice, economice și sociale, în rezultatul cărora s-au produs schimbări esențiale și dinamice ale structurilor infracționale, care afectează sistemul ordinii și securității publice. Cele mai importante transformări s-au produs în domeniile crimei organizate, corupției, contrabandei, traficului de

persoane și droguri, precum și al infracțiunilor comise în locuri publice, care afectează calitatea vieții oamenilor și securitatea publică. Comparativ cu evoluțiile evidențiate la nivel internațional, aceste transformări impun adaptarea continuă a capacităților și modalităților de acțiune ale forțelor de ordine publică la specificul riscurilor și amenințărilor existente la nivel național [73, 118].

Modelele de ordine și securitate publică aplicate în statele europene evidențiază abordări diferite privind organizarea forțelor, coordonarea acțiunilor și utilizarea metodelor și dispozitivelor de intervenție în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Analiza acestor abordări permite identificarea unor repere pentru perfecționarea sistemului național, cu adaptarea acestora la particularitățile instituționale, normative și operaționale ale Republicii Moldova [105, 165].

Evenimentele zilnice negative de proporţii, provocate de actori politici ai diferitelor formaţiuni din opoziţia moldovenească, care se produc fără întreruperi la nivel naţional, mereu influențează starea de legalitate, ordinea şi securitatea publică, lucru care poate genera diferite crize în sfera dată şi pune o presiune de neimaginat asupra forţelor de OSP. Dacă e să ne referim la fenomenul infracţional, observăm că acesta se află în permanentă schimbare. Apar noi tipuri de infracţiuni, iar mediul de securitate publică devine tot mai vulnerabil. Grupările criminale transnaţionale mereu migrează spre alte regiuni pentru a atesta noi specializări.

Analiza mediului de securitate arată că procesul de integrare europeană reprezintă un reper important pentru dezvoltarea sistemului de securitate al Republicii Moldova. Cooperarea cu Uniunea Europeană contribuie la consolidarea capacităților instituționale și operaționale în domeniul securității, inclusiv prin valorificarea experienței și practicilor europene. În acest context, adaptarea sistemului național de ordine și securitate publică la evoluția riscurilor și amenințărilor presupune dezvoltarea unor capacități adecvate de prevenire, coordonare și intervenție, inclusiv în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Noile politici şi strategii ce vizează domeniul securităţii naţionale a Republicii Moldova prevăd planificarea strategică pe termen mediu şi exprimă abordarea statului privind asigurarea securităţii naţionale. În acest cadru, Ministerului Afacerilor Interne îi revine un rol important în asigurarea securităţii interne, inclusiv prin dezvoltarea capacităţilor instituţionale şi operaţionale necesare prevenirii şi gestionării situaţiilor de risc şi de criză. Aceste orientări constituie cadrul naţional în raport cu care pot fi analizate şi adaptate experienţele şi practicile internaţionale în domeniul ordinii şi securităţii publice.

R. Moldova se află într-un proces de transformare, iar instabilitatea mediului regional de securitate și vulnerabilitățile interne impun modernizarea sectoarelor aferente securității. În acest context, consolidarea instituțiilor, adaptarea cadrului normativ și eficientizarea mecanismelor de

coordonare sunt necesare pentru dezvoltarea capacităților naționale de asigurare a ordinii și securității publice, inclusiv prin valorificarea experienței altor state [17].

În Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană" [103], este stipulat că „Riscurile pentru securitatea din regiune sunt mari, cu consecințe grave pentru Republica Moldova. Țara noastră este ținta unor amenințări și tentative de destabilizare fără precedent. Guvernul va face prioritară ordinea publică și siguranța cetățenilor, păstrarea stabilității și a unității țării prin politici de coeziune și o politică externă activă, precum și prin modernizarea structurilor de forță".

Pentru implementarea Programului a fost stabilit Planul de acțiuni al Guvernului [99], prin care au fost prevăzute măsuri orientate spre dezvoltarea capacității instituționale, creșterea capacității de reacție și intervenție și perfecționarea mecanismelor de gestionare a situațiilor de criză. Aceste măsuri reflectă orientarea procesului de modernizare a sistemului de ordine și securitate publică spre adaptarea structurilor și a mecanismelor de intervenție la riscurile și provocările contemporane. Planul [101] de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 prevedea 19 măsuri în domeniul Afacerilor Interne, inclusiv reorganizarea sistemului de ordine și securitate publică în vederea creșterii capacității de reacție și intervenție a Poliției, precum și consolidarea mecanismelor de gestionare a crizelor și a rezilienței la nivel național. Aceste direcții de acțiune evidențiază necesitatea adaptării sistemului național la evoluția mediului de securitate și creează premise pentru raportarea acestuia la abordările și practicile aplicate la nivel internațional.

Evoluția mediului regional de securitate, în special în contextul războiului din Ucraina, determină necesitatea consolidării capacităților instituționale și operaționale ale sectorului național de securitate și adaptării acestora la riscurile și amenințările contemporane. În aceste condiții, dezvoltarea capacităților de reacție, intervenție și gestionare a situațiilor de criză devine relevantă și pentru domeniul ordinii și securității publice, inclusiv în situațiile în care manifestațiile cu caracter de masă pot evolua spre forme de încălcare a ordinii publice [8, p.224-229].

Un exemplu relevant pentru analiza comparativă îl constituie gestionarea revoltelor din Kazahstan din ianuarie 2022, în cadrul căreia restabilirea ordinii constituționale a presupus utilizarea forțelor naționale și sprijin internațional pentru protejarea obiectivelor strategice și stabilizarea situației [127, p.265-271]. Experiența respectivă evidențiază importanța capacității de mobilizare, a coordonării interinstituționale și a cooperării internaționale în gestionarea situațiilor de criză. Pentru Republica Moldova, această experiență este relevantă prin prisma necesității dezvoltării unor mecanisme adecvate de cooperare și intervenție în situații complexe de afectare a ordinii și securității publice.

Analiza mediului de securitate publică și a ordinii interne evidențiază necesitatea dezvoltării capacităților de reacție ale sistemului OSP la evoluția riscurilor și amenințărilor. În acest context, cadrul constituțional și normativ național [23, 65], precum și angajamentele internaționale relevante [26], constituie repere pentru asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale și pentru consolidarea capacităților instituționale. Riscurile identificate au caracter politic, economic, informațional, social, cultural, psihologic, ecologic și tehnologic [49], [53], ceea ce impune o abordare integrată a prevenirii și gestionării situațiilor care pot afecta OSP.

În prezent, în condițiile creșterii tendințelor imigraționiste, problema OSP și a siguranţei cetățenilor devine mai greu de gestionat [64, 89, 98]. Printre preocupările statului și autorităților publice se află permanent OSP și siguranța cetățeanului, care deseori sunt supuse provocărilor şi amenințărilor de risc, atât din interior cât și din exterior [55, 127, p.265-271].

În contextul aspectelor menționate, riscurile, provocările și amenințările la adresa ordinii și securității publice pot avea atât origine internă, cât și externă, iar unele dintre acestea pot dobândi caracter transfrontalier sau internațional [96, 118, 127, p.265-271]. Pentru analiza mediului de securitate, acestea sunt examinate în funcție de originea și domeniul lor de manifestare, cu evidențierea impactului asupra OSP.

Riscurile externe la adresa societății pot produce efecte asupra stabilității economice, sociale și instituționale, fiind asociate unor factori și acțiuni provenite din exteriorul statului. Prin natura și amploarea lor, acestea pot afecta indirect capacitatea instituțiilor de a asigura ordinea și securitatea publică [127, p.265-271].

Riscurile externe la adresa ordinii și siguranței publice pot fi clasificate în următoarele categorii [109, 127, p.265-271]:

1. *Riscuri externe de origine politică*: influențarea externă a proceselor decizionale și a instituțiilor statului prin diverse forme de presiune politică; utilizarea constrângerilor economice și șantajului energetic extern; perpetuarea unor factori de instabilitate asociați situației din regiunea transnistreană, cu potențial impact asupra OSP.

2. *Riscuri externe de origine economică și socială*:

- diminuarea încrederii populației în instituțiile publice, pe fondul unor dificultăți economice și sociale și al influențării percepției asupra capacității autorităților;

- influențarea din exterior a unor domenii economice, a infrastructurii sociale și a sistemului *de ordine și securitate publică;*

- manifestarea unor activități economice ilicite și a unor forme de concurență neloială cu conexiuni externe, cu impact asupra stabilității economice și sociale;

- sprijinul financiar și militar acordat structurilor din regiunea transnistreană, cu potențial impact asupra stabilității și securității Republicii Moldova.

3. *Riscuri externe în privința crimei organizate*:

- traficul și furnizarea transfrontalieră de armament, tehnică și alte mijloace către grupări criminale, în contextul diminuării controlului asupra circulației armelor convenționale;

- utilizarea teritoriului Republicii Moldova pentru activități de migrație ilegală și trafic transfrontalier de persoane, droguri și arme.

4. *Riscuri externe din domeniul tehnologiilor informaționale*:

- atacuri cibernetice provenite din exterior, susceptibile să afecteze funcționarea instituțiilor și capacitatea sistemului de ordine și securitate publică;

- accesul neautorizat la sisteme și resurse informaționale, cu potențial impact asupra securității și continuității comunicațiilor instituţionale.

Din categoria riscurilor interne fac parte riscuri și amenințări care se provoacă prin acțiunile cetățenilor și politicile statului. Riscuri și amenințări în domeniul dat vin și din partea diferitelor minorități și etnii care locuiesc pe teritoriul țării noastre [118, 127, p.265-271].

De asemenea, anumite riscuri vin din partea unor cetățeni care susțin regimuri separatiste și politici dubioase pentru statalitate. O parte bună din ele prezintă un caracter mai periculos în comparaţie cu cele din exterior [127, p.265-271].

1. *Riscuri interne de origine politică*:

- acțiuni de instigare sau escaladare a conflictelor dintre grupuri de manifestanți și instituțiile responsabile de asigurarea ordinii și securității publice;

- acțiuni care pot favoriza trecerea manifestațiilor de la forme pașnice la forme violente, pe fondul unor nemulțumiri economice și sociale;

- acțiuni de susținere sau perpetuare a conflictului transnistrean [52];

- acțiuni de destabilizare a ordinii și securității publice prin incitarea la fapte antisociale sau separatiste și prin promovarea unor revendicări cu caracter etnic, economic ori teritorial;

- utilizarea propagandei și a altor forme de influențare informațională pentru diminuarea încrederii în autoritățile publice, susținerea unor acțiuni separatiste și desfășurarea unor activități specifice războiului hibrid.

2. *Riscuri interne de origine social-profesională*:

- creșterea presiunilor asupra sistemului de ordine și securitate publică în contextul unor dificultăți sociale, inclusiv prin creșterea numărului de emigranți și a solicitărilor de azil, care necesită măsuri instituționale de gestionare, cazare și integrare;

- diminuarea responsabilității și a capacității unor autorități publice de a asigura condițiile necesare pentru menținerea ordinii și securității publice;

- prestarea insuficientă a unor servicii publice destinate asigurării siguranței persoanelor și satisfacerii necesităților sociale;

- manifestarea fenomenului corupției în cadrul instituțiilor publice, cu potențial impact asupra eficienței mecanismelor instituționale;

- gestionarea insuficientă a acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în situații de criză.

3. *Riscuri interne ce țin de crima organizată*:

- circulația și deținerea ilegală a armelor și a altor mijloace tehnice, favorizate de diminuarea controlului asupra traficului și utilizării acestora;

- activități criminale și forme de cooperare ilegală asociate situației din regiunea transnistreană și prezenței forțelor militare străine pe teritoriul Republicii Moldova;

- creșterea nivelului criminalității în contextul vulnerabilităților economice și sociale și al dificultăților privind prevenirea și combaterea fenomenului infracțional.

4. *Riscuri interne din domeniul tehnologiilor informaționale*:

- atacuri și perturbări produse în spațiul informațional și al comunicațiilor electronice, care pot afecta funcționarea sistemelor de comunicații și procesul de transmitere a informațiilor necesare pentru adoptarea deciziilor operative;

- utilizarea spațiului informațional pentru influențarea sau limitarea exercitării drepturilor și libertăților cetățenilor, inclusiv în contextul manifestațiilor cu caracter de masă;

- divulgarea sau scurgerea neautorizată a informațiilor și datelor cu caracter sensibil din cadrul sistemului de ordine și securitate publică, ca urmare a unor deficiențe în protecția și gestionarea informațiilor.

Provocările și amenințările interne și externe cu impact asupra ordinii și securității publice pot produce efecte asupra stabilității instituționale, politice, economice și sociale, precum și asupra siguranței cetățenilor. În funcție de domeniul de manifestare, acestea pot fi grupate în următoarele categorii [118], [127, p.265-271]:

- *Provocări și amenințări de origine politică*: acțiuni de instigare și escaladare a unor conflicte, propagandă antistatală și antiguvernamentală, precum și unele forme de extremism și terorism cu motivație politică;

- *Provocări și amenințări de origine economică*: vulnerabilități energetice, contrafacerea mărfurilor, producția și traficul de droguri, spălarea banilor și alte infracțiuni asociate fraudelor economice și bancare;

- *Provocări și amenințări de origine socială:* consumul și dependența de substanțe, alcoolismul, bolile contagioase și pandemiile, cu potențial impact asupra stabilității sociale și capacității instituțiilor publice.

Analiza mediului de securitate al Republicii Moldova și a riscurilor, provocărilor și amenințărilor evidențiază caracterul complex și dinamic al factorilor care pot afecta ordinea și securitatea publică. Evoluția acestora și apariția unor forme de amenințare hibridă impun adaptarea continuă a capacităților instituționale și operaționale, precum și consolidarea rezilienței sistemului național de securitate [33], [100].

În baza analizei realizate, cercetarea este orientată spre elaborarea metodologiei de sporire a eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin abordarea integrată a aspectelor conceptuale, metodologice și aplicative privind organizarea, coordonarea și desfășurarea acțiunilor acestora.

1.5. Concluzii la capitolul 1

În capitolul 1 a fost analizată problematica asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin examinarea evoluției sistemului național OSP, a cadrului conceptual, instituțional și normativ, a literaturii de specialitate și a istoriografiei domeniului, precum și a evoluției mediului de securitate și a principalelor riscuri, provocări și amenințări. Analiza a evidențiat caracterul complex și dinamic al domeniului și necesitatea adaptării continue a capacităților sistemului OSP la modificarea situațiilor operative.

Examinarea evoluției sistemului național OSP și a cadrului normativ-instituțional a evidențiat dezvoltarea progresivă a competențelor autorităților responsabile de menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice, precum și necesitatea unei delimitări și coordonări eficiente a atribuțiilor structurilor implicate. În acest context, particularitățile organizării și funcționării sistemului, precum și modificările intervenite în distribuirea responsabilităților instituționale, impun consolidarea mecanismelor de cooperare și a conducerii operative a forțelor, în special în cazul manifestațiilor cu caracter de masă și al situațiilor de criză.

Analiza literaturii de specialitate și a experienței naționale și internaționale a permis identificarea principalelor abordări privind organizarea, coordonarea și intervenția forțelor de ordine în situații complexe. Analiza comparativă a evidențiat importanța cooperării interinstituționale, a coordonării operative, a capacității de reacție și intervenție și a adaptării structurilor și mecanismelor de acțiune la natura și dinamica riscurilor. Totodată, examinarea literaturii și a practicilor existente a relevat necesitatea unei abordări integrate, care să coreleze evoluția situației operative cu organizarea forțelor, modul de conducere și alegerea metodelor și dispozitivelor de acțiune. Analiza mediului de securitate a permis identificarea și sistematizarea principalelor riscuri, provocări și amenințări cu impact asupra ordinii și securității publice, în funcție de originea și domeniul de manifestare. Au fost evidențiate riscuri de natură politică, socială, economică, criminală și informațională, inclusiv factori transfrontalieri și internaționali, care pot influența evoluția manifestațiilor și pot determina modificarea situației operative.

Diversitatea și caracterul dinamic al acestora determină necesitatea unor mecanisme de prevenire, monitorizare și intervenție adaptabile, capabile să asigure trecerea oportună de la măsurile de prevenire și asigurare la acțiunile de restabilire a ordinii și securității publice. Rezultatele capitolului evidențiază necesitatea perfecționării conceptului și arhitecturii sistemului OSP, a mecanismelor de conducere și coordonare, precum și a modului de organizare și acțiune a forțelor, în raport cu particularitățile manifestațiilor cu caracter de masă. În același timp, evoluția situației operative impune examinarea etapelor de transformare a manifestațiilor de la forme pașnice la forme de încălcare a ordinii publice, precum și identificarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune corespunzătoare fiecărei etape.

În acest sens, rezultatele capitolului 1 creează baza conceptuală și analitică pentru dezvoltarea etapelor ulterioare ale cercetării. Capitolul 2 va fi orientat spre analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă, a formelor de încălcare a ordinii publice și a evoluției acestora, inclusiv în situații de criză; capitolul 3 – spre perfecționarea și elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului OSP; capitolul 4 – spre perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune; iar capitolul 5 – spre elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței. Prin urmare, rezultatele obținute în capitolul 1 fundamentează direcția de dezvoltare a metodologiei privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă și asigură cadrul necesar pentru realizarea etapelor ulterioare ale cercetării.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII ȘI SISTEMATIZAREA MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ ȘI A ÎNCĂLCĂRILOR ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE

În capitolul 2 este prezentată metodologia cercetării și sunt analizate organizarea, clasificarea și caracterizarea manifestațiilor cu caracter de masă, precum și evoluția încălcărilor de grup ale ordinii și securității publice. Sunt examinate principiile de angajare a forțelor de ordine și principalele direcții de comunicare orientate spre prevenirea tensiunilor și a actelor de violență în cadrul manifestațiilor. Totodată, sunt sistematizate metodele de gestionare și ameliorare a situațiilor de criză, adaptate evoluției situației operative.

În cadrul capitolului 2 au fost utilizate metodele teoretică, empirică, a observației, analitică, logică și dialectică, precum și abordările sistemică și interdisciplinară, pentru analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice.

Acestea au permis sistematizarea și clasificarea manifestațiilor cu caracter de masă, determinarea evoluției încălcărilor de grup ale ordinii publice, identificarea etapelor de escaladare a situațiilor conflictuale și elaborarea metodelor de ameliorare și gestionare a situațiilor de criză.

2.1. Metodologia cercetării

Considerații metodologice generale

Metodologia cercetării, având un caracter teoretico-aplicativ, a permis corelarea obiectului, scopului, obiectivelor și ipotezei cu metodele, abordările și etapele de realizare a cercetării. Demersul metodologic a fost orientat spre analiza problematicii asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, sistematizarea fenomenului cercetat, perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică, perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune și elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor.

În realizarea cercetării au fost utilizate metode teoretice, empirice, comparative, de observație, analitice, logice, de simulare și modelare, precum și procedee de examinare și verificare practică. Acestea au fost completate prin abordarea sistemică, interdisciplinară, comparativă și aplicativă a fenomenului cercetat.

Demersul investigativ s-a bazat pe principiile obiectivității, rigurozității și calității, precum și pe principiile inducției și deducției, însușiri esențiale pentru analiza asigurării și restabilirii ordinii și securității publice atât în condiții standard, cât și în situații de criză.

Succesiunea metodologică a cercetării a urmărit următoarea logică: analiza situației actuale → analiza și sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor ordinii și securității publice → perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului → perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune → examinarea și verificarea practică a soluțiilor → elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței → formularea concluziilor și recomandărilor.

Abordările metodologice ale cercetării

În cadrul cercetării au fost utilizate abordarea sistemică, abordarea interdisciplinară, abordarea comparativă și abordarea aplicativă.

Abordarea sistemică a permis examinarea ordinii și securității publice ca sistem complex, alcătuit din componente aflate în interacțiune, precum și analiza relațiilor dintre structurile, forțele, mijloacele și mecanismele de conducere și intervenție. Această abordare a fost relevantă pentru dezvoltarea și elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică și pentru stabilirea relațiilor funcționale dintre componentele acestuia.

Abordarea interdisciplinară a permis integrarea cunoștințelor și metodelor din domenii conexe, în vederea examinării fenomenului cercetat din perspectiva securității publice, managementului, tacticii de acțiune și organizării forțelor. Utilizarea acesteia a contribuit la examinarea complexă a manifestațiilor cu caracter de masă și la elaborarea soluțiilor organizatorice și tactice.

Abordarea comparativă a fost utilizată pentru examinarea unor practici și soluții aplicate în diferite sisteme de ordine și securitate publică și pentru identificarea unor elemente relevante pentru perfecționarea sistemului național. Aceasta a permis evidențierea particularităților organizatorice și tactice și raportarea acestora la condițiile naționale.

Abordarea aplicativă a orientat cercetarea spre elaborarea unor soluții cu posibilitate de utilizare practică în activitatea forțelor implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Aceasta a asigurat legătura dintre rezultatele analizei teoretice și necesitățile practicii profesionale.

În cadrul metodologiei se face distincție între abordare, metodă, principiu, procedeu și tehnică. Abordarea reprezintă perspectiva generală din care este examinat fenomenul; *metoda* constituie modalitatea organizată de cercetare; *principiul* stabilește reperele generale ale

demersului investigativ; *procedeul* reprezintă modul concret de aplicare a unei metode, iar tehnica constituie modalitatea practică de realizare a unei operațiuni de cercetare.

Metodele de cercetare utilizate

Metoda logică și metoda dialectică. Metoda logică a fost utilizată pentru structurarea și ordonarea raționamentelor, delimitarea conceptelor, stabilirea relațiilor dintre componentele sistemului de ordine și securitate publică și formularea concluziilor rezultate din analiza materialului teoretic și practic.

Inducția a permis trecerea de la examinarea unor situații și elemente particulare la formularea unor concluzii cu caracter general, iar *deducția* a permis aplicarea premiselor și concluziilor generale la situații concrete. Utilizarea acestora a contribuit la corelarea rezultatelor obținute în diferitele etape ale cercetării.

Metoda dialectică a fost utilizată pentru examinarea fenomenului în dinamica și interdependența componentelor sale, cu evidențierea modificării situației operative, a relațiilor dintre riscuri, metode și dispozitive de acțiune și a trecerii de la măsurile de asigurare la acțiunile de restabilire a ordinii și securității publice.

Metoda expunerii logice a fost utilizată pentru structurarea coerentă a demersului științific și formularea concluziilor rezultate din cercetare.

Prin utilizarea metodelor logico-dialectice au fost structurate raționamentele necesare pentru trecerea de la analiza fenomenului și identificarea problemelor la formularea soluțiilor și a concluziilor cercetării.

Metoda teoretică a permis studiul critic și sistematizarea literaturii de specialitate, vizând aspecte legate de asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

Aplicarea acestei metode a contribuit la clarificarea conceptelor și noțiunilor utilizate în cercetare, la identificarea abordărilor existente privind manifestațiile cu caracter de masă și la stabilirea reperelor teoretice pentru dezvoltarea și elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică.

Metoda empirică a contribuit la identificarea și evaluarea obiectivă a nivelului actual de securitate în domeniul ordinii publice, inclusiv în contextul desfășurării evenimentelor cu participare masivă.

Aplicarea metodei empirice s-a bazat pe valorificarea experienței practice, a observațiilor asupra activității forțelor și a rezultatelor obținute în cadrul exercițiilor și simulărilor. Aceasta a permis raportarea soluțiilor elaborate la condițiile concrete de organizare și desfășurare a acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Metoda observației a contribuit la aprofundarea cunoașterii problemelor și performanțelor sistemului actual de ordine și securitate publică.

Prin intermediul acesteia au fost urmărite particularitățile organizării și acțiunii forțelor, relațiile dintre componentele dispozitivului, modul de conducere și coordonare, precum și aplicarea metodelor și tacticilor de acțiune în diferite situații. Observația a permis evidențierea unor probleme practice și a unor elemente relevante pentru perfecționarea soluțiilor propuse.

Metoda analitică a facilitat identificarea disfuncționalităților în activitatea structurilor de OSP și formularea unor propuneri de optimizare.

Aceasta a permis examinarea distinctă a componentelor fenomenului cercetat, a relațiilor dintre situația operativă, riscuri și amenințări, forțe, mijloace, metode, dispozitive și tactici de acțiune. Aplicarea metodei analitice a contribuit la identificarea elementelor care influențează eficiența acțiunilor și la formularea soluțiilor corespunzătoare.

Metoda comparativă a fost utilizată pentru analiza comparată a sistemului național de securitate publică în raport cu metodele existente în alte state.

Prin această metodă au fost examinate particularitățile de organizare și funcționare a sistemelor de ordine și securitate publică, modalitățile de organizare a forțelor, precum și unele metode și soluții aplicate în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Metoda comparativă a fost utilizată și pentru raportarea soluțiilor elaborate la metodele și tehnicile existente, inclusiv în procesul de evaluare a eficienței acțiunilor.

Metoda simulării și modelării a fost utilizată pentru examinarea soluțiilor elaborate în condiții apropiate de situațiile operaționale specifice manifestațiilor cu caracter de masă.

Modelarea a permis reprezentarea relațiilor dintre componentele sistemului și examinarea modului de organizare a acțiunilor în funcție de evoluția situației operative. Simularea a permis verificarea succesivității metodelor și dispozitivelor, a organizării forțelor și a tacticilor de acțiune în condiții apropiate celor operaționale.

Aplicarea acestor metode a contribuit la perfecționarea soluțiilor propuse și la examinarea posibilității de utilizare practică a acestora.

Metoda implementării a fost utilizată pentru verificarea și valorificarea practică a rezultatelor cercetării. Aplicarea acesteia a permis transpunerea soluțiilor elaborate în activitatea practică a forțelor și examinarea utilității acestora în condițiile concrete de organizare și desfășurare a acțiunilor.

Procedeele de examinare și verificare practică au inclus verificarea organizării forțelor, a metodelor și dispozitivelor de acțiune, precum și desfășurarea exercițiilor și simulărilor în condiții

apropiate situațiilor operaționale. Rezultatele obținute au fost utilizate pentru perfecționarea soluțiilor și pentru valorificarea acestora în activitatea practică.

Evaluarea eficienței prin modelare matematică. Modelarea matematică a fost utilizată pentru elaborarea și aplicarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Evaluarea a fost realizată în baza unor indicatori de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse, inclusiv a indicatorilor temporali, prin raportarea timpului necesar realizării acțiunilor la metodele și tehnicile aplicate.

Modelarea matematică a permis compararea soluțiilor elaborate cu tehnicile existente și evidențierea modificărilor rezultate din aplicarea acestora în diferite condiții de desfășurare a acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Baza informațională a cercetării a fost constituită din literatura de specialitate, actele normative și documentele relevante domeniului ordinii și securității publice, precum și din informațiile rezultate din practica profesională, observații, exerciții și simulări.

Au fost valorificate informațiile referitoare la evoluția domeniului, organizarea și funcționarea structurilor implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, experiența națională și practicile altor state.

Un rol important în verificarea caracterului aplicativ al rezultatelor l-a avut practica profesională și actul de implementare a rezultatelor cercetării în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, prezentat în anexa corespunzătoare.

Baza informațională a fost utilizată diferențiat, în funcție de obiectivele cercetării, pentru analiza situației actuale, sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor ordinii și securității publice, elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului, perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor și evaluarea eficienței acțiunilor.

Aplicarea metodelor în cadrul capitolelor tezei

În capitolul 1 au fost aplicate cu precădere metodele teoretică, empirică, analitică și comparativă, precum și abordările interdisciplinară și comparativă, pentru analiza situației actuale în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În capitolul 2 au fost utilizate metodele teoretică, empirică, a observației, analitică, logică și dialectică, precum și abordările sistemică și interdisciplinară, pentru analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice.

În capitolul 3 au fost valorificate metodele logică, dialectică, teoretică, analitică, comparativă și modelarea, precum și abordările sistemică, interdisciplinară și comparativă, pentru dezvoltarea și elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică.

În capitolul 4 au fost utilizate metodele empirică, a observației, analitică, comparativă, modelării și simulării, completate prin verificarea practică și metoda implementării, pentru perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune ale forțelor.

În capitolul 5 au fost aplicate metodele analitică și comparativă, modelarea și simularea, precum și modelarea matematică și abordarea aplicativă, pentru elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în baza indicatorilor de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Corelarea obiectivelor cercetării cu metodele utilizate și rezultatele obținute este prezentată sintetic după cum urmează:

Obiectivul cercetării	*Metode și abordări utilizate*	*Rezultatul obținut*
1. Analiza situației actuale în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă	metoda teoretică, empirică, analitică, comparativă; abordarea interdisciplinară și comparativă; metoda logică	evidențierea evoluției și situației actuale, identificarea problemelor și a necesităților de dezvoltare a domeniului
2. Analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice	metoda teoretică, empirică, observației, analitică, logică și dialectică; abordarea sistemică și interdisciplinară	sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor OSP și evidențierea particularităților evoluției acestora
3. Perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică	metoda logică, dialectică, teoretică, analitică, comparativă, modelarea; abordarea sistemică, interdisciplinară și comparativă	perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, adaptate condițiilor actuale de manifestare a riscurilor și amenințărilor
4. Perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune ale forțelor	metoda empirică, observației, analitică, comparativă, modelării și simulării; abordarea sistemică și aplicativă; verificarea practică și implementarea	perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune pentru asigurarea și restabilirea securității publice
5. Elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor	metoda analitică, comparativă, modelarea și simularea, modelarea matematică; abordarea aplicativă	elaborarea metodologiei și stabilirea indicatorilor de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse

Corelarea prezentată reflectă succesiunea logică a cercetării și asigură legătura dintre analiza problemei, elaborarea soluțiilor și verificarea rezultatelor.

Etapele cercetării

Cercetarea a fost realizată etapizat, în concordanță cu obiectivele stabilite.

Etapa I – analiza situației actuale. Au fost examinate evoluția domeniului, literatura de specialitate, cadrul normativ și practica în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Au fost identificate problemele și necesitățile de perfecționare a sistemului.

Etapa a II-a – analiza și sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor ordinii și securității publice. Au fost examinate tipurile de manifestații, particularitățile acestora și formele de încălcare a ordinii și securității publice, cu evidențierea dinamicii fenomenului și a situațiilor care necesită trecerea de la măsuri de asigurare la acțiuni de restabilire.

Etapa a III-a – perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului. Pe baza rezultatelor obținute în etapele precedente au fost stabilite componentele sistemului, relațiile dintre acestea și modul de organizare și conducere a forțelor în funcție de condițiile de manifestare a riscurilor și amenințărilor.

Etapa a IV-a – perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune. Au fost examinate și perfecționate modalitățile de organizare și acțiune a forțelor și au fost elaborate metode, dispozitive și tactici adaptate diferitelor condiții de desfășurare a manifestațiilor cu caracter de masă.

Etapa a V-a – examinarea și verificarea practică. Soluțiile elaborate au fost examinate prin exerciții și simulări în condiții apropiate situațiilor operaționale, fiind urmărite aplicabilitatea și eficiența organizării, metodelor, dispozitivelor și tacticilor propuse.

Etapa a VI-a – elaborarea și aplicarea metodologiei de evaluare a eficienței. Au fost stabiliți indicatorii de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse și au fost comparate soluțiile elaborate cu tehnicile existente, inclusiv prin modelare matematică.

Etapa a VII-a – formularea concluziilor și recomandărilor. Rezultatele obținute în etapele precedente au fost coroborate, fiind formulate concluziile generale și recomandările privind perfecționarea activității forțelor.

Verificarea practică și implementarea rezultatelor cercetării

Verificarea practică a rezultatelor cercetării a fost realizată prin examinarea și testarea soluțiilor elaborate în condiții apropiate situațiilor operaționale specifice manifestațiilor cu caracter de masă, inclusiv în cadrul diferitor evenimente publice. Caracterul practic al acestei etape este confirmat prin *Actul de implementare a rezultatelor științifice expuse în teza de doctor,* emis de Inspectoratul General de Carabinieri al MAI, în care se menționează că „*rezultatele descrise în teză au fost testate în practica de activitate a Inspectoratului General de Carabinieri al MAI, în contextul diferitor evenimente publice desfășurate pe arealul național în ultimii ani" și s-au caracterizat prin „aplicabilitate eficientă a tacticilor opozabile domeniului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice"* [Act de implementare, 29.11.2024], (a se vedea anexa1).

Actul de implementare (Anexa1) confirmă, de asemenea, valorificarea practică a rezultatelor cercetării, menționând că „*rezultatele științifice obținute se utilizează în procesul de elaborare a*

actelor normative de diferit nivel privind ordinea publică” și sunt propuse ca subiecte pentru preluare în cadrul proiectelor de dezvoltare instituțională și al instruirilor practice organizate de Ministerul Afacerilor Interne, inclusiv la nivel internațional [Act de implementare, 29.11.2024], (a se vedea anexa 1). Aceste mențiuni constituie elemente documentare care confirmă caracterul aplicativ al rezultatelor cercetării și legătura dintre soluțiile elaborate în cadrul tezei și activitatea practică a Inspectoratului General de Carabinieri.

În acest sens, verificarea practică și implementarea rezultatelor au permis confruntarea soluțiilor teoretico-metodologice elaborate cu cerințele activității operaționale și au oferit posibilitatea valorificării acestora în activitatea instituțională. *Actul de implementare constituie, astfel, documentul care confirmă testarea practică și utilizarea rezultatelor cercetării,* în timp ce evaluarea prin indicatorii operaționali și temporali, prezentată în capitolul 5, permite aprecierea rezultatelor acțiunilor și a modificărilor produse prin aplicarea soluțiilor propuse.

Elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței

Elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței a constituit etapa finală a demersului metodologic și a fost realizată în concordanță cu cel de-al cincilea obiectiv al cercetării. Metodologia de evaluare a fost orientată spre aprecierea rezultatelor acțiunilor forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, în baza unor indicatori relevanți pentru acțiunile de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Un rol important l-a avut utilizarea indicatorilor temporali, prin determinarea și compararea timpului necesar realizării acțiunilor în condițiile aplicării soluțiilor elaborate și a tehnicilor existente. Modelarea matematică a permis reprezentarea relațiilor dintre elementele temporale ale acțiunilor și compararea rezultatelor în diferite condiții operative. Prin aplicarea metodologiei au fost obținute rezultate care au permis aprecierea modificărilor eficienței acțiunilor și verificarea ipotezei cercetării.

Coroborarea rezultatelor cercetării

Coroborarea rezultatelor s-a realizat prin utilizarea complementară a metodelor teoretice și empirice, a observației, analizei și comparației, a metodelor logico-dialectice, a modelării și simulării și a verificării practice. Rezultatele analizei situației actuale au constituit suport pentru analiza și sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor ordinii și securității publice.

La rândul lor, rezultatele acestei etape au fost valorificate la perfecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, iar acestea au constituit cadrul pentru perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune. Soluțiile organizatorice și tactice perfecționate

au fost ulterior examinate și verificate practic, iar rezultatele obținute au fost valorificate la elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței.

Astfel, metodele și abordările utilizate au asigurat continuitatea dintre etapele cercetării și legătura dintre rezultatele teoretice, soluțiile elaborate și verificarea practică a acestora.

Limitele metodologice ale cercetării

Limitele metodologice ale cercetării sunt determinate de caracterul complex și variabil al manifestațiilor cu caracter de masă, de particularitățile situațiilor operative și de diversitatea condițiilor în care se desfășoară acțiunile de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

De asemenea, posibilitățile de verificare practică sunt condiționate de desfășurarea exercițiilor și simulărilor în condiții apropiate celor operaționale și de accesul la informațiile necesare examinării activității forțelor.

Diferențele dintre sistemele de ordine și securitate publică analizate comparativ constituie o altă limită metodologică, întrucât soluțiile identificate în practica altor state necesită raportare la cadrul normativ, organizatoric și operațional național.

Aceste limite delimitează condițiile de aplicare a rezultatelor și indică necesitatea continuării verificării și perfecționării soluțiilor în raport cu evoluția practicii și a situației operative.

Concluzia metodologiei

Metodologia cercetării a fost construită în concordanță cu obiectul, scopul, cele cinci obiective și ipoteza cercetării și a permis realizarea succesivă a etapelor de analiză, sistematizare, perfecționare, verificare și evaluare.

Utilizarea metodelor teoretice, empirice, comparative, de observație și analitice, a metodelor logico-dialectice, a modelării și simulării, precum și a metodei implementării și a modelării matematice, completate prin abordările sistemică, interdisciplinară, comparativă și aplicativă, a asigurat examinarea complexă a problematicii cercetate.

Corelarea metodelor cu obiectivele cercetării a permis trecerea de la analiza situației actuale și analiza și sistematizarea manifestațiilor și a încălcărilor ordinii și securității publice la dezvoltarea și pefecționarea conceptului și arhitecturii sistemului, perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune și, în final, la elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în baza indicatorilor de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Prin verificarea practică, simularea, modelarea și implementarea rezultatelor au fost create premise pentru corelarea demersului teoretic cu necesitățile practicii și pentru verificarea ipotezei cercetării.

2.2. Organizarea, clasificarea și caracteristica manifestațiilor publice

Organizarea manifestațiilor publice

Acțiunile de protest, adunările sau manifestațiile publice au o importantă deosebită atât politică cât şi socială pentru orice societate modernă şi civilizată, care dezvoltă mereu politici şi principii noi de democrație, pentru o mai bună calitate a nivelului de viață și activitate benefică în folosul persoanei și societății [12], [59], [61].

Dreptul la libertatea de exprimare în public, la opinie, precum și la libertatea de gândire sunt garantate de legislația Republicii Moldova [23], [79], care prevede şi formele, principiile de desfășurare a întrunirilor: proporționalitatea, nediscriminarea și prezumția în favoarea desfășurării întrunirilor. Însă protestele care se petrec în ultima perioadă trezesc îngrijorări atât pentru autoritățile oficiale ale statului cât și pentru o parte bună de cetățeni a societății civice. Cadrul legal național și internațional referitor la garantarea exercitării de oricare persoană a libertății întrunirilor presupune reiterarea prevederilor de reglementare a modului de organizare și desfășurare a întrunirilor în afara clădirilor [24], [39], [139].

În ansamblul complex de probleme care preocupă societatea, promovarea și respectarea drepturilor și libertăților omului trebuie să devină o prioritate. O temeinică soluționare a celor mai importante probleme cu care se confruntă societatea se poate garanta anume prin asigurarea respectării drepturilor și libertăților fiecărui cetățean [23], [24], [25].

În același timp, pentru a garanta funcționarea unui sistem democratic trebuie ca cetățeanul să se simtă parte a acestuia, motivat prin accesul nelimitat la drepturi și libertăți. E necesară, de asemenea, respectarea strictă a cerințelor și principiilor ordinii publice într-o societate civilizată [29], [140], [153].

Ordinea și securitatea publică nu înseamnă doar ordine constituțională, legi, ordonanțe, forțe și mijloace care să le impună și să le gestioneze, care să asigure dominanța puterii, ci este și garantul ce asigură liniștea publică și securitatea internă în societate [87]. Asigurarea liniștii publice și securității interne în societate trebuie să rămână ca scop și obiectiv de bază pentru crearea unor condiții care să crească eficiența angajamentului public, precum și responsabilitatea factorilor de decizie și a fiecărui om în parte [118], [143].

Ordinea și securitatea publică nu trebuie să reprezinte un sistem de constrângeri doar pentru binele și securitatea instituțiilor. Este necesar ca OSP să fie o arhitectură bine determinată și organizată conceptual pentru a asigura ordinea și liniștea, respectul și securitatea persoanei, proprietății și identității [118].

Având un specific social-politic, unul din elementele principale ale statutului juridic al personalității, libertatea de întrunire împreună cu libertatea conștiinței și libertatea de exprimare a opiniilor constituie garanții ale pluralismului politic, dovadă a caracterului democratic al statului [2, p.216, 278-279], [154].

Analiza cadrului legal național și internațional referitor la garantarea exercitării de oricare persoană a libertății întrunirilor arată, că are loc reiterarea prevederilor de reglementare a modului de organizare și desfășurare a întrunirilor în afara clădirilor [118].

În Republica Moldova, legislația [79] prevede că în cazul manifestațiilor cu caracter de masă (mitinguri, demonstrații, proteste, competiții etc.), care urmează să se desfășoare în aer liber, organizatorii vor depune o declarație prealabilă, scrisă la primăria locală, pe al cărui teritoriu aceasta trebuie să aibă loc. În calitate de organizatori ai adunărilor pot fi atât persoane juridice, cât și persoane fizice, cu capacitate deplină de-a exercita obligațiile organizatorilor. Persoanele cu dezabilități și minorii ce au împlinit vârsta de 14 ani organizează adunări numai în prezența unei persoane cu capacități depline, care-i însoțește.

În legislație mai este stipulat, că pentru întrunirile spontane este suficient de a informa autoritatea publică locală despre locul, data, ora, scopul și organizatorul întruniri, precum și serviciile solicitate pentru asigurarea desfășurării pașnice din partea autorităților publice. În cazul întrunirilor cu un număr redus de participanți nu este obligatoriu de notificat autoritățile publice locale [133, p.179-190].

Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile, prevede că organizatorul este obligat să asigure desfășurarea întrunirii în condiții legale. Atât organizatorul cât și participanții manifestațiilor, în timpul întrunirilor sunt obligați să respecte condițiile din declarația prealabilă, ordinea publică și cerințele legislației în vigoare privind organizarea și desfășurarea întrunirilor.

În cazul în care întrunirea nu are loc conform cerințelor legale și se încalcă grav ordinea publică, se prevede ca reprezentanții administrației publice locale să ceară organizatorilor sistarea adunării și să aplice măsuri suficiente pentru asigurarea desfășurării întrunirii în mod legal, obligând autoritățile să se adreseze în instanța de judecată. Autoritatea publică locală este responsabilă de crearea condițiilor legale de desfășurare a adunărilor și manifestațiilor publice, numind un reprezentant local, care va informa organizatorul şi forțele de ordine despre deciziile instanței de judecată și ulterior va fi responsabilul din partea autorității publice locale de desfăşurarea legală a întrunirii [23], [118], [133, p.179-190].

Obligația principală a forțelor de ordine și securitate publică pe timpul desfășurării adunărilor este de a asigura securitatea publică și cea a participanților, respectând drepturile și interesele lor [16].

Condiţiile privind desfăşurarea manifestaţiilor publice sunt următoarele [79], [133, p.179-190], [141, p.192]:

- Asigurarea siguranței participanţilor la manifestații şi protecția mediului înconjurător;

- Neadmiterea blocării drumurilor și arterelor principale publice, a transportului public și privat;

- Să nu stânjenească și să nu afecteze activitatea instituţiilor statului de nivel central și local, a unităților sectorului privat și afacerilor economice;

- Să nu afecteze, prin acţiuni de tulburare a ordinii şi liniştii publice, siguranţa, viața și drepturile cetățenilor;

- Desfăşurarea să se efectueze în cel mai civilizat și pașnic mod.

Este strict interzis de a organiza și desfășura manifestații și adunări publice nemijlocit în preajma obiectelor de importanță majoră, precum și în apropierea obiectelor cu infrastructură social-strategică în stat, pentru a nu tulbura grav situația de ordine şi securitate publică şi a nu implica mai multe forţe de ordine publică. Este stric interzisă desfășurarea manifestațiilor și adunărilor simultane în același loc, precum și a întrunirilor prin care se îndeamnă la răscoală, ură, discriminare etnică și violență publică. Se interzic manifestațiile care prevăd subminarea securității naționale, integrității teritoriale, încălcarea ordinii publice prin organizarea tulburărilor în masă, lezarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

Așadar, analizând organizarea întrunirilor conform legislației în vigoare, precum şi urmărind acțiunile protestatarilor, administrațiilor publice locale şi centrale, forțelor de OSP în cadrul ultimele evenimente cu caracter de masă desfășurate în țară, am constatat că există unele lacune în legislație, care duc la tărăgănarea soluționării situațiilor de criză pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, şi anume [133, p.179-190]:

- lipsa de proporționalitate dintre acțiunile-limită ale protestatarilor şi forțelor de ordine;

- decizia de a sista sau a interzice întrunirile prin care se încălcă grav cerințele legale de către protestatari și organizatorii lor ce nu aparțin administrațiilor publice locale și centrale.

Se sugerează ca Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile să fie supusă unor revizuiri. Legea respectivă prevede mai multe drepturi în favoarea manifestanţilor, însă în unele cazuri defavorizează și dezechilibrează proporționalitatea de forțe și limitează implicarea acțiunilor de asigurare şi restabilire a ordinii publice de către organele de drept.

Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile, prevede exclusiv noțiuni generale despre asigurarea şi restabilirea ordinii şi securităţii publice în timpul manifestaţiilor publice, sistarea manifestaţiilor și dispersarea lor forțată, și nu conține reglementări concrete privind limitele stricte ale acţiunilor organizatorilor manifestaţiei şi manifestanţilor în scopul de a nu admite tulburări grave a ordinii şi securităţii publice şi dispersării forţate. Nu este clar care sunt acţiunile forţelor de OSP în cazul în care acţiunile manifestanţilor ies de sub controlul reprezentanţilor administraţiei publice şi forţelor de OSP, dar decizia instanţei de judecată lipsește sau reprezentanţii administraţiei publice nu solicită intervenţia forţelor de OSP [133, p.179-190].

Pentru a echilibra proporționalitatea acțiunilor, în legea respectivă se recomandă a fixa limitele concrete de acțiuni ale organizatorilor de manifestaţii și participanților la ele, precum și de a stabili concret circumstanțele și reperele din ce moment anume forțele de ordine intervin în forță atunci când situaţia operativă iese de sub controlul reprezentanţilor administrației publice şi forţelor de OSP, urmată de grave încălcări a legislaţiei şi pagube materiale, dar decizia instanţei de judecată lipsește și reprezentanţii administraţiei publice nu solicită intervenția în forţă [133, p.179-190].

Rezonabil ar fi ca deciziile luate de către responsabilii autorităților administrative locale referitor la permiterea desfășurării manifestaţiilor de amploare pe teritoriul lor, în afară de Ministerului Afacerilor Interne, care este anunţat înainte de a fi coordonate cu reprezentanții responsabili de domeniul securității publice din cadrul Consiliului Suprem de Securitate. La fel de rezonabil ar fi ca decizia de a sista sau a interzice manifestațiile în care se încălcă grav cerințele legale de către manifestanţi și organizatorii lor, precum şi aplicarea forţei de dispersare a manifestanţilor să aparțină administrațiilor publice locale și centrale, fără a se adresa în instanța de judecată [133, p.179-190].

Este foarte important ca autoritățile publice centrale să elaboreze politici de pregătire profesională, organizând periodic cursuri de studiu specializat în toate instituțiile statului cu funcții de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice în scopul studierii profunde a legilor, actelor normative, regulamentelor, instrucțiilor, îndrumărilor etc. [19], [20], [133, p.179-190].

Clasificarea manifestațiilor publice

Manifestațiile politice în semnificația lor au o istorie de durată lungă în acțiunile lor. Unii analiști au descris și prezentat manifestațiile politice în lucrările lor ca pe un instrument de protest folosit de către cei defavorizați din punct de vedere politic. Pe când alți cercetători susțin că manifestația contemporană a devenit o deprindere politică [12], [13].

În contextul crizelor economice și politice importante, precum și al factorilor ce favorizează mobilizarea maselor pentru apărarea intereselor personale, manifestația politică sau cea socială devine un procedeu, formă și chiar metodă de manifestare a opiniei publice. Analiza practicilor manifestațiilor publice a arătat, că ele se caracterizează prin participarea diferitelor grupuri sociale. Oamenii, societatea civilă, organizațiile politice, ONG-urile și alte categorii de populație se întrunesc pentru a-și demonstra nemulțumirea față de problemele politice, sociale etc. [12].

În procesul manifestațiilor publice pot avea loc și încălcări ale ordinii publice de nivel diferit. Orice dezvoltare socială și economică a unui stat creează în interiorul său un mediu favorabil al resurselor ce stimulează apariția manifestațiilor. Astfel, mass-media, educația și urbanizarea sunt principalii factori care contribuie și determină o creștere a resurselor necesare pentru desfășurarea manifestațiilor. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale, de asemenea, face ca manifestațiile să fie mai eficiente, mai organizate și consolidate prin oferirea posibilității comunicării dintre oameni, astfel micșorând șansele de vulnerabilitate în fata presiunilor care pot parveni din partea autorităților [118], [133, p.179-190].

Analiza practicilor manifestațiilor publice a arătat, că ele pot fi clasificate astfel: de protest, cultural-artistice, religioase, promoționale, comemorative, sportive și alte activități care se desfășoară în spațiul public [133, p.179-190], [146], [147].

Manifestațiile publice de protest pot fi următoarele: mitingul, marșul, pichetarea, demonstrația.

- Mitingul – întrunire publică unde se dezbat unele subiecte politice sau sociale;
- Marșul – deplasare a unui grup politic sau social organizat într-o anumită ordine și direcție;
- Pichetarea – o formă de grevă sau protest în piețe, în fața sediilor publice, la poarta unei întreprinderi etc.;
- Demonstrația – acțiune social-politică de masă pe străzile sau piețele unei localități cu scopul exprimării unei mulțumiri sau nemulțumiri față de o persoană, instituție publică sau privată, autoritățile publice centrale și locale.

Manifestații publice cultural-artistice: spectacole, concerte, diferite evenimente care se desfășoară în aer liber, pe stadioane, parcuri, piețe și în alte locuri deschise.

Manifestațiile publice religioase se clasifică ca procesiuni, pelerinaje, slujbe etc., fiind acțiuni rituale și deplasări făcute de oameni credincioși, în mod individual sau în grup, într-un loc anumit, pe străzile sau drumurile publice.

Manifestațiile publice sportive sunt acțiuni ale autorităților centrale și locale de specialitate, asociațiilor, cluburilor și federațiilor naționale de cultură fizică și sport, care în comun cu agenți

economici interesați și asociații obștești organizează propagarea pe scară largă a culturii fizice și sportului în rândurile populației. În timpul manifestațiilor de cultură fizică și sport se interzice propagarea cruzimii, violenței și lezarea demnității umane.

Manifestațiile publice comemorative sunt acțiuni dedicate memoriei unui eveniment important sau unei personalități. Alte activități publice reprezintă măsuri și acțiuni care se desfășoară în spațiul public conform cerințelor legale și ale administrațiilor publice locale.

Manifestațiile publice se pot organiza atât în mod legal cât şi ilegal, în funcție de scopurile urmărite. Manifestațiile publice pot fi clasificate ca supuse procedurii declarării, nesupuse proceduri declarării, spontane și interzise.

Manifestațiile publice pot fi clasificate după ordinea lor de acţiuni [118], [133, p.179-190]:

a) evenimente publice declarate prealabil;

b) evenimente publice care nu necesită o declarație prealabilă;

c) evenimente publice spontane.

Manifestațiile publice pot fi clasificate după gradul lor de risc:

a) manifestații ce nu prezintă grad de risc; b) manifestații cu grad și nivel de risc scăzut; c) manifestații cu grad de risc mediu; d) manifestații cu grad și nivel de risc sporit.

Manifestațiile publice legale, care își desfășoară activitatea conform programului stabilit, de regulă nu reprezintă probleme pentru forțele de ordine publică și li se atribuie categoria manifestațiilor fără risc sau cu grad de risc scăzut.

Clasificarea manifestaţiilor publice după modul lor de organizare [133, p.179-190]:

1. Manifestații cu formă diferită de organizare: spontane; planificate;

2. Manifestații cu gradul de risc în funcție de numărul protestatarilor: de amploare mică, *fără grad de risc* (50-100 de participanți); de amploare scăzută *cu grad scăzut de risc* (100-500 de participanți); de amploare medie, *cu grad mediu de risc* (500-1000 de participanți); de amploare mare, *cu grad sporit de risc* (peste 1000 de participanți);

3. Manifestații cu durata de desfășare: scurtă (30 de minute); medie (60 de minute); mare (peste 60 de minute);

4. Manifestații în funcție de spațiul în care se petrec: staționare; mobile;

5. Manifestații după modul de comportament: pașnice; violente;

6. Manifestații după termenii de declanșare: previzibile; imprevizibile;

7. Manifestații după scopul urmărit: scopul majorității; scopul comun de grup; scopul personal (individual);

8. Manifestații după revendicări: politice; sociale; fără revendicări.

Gradul de risc al manifestațiilor publice reprezintă nivelul acțiunilor direcționate împotriva ordinii și securității publice, precum și a persoanelor din cadrul manifestației publice.

Manifestație publică fără risc – la care participă până la o sută de manifestanți, fără scopuri de perturbare a activităților instituțiilor statului şi cu respectarea legislației în vigoare.

Manifestație publică cu grad mic de risc –în cadrul căreia participă între 100 şi 500 de persoane, fără scopuri de perturbare a activităților instituțiilor statului şi cu respectarea tuturor cerințelor ce țin de legislația în vigoare.

Manifestație publică cu grad mediu de risc –în cadrul căreia participă între 500 şi 1000 de persoane, fiind necesar să se întreprindă măsuri adăugătoare de dirijare a circulației rutiere, la care se pot produce acte şi acţiuni ilegale fără urmări grave.

Manifestație publică cu grad sporit de risc –în cadrul căreia participă peste 1000 de persoane, fiind necesar să se întreprindă măsuri adăugătoare de derivare a circulației rutiere, la care se pot produce acte şi acţiuni ilegale cu impact major de tulburări grave a OP.

Reieşind din cele expuse se propune următoarea ordine de gestionare a manifestațiilor publice [133, p.179-190]:

1. Manifestații publice fără grad de risc şi cele cu grad de risc scăzut – la nivel teritorial (sate, comune, oraș) gestionarea lor să aparţină Inspectoratelor de Poliţie.

2. Manifestaţii publice cu grad de risc mediu şi cele cu grad de risc sporit – la nivel teritorial (sate, comune, oraşe) gestionarea să aparţină Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri.

3. Manifestaţii publice fără grad de risc şi cele cu grad de risc scăzut – la nivel municipal gestionarea lor să aparţină Inspectoratelor de Poliţie sau Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, decizia luându-se în cadrul Grupului interdepartamental de coordonare.

4. Manifestaţii publice cu grad de risc mediu şi cele cu grad de risc sporit – la nivel municipal gestionarea lor să aparţină Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, conform procedurilor stabilite. Clasificarea manifestațiilor publice expusă poate fi utilizată în literatura de specialitate și regulamentele de serviciu ale organelor de drept privind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice.

Caracteristica manifestațiilor publice

Manifestațiile publice în piețele și străzile localităților au devenit o ocupație și o deprindere profesională pentru unii, iar pentru alții o curiozitate. Formațiunile politice, ONG-urile, organizațiile civice, prin manipulare și interese specifice lor atrag tot mai mulți curioși de diferite

categorii sociale. În diferite condiții și circumstanţe, situaţia politică, socială și economică poate provoca anumite tensiuni sociale şi conflicte, care deseori duc la apariţia unor consecinţe negative, inclusiv în domeniul OSP [124], [134, p.48-53].

Forţele de OSP sunt obligate prin lege și acte normative să respecte dreptul tuturor persoanelor de a se întruni. Dacă o manifestaţie publică nu are tendinţe de a încălca legislaţia privind regulile de întrunire, forţele de ordine publică trebuie să evite acţiunile care pot provoca efecte negative. Manifestaţiile publice neorganizate (spontane), care nu prezintă caracteristici grave de violenţă şi au un grad redus de risc, sunt supuse procedurii de dispersate prin metode de convingere, în mod paşnic. Iar manifestaţiile cu caracter agresiv, rău intenţionate și care prezintă pericol, cu un grad sporit de risc şi nesigure în finalitatea acţiunilor proprii, sunt supuse procedurii legale de dispersare prin intervenţia forţelor de ordine şi securitate publică [129, p.326-331].

Analiza a permis de a perfecționa următoarele tipuri de manifestații publice, reieșind din nivelul de organizare, scopuri, gradul de pericol, posibilitatea provocărilor de violență, precum și din studiul practicilor crimei organizate transnaționale, etc., în modul următor [133, p.179-190]:

1. Manifestații social-politice, antiguvernamentale. Aceste proteste sunt organizate de liderii unor formațiuni sau partide politice. De regulă, protestele după conținut sunt numeroase și constituie puncte de atracție pentru păturile social-vulnerabile. Deseori protestele din categoria respectivă sunt organizate prin intermediul diferitelor organizații politice de către unii oligarhi sau elemente criminale, care se ascund de justiție și se doresc la putere, susținuți și influențați adeseori din afara țării și bine cunoscuți în spațiul public.

Protestele de obicei sunt bine organizate juridic, dirijate, coordonate și conduse de profesioniști în domeniul desfășurării întrunirilor, care dispun de asigurare materială și financiară, de regulă din surse ilegale. Ei sunt bine organizați, informați și mobili. Aceste proteste fac parte din categoria celor cu grad ridicat de risc. Există risc de izbucnire a încălcărilor în masă cu devastări materiale și jertfe omenești. Scopul lor este de a destabiliza situația în țară, de a crea situații de conflict între păturile sociale ale societății și de a răsturna guvernarea existentă cu preluarea ulterioară a puterii.

2. Manifestații economice organizate de mediul de afaceri. Sunt proteste cu grad de risc mediu. De regulă nu sunt numeroase, dar bine organizate și mobile. Protestele economice sunt organizate deseori de lideri și persoane bine cunoscute în societate, care fac parte din mediul de afaceri. Scopul acestor proteste de obicei este atragerea atenției autorităților statului la problemele economice și politicile fiscale și de impozitare a mediului de afaceri. În majoritatea cazurilor asemenea proteste se manifestă în condiții pașnice și liniște.

3. Manifestații cu protestatari de profesie. Această categorie de protestatari deseori acționează individual sau în grupuri mici, de regulă fără provocări de violență. Au scopuri pentru obținerea de avantaje și sunt bine informați urmărind mediatizarea acțiunilor proprii. Nu sunt periculoși din punct de vedere politic sau social.

4. Manifestații cu protestatari de categorii profesionale. Ele sunt bine organizate din punct de vedere juridic, dispun de susținere financiară, au o capacitate mare organizatorică de mobilizare și reprezintă interesele unor categorii profesionale. Liderii lor sunt cunoscuți și deseori fac parte din categoria persoanelor publice.

5. Manifestații ale minorităților naționale. Promovează interesele proprii sau ale unui grup minoritar național. Participă reprezentați politici sau unii lideri naționali. Deseori sunt susținute din afara tarii. Prezintă riscuri de grad ridicat de atitudine extremist-radicalistă.

6. Manifestații ale minorităților sexuale. Reprezintă o categorie deosebită, care promovează concepții și ideologii deferite față de majoritatea populației. De regulă au atitudine non-violentă, însă există riscul de desfășurare a unor contramanifestații din partea unor persoane sau grupuri organizate, care pot provoca destabilizarea ordinii publice și violențe.

7. Manifestații ale agricultorilor și fermierilor. Categoria respectivă are un grad înalt de organizare și mobilizare. Din punct de vedere juridic, economic, financiar și material sunt organizați deseori centralizat și dispun de posibilitatea utilizării de mijloace tehnice, utilaje și animale. Există risc de blocare a căilor de comunicație, au mentalitate strictă și scopuri bine stabilite.

8. Manifestații ale ONG-urilor și susținătorilor lor. Sunt activiști pentru promovarea și protecția anumitor drepturi și libertăți – protecția animalelor, mediului, patrimoniului cultural, drepturilor omului, etc. Ei sunt bine organizați din punct de vedere juridic, economic și dispun de susținere financiară. Au un mod de acțiune diversificat, inventiv, preponderent nonviolent și militează pentru obiective bine delimitate. Urmăresc obținerea unui impact mediatic major pentru sensibilizarea opiniei publice. Nu sunt ușor de manipulat, dar pot ușor manipula opinia publică.

9. Manifestații ale transportatorilor. Este o categorie bine organizată atât din punct de vedere juridic cât și economic, cu susținere financiară și capacități mari de mobilizare, având posibilități majore în logistică și mobilitate. Liderii sunt bine cunoscuți și deseori fac parte din categorii de agenți economici. Există pericol de blocare și perturbare gravă a traficului rutier și crearea unor dificultăți de gestionare pentru forțele de ordine. Protestele transportatorilor pot avea un impact economic puternic.

10. Manifestații de activități sportive. De obicei protagoniștii sunt constituiți în asociații și au atitudine preponderent ostilă față de forțele de ordine. Sunt conduși de lideri formali și neformali, bine cunoscuți în cercurile lor, în rândurile forțelor de ordine și administrare publică. Sunt ușor de manevrat și manipulat prin liderii lor. Pot constitui factori de risc pentru manifestări de amploare ce se desfășoară în spațiul public.

11. Manifestații ale protestatarilor revoluționari. Sunt organizați în asociații și militează pentru redobândirea unor drepturi, constituind o masă de manevră pentru anumite interese sociale. Ușor pot fi manevrați și manipulați prin liderii lor, recurg la forme de proteste extreme. Există pericol de provocări la violență față de forțele de ordine și distrugeri materiale neesențiale din preajma locului de protest.

12. Manifestații ale pensionarilor. Au acțiuni clar determinate, cu motive de protest legate de probleme sociale. Creează dificultăți cu privire la modul de abordare a intervenției, atrag simpatia altor categorii de persoane și pot fi subiect media de interes cu impact asupra populației. Există pericol de apariție a unor cazuri de violență neesențială asupra organelor de forță și unor demnitari locali sau centrali, care au intervenit pentru negocieri.

13. Manifestații studențești. Sunt organizate în grupuri omogene sub aspect ideologic și au un mod de acțiune diversificat, inventiv, preponderent nonviolent. Sunt ușor de manevrat, manipulat, fiind conduse de lideri studențești. Au mobilitate la desfășurarea acțiunilor și un nivel de cultură peste mediu. Există pericol de apariție a unor acțiuni spontane la violență față de forțele de ordine și devastări materiale din preajma locului de desfășurare a evenimentului.

14. Manifestații ale ecologiștilor. Pot fi partide politice sau mișcări sociale, preocupate de conservarea mediului, controlul poluării și îmbunătățirea stării de sănătate. De obicei acești protestatari nu sunt numeroși și nu dispun de calități de organizare majoră. Mobilitatea lor depinde de fiecare dintre ei. Nu dispun de o bază materială și financiară impunătoare. Protestele în majoritatea cazurilor decurg pașnic și nu sunt de lungă durată. Nu prezintă pericol social, având un grad scăzut de risc.

Prezenta caracteristică a manifestațiilor publice va oferi reprezentanților forțelor de ordine posibilitatea de a identifica categoriile participanților și numărul lor aproximativ, modul de declanșare, natura revendicărilor, scopurile urmărite, asigurarea materială și financiară, tipul și numărul mijloacelor de transport, precum și de a aprecia gradul de risc al viitorului protest.

2.3. Evoluția încălcărilor de grup și etapele de trecere de la manifestații pașnice la cele de violență

Evoluția încălcărilor de grup

În rezultatul desfășurării analizei mai multor manifestații petrecute în ultima perioadă de timp în Republica Moldova, dar și peste hotarele ei, s-a constatat că responsabili ai forțelor de ordine publică și reprezentanți ai autorităților publice locale și centrale nu întotdeauna conștientizează la timp evoluția transformării unei manifestații pașnice în una violentă, precum și rezultatul urmărilor și consecințelor grave, care pot parveni drept consecință a unor acțiuni violente și ilegale ale manifestanților [145], [128, p.375-368].

În anumite cazuri și circumstanțe provocate fie de reprezentanți ai autorităților publice sau ai forțelor de OP, sau de anumite grupuri de provocatori din rândurile manifestanților, pot apărea diferite situații conflictuale în rezultatul cărora o manifestație pașnică să se transforme imediat în una violentă [150], [128, p.375-368].

Astfel de situații pot fi provocate ori determinate de diferite discursuri mobilizatoare din partea unor persoane sau a unor grupuri de indivizi, care au fost tratați cu ostilitate și batjocură, la viziunea lor, prin acțiunile și măsurilor specifice întreprinse de către autoritățile publice locale sau centrale și reprezentanți ai forțelor de ordine publică. Unele din cele mai frecvente cauze, comune tuturor formelor de conflicte, sunt tensiunile sociale care apar pe fondul divergențelor de ordin politic, etnic, religios sau social [9, p. 240], [105], [118].

Diverse grupuri sociale atât din interiorul cât și din exteriorul țării, în ultima perioadă de timp au contribuit la răspândirea diferitelor forme și metode de săvârșire a crimelor și infracțiunilor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, care se transformă în dezordini în masă, la baza cărora deseori stau feluriți factori din domeniile politic, economic, social, religios, de rasă, naționalitate, prezentând cele mai periculoase situații pentru stat și societate. Totodată se creează condiții favorabile pentru săvârșirea de crime și infracțiuni [128, p.375-368].

Pe timpul transformării unei adunări pașnice în una cu violență, putem observa următoarele [128, p.368-375]:

• Manifestanții nu se subordonează cerințelor legale ale autorităților și reprezentanților forțelor de OSP de a se împrăștia și de a înceta orice acțiuni ilegale;

• Manifestanții înaintează diferite cerințe ilegale în scopuri dubioase, provocând reprezentanții autorităților publice și ai forțelor de OSP;

• Manifestanții întreprind acțiuni provocatoare prin comportamentul lor agresiv și chiar

recurg la comiterea de crime și infracțiuni prin incendieri, jafuri, distrugeri și pagube materiale;

• Manifestanții opun rezistență autorităților legale și forțelor de OSP cu folosirea armelor sau a altor mijloace periculoase;

• Manifestanții manifestă diferite acțiuni cu caracter criminal, periculoase pentru viața celor din jur;

• Manifestanții au ieșit totalmente de sub controlul autorităților publice și forțelor de ordine.

Adunările publice care își desfășoară activitatea în mod legal, nu cauzează probleme deosebite pentru forțele de ordine și securitate publică. Manifestaţiile publice bine organizate, conduse pe baza unui plan și cu pricepere de către un lider, de regulă mai puțin legale sau total ilegale, sunt mai greu de a fi gestionate și controlate, dar acest motiv nu oferă forțelor de ordine publică împuterniciri de a interzice dreptul persoanelor de a se întruni [128, p.368-375].

Manifestațiile publice care încalcă grav cerințele legale sau sunt organizate și desfășurate ilegal trebuie dispersate conform cadrului legal. În multe cazuri, forțele de ordine publică au provocat chiar ele însele dezordini prin acțiuni inadecvate, dând dovadă de lipsă de discernământ, ostilitate, intervenție nepotrivită sau exagerare la folosirea forței [129, p.326-331].

Curajul și impertinența membrilor unei manifestări crește concomitent cu numărul persoanelor care se alătură adunării. Liderii manifestației își proiectează cu consecvență acțiunile pentru atragerea unor persoane curioase. Intențiile de a săvârși acte antisociale, crime și infracțiuni pot lua un caracter colectiv, ca în scurt timp să se transforme în acțiuni criminale de amploare, imposibil de gestionat și controlat. Manifestanții din mulțime care comit astfel de acțiuni ilegale, de obicei regretă ulterior cele săvârșite.

Pe timpul desfășurării manifestațiilor cu caracter de masă, reprezentanții administrației publice și forțelor de OSP trebuie permanent să estimeze dacă manifestația se poate transforma într-o mulţime care în scurt timp va ieși de sub control. O manifestație poate deveni periculoasă și tensionată din cauza fricii sau urii a unor din rândurile manifestanților, care pot provoca violență sau situații negative neprevăzute. Unele persoane sau grupări oponente cu viziuni contrare, diferite de cele înaintate de către masele principale ale manifestației, datorită acțiunilor lor neadecvate pot provoca diverse stări tensionate [128, p.368-375], [157].

Frica și ura, prin combinare cu exprimarea unor stări inconștiente de naivitate, pot influența o mare parte de protestatari cu trecerea lor într-o stare profundă de panică în grup, care se răspândește destul de rapid la majoritatea manifestanților [129, p.326-331], [152].

Teama, ura, stările de nemulțumire, dorința de a se răzbuna, acțiunile neadecvate ale manifestanților, săvârșirea de crime și infracțiuni, alte acțiuni ilegale sunt produsul unor instigări

venite din partea persoanelor interesate de a destabiliza și complica mai mult situația [129, p.326-331], [156].

De remarcat este faptul că persoanele curioase, spectatori în așteptare, formează de obicei o mare parte din structura unei adunări dezorganizate, care la început sunt imparțiale, fără a prezenta pericol, devenind ulterior atașate la psihologia de acțiuni a mulțimii. Curajul, adeseori nesăbuit, și impertinența membrilor unei adunări spontane, ilegale, dezorganizate sau nu, crește concomitent cu numărul persoanelor care se atașează adunării. În aceste situații persoanele raționale, respectabile, timide sau chiar lașe, își pierd simțul responsabilității, motivației și fricii atunci când spiritul de revoltă, indignare și incitare cuprinde mulțimea. O asemenea atmosferă tensionată poate să creeze stări de stres emoțional care se transmit și forțelor de OSP [93], [128, p.368-375], [160].

O manifestație scăpată de sub control, cu caracter evident de ură și răzbunare, care are intenția și scopul de a comite fapte antisociale prin acțiuni rapide și schimbări de situații trebuie stopată la timp, fără întârziere, prin intervenții hotărâte și prompte ale forțelor de OSP. În pofida faptului cât de gălăgioasă și periculoasă ar arăta o adunare, dacă ea este supusă unei supravegheri profesionale și ținută sub controlul forțelor de OSP, nu poate să prezinte o amenințare majoră, dată fiind starea colectivă de lașitate. Astfel, din categoriile de persoane care favorizează tulburarea ordinii publice de obicei fac parte: indivizi cu comportament deviant, cu afecțiuni neuropsihice, fanatici religioși de diferite confesiuni, recidiviști, rasiști, naționaliști, mesageri ai doctrinelor fasciste și neonaziste [30], [32], [128, p.368-375].

Din categoria indivizilor cu comportament deviant fac parte și acei care prin conduita și atitudinea pe care o abordează se manifestă antisocial, prin ură împotriva autorității, tendință spre violență și cruzime, distrugere a bunurilor materiale, sociale și ale persoanelor. Indivizii cu afecțiuni neuropsihice percep evenimentele realității într-un mod diagnosticat anormal din punct de vedere clinic. Reacțiile neuropsihice sunt imprevizibile și oscilează într-un cadru larg de la o extremă la alta. Ei sunt cei mai periculoși, având în vedere absența (în anumite cazuri) echilibrului și instinctului de conservare. Acțiunile acestora sunt deseori scăpate de sub control și au, de regulă, un caracter violent [9], [128, p.368-375].

Fanaticii religioși se manifestă atunci când acțiunea generală își găsește amploarea necesară în propriul lor sistem de valori. Când această condiție este realizată, acțiunile lor devin periculoase, cu un caracter pronunțat antisocial. Comportamentul recidiviștilor este marcat cel mai frecvent de consecințele din perioada ispășirii sancțiunilor penale și evident că înclinațiile spre faptele antisociale capătă un caracter preponderent. Rasiștii, naționaliștii, mesagerii doctrinelor fasciste și neonaziste pe fundalul propriilor doctrine acționează în comun cu celelalte categorii de indivizi,

purtând simbolul și ideologia grupului din care face parte [2], [50], [128, p.368-375].

Elementul dezordinilor în masă îl reprezintă mulțimea care s-a adunat având un scop comun și bine determinat. Mulțimea formată spontan, neorganizată, trebuie luată doar ca un caz particular al unor astfel de grupuri. În fond, această adunare a persoanelor formează o slabă organizare și dezvoltă anumite stări psihologice proprii, și anume: absența sau nivelul redus de contacte sociale și de relații între indivizi. Există și un șir de excepții sociale: fenomenul psihologic care se naște în mulțime se manifestă prin încrederea în sine, o asemenea conduită acționând atât asupra unor grupuri ale manifestanților, cât și asupra forțelor de ordine [54], [90], [128, p.368-375].

Mulțimea crede orice informații logice, aprecierea consecințelor și teama față de lege dispare, comportarea cetățenilor constituind impulsul de a fi la fel ca toți. În mulțime indivizii își pierd individualitatea, nivelul intelectual scade. Mulțimea este asigurată de anonimat, se creează impresia că nimeni nu-și asumă nicio responsabilitate. Se produce contagiunea foarte rapidă și generarea emoțiilor, zvonurilor, agitației, dacă acestea au loc într-un anumit punct concret al mulțimii [14], [128, p.368-375].

Etapele de trecere de la manifestații pașnice la cele de violență

În rezultatul studierii cazurilor de implicare a forțelor de ordine și securitate publică pentru soluționarea situațiilor de conflict în timpul manifestațiilor cu caracter de masă au fost identificate și determinate mai multe etape de trecere de la întruniri pașnice la cele de violență. Respectivele etape pot fi desfășurate atât spontan, cât și planificat, în funcție de interesele și intențiile unor persoane sau grupări politice, fiind următoarele [128, p.368-375]:

I. *Etapa organizatorică.* Reprezentanții grupului organizatoric și persoanele responsabile de organizarea viitoarei manifestații se întrunesc pentru a pune în discuție planul general al manifestației. La adunarea respectivă se aprobă unele aspecte importante pentru desfășurarea cu succes a manifestației, după cum urmează: planurile, intențiile, cerințele, revocările, acțiunile, asigurarea logistică, materială, financiară, demersul manifestației, vorbitorii, negociatorii, precum și autorizarea sau neautorizarea în instanțele legale. De asemenea, se coordonează planurile acțiunilor organizatorilor, manifestanților și susținătorilor care se vor alătura, metodele, principiile și formele de protest, discursurile liderilor politici, care fac parte nemijlocit din grupul organizatoric de bază al viitoarei manifestații, se stabilesc traseele și căile de deplasare spre locul desfășurării protestului și alte aspecte importante.

Reieșind din planurile, interesele și intențiile grupului organizatoric, se pot discuta și acțiunile unor grupări special instruite pentru destabilizarea situației la necesitate și crearea

condițiilor cu măsuri întreprinse în vederea provocării unor acțiuni de violență și devastări materiale pe parcursul desfășurării manifestației publice. La etapă dată, de regulă, reprezentanții forțelor de OSP nu dețin informații ample despre planurile concrete ale organizatorilor viitoarei manifestații. În cazul dat, instituțiile specializate ale statului prin metode specifice infiltrează în rândul organizatorilor agenți de legătură, care prin acțiuni secrete și conspirative obțin date necesare pentru gestionarea evenimentului planificat.

II. Etapa inițială. Se caracterizează prin manifestarea și apariția diferitor factori specifici, care provoacă tensionări grave a situațiilor de conflict. Acestea pot fi diferite și exprimate prin diverse cerințe politice, sociale, economice și procedee de nemulțumire privind organizarea manifestațiilor și protestelor împotriva anumitor acțiuni ale autorităților. Manifestanții și organizatorii lor pot înainta diverse cerințe atât de ordin legal și întemeiat, cât și ilegal.

Diferite situații de conflict pot apărea treptat într-o perioadă mai îndelungată de timp sau imediat, spontan, inclusiv din pricina unor acțiuni incorecte sau chiar neadecvate ale funcționarilor administrației publice sau ale reprezentanților forțelor de OSP. Apariția imediată a forțelor de OSP la fața locului de desfășurare a manifestației publice, cu transport special și echipamente sau mijloace speciale din dotare, este percepută și înțeleasă de către organizatorii manifestației publice și susținătorii lor, precum și de reprezentanții societății civile ca o limitare de drepturi și libertăți. ei cu greu crezând în intențiile pașnice ale reprezentanților forțelor de OSP.

Manifestanții și organizatorii lor înaintând cerințele sale în mod ultimativ către reprezentanții administrației publice locale și centrale, precum și funcționarilor din cadrul forțelor de OSP, cer îndeplinirea lor imediată, lucru care, de obicei, este imposibil. La această etapă, de regulă, manifestanții și organizatorii recurg la acțiuni antisociale și ilegale. Dacă la etapa dată nu se întreprind măsuri și acțiuni potrivite de intervenție, conflictul poate deveni necontrolat, luând proporții de amploare prin încălcări de grup și se poate transforma în dezordini de masă.

III. Etapa activă. Manifestanții și organizatorii, nemulțumiți de faptul că revindicările și deciziile lor sunt respinse de reprezentanții administrației publice locale și centrale, trec la acțiuni concrete de încălcări în grup prin manifestări de comportament agresiv. La această etapă de obicei acțiunile manifestanților sunt ilegale, iar urmările și consecințele pot fi extrem de grave. Manifestanții pot întreprinde măsuri ilegale care se manifestă prin blocarea arterelor principale de circulație rutieră, destabilizarea ritmului normal al activității instituțiilor statului, sectorului privat și cetățenilor din zona respectivă de conflict; protestatarii pot răsturna și incendia automobile și edificii, vandaliza, profana, comite acte antisociale și de violență, etc. Obiecte de atac ale manifestanților devin clădiri ale organelor de stat și administrației locale, iar în conflict sunt atrași

noi participanți și crește numărul victimelor din rândul populației ce nu participă activ la manifestare.

IV. Etapa finală. Se caracterizează prin intervenția forțelor de OSP, la solicitarea reprezentanților administrației publice locale, unde printr-un complex de măsuri și acțiuni întreprinse în cadrul unei operațiuni speciale se execută dispersarea manifestanților și restabilirea OSP în scopul stopării și anihilării acțiunilor ilegale ale protestatarilor agresivi, combaterii și lichidării consecințelor dezordinilor de masă. Forțele de OSP mai întreprind măsuri de identificare și reținere a capilor instigatori și a persoanelor agresive în vederea tragerii la răspundere în baza probelor acumulate.

Analiza arată că începerea etapei a II-a este dificil de apreciat, se poate doar de presupus că s-au format părți contradictorii și cauze de dezordini în masă. Cele mai de lungă durată sunt etapele III și IV. Începutul celei de-a III-a etape se demonstrează prin creșterea activității și tensiunii mulțimii. A IV-a etapă se caracterizează prin începerea acțiunilor active de dezordini în masă și terminarea acestora prin lichidarea motivelor ce au condus la apariția unor astfel de dezordini [128, p.368-375].

2.4. Metode de ameliorare a situațiilor de criză

Criza este o situație caracterizată prin apariția unor circumstanțe critice care perturbă funcționarea normală a unui sistem, generează riscuri sau amenințări și necesită adoptarea unor măsuri urgente pentru limitarea consecințelor și revenirea la starea normală. [89], [90], [128, p.368-375].

Criza în domeniul OSP – stare de fapt excepțională, caracterizată printr-un nivel ridicat de complexitate și gravitate, care afectează sau amenință sănătatea populației, stabilitatea politică, socială și economică, ordinea constituțională și funcționalitate instituțiilor statului, impunând intervenția coordonată a autorităților competente în baza cadrului legal (a se vedea anexa 3). Anunțarea oricărei stări de criză reprezintă o decizie politică, o obligație și totodată o responsabilitate majoră a statului. Ignorarea situațiilor de criză de către autoritățile oficiale, mai cu seamă atunci când persistă riscuri și amenințări de ordin intern, poate avea consecințe extrem de grave [89], [123], [128, p.368-375].

În orice domeniu pot apărea crize, care provoacă stări de situații grave cu grad major, mediu şi minor, cu impact imediat sau ulterior. În domeniul OSP, la evaluarea, monitorizarea și gestionarea eficientă și corectă a situațiilor de criză este necesar să se depună eforturi majore,

cunoștințe profunde, forțe și mijloace. Prin intermediul autorităților publice locale și centrale, precum și prin alocarea resurselor necesare, în special umane și logistice, statul, în diferite situații de criză la gestionarea manifestațiilor publice, depune eforturi esențiale și considerabile [55], [90], [95], [98].

În diferite situații de criză ce țin de domeniul OSP sunt implicate următoarele categorii de forțe din cadrul instituțiilor de stat, abilitate cu drepturi și atribuții de asigurare și restabilire a OSP [118], [129, p.326-331]:

1. *Forțe principale de ordine și securitate publică* – Poliția, Carabinierii și alte subdiviziuni și instituții din subordinea MAI, învestite cu drepturi și atribuții de menținere, asigurare și restabilire a OSP;

2. *Forțe de sprijin* – subdiviziuni și instituții din subordinea MAI, care execută în mod special alte atribuții decât cele de OSP, dar la necesitate pot fi folosite pentru îndeplinirea unor misiuni de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice;

3. Forțe complementare – structuri din cadrul instituțiilor administrative publice centrale și locale, precum și alte organizații, care pot acorda asistență forțelor de sprijin și forțelor de ordine și securitate publică.

În rezultatul celor descrise se poate concluziona că ordinea și securitatea publică se execută prin ansamblul măsurilor întreprinse de toate categoriile de forțe de odine și securitate publică abilitate cu atribuții și misiuni de menținere, asigurare și restabilire a OSP. În baza rezultatelor obținute pe timpul cercetării științifice, precum și în baza propriei experiențe de mai mulți ani în domeniul OSP, mi-am propus să analizez unele metode de ameliorare a situațiilor de criză.

Din analiza efectuată pe parcursul cercetării ştiinţifice s-a constatat că manifestaţiile publice a anilor precedenţi au evidenţiat diverse caracteristici din psihologia maselor. De aici rezultă, că în scopul evitării situaţiilor de conflict, care pot provoca agravări potenţiale de tulburări a ordinii şi securităţii publice, pentru reprezentanţii forţelor de ordine şi securitate publică, şi anume pentru personalul de conducere, cunoașterea psihologică a maselor este obligatorie [129, p.326-331].

În rezultatul analizei efectuate pe parcursul cercetării au fost identificate următoarele caracteristici psihologice ale mulţimii [129, p.326-331]:

a) mulţimile deseori nu au păreri şi opinii, decât cele impuse sau sugerate, ceea ce duce la o manipulare facilă a lor;

b) persoanele dintr-o mulţime permanent se află sub o anumită influenţă, care le afectează personalitatea, voinţa proprie şi demnitatea;

c) persoanele din mulţime adeseori se subordonează unui spirit colectiv, comportându-se

haotic, violent și agresiv;

d) reacţiile unei mulţimi pot deveni în unele cazuri inadecvate, urmate de cruzime şi laşitate, trecând spontan de la acţiuni nonviolente la acțiuni violente;

e) mobilitatea caracteristică a unei mulţimi devine greu de controlat de către forțele de ordine şi securitate publică;

f) mulţimea în general îşi susţine liderii care fac afirmaţii politice exagerate, îndemnând astfel la acţiuni ilegale;

g) liderul unei mulţimi este un individ de acţiune, cu violenţă, fără multă raţiune, cu calităţi subtile de orator;

h) un lider se impune în faţa unei mulțimi prin afirmaţii lipsite de argumente;

i) liderul mulţimii poate să se substituie în mod treptat puterii;

j) acţiunile unei mulțimi deseori devin mai violente în situaţiile de criză instituţională, împotriva unei administrări slabe.

k) în mulţime individul este de regulă lipsit de capacitatea de a gândi de sine stătător.

În scopul eficientizării acțiunilor forțelor de ordine publică pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, metodele existente de gestionare a situațiilor de criză [129, p.326-331], [134, p. 48-53] sunt sistematizate și adaptate de autor: convingerea, constrângerea și intervenția în forță**.**

Metoda convingerii. În scopul evitării diferitelor tensionări și neplăceri, care pot apărea pe timpul desfășurării manifestațiilor publice, componenta comunicațională a intervenției trebuie direcționată spre următoarele:

• Negocierea problemelor controversate înaintea desfășurării manifestației publice;

• Stabilirea unor înțelegeri între administrația publică locală, forțele de OSP și participanții la manifestația publică;

• Cunoașterea scopurilor și obiectivelor unei manifestații și a responsabilităților forțelor de OSP.

Pentru reprezentanții organele de forță, cunoașterea psihologică a unei mulțimi este o cerință majoră în acțiunile de asigurare și restabilire a OSP. Forțele de OSP au obligația de a respecta strict dreptul persoanelor de a se întruni. În momentul când participanții la manifestație nu sunt dispuși să încalce legea, forțele de OSP prin acțiunile pe care le întreprind nu trebuie să admită depășirea atribuțiilor sale funcționale.

În acest context, putem menționa că este esențială o comunicare clară între forțele de securitate publică și participanții la manifestație pentru a se evita escaladarea conflictelor. Acest lucru include folosirea megafonului, comunicarea verbală directă și, acolo unde este posibil,

intermedierea de către liderii comunității sau ai protestatarilor. Manifestațiile publice bine organizate, dar conduse de un lider cu scopuri dubioase, sunt mai greu de gestionat, întrunind condițiile gradelor de risc mediu sau ridicat. În cadrul unor manifestații publice ilegale, dispersarea mulțimii trebuie să se desfășoare în condiții corespunzătoare cadrului legal.

La asigurarea securității publice, precum și la intervenții în forță, trebuie să se respecte mai multe principii atât etice, cât și tactice, specifice activității forțelor de OSP. Reprezentanții forțelor de ordine nu vor face comentarii şi vor fi neutri. În mod special din partea reprezentanților forțelor de OSP se execută acțiuni ce nu provoacă reacții negative la manifestanți. În scopul dat se folosesc diferite forme de activități pașnice și se aplică metoda convingerii, care poate fi exprimată în diverse forme: dialog, adresări, explicații, negocieri, intermedieri [24], [25], [129, p.326-331].

Reprezentanții forțelor de OSP, implicați în aceste activități, trebuie cu răbdare să soluționeze conflictul pe etape. Atunci când dialogul eșuează, intervine personalul specializat în negocieri din rândurile societății civile. Sarcinile de bază ale negociatorilor sunt de a găsi soluții de reglementare a conflictelor apărute în rândul protestatarilor. Alt scop principial este de a identifica liderii şi persoanele agresive. Iar scopul final este împăcarea și refuzul la acțiuni violente [9], [129, p.326-331].

Metoda constrângerii. Atunci când conflictul degradează şi se transformă în acţiuni violente din partea manifestanților, acțiunile forțelor de ordine și securitate publică urmează să fie altele. În astfel de cazuri condiția principală constă în faptul că forțele de OSP trebuie să fie la maximum active și să preia inițiativa. Acțiunile forțelor de OSP trebuie să aibă un caracter ofensiv doar în condițiile în care daunele provocate integrității corporale, morale sau patrimoniale pot fi minime.

Metoda intervenției în forță. Intervenția pentru restabilirea ordinii și securității publice se realizează la nivel național de către structurile principale ale MAI, specializate în acțiuni de asigurare și restabilire a OSP. Restul structurilor MAI participă la executarea intervenției pentru restabilirea ordinii publice potrivit atribuțiilor legale. Răspunderea pentru executarea intervenției revine comandantului (șefului) structurii competente teritorial sau, după caz, persoanei învestite în acest scop.

Dispersarea forțată a întrunirii se realizează etapizat și presupune adresarea către organizatori și participanți cu solicitarea de încetare a acțiunilor și părăsire a locului manifestației, însoțită de avertizarea privind posibilitatea aplicării forței și a mijloacelor speciale. În cazul neconformării, avertizarea se repetă, acordându-se un termen rezonabil pentru dispersare. Dacă participanții refuză în continuare să părăsească locul întrunirii, forțele de ordine intervin, în condițiile legii, pentru dispersarea mulțimii și restabilirea ordinii publice, consemnând ulterior

motivele și temeiurile intervenției.

Persoanele care au comis încălcări ale ordinii și securității publice răspund contravențional, penal [5] sau civil, conform legislației în vigoare. În toate situațiile de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale, personalul implicat este obligat să respecte principiile legalității, necesității și proporționalității prevăzute de cadrul normativ [20], [37], [129, p.326-331].

Metodele de ameliorare a unor asemenea situații de criză pot fi implementate în practică de forţele de OSP, fiind utilizate în literatura de specialitate și regulamentele de serviciu ale organelor de drept cu privire la menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

2.5. Concluzii la capitolul 2

În capitolul 2 a fost descrisă metodologia cercetării și analizate particularitățile organizării, clasificării și caracterizării manifestațiilor cu caracter de masă, prin raportare la nivelul de organizare, scopurile urmărite, gradul de risc și posibilitatea apariției unor forme de încălcare a ordinii publice. Analiza realizată permite evidențierea unor indicatori relevanți pentru aprecierea situației operative, precum numărul și categoriile participanților, natura revendicărilor, modul de organizare și desfășurare a manifestației, precum și potențialul de apariție și evoluție a unor situații conflictuale. Analiza evoluției încălcărilor de grup a permis identificarea etapelor de trecere de la manifestații pașnice la forme de încălcare a ordinii publice și a factorilor care pot favoriza escaladarea acestora. Aceste constatări contribuie la determinarea evoluției încălcărilor de grup ale ordinii publice și constituie un reper pentru adaptarea măsurilor de prevenire și intervenție la dinamica situației operative. În cadrul cercetării au fost examinate principiile de angajare a forțelor de ordine și principalele direcții de comunicare orientate spre prevenirea tensiunilor și a actelor de violență. S-a evidențiat necesitatea aplicării diferențiate și graduale a măsurilor de intervenție, în funcție de natura situației și de nivelul de risc, precum și importanța cunoașterii comportamentului și psihologiei mulțimii în procesul de prevenire și gestionare a situațiilor de criză. În baza rezultatelor obținute au fost sistematizate și adaptate metode de gestionare și ameliorare a situațiilor de criză, bazate pe utilizarea progresivă a convingerii, constrângerii și intervenției, în funcție de evoluția situației și de necesitatea menținerii proporționalității acțiunilor forțelor de ordine. Totodată, au fost conturate condițiile de organizare și coordonare a intervenției structurilor competente, inclusiv delimitarea responsabilităților în procesul de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice. Rezultatele cercetării evidențiază necesitatea corelării acțiunilor forțelor de ordine cu comportamentul participanților și cu nivelul de evoluție a situației de criză, precum și

necesitatea stabilirii unor limite clare pentru acțiunile organizatorilor și participanților la manifestațiile publice. În acest context, măsurile de sistare sau de limitare a desfășurării unei manifestații trebuie aplicate în condițiile și cu respectarea procedurilor prevăzute de cadrul normativ în vigoare. În ansamblu, rezultatele capitolului 2 contribuie la realizarea obiectivelor cercetării referitoare la determinarea evoluției încălcărilor de grup ale ordinii publice și elaborarea metodelor adaptate de ameliorare a situațiilor de criză. Aceste rezultate constituie baza pentru etapa următoare a cercetării, orientată spre dezvoltarea și adaptarea conceptului și arhitecturii sistemului de securitate publică, precum și spre stabilirea mecanismelor de integrare, coordonare și funcționare a structurilor implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

3. CONCEPTUL ȘI ARHITECTURA SISTEMULUI DE SECURITATE PUBLICĂ

În capitolul 3 sunt dezvoltate rezultatele cercetării privind perfecționarea sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice din Republica Moldova. Rezultatele obținute în capitolele precedente au evidențiat particularitățile organizării și funcționării sistemului de ordine și securitate publică, precum și necesitatea adaptării structurilor și mecanismelor de acțiune la evoluția mediului de securitate și la dinamica manifestațiilor cu caracter de masă. Aceste constatări constituie baza pentru perfecționarea conceptului, arhitecturii și mecanismelor de funcționare ale sistemului, orientate spre consolidarea coordonării și integrării structurilor participante.

Pornind de la rezultatele analizei efectuate în capitolele precedente, conceptul sistemului de ordine și securitate publică este perfecționat în raport cu necesitatea asigurării coordonării eficiente a forțelor, adaptării acestora la evoluția situației operative și asigurării continuității acțiunilor în diferitele etape de desfășurare a manifestațiilor cu caracter de masă. În acest context, sunt examinate elementele constitutive ale sistemului, relațiile funcționale dintre structurile participante și mecanismele de integrare operațională necesare pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

În capitolul 3 au fost utilizate metodele logică, dialectică, teoretică, analitică, comparativă și de modelare, precum și abordările sistemică și interdisciplinară, pentru dezvoltarea și elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică.

Utilizarea coroborată a acestor metode a permis examinarea relațiilor dintre componentele instituționale, normative și operaționale și structurarea soluțiilor propuse într-un sistem coerent de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

3.1. Conceptul sistemului de securitate publică

În baza analizei cadrului normativ, instituțional și operațional al sistemului național de ordine și securitate publică, în cadrul prezentei cercetări este propus un concept perfecționat al sistemului de OSP, definit ca un ansamblu integrat de principii, structuri, competențe, relații funcționale și mecanisme de conducere, pregătire și cooperare, orientat spre menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în funcție de evoluția situației operative. Un asemenea sistem presupune integrarea structurilor cu atribuții în domeniu într-un cadru funcțional comun, în

care responsabilitățile și competențele sunt delimitate în raport cu natura misiunilor, nivelul de risc și etapa de dezvoltare a situației, iar acțiunile forțelor sunt coordonate și adaptate corespunzător [73], [118], [122], [126, p. 308–316].

În cazul manifestațiilor cu caracter de masă, conceptul presupune corelarea măsurilor de prevenire și menținere a ordinii cu cele de asigurare și, după caz, de restabilire a acesteia, prin aplicarea progresivă a forțelor și mijloacelor, în condițiile respectării legalității, proporționalității, drepturilor omului și conducerii unitare [126, p. 308–316].

Prin urmare, conceptul perfecționat nu se limitează la delimitarea instituțiilor participante, ci urmărește stabilirea unui mecanism funcțional de acțiune comună, capabil să asigure trecerea coordonată de la o etapă a gestionării manifestației la alta, în funcție de modificarea nivelului de risc și a situației operative.

Pornind de la acest concept, un sistem modern de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă trebuie să funcționeze într-un cadru bazat pe responsabilități clar delimitate, coordonare și cooperare interinstituțională. Necesitatea perfecționării sistemului național de ordine și securitate publică și adaptării acestuia la evoluția mediului de securitate impune dezvoltarea unor mecanisme instituționale și operaționale capabile să asigure reacția adecvată la diferite niveluri de risc [64], [118], [122].

În acest context, sistemul național de ordine publică trebuie să includă cadrul normativ, forțele de ordine și securitate publică, precum și sistemul de pregătire a acestora [73], [118], [126, p.308-316].

Legislația va cuprinde legile organice, actele normative, regulamentele și instrucțiunile interne, care prevăd activitatea instituțiilor de ordine publică, precum şi cele referitoare la funcționarea autorităților cu atribuții în direcția dată.

Forțele de OSP vor face parte din sistemul instituțiilor și autorităților publice cu competențe, atribuții și obligații de a exercita funcții polițienești în scopul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii publice.

Sistemul de pregătire a forțelor se realizează la nivelul organelor administrației publice centrale de specialitate.

Reglementările de conducere cu forțele de ordine se vor regăsi în legi și acte normative specifice domeniului, precum și în regulamentele, ordinile, dispozițiile de ordin intern ale instituțiilor de forță cu drept și sarcini de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice. Reglementările privind conducerea și angajarea forțelor de ordine sunt stabilite prin legi și acte normative specifice domeniului, precum și prin regulamente, ordine și dispoziții interne ale

instituțiilor cu atribuții în asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii publice. Analiza cadrului strategic și normativ evidențiază necesitatea actualizării unor mecanisme instituționale și operaționale ale sistemului național de ordine și securitate publică [118], [126, p.308-316].

În special, pentru desfășurarea manifestațiilor cu caracter de masă și gestionarea situațiilor de criză este necesară o abordare integrată, care să permită participarea coordonată a structurilor competente și delimitarea responsabilităților acestora.

În baza analizei realizate, se conturează următoarele direcții de perfecționare a sistemului: actualizarea cadrului normativ în domeniul securității publice; dezvoltarea cadrului strategic și a regulamentelor interne; îmbunătățirea procesului de instruire și a deprinderilor practice ale efectivelor; implementarea unor metode, forme și tactici adaptate asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă; desfășurarea antrenamentelor și aplicațiilor comune cu participarea structurilor competente la nivel național și regional; precum și reevaluarea atribuțiilor și competențelor structurilor implicate și a mecanismelor de cooperare cu societatea civilă.

Sunt necesare unele modificări pentru reformarea sistemului național de OSP în ceea ce privește gestionarea situațiilor de criză. În contextul actual, caracterizat de multiple provocări și amenințări, se impune reorganizarea arhitecturii sistemului de OSP într-un sistem modern, capabil să asigure servicii de calitate, bazate pe principii conceptuale ale acțiunii comune [126, p.308-316].

Reieșind din rezultatele cercetării, se propune un set perfecționat de principii conceptuale pentru acțiunea comună a forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, după cum urmează:

1. Principiul prevederii şi prevenirii acțiunilor de tulburare a OSP prevede luarea din timp a măsurilor necesare în scopul excluderii cazurilor de violenţă şi escaladare în tulburări de OSP în masă;

2. Principiul non surprinderii prevede avertizarea și somarea participanților la manifestații despre folosirea forței şi mijloacelor speciale din dotare și acordarea timpului necesar pentru părăsirea zonei de către protestatari;

3. Principiul de obligație permite de a lăsa tot timpul manifestanților pentru a părăsi locul pe care îl ocupă, de a nu-i provoca la gesturi disperate;

4. Principiul de demonstrare a forțelor este necesar pentru a nu le utiliza;

5. Principiul legalității se preocupă de faptul ca acțiunile să se desfășoare cu respectarea actelor normative în vigoare;

6. Principiul umanismului și echității sociale presupune o atitudine umană față de cei asupra cărora intervin acțiunile care restrâng drepturile și interesele altor cetățeni, modul și condițiile de aplicare a lor fiind strict determinate de lege. Echitatea socială se manifestă prin faptul că în fata forțelor polițienești toți cetățeni sunt egali, indiferent de sex, rasă, apartenență socială, religie, vârstă etc.;

7. Principiul nediscriminării prevede un comportament demn din partea reprezentanților forțelor față de toți participanții la eveniment;

8. Principiul respectării drepturilor omului prevede că orice intervenție a forţelor de OP să fie guvernată de promovarea, protejarea și asigurarea drepturilor persoanei în limitele și condițiile prevăzute de lege;

9. Principiul proporționalității prevede proporționalitatea numărului de forțe, tehnică, mijloace speciale corespunzător nivelului de încălcare a OP și numărului manifestanților;

10. Principiul inviolabilității persoanei prevede respectarea drepturilor tuturor participanților la manifestații și acordarea primului ajutor în cazuri deosebite pe timpul operațiunilor speciale;

11. Principiul colaborării prevede o colaborare strânsă și permanentă a reprezentanților forțelor de OP cu autoritățile publice și cetățenii;

12. Principiul autoprotecției presupune că acțiunea trebuie realizată cu luarea tuturor măsurilor de siguranță și protecție a personalului propriu;

13. Principiul intervenției prevede implicarea instituțiilor abilitate și forțelor cu drept de intervenție, cu folosirea tehnicii, mijloacelor speciale și altor echipamente din dotare;

14. Principiul conducerii unitare presupune o dirijare coordonată cu forțele implicate în procesul menținerii, asigurării și restabilirii OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, precum şi armonizarea, sincronizarea, consolidarea şi coordonarea acțiunilor în scopul obținerii obiectivelor propuse, cu eforturi minime, dar cu rezultate înalte;

15. *Principiul ordinii executării misiunilor de* OSP prevede ordinea executării misiunilor de la menţinere la asigurare şi mai apoi la restabilire a OSP, şi invers, de la restabilire la asigurare, apoi la menţinere.

Din punct de vedere teoretic, principiile de acțiune definesc trăsăturile esențiale și cadrul funcțional al sistemului instituțional implicat în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Executarea misiunilor specifice se realizează în baza planurilor situaționale și operaționale elaborate anticipat de subdiviziunile competente, în conformitate cu cerințele managementului operațional și particularitățile manifestațiilor cu caracter de masă [126, p.308-316].

Principiile respective constituie cadrul conceptual și metodologic al activităților de asigurare a ordinii și securității publice, din acestea derivând conținutul, caracteristicile și relațiile specifice sistemului. Eficiența activităților de menținere și restabilire a ordinii publice este determinată de aplicarea unitară, consecventă și interdependentă a principiilor care guvernează organizarea și desfășurarea acestora.

Totodată, aceste principii constituie fundamentul organizării și desfășurării activității organelor de drept, iar cunoașterea și aplicarea lor prezintă o importanță deosebită atât din perspectivă teoretică, cât și practică.

În prezent, în domeniul ordinii și securității publice (OSP) există o delimitare a competențelor între forțele principale. Totuși, având în vedere importanța misiunilor executate, se constată necesitatea redefinirii atribuțiilor și competențelor acestora, astfel încât, prin formele specifice de activitate, misiunile de ordine publică să fie delimitate conceptual de misiunile de securitate publică, așa cum rezultă din modelul conceptual propus în prezenta cercetare [126, p.308-316] (Figura 3.1, a se vedea anexa 4).

În baza modelului conceptual perfecționat, se recomandă delimitarea funcțională a misiunilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, în raport cu etapa și nivelul de evoluție a situației operative. Această delimitare urmărește clarificarea responsabilităților și competențelor structurilor participante și asigurarea unei acțiuni coordonate în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Reieșind din această delimitare, se constată următoarea divizare a competențelor și atribuțiilor forțelor de ordine și securitate publică:

– *La menținere:* misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de prevenire a încălcărilor OP, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de apărare și protecție a cetățeanului.

– *La asigurare:* misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de asigurare a OP, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de asigurare a securității publice.

– *La restabilire:* misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de gestionare a mulțimii, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de dispersare și restabilire a securității publice.

Se propune următoarea ordine de gestionare a evenimentelor publice:

- Manifestaţiile publice fără grad de risc şi cele cu grad de risc scăzut – la nivel teritorial (sate, comune, oraşe) gestionarea lor să aparţină Inspectoratelor de Poliţie.

- Manifestaţiile publice cu grad de risc mediu şi cele cu grad de risc sporit – la nivel teritorial (sate, comune, oraşe) gestionarea să aparţină Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri.

- Manifestaţiile publice fără grad de risc şi cele cu grad de risc scăzut – la nivel municipal gestionarea lor să aparţină Inspectoratelor de Poliţie sau Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, iar decizia respectivă să fie luată în cadrul Grupului Interdepartamental de Coordonare.

- Manifestaţiile publice cu grad de risc mediu şi cele cu grad de risc sporit – la nivel municipal gestionarea lor să aparţină Direcţiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, conform procedurilor stabilite.

Dublarea de competențe poate fi rezolvată prin delimitarea clară a formelor de activitate „menținere", „asigurare" și „restabilire" a ordinii și a securității publice, datorită dezvoltării și adaptării structurii Inspectoratului General de Carabinieri la necesitățile actuale îndreptate spre realizarea obiectivelor Strategiei Naționale de Securitate.

Conceptele „securitatea publică" și „ordinea publică" au semnificații distincte în ceea ce privește gestionarea și menținerea stabilității într-o comunitate sau societate, totuși fiind strâns legate.

Acestea pot fi diferențiate astfel [126, p.308-316]:

- *Ordinea publică* reprezintă starea de normalitate socială bazată pe respectarea normelor juridice și a regulilor de conduită în comunitate și în spațiul public, care permite desfășurarea pașnică a relațiilor sociale, fără perturbarea ordinii și securității publice și a siguranței persoanelor (a se vedea anexa 3).

- *Securitatea publică* reprezintă starea de protecție a persoanelor, proprietății și valorilor sociale împotriva riscurilor, amenințărilor și pericolelor, care pot include infracțiuni, dezastre naturale, acte teroriste și alte situații susceptibile să pună în pericol viața, integritatea persoanelor și bunurile acestora (a se vedea anexa 3).

Forțele de OSP au responsabilitatea de a menține ordinea publică prin prevenirea și gestionarea situațiilor de dezordine în masă care pot afecta stabilitatea și liniștea socială.

În baza delimitării funcționale propuse, se recomandă ca Poliția să exercite atribuțiile principale privind menținerea ordinii publice, iar IGC să asigure, la nivel național, capacitățile specializate pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, în condițiile competențelor stabilite de cadrul normativ [126, p.308-316], [127 p.265-271].

Conceptul propus constituie baza pentru dezvoltarea arhitecturii sistemului de securitate publică, prin stabilirea relațiilor funcționale dintre structurile participante, distribuirea responsabilităților și integrarea capacităților acestora în funcție de evoluția situației operative.

3.2. Arhitectura sistemului de securitate publică

Arhitectura sistemului de securitate publică reprezintă ansamblul constituit din autoritățile și structurile administrației publice locale și centrale, instituțiile și structurile forțelor și resurselor create și pregătite special, care acționează în scopul garantării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, paza și protecția proprietății publice și private, funcționarea instituțiilor statului de drept și principiilor democratice [30], [118].

Arhitectura sistemului de ordine publică este definită, în cadrul prezentei cercetări, ca o construcție instituțională și funcțională complexă, rezultată din interacțiunea sistemică a autorităților publice, structurilor specializate și resurselor umane și materiale, organizate și coordonate în baza principiilor legalității, coerenței și eficienței operaționale. Aceasta nu se limitează la dimensiunea structurală a instituțiilor implicate, ci include mecanismele de comandă, control, cooperare și coordonare interinstituțională, precum și capacitatea de adaptare la evoluția mediului de securitate.

În acest sens, arhitectura sistemului reflectă nivelul de maturitate instituțională și eficiența funcțională a statului la gestionarea ordinii și securității publice. Arhitectura sistemului de asigurare a securității publice va reglementa structura, atribuțiile și competențele instituțiilor abilitate, care contribuie la gestionarea situațiilor de criză și soluționarea problemelor ce țin de ordinea și securitatea publică în societate [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

Conform prevederilor actelor legislative [68], [70], [118], sistemul de ordine publică ar fi trebuit să devină un domeniu al transformărilor, care să se impună acțiunii rapide și complexe la nivelul pregătiri resurselor umane și structurilor implicate în asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii publice. Analiza sistemului existent de ordine publică a arătat următoarele:

1. Ministerul Afacerilor Interne este și va rămâne unul dintre pilonii de bază la asigurarea siguranței și liniștii în societatea moldovenească.
2. În anumite condiții apare necesitatea de implicare în procesul asigurării OSP și a altor instituții ale statului.
3. Perfecționarea și restructurarea forțelor, implementarea noilor tactici, tehnici și procedee de acțiune, asigurarea materială adecvată conform cerințelor actuale sunt acțiunile și sarcinile de bază pe care autoritățile publice de nivel central și local trebuie să le soluționeze de urgență [45].

Analiza a mai demonstrat, că forțele principale (Poliția și Carabinierii) nu asigură totalitatea necesităților de restabilire a OSP din mai multe considerente, unul de bază fiind lipsa unui sistem comun de coordonare a acțiunilor forțelor. Deci, actualul model al arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică din Republica Moldova nu este perfect, nu funcționează ca un sistem integrat,

nu are și nici nu prevede o coordonare unică, corespunzătoare și amplă cu totalitatea instituțiilor de stat implicate în gestionarea situațiilor de criză. Având în vedere aceste considerente se propune o arhitectură modernizată a sistemului național de SP. Aceasta este adaptată cerințelor actuale și calibrată pentru a răspunde noilor amenințări, provocări și riscuri la adresa OSP [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224] (Figura 3.2, a se vedea anexa 5).

Arhitectura perfecționată este superioară față de cea existentă și alte variante posibile prin faptul că va elimina disfuncționalitățile ierarhice în situaţii de criză și va asigura sporirea nivelului de eficientizare și operativitate a forțelor principale prin consolidarea lor, care vor contribui la: asigurarea principiului coordonării unice a forțelor de ordine și securitate publică; repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane; implementarea principiului de complinire și interoperabilitate; asigurarea principiului poliției locale prin prezență, prevenire, reacție rapidă; operaționalizarea principiului cu cel mai apropiat echipaj al Poliției și Carabinierilor.

Conform arhitecturii perfecționate, conducerea domeniului de securitate publică la nivel strategic se va realiza de către Președintele Republicii Moldova, Parlament, Guvern și prin Consiliul Național de Securitate, pentru problemele cu factori majori de risc prin Serviciul de Informații și Securitate, Guvern, Centru Național de Management al Crizelor și Ministerul Afacerilor Interne, precum și alte instituții care au în subordine categorii de forțe de OSP [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

Recent, prin HG nr. 579 din 10.09.2025, a fost creat Centrul National de Management al Crizelor (CNMC), care va interveni pe timpul încălcărilor grave legate de securitatea și apărarea statului, securitatea ordinii publice, calamităților naturale, incendiilor, catastrofelor, exploziilor, epidemiilor etc. Centrul este inclus în arhitectura sistemului naţional de OSP, precum şi în sistemul integrat operațional de asigurare a securităţii publice cu preluarea funcțiilor de coordonare și conducere la nivel național de la actualul Centru Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică din cadrul MAI, care ulterior va fi redenumit Centrul MAI de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică.

Arhitectura sistemului de OSP, perfecționată, pe lângă forțele de ordine publică a MAI include alte ministere de forțe și instituții statale care conform cadrului legal au obligaţii de a contribui la menţinerea şi asigurarea OSP. Centrul (CNMC) va fi responsabil de coordonarea acţiunilor integrate a întregului sistem de ordine şi securitate publică pe timp de criză. Arhitectura sistemului naţional de ordine şi securitate publică va fi completată, în afara forțelor principale, de sprijin şi complementare, cu forțe de excepție, care până în prezent nu au fost prevăzute.

Pe timp de criză, forțele de excepție vor fi constituite din structuri cu destinație specială, după cum urmează: „Fulger” al Ministerului Afacerilor Interne; „Scorpion” al Inspectoratului de Carabinieri; „Pantera” al Ministerului Justiției; alte forțe speciale, prevăzute de lege. Forțele complementare se vor completa cu efectiv din alte instituții ale statului, care au obligaţii legale să contribuie la întărirea ordinii publice [118], [132, p.211-224].

Forțele principale ale MAI vor fi împuternicite să execute atribuții de menținere, asigurare și restabilire a OSP, fiind componenta principală a forțelor destinate domeniului OSP pe timp de pace sau pe timpul stării de urgenţă, având la bază structuri de poliție și carabinieri.

Forțele de sprijin vor fi constituite din structuri specializate, care vor acorda suport și protecție forțelor principale, cum ar fi: Politia de Frontieră [81], Serviciul de pază și protecție al MAI, Inspectoratul General pentru Situații de Urgenţă [82] și alte forțe care ar putea contribui la îndeplinirea unor misiuni de menținere, asigurare şi restabilire a ordinii și securităţii publice [70], [73], [118].

Forțele complementare vor fi constituite din structuri ale Serviciului de Informații și Securitate [65], [76], Serviciului Protecție și Pază de Stat [71], Serviciului vamal, Centrului National Anticorupție [83], Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor, serviciilor de urgență ale Ministerului Sănătății și Protecției Sociale, Serviciului Fiscal de Stat, serviciilor de pompieri civili, formațiunilor de protecție civilă [80] ce țin de autoritățile administrației publice, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Serviciului Sanitar Veterinar, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Serviciului de Telecomunicații Speciale, agenţiilor de protecție și pază, instituțiilor și agenților economici și din alte categorii de forțe, care vor asigura combaterea evaziunilor fiscale, respectarea normelor igienico-sanitare pe timp de epidemii și pandemii, disciplina şi ordinea internă în instituţii, paza, escortarea și supravegherea inculpaților și deținuților, paza și protecția obiectelor de importantă deosebită, alte atribuții importante pentru stat şi întreaga societate.

Forțele speciale de excepție vor fi pregătite pentru cazuri excepționale și extrem de necesare atunci când situația este ieșită de sub controlul forțelor de ordine sau când forțele revoltate nu se mai supun cerințelor organelor de securitate publică, provoacă și admit încălcări grave de ordine publică, care duc la devastări materiale și pierderi de vieți omenești, să se recurgă la implicarea forțelor cu destinație specială ale ministerelor de specialitate.

Arhitectură perfecționată a sistemului naţional de ordine şi securitate publică va include mai multe subsisteme [43], [118], [132, p.211-224] (Figura 3.2, a se vedea anexa 5):

Subsistemul integrat de suport informațional se va preocupa de dezvoltarea și consolidarea capacităților analitice de integrare.

Subsistemul integrat al resurselor umane pentru ordine și securitate publică va contribui la dezvoltarea infrastructurii, astfel încât să corespundă necesităților de menținere, asigurare și restabilire a OSP.

Subsistemul de instruire va asigura dezvoltarea sistemului de instruire și pregătire profesională în domeniul ordinii și securității publice, a efectivului instituțiilor de forțe.

Subsistemul integrat de reglementare va contribui la gestionarea situațiilor de criză conform reglementărilor legislative şi actelor normative.

Subsistemul management operațional va contribui la asigurarea gestionării corespunzătoare la nivel național a tuturor manifestațiilor în spațiul public.

În scopul obținerii nivelului înalt de cooperare interinstituțională, necesar menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate cu gestionarea crizelor, precum și eficientizării activității personalului operativ, îmbunătățirii capacității de prevenție și de intervenție imediată se propune un sistem modernizat de OSP al MAI, care va include totalitatea componentelor de forţe cu misiuni de asigurare şi restabilire a OSP [126, p. 308-316], [132, p.211-224] (Figura 3.3, a se vedea anexa 6).

Sistemul modernizat de securitate publică al MAI include Inspectoratul Național de Investigații (INI), Inspectoratul Național de Securitate Publică (INSP), Inspectoratul General de Carabinieri (IGC), Direcția generală urmărire penală, Direcția protecția martorilor, Direcția asigurare operativă, Direcția interacțiune justiție, Direcția cooperare polițienească internațională, Direcția aprovizionare tehnico-materială, Direcția chinologică, Direcția tehnologii informaționale și comunicații, Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare, Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger”.

În cadrul arhitecturii perfecționate, Inspectoratul General de Carabinieri, parte componentă a sistemului național de ordine și securitate publică, deține un rol important în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Potrivit cadrului normativ, IGC exercită atribuții în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice și participă la gestionarea situațiilor care necesită intervenția coordonată a forțelor sistemului [57], [70].

În vederea sporirii eficienței operaționale în situații de criză, se propune consolidarea cooperării IGC cu structurile de ordine și securitate publică, cu delimitarea responsabilităților și integrarea capacităților acestora în cadrul unor acțiuni comune. În același timp, IGC își păstrează statutul juridic și atribuțiile stabilite de legislația în vigoare, urmând să constituie una dintre

principalele componente ale sistemului pentru executarea misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Repere conceptuale privind dezvoltarea IGC

Având în vedere că Republica Moldova a optat pentru sistemul dual, este necesară dezvoltarea acestuia prin asimilarea cât mai rapidă de către IGC a modului polițienesc de acțiune și profesionalizarea personalului. Este utilă, de asemenea, dezvoltarea relațiilor de cooperare cu structuri similare din țările europene ce dețin experiență relevantă în domeniu [126, p.308-316].

Odată ce principiile sistemului dual prevăd că Poliția şi Carabinierii pot acționa separat, practica arată că aceste structuri trebuie să lucreze frecvent în strânsă colaborare. Poliția și Carabinierii dispun de sisteme proprii de conducere ierarhică, structuri de suport logistic, resurse financiare distincte, structuri de analiză a riscurilor și specializate pe genuri de acțiune, conform atribuțiilor legale.

Elementele menționate asigură autonomia și posibilitatea de a acționa independent, în majoritatea cazurilor. Relațiile dintre cele două structuri sunt realizate pe orizontală prin coordonare formală și informală [105], [106], [126, p.308-316].

Întrebarea care rezultă din reperele menționate este următoarea: dacă structurile sunt autonome şi separabile, de ce este benefic să acționeze împreună?

Un prim argument este că Poliția și Carabinierii au competențe în același spațiu de responsabilitate operațională – menținerea, asigurarea şi restabilirea ordinii și securității publice. Pe acest segment, instituțiile trebuie să acționeze împreună din mai multe motive:

a) continuitatea realizării comune a misiunilor de ordine şi securitate publică;

b) nu este posibilă separarea rigidă între menținerea şi asigurarea ordinii publice, deoarece se influențează reciproc;

c) în cazul restabilirii OSP, este dificilă distincția între cazul simplelor tulburări și al celor de nivel mediu (cine trebuie să intervină);

d) specializarea forțelor pe tipuri de acțiune asigură o eficacitate mai mare;

e) existența planurilor unice de cooperare, care stabilesc acțiunile şi cooperarea la nivel central şi teritorial.

Al doilea argument este al eficacității – acțiunea Carabinierilor asigură libertatea de acțiune, concentrarea efortului, economia de forțe și mijloace pentru Poliție şi invers. Specializarea este benefică deoarece crește calitatea activității și permite economii de resurse.

Al treilea argument îl reprezintă complementaritatea, compatibilitatea și cooperarea loială.

Inspectoratul General de Carabinieri cu statut militar organizează specific acțiunile – pe misiuni, în spațiu și timp, pentru claritate privind ce este de făcut, stabilirea responsabilităților și alocarea resurselor. Abordarea are la bază structura organizatorică adaptată atribuțiilor și necesităților operaționale, care permite, concomitent, demersul activ și reactiv de prevenire și combatere a criminalității și insecurității, precum și capacitatea de intervenție rapidă în situații de criză.

Inspectoratul General de Carabinierii desfășoară misiuni și angajează forțe pe niveluri de complexitate, necesitate și posibilitate operațională, în funcție de natura situațiilor și capacități, respectând principiile oportunității, proporționalității, economiei forțelor și mijloacelor, proximității față de locul evenimentului. Doctrina de folosire a forțelor este reflectată în tacticile, tehnicile și procedeele de acțiune folosite pentru îndeplinirea misiunilor.

Inspectoratul General de Carabinieri trebuie să realizeze cadrul conceptual și acționar bazat pe stabilirea responsabilităților subdiviziunilor pe misiuni, în spațiu și timp, în raport cu necesitățile operaționale și capacitățile existente.

Carabinierii, prin concepția de constituire a structurilor organizatorice și cea operațională, trebuie să dezvolte componente mobile, capabile să intervină prompt pe teritoriul național și, în funcție de situație, să realizeze manevre rapide, concentrări de efective și mijloace pentru îndeplinirea de misiuni simultane în locuri diferite, ceea ce Poliția nu poate realiza. De asemenea, Carabinierii trebuie să fie apți să sprijine Poliția, atunci când este necesar [105], [106], [126, p.308-316].

Pentru dezvoltarea Inspectoratului General de Carabinieri (IGC) se propun următoarele măsuri: în scopul perfecționării cadrului organizatoric al Direcțiilor Regionale de Carabinieri (DRC), este necesară finalizarea constituirii celor cinci companii mobile de intervenție, amplasate astfel încât să asigure o rază de acțiune de cel puțin 50 km față de punctele de dislocare:
1. Compania de intervenţie Edineți a DR Nord; 2. Compania de intervenţie Ungheni a DR Centru; 3. Compania de intervenţie Orhei a DR Centru; 4. Compania de intervenţie Căuşeni a DR Centru; 5. Compania de intervenţie Cahul a DR Sud [102], [132, 183-196] (Figura 3.4, a se vedea anexa 7).

Principalele probleme privind cadrul organizatoric al Direcțiilor Regionale de Carabinieri (DRC) sunt următoarele [105], [106], [102]:

1. Conceptul de regionalizare a Carabinierilor a fost implementat doar parțial, pe modelul altor structuri ale MAI, care a vizat: utilizarea eficace a resurselor, stabilirea zonelor de

competență teritorială, descentralizarea de competențe, degrevarea comandanților unităților operative de sarcini administrative. Acesta necesită așadar trecerea la o altă fază de regionalizare.

2. Direcţiile Regionale de Carabinieri sunt structurile teritoriale de bază ale IGC cu misiuni nemijlocit operative. Din punct de vedere organizatoric, între DRC sunt deosebiri privind misiunile, numărul de unități, compunerea și efectivele.

3. La moment, Direcţiile Regionale de Carabinieri nu dețin suficiente structuri mobile proprii, încât capacitatea de acoperire a zonelor de competență (îndeosebi în mediul rural) este insuficientă, soluția optimă fiind instituirea mai multor unități mobile de intervenție.

4. Direcţiile Regionale de Carabinieri sunt dezechilibrate sub aspectul numărului de unități în subordine, al competențelor și situației operative. DRC „Nord", respectiv „Sud", au în subordine câte o singură unitate, fără batalioane, spre deosebire de DRC „Centru", cu structuri și efective numeroase.

5. Poliția este organizată în conformitate cu principiul teritorial, competențele subdiviziunilor corespunzând, de regulă, autorităților administrației publice locale. Poliția are în componență structuri fixe, legate de localitățile de dislocare. Mobilitatea și capacitatea de intervenție la evenimente în afara localităților este relativ redusă, îndeosebi în mediul rural, care este mai puțin acoperit din punct de vedere polițienesc.

Se propune ca Inspectoratul General de Carabinieri, care este parte al sistemului național de securitate publică al MAI, pentru o implicare mai eficientă și operațională în situații de criză, să colaboreze strâns cu toate structurile de ordine și securitate publică la capitolul restabilirii OSP, dar cu păstrarea statutului juridic de militari ai FARM, și să rămână ca forță principală responsabilă de gestionarea misiunilor de restabilire a OSP [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224]. În celelalte situaţii şi activităţi, IGC rămâne a fi gestionarul lor conform legislaţiei în vigoare, cu menținerea statutului juridic actual şi păstrarea tuturor obligaţiilor şi drepturilor [56], [68], [83].

Reieşind din cele expuse s-a constatat necesitatea regionalizării organizatorice, profesionalizării efectivelor, dezvoltării și modernizării instituției în scopul transformării într-o structură profesionistă și eficientă cu statut militar, în serviciul public pentru asigurarea și restabilirea OSP.

Se propune de a reorganiza structura sistemului de ordine publică prin crearea Direcțiilor Regionale de Poliție, după cum urmează [132, p.211-224]: (Figura 3.5, a se vedea anexa 8).

DRP Centru (Chișinău), DRP Nord (Bălți), DRP Sud (Cahul), DRP Est (Chișinău) cu revizuirea și remodelarea statelor de organizare a întregului sistemul de ordine publică din Republica Moldova cu scopul eficientizării forțelor, aprecierii și stabilirii numărului necesar de

efective de luptă și amplasarea lor la nivel național pe întreg teritoriul țării, precum și sporirea nivelului de eficientizare operativă prin integrarea tuturor forțelor pe timp de criză. Direcțiile Regionale de Poliție a INSP în scopul prestării serviciilor calitative de securitate publică ar trebui să interacționeze la nivel naţional cu Carabinierii în toate localităţile ţării, cel puţin în raza de 50 km [132, p.211-224].

DRP Centru (Chișinău) – împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Centru a țării;

DRP Nord (Bălți) – împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Nord;

DRP Sud (Cahul) – împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Sud;

DRP Est (Chișinău) – împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele Dubăsari, Criuleni, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă.

Avantajele celor propuse constau în consolidarea forțelor de ordine și securitate publică sub o conducere unică pe timp de situaţii de criză, ceea ce va contribui la eficientizarea activității lor în domeniul securităţii publice:

- Asistență administrativă a Inspectoratelor de Poliție teritoriale, gestionarea evenimentelor publice, prevenirea fenomenelor infracționale la nivel regional, intervenții speciale „Fulger”, investigarea unor infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave, reacționarea operativă la sesizările cetățenilor;

- Eficientizarea acțiunilor și ridicarea calității nivelului de operativitate a forțelor de ordine și securitate publică;

- Reducerea timpului de reacție, ceea ce va contribui la salvarea de vieți și bunuri, cercetarea pe urme fierbinți, securizarea probelor la locul săvârșirii infracțiunii;

- Prezența în localitate (în raza de 50 km), de la 1 echipaj cu 2 angajați la 3 echipaje cu 6 angajați, plus 1 echipaj cu 3 angajați (carabinieri) în suport, ce va contribui la prevenirea și diminuarea fenomenului infracțional, creșterea siguranței cetățeanului și a bunurilor acestuia, fiind mai mulți polițiști și carabinieri în teren și mai aproape de cetățeni;

- Coordonarea unică a acțiunilor de ordine și securitate publică cu efecte de eficiență în cazurile de intervenție a polițiștilor și carabinierilor, sporirea calității la examinarea cererilor cetățenilor, asigurarea unui nivel înalt al securității în timpul evenimentelor publice [132, p.211-224].

Misiunile şi obligaţiile principalelor forţe de securitate publică

Specializarea forțelor de ordine şi securitate publică se efectuează în cazuri de asigurare a capacităților de îndeplinire a misiunilor principale. Forțele de ordine și securitate publică trebuie în permanență să fie gata de exercitarea unor misiuni principale, secundare și de sprijin reciproc.

Însă analiză arată, că nici Poliţia şi nici Carabinierii nu pot îndeplini separat misiuni de restabilire pe timpul unor situaţii grave de criză. Numai fiind integraţi într-un sistem comun de ordine și securitate publică, având o conducere unică şi numărul necesar de efectiv, tehnică, mijloace speciale și capacități operaționale complete, se pot realiza calitativ misiuni de restabilire a ordinii şi securităţii publice. Doar astfel Carabinierii și Poliția vor deveni o structură modernă, capabilă să presteze servicii de securitate și ordine publică la nivel național pe timp de criză [13], [118], [122], [132, p.211-224].

Prin participarea specifică a Carabinierilor, împreună cu Poliția și alte structuri ce dețin competențe în materie, la activitățile privind creșterea nivelului de ordine și securitate publică, IGC va asigura îmbunătățirea serviciilor de nivel calitativ superior în domeniu.

Din perspectiva relevată, rolul Inspectoratului General de Carabinieri în contextul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” [123] este de susținere specifică a realizării „mediului de trai, de muncă și educațional sigur, fără violență”, a „siguranței fizice și confortului psihologic”, ca „dimensiuni esențiale ale calității vieții”.

Carabinierii participă, așadar, la realizarea „serviciilor de protecție a persoanelor în situații de risc și acțiuni pentru reducerea riscurilor pentru viață”, deoarece „Securitatea personală are implicații pozitive asupra dezvoltării”.

De aici rezultă, că la desfășurarea unor schimbări în sfera asigurării şi restabilirii ordinii și securității publice, precum și a forțelor de ordine şi securitate publică, este necesară o delimitare de competenţe. dintre Poliţie și Carabinieri, după cum este arătat în figură [132, p.211-224], (Figura 3.6, a se vedea anexa 9).

Carabinierii pe timp de pace vor exercita atribuții de asigurare și restabilire a OSP, păstrându-și statutul militar [58], iar pe timp de asediu sau de război – atribuțiile specifice Armatei Naționale [86].

Angajații IGC, pe timp de pace vor constitui rezerva activă a Forțelor Armate, conform Legii nr.1244 din 18.07.2002 cu privire la rezerva FA [84], [85].

Misiunile de bază ale Inspectoratului General de Carabinieri la asigurarea şi restabilirea ordinii şi securităţii publice [102], [126], [132, p.211-224]:

- monitorizarea permanentă a situației operative pe domeniul de competență a IGC;
- menținerea OSP prin metode de patrulare în zonele de responsabilitate stabilite în prealabil;
- exercitarea atribuțiilor ce vizează domeniul securității circulației rutiere;
- asigurarea OSP în cadrul evenimentelor publice;
- asigurarea OSP pe timpul vizitelor oficiale;
- asigurarea și restabilirea ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat;
- restabilirea OSP;
- elaborarea produselor analitice;
- realizarea măsurilor de control a activității unităților analitice.

Misiunile de bază ale Inspectoratului General de Carabinieri la paza instituțională [102], [126], [132, p.211-224]:

- paza, apărarea și protecția sediilor misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, prin post staționar, conform principiului de reciprocitate;
- paza, apărarea și protecția sediilor misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, prin patrulări auto, conform principiului de reciprocitate;
- instituirea pazei și protecției la obiective pe bază de contract;
- sistarea pazei și protecției la sediile misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova;
- asigurarea pazei martorilor şi altor participanţi la proces;
- paza și protecția transporturilor de valori.

3.3. Sistemul integrat operațional de asigurare şi restabilire a securităţii publice

În componenţa arhitecturii perfecționate a sistemului de securitate publică este inclusă o componentă importantă, Centrul Naţional de Management al Crizelor (CNMC). Acesta reprezintă un sistem integrat operațional pentru gestionarea eficientă a situaţiilor şi stărilor de criză, inclusiv asigurarea şi restabilirea securităţii publice. Pentru gestionarea eficientă a situațiilor de criză este nevoie de un management cu o anumită stabilitate și funcționalitate [15], [89], [132, p.211-224].

La baza oricărei strategii în domeniul ordinii și securității publice ar trebui să fie un management operațional modern, cu capacități de organizare înaltă la nivel național a colaborării între subdiviziunile sistemului de OP şi instituţiile complementare, a identificării la timp a provocărilor și pericolelor, adoptării unor hotărâri comune în scopul gestionării mai eficiente a situațiilor de criză printr-un ansamblu de măsuri şi acțiuni integrate, organizate și planificate [86], [88], [132, p.211-224].

Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică [43], [83], creat pentru gestionarea situațiilor de criză în domeniul ordinii publice, reprezintă un element al mecanismului instituțional anterior de coordonare. În contextul dezvoltării arhitecturii sistemului de securitate publică, funcțiile de coordonare a gestionării situațiilor de criză sunt integrate în noul Centru Național de Management al Crizelor.

Din acest motiv, se propune ca noul Centru Naţional de Management al Crizelor (Figura 3.7), vezi (Anexa 10), la capitolul gestionării crizelor de OSP, să includă în cadrul său de organizare funcțională un sistem de coordonare integrat operațional cu întrunirea totală a subsistemelor și elementelor necesare, a tuturor instituțiilor care să asigure coordonarea strategică integratoare pentru gestionarea crizelor de OSP la nivel național. Astfel, se propune ca, la nivelul de gestionare a crizelor de OSP, să se includă două sisteme de bază funcționale: sistemul operațional şi sistemul tactic [118], [132, p.211-224].

Sistemul operațional va cuprinde totalitatea centrelor operaționale de coordonare a acțiunilor de securitate publică, iar *sistemul tactic* va include componentele de intervenție, investigații și operative.

Datorită interoperabilității sale, sistemul integrat operațional, adaptat, privind garantarea securităţii publice va asigura abilitatea forțelor de ordine de a acționa coordonat, în mod coerent și eficient, în scopul realizării obiectivelor tactice, operaționale și strategice prin acceptarea doctrinelor și procedurilor comune, prin folosirea în comun a unor elemente de infrastructură și comunicare eficientă. Sistemul și mecanismul propus de coordonare integrată a acțiunilor de ordine și securitate publică va avea următoarele misiuni şi funcții [126, p. 308-316], [132, p.211-224]:

1. Guvernul Republicii Moldova prin CNMC va coordona la nivel naţional acţiunile sistemului de securitate și ordine publică (Figura 3.7, a se vedea anexa 10).

2. CNMC pe timp de criză va coordona activităţile sale prin reprezentanții Guvernului Republicii Moldova cu Consiliul de decizie sub egida Președintelui țării și membrilor Consiliului

Național de Securitate. Componența de bază a Centrului este constituită din specialiști calificați cu atribuții de gestionare a situațiilor de criză la nivel național.

Structura și componența deplină a Centrului rămâne a fi discutată și aprobată de către autoritățile publice centrale. În scopul coordonării tuturor acțiunilor pentru gestionarea situațiilor de criză, Centrul (CNMC) va conduce, coordona şi coopera cu toate instituțiile statului, abilitate cu drepturi și atribuții de participare la asigurarea și restabilirea OSP.

3. CNMC va realiza gestionarea crizelor de OSP și a manifestațiilor publice cu caracter de masă cu grad de risc sporit și extrem de sporit.

4. În situații specifice și de criză în domeniul OSP, în funcție de gradul de risc al manifestației, activitatea managerială va fi gestionată pe nivele:

a) Nivel strategic pentru situații de criză cu grad de risc sporit și extrem de sporit, care va fi gestionat de Centru și Punctul de comandă operațional.

b) Nivelul operațional în situații specifice cu grad de risc mediu sau scăzut, gestionat de Centrul și Punctul de comandă regional.

5. Manifestațiile publice cu caracter de masă, însă cu grad de risc mediu și scăzut, vor fi gestionate de către Carabinieri și Poliție prin intermediul Centrelor de coordonare pe baza unor mecanisme comune de interacțiune. În cazul în care IGC nu va dispune de resurse proprii, Poliția va pune la dispoziție dispozitive conform competenței la asigurarea OSP.

6. În scopul gestionării crizei în domeniul OSP cu grad de risc sporit și pentru asigurarea conducerii comune a misiunilor, Ministrul Afacerilor Interne desemnează prin ordin conducătorul forțelor de OSP din cadrul IGC cu atribuția acestuia de a semna ordinul de intervenție și cu responsabilitatea de a pregăti și desfășura misiuni de asigurare și restabilire a OSP.

7. Sistem integrat operațional, adaptat, prevede coordonarea integrată a acțiunilor Poliției, Carabinierilor și ale celorlalte componente ale sistemului de ordine și securitate publică, asigurată printr-un mecanism comun de management operațional. Această modalitate de coordonare permite realizarea unei abordări unitare a acțiunilor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă și al situațiilor de criză, prin corelarea atribuțiilor, capacităților și resurselor structurilor participante, sub coordonarea Centrului Național de Management al Crizelor (Figura 3.7, a se vedea anexa 10). În conformitate cu competențele stabilite prin lege, IGP, IGPF, IGSU și celelalte subdiviziuni ale MAI cu atribuții în domeniul OSP participă la pregătirea și desfășurarea acțiunilor de asigurare și restabilire a OSP, în cadrul mecanismului de coordonare stabilit [88], [132 p.211-224].

8. Ministerele de forță și instituțiile statului abilitate cu drepturi și obligații în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice își coordonează activitățile prin centrele operaționale de coordonare constituite la nivel național [88], [132 p.211-224].

Activităţile managementului forţelor comune participante la acţiunile de ordine şi securitate publică în timpul manifestaţiilor cu caracter de masă transfrontaliere

Acțiunile de asigurare și restabilire a OSP în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă transfrontaliere se vor executa conform acordurilor și planurilor bilaterale de coordonare a situațiilor și operațiunilor, elaborate din timp [36], [132, p.211-224].

În funcție de condițiile concrete, forțele de OSP ale statelor care au încheiat acorduri bilaterale privind asigurarea și restabilirea OSP transfrontaliere, aplicând metode, tehnici și tactici adecvate, vor acționa în următoarele situații [41]:

1. La solicitarea administrațiilor locale și centrale, în cazul manifestațiilor publice, cu respectarea obligației de declarare a desfășurării evenimentului;

2. La manifestațiile publice care se vor desfășura în baza acordurilor bilaterale de colaborare între statele vecine;

3. La manifestațiile publice desfășurate spontan și sesizate din oficiu;

4. La manifestațiile publice transfrontaliere, în temeiul solicitărilor instituțiilor competente;

5. La alte acțiuni și intervenții de criză produse la frontieră, în baza dispozițiilor comune ale conducerii MAI din statele vecine, cum ar fi dezastre naturale, calamități, incendii etc.

Organele de conducere ale forțelor de OSP, după documentarea cu privire la desfășurarea manifestației publice transfrontaliere, vor acționa după cum urmează [41]:

1. Vor efectua activităţi de culegere şi schimb reciproc a informaţiilor de interes operativ;

2. Vor constitui un comandament operațional comun pentru conducerea, coordonarea, planificarea și organizarea activităților de OSP;

3. Vor stabili un set de măsuri în scopul gestionării situațiilor de criză, în baza analizei amenințărilor și riscurilor care pot apărea pe timpul îndeplinirii misiunilor de asigurare și restabilire a OSP la frontieră, și vor crea un sistem de cooperare între reprezentanții structurilor de drept ale statelor vecine;

4. Vor stabili anumite condiții legale pentru desfășurarea pașnică a evenimentului.

5. Vor stabili anumite condiţii legale de desfăşurare pe cale paşnică a evenimentului.

6. Vor planifica acțiunile de asigurare și restabilire a OSP și vor informa angajații care vor participa la gestionarea evenimentului despre măsurile planificate;

7. Vor stabili metodele, tehnicile şi tacticile de acţiune în diferite situaţii;

8. Vor îndeplini acţiuni integrate prevăzute de planurile şi acordurile comune.

La stabilirea numărului de forțe și mijloace necesare pentru asigurarea securității evenimentului public, conducătorul forțelor va ține cont de următoarele criterii [41]:

1. Specificul evenimentului și tipologia participanților la eveniment;

2. Forțele și mijloacele disponibile pentru asigurarea securității evenimentului;

3. Locul, timpul, anotimpul și zona de desfășurare a manifestației, caracteristicile acesteia, precum și evenimentele anterioare organizate de organizatori și istoricul acestora;

4. Rolul mass-media în descrierea acțiunilor protestatarilor și forțelor de OSP;

5. Atitudinea participanților la manifestație față de forțele de OSP;

6. Posibilitățile reale de executare a manevrelor cu forțele și mijloacele de ordine

3.4. Concluzii la capitolul 3

În baza analizei cadrului normativ, instituțional și operațional, a fost perfecționat conceptul sistemului de ordine și securitate publică, conceput ca un ansamblu integrat de structuri, competențe, relații funcționale și mecanisme de conducere, cooperare și pregătire, orientat spre menținerea, asigurarea și restabilirea OSP în funcție de evoluția situației operative. Conceptul perfecționat asigură corelarea acțiunilor forțelor cu etapa de dezvoltare a manifestației și cu nivelul de risc.

Pentru realizarea acțiunii comune a forțelor au fost sistematizate principiile conceptuale de funcționare a sistemului, care vizează prevenirea și anticiparea situațiilor de tulburare a OSP, legalitatea, respectarea drepturilor omului, proporționalitatea, nediscriminarea, colaborarea, autoprotecția, intervenția și conducerea unitară. Aplicarea acestora este orientată spre asigurarea unei acțiuni graduale și coordonate, de la menținerea și asigurarea ordinii publice până la restabilirea acesteia, în funcție de evoluția situației.

În cadrul conceptului perfecționat a fost realizată delimitarea funcțională dintre ordinea publică și securitatea publică, precum și a misiunilor corespunzătoare etapelor de menținere, asigurare și restabilire. Această delimitare permite clarificarea responsabilităților Poliției și Inspectoratului General de Carabinieri și constituie premisa pentru reducerea suprapunerilor de competențe și organizarea acțiunilor în funcție de natura misiunii și nivelul situației operative.

Pe baza conceptului perfecționat a fost propusă o arhitectură modernizată a sistemului național de ordine și securitate publică, care integrează forțele principale, forțele de sprijin, forțele

complementare și forțele speciale de excepție, precum și subsistemele de reglementare, management operațional, instruire, resurse umane și suport informațional. Arhitectura perfecționată urmărește asigurarea interoperabilității și utilizarea coordonată a resurselor disponibile în funcție de complexitatea situației.

În cadrul arhitecturii perfecționate a fost evidențiat rolul Inspectoratului General de Carabinieri ca una dintre principalele componente specializate pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, concomitent cu necesitatea dezvoltării capacităților sale mobile și regionale. Propunerea privind consolidarea Direcțiilor Regionale de Carabinieri și constituirea companiilor mobile de intervenție urmărește creșterea mobilității, capacității de concentrare și posibilității de intervenție a forțelor în diferite zone ale țării.

Pentru asigurarea unei cooperări funcționale între Poliție și Carabinieri, s-a constatat necesitatea delimitării responsabilităților și dezvoltării mecanismelor de acțiune comună, cu menținerea statutului juridic și a competențelor specifice fiecărei structuri. În acest cadru, specializarea, complementaritatea și interoperabilitatea forțelor sunt considerate condiții pentru executarea misiunilor de ordine și securitate publică, în special în situațiile care depășesc capacitățile de acțiune separată ale unei singure structuri.

Un element al arhitecturii perfecționate îl constituie sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, structurat pe niveluri strategic, operațional și tactic și corelat cu activitatea centrelor de coordonare ale structurilor participante. Integrarea Centrului Național de Management al Crizelor în mecanismul propus creează cadrul pentru coordonarea interinstituțională a acțiunilor în situații de criză și pentru corelarea informațiilor, deciziilor și acțiunilor forțelor participante.

Prin urmare, rezultatele capitolului 3 se concretizează în perfecționarea conceptului și arhitecturii unui sistem de ordine și securitate publică orientat spre integrarea structurilor, delimitarea responsabilităților, conducerea și coordonarea unitară și adaptarea forțelor la evoluția situației operative. Aceste rezultate constituie baza organizatorică pentru perfrcționarea în capitolul următor a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

4. METODE, DISPOZITIVE ŞI TACTICI DE ASIGURARE ȘI RESTABILIRE A ORDINII ȘI SECURITĂŢII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

În acest capitol sunt prezentate rezultatele cercetării privind perfecționarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune destinate asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Pornind de la conceptul și arhitectura sistemului de ordine și securitate publică perfecționate în capitolul 3, sunt perfecționate metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune ale forțelor, prin adaptarea acestora la diferitele etape de desfășurare și la situațiile operative care pot apărea în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În cadrul cercetării, termenii metodă, dispozitiv și tactică desemnează niveluri distincte, dar interdependente, ale organizării și desfășurării acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică: metoda reprezintă modul general de organizare și acțiune; dispozitivul – modul de dispunere și structurare a forțelor și mijloacelor; iar tactica – modul concret de utilizare și coordonare a forțelor în raport cu situația operativă. Pentru perfecționarea și elaborarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune prezentate în capitolul 4 au fost utilizate metodele empirică, a observației, analitică, comparativă, modelării și simulării, completate prin verificarea practică și metoda implementării.

Acestea au permis valorificarea experienței operaționale, analiza modului de organizare și dispunere a forțelor și mijloacelor, precum și elaborarea și examinarea soluțiilor tactice pentru asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

4.1. Asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Evoluția riscurilor asociate manifestațiilor cu caracter de masă impune perfecționarea continuă a metodelor, tacticilor și dispozitivelor de acțiune ale forțelor de ordine, precum și modernizarea sistemului de ordine și securitate publică, în vederea creșterii eficienței intervențiilor și nivelului de protecție a participanților [129, p.179-196], [158].

Necesitatea acestei perfecționări rezultă din caracterul dinamic al manifestațiilor, în cadrul cărora situația operativă poate evolua de la desfășurarea pașnică la apariția unor incidente izolate sau a unor încălcări de grup, ceea ce impune adaptarea succesivă a modului de dispunere, coordonare și utilizare a forțelor. În acest context, metodele și dispozitivele de acțiune trebuie să

permită atât prevenirea și limitarea riscurilor, cât și trecerea rapidă la măsuri de intervenție proporționale cu nivelul pericolului.

În scopul asigurării ordinii și securității publice, menținerii legalității și liniștii sociale, prevenirii și combaterii actelor de violență care pot apărea ca urmare a unor acțiuni generatoare de tulburări sociale în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, precum și pentru protecția unor obiective și teritorii adiacente, forțele de ordine publică aplică diverse metode, tehnici și tactici speciale de acțiune. Acestea se bazează pe procedee și măsuri de control, dirijare și gestionare a mulțimii, având ca scop protecția participanților, menținerea ordinii publice și desfășurarea manifestațiilor în condiții de siguranță, în zone delimitate și pe trasee prestabilite [88], [91, p,164-199], [130, p.179-196]. Alegerea procedeelor și a dispozitivelor de acțiune este determinată de natura misiunii, configurația spațiului, caracteristicile mulțimii și nivelul de risc identificat, astfel încât dispunerea forțelor să corespundă situației operative și să permită modificarea dispozitivului atunci când aceasta evoluează.

Se realizează următoarele misiuni: blocarea și interzicerea accesului masei de manifestanți într-o zonă sau direcție neautorizată, dirijarea, canalizarea și filtrarea manifestanților; protecția și însoțirea manifestanților; protecția autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP [92, p. 1-35], [130, p.179-196]. Diversitatea acestor misiuni determină utilizarea unor dispozitive distincte sau combinarea acestora, fiecare fiind destinat realizării unei funcții operaționale concrete. Prin urmare, structura dispozitivului nu este constantă, ci se adaptează misiunii, nivelului de risc și evoluției situației operative. La realizarea misiunilor de asigurare a OSP se utilizează dispozitive de forțe, procedee și măsuri de control pentru dirijarea și protecția participanților. Fiecare dispozitiv este constituit din elemente tipice de acțiune, a căror combinare și dispunere se realizează în funcție de misiunea executată și de situația operativă [130, p.179-196], [157].

Această abordare permite individualizarea dispozitivului pentru fiecare tip de misiune și asigură posibilitatea modificării acestuia pe măsura schimbării situației din teren. Elementele tipice și modul lor de utilizare sunt prezentate în compartimentul următor.

4.1.1. Elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Sunt perfecționate și propuse următoarele elemente tipice de acțiune, în raport cu specificul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă: [130, p.179-196]:

1. *Punctul de comandă* – element de dispozitiv, asigurat cu personal corespunzător din reprezentanți ai structurilor participante la misiune, care are atributul de conducere, coordonare, documentare, dirijare și organizare a forțelor de OSP în teren;

2. *Agenții de legătură* se află la dispoziţiunea conducătorului, asigurând transmiterea comenzilor între elementele dispozitivului;

3. *Postul de observare* se formează din unul sau mai mulți colaboratori, care se dispun în secret, pentru a executa supravegherea și observarea unei zone și activităților ce se desfășoară în sectorul încredințat. Postul de observare poate fi fix sau mobil, acționând independent sau în cadrul dispozitivului subunităților.

4. *Echipaje de circulaţie rutieră* au rolul de a fluidiza, devia sau restricționa traficul rutier în zona din preajma manifestațiilor;

5. *Grupul operativ de documentare* este dotat cu drone și tehnologii moderne digitale, înregistrează desfășurarea manifestațiilor pașnice în masă și celor însoțite de proteste cu încălcări ale ordinii de drept, monitorizează participanții la manifestație, persoanele ce instigă la încălcarea ordinii publice, cazurile de încălcare a ordinii publice, de huliganism și comitere a altor infracțiuni, înregistrează acțiunile colaboratorilor ce mențin ordinea publică, raportează și prezintă datele obținute conducătorului forțelor de OSP;

6. *Grupul de contact, blocare și interzicere a accesului* asigură oprirea și interzicerea accesului mulțimii într-un spațiu sau direcție interzisă, dirijându-i pe manifestanți spre direcții concrete;

7. *Grupul de control* asigură controlul persoanelor la punctele de triere (documente, bagaje, control corporal) și cele de filtrare și trecere în scopul neadmiterii introducerii în zona de acțiuni a armelor, mijloacelor, obiectelor și substanțelor interzise, periculoase pentru sănătatea și viața oamenilor;

8. *Grupul de sprijin, dirijare, filtrare și fragmentare* intervine pentru rezolvarea unor situații în sprijinul altor elemente de dispozitiv, în scopul fluidizării accesului și evitării aglomerărilor, asigură temporizarea accesului într-o zonă sau spațiu, separă participanții la manifestație, delimitează un perimetru de siguranță pentru evitarea creării masei critice care poate pune în pericol ordinea și siguranța publică, protecția și securitatea forțelor de ordine și participanților la adunarea publică, acționând ca element de primă intervenție în sprijinul cordoanelor și barajelor de ordine;

9. *Grupul de protecție și însoțire* asigură protecția manifestanților pentru a preveni pătrunderea altor persoane în cadrul coloanei de protestatari. Pe traseul de deplasare, grupul

asigură securitatea coloanei în momentul trecerii prin intersecții, obiecte cu supraveghere activă, iar la nevoie blochează intersecțiile străzilor adiacente, asigură protecția imediată a participanților la manifestație în interiorul coloanei cu scopul evitării cazurilor de provocare a destabilizării ordinii publice din partea unor persoane agresive;

10. *Grupul de jaloneri* asigură ordinea deplasării coloanelor oficialilor și manifestanților, interzice trecerea unor persoane sau mijloace de transport, supraveghează coloana, clădirile și obiectele din preajmă;

11. *Grupul de specialiști în dialogări și negocieri* – lideri politici, reprezentanți bisericești, personalități cunoscute publicului larg, reprezentanți ai forțelor de ordine, artiști, actori, etc., acționează în rândurile maselor de protestatari în scopul prevenirii și combaterii faptelor antisociale și ilegale, identificând organizatorii, liderii, capii instigatorii;

12. *Grupul pirotehnic și de aplicare a mijloacelor speciale dotat cu drone* utilizează mijloacele pirotehnice și grenadele cu efect fumigen, sonor-asurzitoare, aruncă dispozitive exploziv-luminiscente cu efect de orbire temporară, asigură prelucrarea zonei cuprinse de tulburări în masă cu substanțe lacrimogene prin împroșcarea lor asupra manifestanților;

13. *Grupul operativ de intervenție* asigură sprijinul elementului de contact și extracția persoanelor care comit sau se pregătesc să comită fapte antisociale;

14. *Grupul anti-incendiar* este compus din 2-3 specialiști, dotați cu stingătoare de flăcări, destinat să intervină la stingerea incendiilor în interiorul dispozitivului;

15. *Grupul de autospeciale* transportă efectivul la fața locului de desfășurare a manifestațiilor, se integrează la necesitate în dispozitivul barajului pentru întărirea și siguranța lui, asigurând adăpostirea reținuților;

16. *Grupul de escortă* asigură escortarea persoanelor reținute de către grupul operativ de intervenție la autospeciala pentru reținuți, transmițându-i grupului de pază;

17. *Grupul de pază* asigură paza reținuților și a autospecialelor din dispozitiv;

18. *Grupul medical* este compus din personal medical, dotat cu mijloace necesare asigurării asistenței medicale de urgență în interiorul dispozitivului și transportării răniților;

19. *Grupul de rezervă* asigură sprijinul elementelor din dispozitiv;

20. *Grupul de patrulare* se constituie din doi sau mai mulți militari, care acționează conform itinerarului stabilit în scopul combaterii unor fapte antisociale și acordării unui sprijin operativ cetățenilor, asigurând observarea, supravegherea participanților și culegerea unor informații și date de interes comun.

21. *Manifestanții* – participanți la manifestații publice cu caracter de masă.

Funcționarea eficientă a dispozitivelor și procedeelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, precum barajele, cordoanele și coridoarele, este determinată de interacțiunea permanentă, coordonată și interdependentă a elementelor componente ale acestora, care acționează unitar în vederea îndeplinirii misiunilor specifice [163]. Punctul de comandă coordonează și dirijează întreaga misiune prin intermediul agenților de legătură, pe baza informațiilor furnizate de posturile de observare, patrulele de ordine publică, grupul de patrulare și grupul operativ de documentare. Accesul și deplasarea participanților sunt gestionate de grupurile de control, echipajele de circulație rutieră, grupurile de jaloneri și grupurile de contact, blocare și interzicere a accesului.

Protecția manifestațiilor și menținerea unui climat sigur sunt asigurate de grupuri de protecție și însoțire, de grupuri de sprijin, dirijare, filtrare și fragmentare, precum și de specialiști în dialog și negocieri, care contribuie la prevenirea tensiunilor și soluționarea pașnică a situațiilor conflictuale. În cazul producerii unor incidente, grupul operativ de intervenție, sprijinit de grupul de rezervă și, după caz, de grupul pirotehnic, acționează pentru localizarea și neutralizarea amenințărilor. Persoanele reținute sunt preluate de grupul de escortă, transmise grupului de pază și transportate cu autospeciale destinate acestui scop. Concomitent, grupul medical și cel anti-incendiar asigură intervenția imediată pentru protejarea vieții, sănătății și bunurilor.

Prin urmare, elementele tipice ale dispozitivului nu acționează izolat, ci formează o structură funcțională în care fiecare componentă îndeplinește o misiune determinată și contribuie la realizarea obiectivului general al acțiunii. Structura și modul de utilizare a acestora se stabilesc în funcție de misiune, configurația spațiului, caracteristicile manifestației și nivelul riscului, ceea ce permite modificarea dispozitivului pe măsura evoluției situației operative. Astfel, eficiența dispozitivului este determinată nu doar de existența elementelor sale, ci de modul în care acestea sunt corelate, coordonate și utilizate succesiv sau concomitent în raport cu situația din teren.

4.1.2. Dispozitive şi tactici de acţiune la asigurarea ordinii şi securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Utilizarea elementelor tipice de acțiune permite constituirea unor dispozitive tactice adaptate misiunilor concrete de asigurare a ordinii și securității publice. Alegerea și combinarea acestora se realizează în funcție de scopul misiunii, configurația spațiului, direcțiile de deplasare a participanților și nivelul de risc identificat. În consecință, dispozitivul tactic trebuie conceput ca o structură flexibilă, capabilă să fie consolidată, redusă sau reconfigurată în funcție de evoluția

situației operative. Această abordare asigură trecerea de la o dispunere preventivă a forțelor la aplicarea unor măsuri de control și intervenție, fără întreruperea conducerii și coordonării unitare.

Dispozitivelor de acţiune la asigurarea OSP li se acordă o atenție deosebită și se ține cont de toate elementele situației operative, cum ar fi: gradul de risc, locul de desfășurare, numărul și specificul participanților, riscurile și vulnerabilitățile identificate și alte detalii care cuprind totalitatea componentelor forțelor și mijloacelor dispuse în timp și loc pentru protecția participanților și prevenirea acțiunilor ilegale și antisociale [88], [130, p.179-196].

Dispozitivul reprezintă amplasarea ***în teren (loc, spațiu) a forțelor de OSP, tehnicii și mijloacelor speciale, care se efectuează*** în cazurile desfășurării mitingurilor, demonstrațiilor, manifestațiilor și a oricăror altor întruniri, ce pot avea loc în piețe, pe căile ferate şi traseele publice, precum și în alte spatii din afara clădirilor sediilor şi edificiilor, în mediul urban sau rural [88], [130, p.179-196].

În prezent sunt cunoscute diverse dispozitive, tactici și procedee de acțiune pentru asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, utilizate pentru constituirea barajelor, cordoanelor și coridoarelor [92]. Acestea sunt constituite, în general, dintr-un punct de comandă și elemente sau grupuri de blocare, interzicere, filtrare, protecție, intervenție și rezervă.

Cu toate acestea, soluțiile cunoscute se caracterizează prin următoarele dezavantaje: nu integrează tehnologii moderne de monitorizare și documentare operativă, cum ar fi mijloacele aeriene fără pilot și sistemele digitale de supraveghere, ceea ce limitează capacitatea de urmărire și analiză în timp real a situației operative; nu asigură intervenții suficient de rapide, selective și proporționale asupra persoanelor cu comportament violent sau perturbator, în special în condiții de evoluție simultană a mai multor incidente; nu este suficient de bine dezvoltat mecanismul integrat de prevenire a escaladării conflictelor în interiorul sau în proximitatea adunărilor de manifestanți, ceea ce poate duce la apariția unor situații tensionate greu de controlat operativ; nu asigură un nivel optim de protecție a manifestanților, a forțelor de ordine și a bunurilor publice sau private în condiții de desfășurare a manifestațiilor cu caracter de masă; capacitate redusă de colectare și analiză a informațiilor operative în timp real, deoarece modelele nu prevăd elemente specializate moderne pentru monitorizarea permanentă a evoluției situației operative și transmiterea rapidă a informațiilor către conducerea acțiunilor; posibilități limitate de filtrare, dirijare și fragmentare a mulțimii, ceea ce reduce capacitatea forțelor de ordine de a controla fluxurile de persoane, separa grupurile agresive și preveni formarea unor mase compacte care pot genera riscuri pentru ordinea publică; capacitatea redusă de reacție la incidente multiple sau

simulate, deoarece structurile simplificate ale dispozitivelor tacticilor și procedeelor nu includ suficiente elemente specializate de intervenție rapidă, escortare sau gestionare a persoanelor reținute; lipsa unor elemente de sprijin specializat, precum echipe medicale sau de intervenție în caz de incendiu, care pot deveni necesare în situația apariției unor incidente în interiorul mulțimii; posibilități limitate de coordonare și comunicare operativă între diferite elemente implicate, ceea ce afectează viteza de reacție și adaptarea la evoluția rapidă a situației operative; nu asigură un control tactic suficient de flexibil, adaptabil și integrat al manifestanților, ceea ce reduce eficiența acțiunilor de prevenire a incidentelor și asigurare a ordinii și securității publice în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă; nu asigură o coordonare complexă și integrată a elementelor specializate implicate în misiune, ce reduce capacitatea de conducere unitară a forțelor în condiții de evoluție dinamică a situației operative.

Se propun următoarele dispozitive perfecționate de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice [130, p.179-196], (Figura 4.1, a se vedea anexa 11): dispozitivul de blocare (interzicere) a accesului masei de manifestanți într-o zonă sau pe o direcție neautorizată; dispozitivul de dirijare, canalizare și filtrare a manifestanților (baraje); dispozitivul de protecție, însoțire și dirijare a manifestanților la întruniri publice (cordoane); dispozitivul de protecție a autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP (coridoare).

Problema tehnică menționată anterior se rezolvă prin includerea în structura acestor dispozitive a unor elemente noi, specifice acțiunilor de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, ale căror denumiri, caracteristici funcționale și modalități de interacțiune sunt prezentate în compartimentul 4.1.1.

Aplicarea dispozitivelor perfecționate de acțiune la asigurarea OSP, în raport cu procedeele și tacticile existente, asigură următoarele avantaje: creșterea eficienței coordonării și conducerii forțelor implicate în misiune prin existența unui punct de comandă unic și a unei structuri integrate de acțiune; sporirea capacității de control asupra mulțimii de manifestanți, prin organizarea flexibilă și interdependență a elementelor tuturor dispozitivelor; prevenirea și reducerea riscului de escaladare a conflictelor prin utilizarea grupurilor specializate de dialog și negociere; îmbunătățirea monitorizării situației operative prin utilizarea mijloacelor moderne de supraveghere și documentare, inclusiv sisteme digitale și mijloace aeriene fără pilot; realizarea unei intervenții rapide, selective și proporționale asupra persoanelor care manifestă comportament violent sau perturbator; optimizarea proceselor de dirijare și fragmentare a fluxului de participanți, cu evitarea formării aglomerărilor critice; creșterea nivelului de siguranță pentru participanții la manifestație, pentru forțele de ordine și pentru bunurile publice și private; asigurarea gestionării integrate a

situațiilor de urgență, inclusiv incidente medicale, incendii sau alte evenimente neprevăzute. Prin urmare, soluțiile propuse determină o eficiență operațională superioară și o adaptabilitate ridicată a acțiunilor tactice la condițiile reale de desfășurare a manifestațiilor publice cu caracter de masă.

La îndeplinirea misiunilor de asigurare a OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, reieșind din situația operativă creată și din informațiile primite de la instituțiile abilitate, precum și de la grupurile de documentare a situației în teren și zona acțiunilor, conducătorul forțelor de OP decide de care dispozitiv și elemente de acțiune este nevoie pentru a fi folosite în situația creată [130, p.179-196].

Stabilirea efectivului de forțe și a mijloacele implicate în misiunile de asigurare a ordinii și securității publice este determinat de caracteristicile mulțimii și ale evenimentului public, numărul de forțe și mijloacele disponibile, scopul evenimentului, comportamentul manifestanților, dinamica proceselor psihologice ale maselor, cadrul legal, strategia și tactica forțelor de ordine [130, p.179-196], [155].

Conform celor expuse se propune, ca după recepționarea informației operative cu privire la desfășurarea unui eveniment public, conducătorul forțelor de ordine și securitate publică să execute următoarele acțiuni [130, p.179-196]:

a) analizează informații de interes operativ – locul de desfășurare și scopul evenimentului, organizatorii și potențialii participanți, modul și forma de organizare, intențiile lor, informațiile cu privire la evenimentele precedente desfășurate de aceiași organizatori și acțiunile lor în cadrul acestora;

b) repartizează sarcinile, competențele și responsabilitățile comandanților de acțiune;

c) analizează provocările, amenințările și riscurile;

d) revizuiește și verifică cerințele legislației, instrucțiunilor, ordinelor și planurilor operaționale pentru asemenea situații;

e) contactează organizatorii cu privire la potențialii provocatori sau instigatori;

f) coordonează planificarea conceptuală a misiunii și informează forțele destinate pentru executarea misiunilor despre nivelul gradului de risc al adunării și măsurile care urmează să fie întreprinse în scopul asigurării bunei desfășurări a manifestației publice;

g) stabilește un mecanism de reacționare adecvat cu privire la acțiunile ce pot afecta ordinea publică;

h) organizează și desfășoară antrenamente comune cu efectivul implicat.

Baraje. Dispozitivul de baraje se formează din polițiști, carabinieri și unele structuri complementare în scopul filtrării, fragmentării, dirijării sau blocării accesului unor persoane într-

un spațiu sau pe o anumită direcție. Barajele se dispun pe căile de comunicație, la intersecții sau căi de acces către obiective și pot fi completate sau întărite cu benzi inscripționate, garduri metalice, autovehicule etc. [92], [130, p.179-196].

Barajul este utilizat atunci când situația operativă impune controlul fluxului de persoane, filtrarea sau fragmentarea acestuia, iar dispunerea forțelor trebuie să permită atât limitarea accesului, cât și menținerea unor direcții controlate de deplasare.

În cadrul cercetării sunt propuse trei tipuri de baraje cu elemente perfecționate de acțiune, adaptate cerințelor și realităților actuale ale asigurării ordinii și securității publice, destinate desfășurării activităților de asigurare, menținere și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă [130, p.179-196], [169], și anume: barajul de blocare (Figura 4.2, a se vedea anexa 12) barajul de fragmentare (Figura 4.3, a se vedea anexa 12) și barajul de dirijare, canalizare și filtrare (Figura 4.4, a se vedea anexa 12).

Barajul de blocare are rolul de a restricționa accesul mulțimii pe direcții sau în zone neautorizate și de a preveni pătrunderea manifestanților în perimetre protejate. Barajul de fragmentare este destinat separării și dispersării grupurilor compacte de persoane, iar barajul de dirijare, canalizare și filtrare permite deschiderea și închiderea succesivă a sectoarelor de acțiune, în vederea dirijării, canalizării și filtrării controlate a fluxurilor de participanți pe direcții prestabilite, în special în zone cu multiple intersecții, piețe, străzi și căi de comunicație. Funcționalitatea elementelor componente și modul de interacțiune dintre acestea, prezentate în Figurile 4.2, 4.3 și 4.4, sunt descrise în compartimentele 4.1.1. și 4.1.3.

La utilizarea barajelor se folosesc următoarele tehnici şi tactici ale forțelor de OSP [130, p.179-196]:

Tehnica dirijării manifestanților (mulțimii) se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de polițiști și carabinieri, constând în îndrumarea, direcționarea și orientarea participanților pe o direcție, spre un loc, pe un culoar, în scopul prevenirii producerii de aglomerări, ambuteiaje, busculade etc. Dirijarea manifestanților presupune îndrumarea acestora prin comunicare verbală și indicarea direcției de deplasare, fără a exista o zonă securizată, pregătită în prealabil.

Tactica de canalizare a manifestanţilor este o măsură de asigurare a ordinii publice care constă în dirijarea unei mulțimi non-violente pe direcții determinate. Canalizarea participanților presupune direcționarea imperativă pe un traseu stabilit în prealabil, delimitat și semnalizat, într-o direcție bine determinată sau spre un loc prestabilit. Această tehnică poate fi aplicată prin constituirea de posturi și patrule de ordine publică, cordoane și baraje de ordine, care pot folosi ca

sprijin indicatoare, garduri metalice, benzi inscripționate, mijloace auto, etc. [92], [130, p.179-196].

Tactica filtrării manifestanţilor se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de ordine publică și constă în oprirea și trierea efectivă a mulțimii pentru selectarea anumitor categorii de persoane, permițând trecerea numai pentru cei care îndeplinesc condițiile stabilite. Se adoptă un dispozitiv format din baraje de ordine succesive, dispuse pe calea de comunicație, spațiul de acces, care vor permite trecerea unui număr limitat de persoane.

De regulă, la barajul de prefiltrare se urmărește verificarea prin observare și solicitare a documentelor necesare pentru participare, iar la barajul de filtrare se poate recurge la verificarea acestor documente, controlul corporal preventiv al persoanelor și bagajelor sau aplicarea altor măsuri tactice. În funcție de necesitate, aceste baraje se dispun din depărtare către apropiere și pot folosi drept sprijin indicatoare, garduri metalice, benzi inscripționate, mijloace auto, etc. [130, p.179-196].

Tehnica fragmentării manifestanţilor se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de efectivele forțelor de ordine, constând în realizarea unui dispozitiv pentru: temporizarea accesului într-o zonă determinată; separarea manifestanților la o adunare publică; crearea unui perimetru de siguranță; evitarea creării masei critice [130, p.179-196].

Asemenea măsuri sunt luate în scopul fluidizării accesului, evitării aglomerărilor și busculadelor, prevenirii escaladării unor situații care pot pune în pericol ordinea și securitatea publică, protecției forțelor de ordine și securității manifestanților la adunarea publică. Temporizarea accesului într-o zonă sau într-un spațiu determinat presupune realizarea unui dispozitiv format din baraje (pot fi și succesive), care va permite în condiții de siguranță accesul unui număr limitat de persoane [130, p.179-196].

Separarea manifestanților presupune realizarea unui dispozitiv format din cordoane de ordine ce vor pătrunde în masa de manifestanți pentru împărțirea acestora din urmă în grupuri care să poată fi ușor controlate. Crearea unui perimetru de siguranță presupune realizarea unui dispozitiv format din cordoane de ordine și grupuri de intervenție în vederea asigurării unui culoar liber, temporar sau permanent, pentru facilitarea accesului persoanelor oficiale VIP, realizarea intervenției în situații de urgență, acordarea primului ajutor și intervenția forțelor de ordine.

Evitarea creării masei critice presupune realizarea unui dispozitiv format din patrule de ordine publică și grupuri de intervenție, pentru detensionarea unor situații care pot pune în pericol ordinea și siguranța publică sau siguranța participanților. Acest lucru se realizează prin dispunerea elementelor de dispozitiv menționate în interiorul masei de participanți cu misiunea de a

supraveghea, observa, avertiza și aplica măsurile legale necesare. Fragmentarea și dirijarea mulțimii sunt cu atât mai mult necesare, cu cât un singur moment de panică provocat în cadrul unei mulțimi non-violente poate antrena un val uman care mătură totul în cale, datorită spațiului restrâns și reacțiilor ilogice ale participanților (persoane călcate în picioare sau strivite) [130, p.176-196].

Tactica valul de împingere a manifestanţilor este o măsură de asigurare a ordinii, care are ca scop de a evacua un spațiu de o mulțime non-ostilă, fără a folosi forța, cu ajutorul elementelor din dispozitivele de acțiune [130, p.179-196].

Tehnica integrării vehiculelor în elementul de contact al dispozitivului. Pentru întărirea dispozitivelor de blocare, protecția personalului și impactul psihologic asupra mulțimii, în scopul interzicerii, canalizării, dirijării și filtrării accesului într-un spațiu sau direcție pentru o anumită perioadă de timp, se organizează baraje de ordine publică cu folosirea mijloacelor auto.

Mijloacele auto folosite în barajele de ordine publică sunt dispuse de regulă în spatele elementului de contact respectiv. Atunci când riscul de tulburare a ordinii publice este ridicat, mijloacele auto utilizate în aceste dispozitive vor fi, după caz, blindate sau dotate cu protecție specială (autospeciale) [130, p.179-196] (Figura 4.5, a se vedea anexa 13).

Barajele de interzicere, dirijare și filtrare pot fi organizate în funcție de numărul de mijloace auto avute la dispoziție, direcția dorită spre care se face canalizarea și atitudinea publicului. În acest sens, varianta optimă de realizare a dispozitivului este ca autovehiculele să fie dispuse oblic spre stânga sau dreapta căilor de comunicație, unul în spatele celuilalt, permițând accesul pe o singură latură [130, p.179-196].

Forțele de ordine vor fi dispuse în spatele autovehiculelor, sub protecție, îndrumând publicul, dar în același timp să fie în măsură să intervină. Pentru trecerea efectivă a mulțimii se adoptă barajul de filtrare în scopul opririi și selectării anumitor categorii de persoane, permițând sau blocând trecerea prin baraj. Autovehiculele și forțele de ordine vor fi dispuse de așa manieră încât să realizeze elementul de contact care îngrădește trecerea unor persoane (Figura 4.5, a se vedea anexa 13) pentru control sumar și legitimare, după caz [130, p.179-196].

Cordoane de ordine publică. Dispozitivul cordoanelor de ordine publică se compune din subdiviziuni ale Poliției, Carabinierilor și forțelor complementare. Ele se dispun pe diferite comunicații, piețe sau în alte locuri cu misiunea de a interzice accesul mulțimii într-un anumit spațiu, piață, localitate, traseu sau pe o anumită direcție, asigurând însoțirea și protecția manifestanților contra acțiunii unor elemente violente și menținând libertatea de mișcare pe un itinerar sigur în locurile de desfășurare a mitingurilor (manifestațiilor pașnice) sau pe timpul

marșurilor. Cordonul permite delimitarea și protejarea spațiului destinat desfășurării manifestației, precum și însoțirea controlată a participanților, fiind adaptat situațiilor în care este necesară menținerea unei separări funcționale între masa de manifestanți, forțele de ordine și obiectivele protejate.

În cadrul prezentei cercetări sunt propuse structuri perfecționate de cordoane fixe și mobile, adaptate cerințelor actuale privind asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii și securității publice [92], [130, p.179-196]. În Figura 4.6, (a se vedea anexa 14) sunt prezentate configurațiile cordoanelor fixe de tip simplu, dublu și dublu opus, iar în Figura 4.7, (a se vedea anexa 14) este prezentată configurația cordonului mobil destinat însoțirii și protecției manifestanților.

Cordoanele menționate sunt consolidate prin integrarea unor elemente tipice de acțiune, specifice activităților de asigurare a ordinii publice, fiind constituite, în general, din: punct de comandă, grup de protecție, grup de rezervă, agenți de legătură, grup de patrulare, echipaje de circulație rutieră, grup operativ de documentare, grup de specialiști în dialog și negociere, grup operativ de intervenție, grup de sprijin, dirijare, filtrare și fragmentare, grup de escortă, grup de pază și grup de autospeciale. Funcțiile elementelor constitutive, precum și modul de interacțiune dintre acestea sunt prezentate și analizate în compartimentele 4.1.1 și 4.1.3.

Cordonul mobil de însoțire și protecție a manifestanţilor [92], [166] (Figura 4.7, a se vedea anexa 14) simplu sau dublu, însoțește și asigură protecția și dirijarea participanților la manifestare, coloanelor oficiale, suporterilor sau altor persoane pe un anumit itinerar sau direcție.

***La utilizarea cordoanelor se aplică* [88], [92, p. 1-35], [130, p.179-196]:**

Tehnica interzicerii accesului, care se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de ordine publică, constând în realizarea unui dispozitiv pentru a nu permite pătrunderea manifestanţilor la o adunare publică în anumite zone, căi de acces sau obiective, în scopul asigurării protecției sau dirijării acestora pe o direcție determinată. Dispozitivul trebuie să asigure blocarea la limita de siguranță și se realizează prin constituirea de cordoane, baraje de ordine publică, în funcție de necesitate, care pot folosi drept sprijin indicatoare, garduri metalice, bande inscripționate, mijloace auto, etc. [130, p.179-196].

Tehnica însoțirii manifestanţilor se adoptă de efectivele forțelor de ordine pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice, constând în realizarea unui dispozitiv în acea zonă și pe traseul de deplasare a manifestanţilor în scopul asigurării protecției acestora.

Acest dispozitiv presupune deplasarea efectivelor de forțe de ordine concomitent cu mișcarea manifestanţilor prin realizarea unui sistem de patrule și cordoane mobile, dar și asigurarea traseului de deplasare, a punctelor sensibile (intersecții, piețe, obiective) până la locul

de manifestare autorizat, printr-un sistem de patrule, baraje de blocare, grupuri sau rezerve de intervenție. În sprijin se acționează cu echipaje de poliţie rutieră, echipe de cercetare documentare, prevenire și combatere a faptelor antisociale [130, p.179-196].

În cazul în care deplasarea manifestanților este autorizată pe benzile de circulație rutieră ale drumurilor publice, protecția manifestanților se realizează prin dispunerea forțelor de ordine în cordoane de ordine publică în imediata apropierea a acestora, în fată, pe lateral și în spatele acestora. De asemenea, pentru siguranță, coloana poate avea drept sprijin un echipaj de ordine publică auto în faţa sau spatele coloanei [130, p.179-196].

Sistemul de patrule de ordine publică trebuie să asigure protecția manifestanților la nivelul trotuarelor, pentru a preveni pătrunderea neautorizată a altor persoane în cadrul coloanei. Pe traseul de deplasare, dispozitivul în punctele de înaintare trebuie să asigure securitatea coloanei în momentul trecerii prin zona intersecțiilor și obiectivelor cu utilizarea supravegherii active, iar la nevoie prin blocarea străzilor adiacente.

Elementele de dispozitiv pentru realizarea protecției imediate a coloanei de manifestanți au o dotare specifică asigurării ordinii publice, care să nu incite sau să nu provoace, având ca sprijin elemente de dispozitiv auto cu o dotare necesară în vederea efectuării intervenției pentru restabilirea ordinii publice [130, p.179-196].

Folosirea mijloacelor auto pentru însoțirea publicului ce se deplasează pe un itinerar stabilit: elementul de însoțire şi protecție are misiunea de a asigura protecția manifestanților și interzice intrarea sau ieșirea în dispozitiv a persoanelor însoțite, a altor persoane (turbulente, violente, neautorizate) și a autovehiculelor.

Vehiculele vor fi dispuse în faţa coloanei de manifestanți cu rol de a o însoți și dirija pe itinerariul stabilit, respectiv în spatele coloanei, a interzice pătrunderea altor persoane în coloană și de a constitui rezerva de intervenție [130, p.179-196].

Coridoare de trecere şi protecție a coloanelor. În teză sunt propuse structuri de coridoare de trecere perfecționate, completate cu elemente noi de acțiune și adaptate cerințelor și realităților actuale ale asigurării, menținerii și restabilirii ordinii și securității publice în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă.

Aceste structuri sunt destinate organizării și controlului fluxurilor de persoane, asigurării deplasării în condiții de siguranță a participanților, evacuării persoanelor din zone de risc, precum și creării condițiilor necesare pentru intervenția eficientă a forțelor de ordine.

Coridoarele de trecere sunt consolidate prin integrarea unor elemente funcționale și de acțiune specifice, care permit dirijarea, filtrarea, protecția și escortarea persoanelor, contribuind

astfel la prevenirea incidentelor și menținerea unui climat de ordine și securitate publică, fiind constituite, în general, din: punct de comandă, grup de protecție, grup de rezervă, agenți de legătură, grup de patrulare, echipaje de circulație rutieră, grup operativ de documentare, grup de specialiști în dialog și negociere, grup operativ de intervenție, grup de sprijin, dirijare, filtrare și fragmentare, grup de escortă, grup de pază și grup de autospeciale [130, p.179-196].

Coridoarele sunt destinate creării unei direcții controlate de deplasare și protecției persoanelor sau coloanelor, fiind utilizat în situațiile în care securitatea deplasării trebuie asigurată concomitent cu menținerea accesului controlat prin dispozitiv.

Coridoarele de trecere pot fi de două tipuri [130, p.179-196]:

– coridor simplu, constituit din efective dispuse pe ambele părți ale culoarului, orientate în aceeași direcție sau în direcții opuse, care asigură deplasarea persoanelor în ambele sensuri;

– coridor dublu, constituit din două coridoare simple, cu efective dispuse pe două linii, prima fiind orientată spre culoarul de trecere, iar cea de-a doua spre mulțime, ca să asigure protecția și deplasarea persoanelor în ambele sensuri.

În Figura 4.8, (a se vedea anexa 15) este prezentat coridorul simplu de trecere și protecție a coloanelor, iar în Figura 4.9, (a se vedea anexa 15) este ilustrată varianta de coridor simplu de trecere a persoanelor VIP. Descrierea elementelor constitutive, a funcțiilor acestora și a modului de interacțiune dintre ele este prezentată în compartimentul 4.1.1.

Coridorul de trecere (Figura 4.9, a se vedea anexa 15) asigură deplasarea persoanelor VIP, artiștilor, celebrităților, politicienilor etc., de la mașină la scenă, la obiect și invers [92], [168].

Tehnica monitorizării se adoptă pe timpul îndeplinirii diferitelor misiuni, sarcini, acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică, constând în observarea și supravegherea manifestanţilor, cu culegerea de date și informații de interes operativ în scopul prevenirii săvârșirii de fapte antisociale.

Tehnica respectivă se realizează prin posturi de observare, patrule de ordine publică, echipe de cercetare şi documentare, echipe pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale, cu ajutorul dronelor și aparatelor de zbor fără pilot, precum și de celelalte elemente de dispozitiv participante la misiune. Prin adoptarea acestei tehnici se urmărește în același timp descurajarea săvârșirii unor fapte antisociale prin prezenţa efectivelor la locul de desfășurare a manifestaţiei [88], [92], [130, p.179-196].

4.1.3. Acțiuni ale structurilor de forță la asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Acțiunile structurilor de forță ce urmăresc garantarea ordinii și securității publice asigură desfășurarea în siguranță a manifestațiilor publice cu respectarea cerințelor legale. În cazul în care unii manifestanți încalcă cerințele și prevederile din Legea 26/208 [79], organizatorul manifestației împreună cu reprezentanții forțelor de ordine și securitate publică îi vor înlătura de la eveniment. Acțiunile de înlăturare a manifestanților agresivi care încalcă grav OSP, precum și acțiunile de interzicere sau limitare a pătrunderii manifestanților în clădiri sau spații închise accesului liber nu sunt considerate ca activități de restabilire a OSP [51], [88].

În rezultatul cercetării, efectuate în domeniul asigurării OSP, au fost perfecționate și acțiunile conducătorului forțelor de nivel teritorial. În baza datelor operative puse la dispoziția conducătorului forțelor de OSP cu competență teritorială se vor întreprinde următoarele acțiuni:

1. Informare reciprocă cu forțele de OSP, autorități publice locale și centrale;
2. Trimite la fața locului de desfășurare a manifestației forțe de OSP pentru stabilizarea situației și culegerea de date cu caracter operativ;
3. Execută misiuni de dialogare cu manifestanții;
4. În cazuri dificile solicită de la eșalonul superior suport operațional și de forțe;
5. Întreprinde activități de documentare a evenimentului și stabilește gradul de risc;
6. Creează un centru de comandă sau constituie o grupă operativă;
7. Întocmește documente de planificare conform gradului de risc al evenimentului.

În cadrul demersului autorului, în colaborare cu IGC, sunt delimitate și sistematizate patru zone de acțiune a forțelor de OSP (Figura 4.10, a se vedea anexa 16), adaptate specificului desfășurării manifestațiilor cu caracter de masă: zona de intervenție, zona imediată, zona apropiată și zona îndepărtată.

Zona de intervenție stabilește aria de desfășurare a intervenției asupra căruia se răsfrâng reguli de regim, potrivit normelor stabilite.

Zona imediată stabileşte aria de pregătire a forţelor înaintea zonei de intervenţie.

Zona apropiată stabilește aria de desfășurare a măsurilor de sprijin și protecție a forțelor care acționează în zona de intervenție.

Zona îndepărtată stabilește aria de desfășurare a măsurilor complementare în afara zonei apropiate (filtre, controlul accesului, patrulări etc.).

Zonele respective presupun dispunerea circulară, în mod succesiv, a elementelor de

dispozitiv care să fie în măsură să asigure afluirea participanților din zona îndepărtată către zona de desfășurare a adunării, cu aplicarea tehnicilor necesare de: documentare, monitorizare (supraveghere activă); însoțire a participanților; dirijare sau canalizare a participanților; filtrare; interzicere a accesului; fragmentare a participanților; folosire a mijloacelor auto [118], [130, p.179-196], [142].

În funcție de situație pot fi folosite diferite dispozitive. Aplicarea în acțiune a oricărui dintre acestea are doar scopul prevenirii faptelor antisociale pe timpul asigurării ordinii publice la orice adunare cu public numeros și acordarea ajutorului și protecției participanților la manifestare. În funcție de evoluția situației operative, pe timpul executării misiunilor de asigurare a OSP, forțele de ordine obțin date și informații de interes operativ conform cărora urmează să survină modificări ale situației operative [118], [130, p.179-196].

Se propun următoarele acțiuni ale forţelor de OSP la asigurarea ordinii şi securităţii publice [130, p.179-196]:

Etapa1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupele 1, 2, 3 și 4, cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP despre informațiile obținute de interes operativ.

Pentru aplicarea mijloacelor tehnice de documentare a manifestațiilor cu caracter de masă este nevoie să fie create anumite condiții și realizate următoarele măsuri tactice și organizatorice:

a) identificarea și selectarea personalului destinat pentru executarea procesului de documentare;

b) alegerea tipurilor de mijloace tehnice necesare și pregătirea lor pentru documentarea evenimentului public, surselor de alimentare a dronelor și aparatelor de zbor pe care se fixează aparatajul necesar (video, fotografic, audio);

c) selectarea și constituirea unui grup profesionist de documentare, care stabilește sarcinile și atribuțiile concrete pentru fiecare membru al grupului;

d) stabilirea concretă a locației și zonei de acțiune a fiecărui colaborator în cazul deplasării maselor;

e) se planifică măsuri tactice de protecție a persoanelor ce execută documentarea;

f) se aduc la cunoștința personalului ce răspunde de documentare, sarcinile și misiunile concrete de către persoana responsabilă de organizarea documentării.

Se aplică tactica de documentare a evenimentelor cu caracter de masă, care include **[88], [130, p.179-196]:** înregistrarea desfășurării manifestărilor; înregistrarea demonstrației în masă însoțită de proteste și încălcări ale OSP; înregistrarea participanților la manifestație; înregistrarea

acțiunilor forțelor ce asigură OSP; înregistrarea persoanelor și capilor instigatori ce provoacă încălcarea OSP; înregistrarea cazurilor de încălcare gravă a OSP, de huliganism și a infracțiunilor; raportarea datelor obținute conducătorului forțelor de OSP.

Conducătorul forțelor de ordine și securitate publică, după primirea rapoartelor de la grupele de documentare, analizează datele și informațiile recepționate în vederea luării deciziilor și măsurilor ce le consideră necesare, raportând despre toate conducătorului eșalonului superior. Apoi, printr-o întrunire operativă cu conducătorii dispozitivelor de acțiune, aduce la cunoștința lor deciziile adoptate. Conducătorii dispozitivelor la rândul lor aduc la cunoștința întregului efectiv din subordine deciziile și misiunile care urmează să fie îndeplinite [130, p.179-196].

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul 5 cu specialiști în dialogări și negocieri. Dacă reprezentanții grupului respectiv nu satisfac remanierile manifestanților, iar situația începe să se agraveze, participanții la miting devin agresivi, amenință cu devastări materiale, se deplasează haotic prin preajma obiectelor de importanță statală și pe străzile adiacente, aplicându-se următoarea etapă [130, p.179-196].

Etapa 3. La fața locului se deplasează grupurile 6-11 cu funcții de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau chiar interzis în unele zone și străzi din apropiere, precum și cu funcții de protecție și însoțire pin coridorul de jaloneri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zonele de acțiune. Dacă în zona îndepărtată sau în zona apropiată sunt persoane VIP, care intenționează să le părăsească, grupul de jaloneri prin cordoanele sale formează un coridor de trecere securizat și asigură evacuarea persoanelor date [118], [130, p.179-196].

La indicațiile conducătorului forțelor de ordine și securitate publică, fiecare element menționat își ocupă locurile și pozițiile de acțiune. Conducătorii dispozitivelor mențin legătura cu conducătorul forțelor de ordine și cu superiorii grupelor din dispozitivele sale, prin mijloace de legătură din dotare, precum și prin intermediul agenților de legătură [130, p.179-196].

În timpul acțiunilor, în interiorul dispozitivelor și între dispozitive, elementele de acțiune interacționează între ele conform calculului și planului aprobat anterior de conducerea eșalonului superior, iar în cazuri ieșite din comun interacționează reieșind din situația operativă din teren.

Dacă printre participanții la manifestație se află persoane suspecte cu comportament neadecvat sau în stare de ebrietate, ori persoane agresive care incintă la ură sau devastări materiale, conducătorul forțelor de ordine și securitate publică dă indicația de a introduce grupe operative de intervenție în scopul extragerii și reținerii persoanelor nominalizate, care ulterior vor fi supuse procedurilor legale de investigații [130, p.179-196].

Etapa 4. Reieșind din situația operativă creată, la indicația conducătorul forțelor de ordine și securitate publică se deplasează grupele 12-20 cu funcții de intervenție și aplicare a mijloacelor speciale, reținere și arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale și organizarea pazei lor. În cazurile în care în interiorul dispozitivelor au izbucnit incendii, acționează grupele anti-incendiare.

Colaboratorilor din dispozitive și persoanelor reținute, care au suferit traume sau răni în urma intervențiilor, li se acordă ajutor medical. Grupul de rezervă acordă sprijin elementelor din dispozitiv, care necesită ajutor [130, p.179-196].

În concluzie, asigurarea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă presupune adaptarea continuă a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune la nivelul și dinamica situației operative. Soluțiile propuse permit organizarea și utilizarea diferențiată a forțelor, menținerea controlului asupra spațiului manifestației și crearea condițiilor pentru intervenția promptă în cazul modificării situației. Astfel, organizarea acțiunilor în etapa de asigurare constituie baza pentru trecerea controlată la măsurile de restabilire a ordinii și securității publice, atunci când evoluția situației o impune.

Prin urmare, dispozitivele și tacticile perfecționate și elaborate nu reprezintă doar variante de dispunere a forțelor, ci constituie instrumente operaționale pentru realizarea unor misiuni determinate în condiții diferite de risc. Eficiența acestora poate fi apreciată prin raportarea modului de organizare și executare a acțiunilor la rezultatele obținute și la timpul necesar îndeplinirii misiunilor, aspecte analizate în capitolul 5.

4.2. Restabilirea ordinii și securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

4.2.1. Metode de restabilire a ordinii și securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Restabilirea ordinii și securității publice reprezintă o etapă distinctă a acțiunii forțelor, determinată de modificarea situației operative și de apariția unor încălcări care nu mai pot fi gestionate exclusiv prin măsurile specifice asigurării OSP. Trecerea de la asigurare la restabilire nu trebuie interpretată ca o schimbare bruscă a modului de acțiune, ci ca o adaptare succesivă a intervenției la intensitatea și caracterul amenințării. În acest context, alegerea metodei și a

dispozitivului de acțiune trebuie realizată în raport cu nivelul de risc, amploarea încălcărilor, comportamentul participanților și dinamica situației operative.

În vederea asigurării coerenței intervenției, măsurile de restabilire sunt aplicate succesiv, pornind de la metodele care permit limitarea și controlul situației și continuând, după caz, cu metode de separare, dispersare și intervenție directă. Această succesiune permite menținerea unui raport corespunzător între caracterul amenințării și intensitatea acțiunii forțelor, evitând utilizarea prematură a unor procedee cu un grad mai ridicat de intervenție. Astfel, dispozitivul de acțiune nu este unul static, ci se modifică în funcție de evoluția situației, prin redistribuirea forțelor, schimbarea formațiunilor și adaptarea direcțiilor de acțiune.

Criteriul principal pentru trecerea la o etapă superioară de intervenție îl constituie persistența sau amplificarea încălcărilor OSP, concomitent cu reducerea eficienței măsurilor aplicate în etapa precedentă. În această situație, conducerea intervenției trebuie să evalueze permanent rezultatul acțiunilor întreprinse și să stabilească necesitatea modificării metodei sau a dispozitivului. Prin urmare, eficiența restabilirii nu este determinată numai de rapiditatea intervenției, ci și de capacitatea forțelor de a adapta succesiv acțiunea la situația operativă, cu menținerea controlului asupra spațiului, forțelor și direcțiilor de evoluție a incidentului.

Eficiența acțiunilor de restabilire este condiționată de menținerea unei conduceri unitare și de coordonarea permanentă a componentelor implicate. În funcție de evoluția situației, conducerea trebuie să asigure redistribuirea forțelor, modificarea dispozitivului și sincronizarea acțiunilor acestora, astfel încât intervenția să fie orientată asupra cauzelor și zonelor în care se manifestă încălcările OSP.

În cadrul procesului de restabilire, eficiența acțiunilor este apreciată prin raportarea rezultatelor obținute la timpul și resursele utilizate pentru realizarea acestora. În acest sens, reducerea duratei de intervenție, restabilirea controlului asupra situației și revenirea la condițiile normale de desfășurare a manifestației constituie repere operaționale care permit aprecierea rezultatului acțiunilor întreprinse.

Măsurile de restabilire a ordinii și securității publice (OSP) reprezintă un ansamblu de activități şi acțiuni, întreprinse de către autoritățile publice centrale și locale, prin implicarea diverselor forțe de ordine publică în scopul combaterii și contracarării acțiunilor ilegale, agresive ale persoanelor care tulbură grav ordinea de drept în timpul manifestațiilor cu caracter de masă [88], [102], [159].

Prin acțiuni de reținere a manifestanților care dețin asupra lor arme [60], obiecte și substanțe interzise, a persoanelor mascate care își ascund fața, precum și prin dispersarea participanților la întruniri se realizează măsuri legale de restabilire a ordinii publice [88], [131, p.120-131].

Restabilirea ordinii și securității publice se realizează la nivel național cu implicarea structurilor specializate ale Ministerului Afacerilor Interne și ale altor Ministere de Forțe, care participă la executarea intervențiilor în vederea restabilirii ordinii publice potrivit atribuțiilor și competențelor legale pentru fiecare structură aparte [88], [115, p.260], [131, p.120-131].

În timpul desfășurării manifestațiilor, datorită faptului că pe o anumită porțiune de teren se adună un număr mare de cetățeni care pot fi ușor manipulați, unele persoane se pot folosi de aceasta și, sub conducerea lor, manifestațiile pașnice pot degenera ușor în manifestații interzise, care au drept scop:

a) să incite la ură națională sau de altă natură;

b) să îndemne la violenţă cu încălcări grave şi tulburări de ordine socială;

c) să săvârșească infracțiuni de subminare a securității statului.

Din momentul când forțele de OSP au întreprins măsuri de somare și avertizare privind ordinea şi timpul părăsirii locului adunării de către manifestanți, dar ei la rândul lor nu s-au conformat cerințelor forțelor de ordine și în cazul în care acțiunile de somare și avertizare rămân fără reacție din partea manifestanților, forțele de OSP intervin pentru dispersarea forțată.

În cazul în care manifestanții comit asupra reprezentanților de forțe sau altor persoane acte ilegale ce pun în pericol viața şi sănătatea acestora din urmă, sau deteriorează edificiile și clădirile din preajmă, acțiunile de intervenție se efectuează imediat, fără solicitarea în scris a reprezentantului autorității administrației publice.

Aplicarea forței și mijloacelor speciale [67] va înceta imediat după ce s-a restabilit ordinea publică. În toate cazurile de dispersare forțată a manifestațiilor publice cu caracter de masă se întocmește un proces verbal în care se indică motivul și temeiul dispersării [79], [88], [131, p.120-131].

4.2.2. Dispozitive și tactici de restabilire a ordinii și securităţii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Dispozitivele de restabilire a ordinii și securității publice sunt utilizate în situațiile de tulburare gravă a ordinii publice, generate de desfășurarea unor manifestații cu caracter de masă, mitinguri, demonstrații, marșuri, proteste, greve, adunări publice sau alte forme de întrunire, care

pot avea loc în piețe, pe căi de comunicație, în gări și stații, pe trasee publice, precum și în alte spații deschise din mediul urban sau rural. Aceste dispozitive sunt constituite și întrebuințate în vederea prevenirii escaladării actelor de violență, limitării și neutralizării acțiunilor care afectează ordinea și securitatea publică, protecției persoanelor și bunurilor, restabilirii circulației și funcționării normale a infrastructurii, precum și readucerii situației la starea de normalitate [111, p.1-20], [131, p.120-131].

Dispozitivele au ca scop: oprirea înaintării masei de manifestanți într-o zonă sau direcție neautorizată; eliberarea unor căi ferate, trasee naționale și secundare, accese importante de comunicație, artere vitale, spații și teritorii ocupate ilegal; evacuarea dintr-o piață; dispersarea manifestanților. Analiza practicilor naționale privind restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă a evidențiat *existența unor dezavantaje și limitări* de ordin organizatoric, tactic și operațional.

Succesiunea metodelor și dispozitivelor de acțiune este determinată de modificarea situației operative și de rezultatul măsurilor aplicate anterior. Astfel, dispozitivul inițial poate fi consolidat, modificat sau reorganizat în funcție de direcția și intensitatea încălcărilor, de poziționarea participanților și de necesitatea concentrării forțelor în zonele afectate. Această adaptare permite utilizarea proporțională a forțelor și mijloacelor și asigură continuitatea acțiunilor până la restabilirea OSP.

Dispozitivele, tactice și procedeele utilizate în prezent sunt orientate preponderent spre acțiuni reactive, fiind constituite în principal din cordoane, baraje, rezerve, grupuri de intervenție și alte elemente depășite de realitățile actuale, fapt care reduce flexibilitatea și capacitatea de adaptare la evoluția rapidă a situației operative. Totodată, se constată o insuficiență integrare a structurilor specializate de dialog, negociere, documentare digitală și monitorizare aeriană, ceea ce poate diminua eficiența procesului decizional și a intervenției graduale.

Un alt dezavantaj îl constituie posibilitățile limitate de identificare, care localizează și realizează extragerea selectiva a persoanelor agresive sau instigatoare, ceea ce conduce frecvent la implicarea unui număr mai mare de forțe și mijloacele pentru neutralizarea unor incidente izolate. De asemenea, lipsa unor componente specializate de filtrare, triere și dispersare controlată a mulțimii poate genera aglomerări, dificultăți de manevră și creșterea riscului de producere a incidentelor în rândul participanților, dar și al forțelor de ordine. La fel ca și în cazul dispozitivelor de asigurare a OSP, există posibilități limitate de coordonare și comunicare operativă între diferite componente implicate, ceea ce afectează viteza de reacție și adaptare la evoluția rapidă a situației operative; de asemenea, nu se asigură un control tactic suficient integrat și o coordonare complexă

a elementelor specializate implicate în misiune, ce reduce capacitatea de conducere unitară a forțelor în condiții de evoluție dinamică a situației operative.

În vederea înlăturării acestor carențe, sunt propuse noi structuri și componente tactice de acțiune, capabile să asigure o gestionare diferențiată și graduală a situațiilor de ordine publică, care în raport cu procedeele și tacticile existente, *asigură următoarele avantaje:* implementarea echipelor de dialog, grupurilor specializate de monitorizare și documentare, dronelor multifuncționale, grupurilor mobile de intervenție și dispersare, componentelor destinate filtrării, izolării și protecției dispozitivului, contribuind la sporirea capacității de prevenire, anticipare și gestionare a riscurilor.

Totodată, integrarea tuturor componentelor într-un sistem unitar de comandă și control permite creșterea mobilității, flexibilității și eficienței operaționale a forțelor implicate în misiune prin existența unui punct de comandă unic și a unei structuri integrate de acțiune, sporirea capacității de control asupra mulțimii de manifestanți, prevenirea și reducerea riscului de escaladare a conflictelor cu utilizarea grupurilor specializate de dialog și negociere, îmbunătățirea monitorizării situației operative, utilizarea mijloacelor moderne de supraveghere și documentare, realizarea unei intervenții rapide, selective și proporționale asupra persoanelor care manifestă comportament violent sau perturbator, asigurarea gestionarii integrate a situațiilor de urgență, inclusiv incidente medicale, incendii sau alte evenimente neprevăzute.

Soluțiile propuse determină o eficiență operațională și adaptabilitate crescută a acțiunilor tactice la condițiile reale de restabilire a OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. În teză se propun structuri perfecționate ale dispozitivului de restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, completate cu elemente de acțiune adaptate cerințelor actuale cu privire la gestionarea situațiilor de tulburare a ordinii publice [92], [131, p.120-131], [167], fiind prezentate în Figura 4.11., (a se vedea anexa 17). Structurile propuse integrează componente destinate conducerii, monitorizării, documentării, dialogului și negocierii, protecției, sprijinului și intervenției, asigurând o reacție graduală, coordonată și eficientă a forțelor de ordine.

Funcționalitatea componentelor perfecționate, precum și modul de interacțiune dintre acestea în cadrul executării misiunilor de restabilire a ordinii și securității publice sunt descrise și analizate în subcapitolul 4.3.2.

În structura dispozitivului se propun următoarele componente perfecționate:

1. *Echipa de dialog* (negociatori, lideri politici, psihologi, personalități celebre, fețe bisericești etc.) duce tratative cu liderii și organizatorii protestului în scopul liniștirii spiritelor;

2. *Echipa specializată pentru monitorizarea, documentarea și obținerea datelor de interes operativ* acumulează, prelucrează și transmite conducătorului superior datele necesare;

3. Grupul de contact se dispune pe direcția de acțiune a protestatarilor cu misiunea de a opri/bloca trecerea lor în direcții interzise, împinge, respinge și dispersează masa sau grupul de manifestanți. Elementul de contact se poate dispune pe unul sau două rânduri în binom, cu fața către adversar, ocupând extremitățile stânga/dreapta ale căii de comunicație fără a lăsa posibilitatea oponentului să intre în dispozitiv.

Binomul este celula de bază de constituire a elementelor dispozitivului (cu excepția elementului de sprijin), format din doi militari, dintre care unul este cu scut, iar celălalt fără.

În funcție de natura și modul de manifestare a mulțimii, pentru a oferi tărie elementului de dispozitiv, în cadrul elementului de contact se pot include mijloace auto din cadrul dispozitivului de acțiune pentru restabilirea ordinii publice;

4. *Grupul de siguranță* asigură și acordă ajutorul necesar grupului de contact și se dispune în spatele grupei mobile de intervenție. În anumite situații acordă suport și altor elemente ale dispozitivului aflate în dificultate;

5. *Grupul de sprijin* acordă ajutor grupurilor de contact și siguranță;

6. Grupul de flancare asigură flancurile și intervalele dispozitivului;

7. *Aliniamentele (baraje și cordoane) de izolare a zonei* asigură paza circulară externă și internă a zonei unde se desfășoară evenimentul public, care constă în interzicerea accesului unui grup sau a unei mulțimi de manifestanți (mijloace de transport) într-un spațiu determinat pentru o anumită perioadă de timp;

8. *Echipajele de circulație rutieră* asigură ordinea publică în traficul din preajma zonei de acțiune;

9. *Punctul de triere* asigură trecerea manifestanților pașnici care doresc să părăsească zona de acțiune;

10. *Punctul de prim ajutor medical* acordă îngrijiri medicale personalului din dispozitiv;

11. *Punctul de comandă* asigură conducerea forțelor pe care le are la dispoziție;

12. *Grupul de rezervă* acordă ajutor grupurilor din dispozitiv, care se află în dificultate;

13. *Grupul de dispersare* împrăștie mulțimea. Este constituit din forte de excepție, fiind specializat pentru folosirea și aplicarea mijloacelor speciale active, armamentului special, armelor cu cartușe de cauciuc și lansatoarelor de grenade explozive cu efect de asurzire și orbire temporară, dronelor pentru aplicarea substanțelor lacrimogene și înăbușitoare de la înălțimi corespunzătoare, tehnicii și mijloacelor de transport special și blindat, elicopterelor;

14. *Drone de documentare, transportare și aplicare a mijloacelor speciale;*

15. *Grupul mobil de intervenție*, dispus în spatele elementului de contact, este compus din una sau două echipe cu misiunea de a reține și extragere din rândurile manifestanților a provocatorilor și celor ce săvârșesc încălcări grave a ordinii și îndeamnă la violență și pogromuri, precum și de a reține manifestanții care au pătruns un interiorul dispozitivului;

16. *Grupul de escortă a reținuților* îi însoțește către locul de predare grupului de pază;

17. *Grupul de pază a reținuților* le asigură acestora paza;

18. *Grupul de pază* a tehnicii și mijloacelor de transport și blindatelor, implicate în operațiunea de restabilire a ordinii publice, asigură paza transportului din dispozitiv;

19. *Subdiviziunile pentru paza și protecția obiectelor* de importantă deosebită în stat asigură paza obiectivelor respective din zona de acțiune;

20. *Grupul chinologic* se folosește la pază, urmărire, reținere, dispersare, intervenție;

21. *Grupul de călăreți* se folosește la patrulare, urmărire, reținere, dispersare;

22. *Intendentul* (agent de legătură) asigură legătura conducătorului operațiunii cu subalternii săi;

23. *Grupul cu autospeciale* asigură transportarea efectivului și mijloacelor speciale, contribuind la întărirea dispozitivului;

24. *Echipa cu destinație antiincendiară și serviciile pentru situații de urgență (pompieri, salvamari)* intervine în interiorul dispozitivului. Echipa antiincendiară este compusă din 2-3 specialiști, dotați cu stingătoare de flăcări, destinată să intervină la stingerea incendiilor în interiorul dispozitivului. Serviciile pentru situații de urgență au în componență personal specializat, dotat cu mijloacele și materialele necesare pentru prevenirea, monitorizarea și gestionarea situațiilor de urgență, având ca scop protecția participanților și bunurilor materiale;

25. *Transportorul Amfibia Blindat (TAB)* este integrat în componența DMI pentru consolidarea dispozitivului și protecția echipei de intervenție care aplică mijloace active speciale.

26. Manifestanți – participanții la manifestații cu caracter de masă.

4.2.3. Acțiuni ale structurilor de forță la restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Acțiunile structurilor de forță la restabilirea OSP prevăd prevenirea și contracararea faptelor ilegale și agresive ale manifestanților care tulbură ordinea și securitatea publică, prin mijloace violente de ultragiere a forțelor de OSP și reprezentanților autorităților publice, precum

și prin pătrunderea protestatarilor în spații închise accesului liber. De asemenea, reprezintă acțiuni de reținere a manifestanților la întruniri care dețin asupra lor arme sau alte obiecte și substanțe ce pot pune în pericol sănătatea și viață cetățenilor; în plus, sunt reținute a persoanele mascate care își ascund fața, precum și dispersarea manifestanților în condițiile prevăzute de Legea 26/2008 [79], [88].

Acțiunile de restabilire a OSP se pregătesc și se desfășoară de către reprezentanții forțelor de OSP a IGC cu suportul Poliției în domeniile de competență [88]. În rezultatul cercetării efectuate în sfera restabilirii OSP au fost stabilite și elaborate acțiunile conducătorului forțelor OSP. În baza datelor operative puse la dispoziția conducătorului forțelor de OSP se vor întreprinde următoarele acțiuni [131, p.120-131]:

1. Va continua dialogul cu manifestanții, totodată va realiza avertizări;

2. Va analiza situația operativă și la necesitate va trece de la dispozitivul de asigurare a OSP la cel de dispersare cu intervenție în forță în baza deciziei obținute de la autoritățile publice locale sau centrale;

3. Va da ordinul de intervenție cu respectarea regulilor de avertizare;

4. Va executa gradual și proporțional misiuni de restabilire în cazul în care măsurile preventive pe cale pașnică nu au dat rezultatele dorite;

5. Va adopta măsurile și dispozitivele necesare pentru gestionarea situației;

8. Va reveni la acțiuni de asigurare a OSP.

Acțiunile pentru restabilirea ordinii publice și dispozitivul de adoptare în situații de tulburări grave a ordinii și liniștii publice, cu ocazia desfășurării mitingurilor, demonstrațiilor, manifestațiilor și a oricăror altor întruniri care se desfășoară în locurile în aer liber, în piețe, pe căile publice, în mediul urban sau rural, au scopul respectiv [111], [88], [131, p.120-131]:

- oprirea înaintării masei de manifestanți într-o zonă sau direcție neautorizată;
- eliberarea unei căi de comunicație ocupate ilegal;
- evacuarea dintr-o piață;
- dispersarea manifestanților din orice altă zonă în aer liber.

Acțiunea de restabilirea a OSP se execută în baza deciziei emise de către administrațiile publice locale cu privire la dispersarea forțată a manifestanților, în temeiul ordinului de intervenție emis de conducătorul forțelor de OSP.

Acțiunea de restabilire este condusă de către conducătorul forțelor de OSP cu întocmirea unui proces-verbal, în care se indică motivul și temeiul sistării manifestației și dispersării participanților la ea. Se propune următoarea ordine de acțiuni pe etape ale structurilor de forță în

cadrul operațiunii speciale de restabilire a ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă:

Etapa inițială. Se deplasează elementele 1-12 ale dispozitivului, destinate pentru instalarea pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării gloatei și a fluxului spre ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare. Cu ieșirea la aliniamentele indicate, efectivul grupurilor se desfășoară formând lanțuri. În cazul folosirii automobilelor pentru închiderea străzilor, efectivul se află pe ambele părți ale lor.

Odată cu ocuparea aliniamentelor corespunzătoare, conducătorii precizează pentru efectiv misiunea, regulile de cooperare în cadrul subunității și cu vecinii. În raionul izolat, forțele de ordine nu admit mișcarea mulțimii și a fluxului spre ea a altor cetățeni [131, p.120-131].

Cordoanele formate din carabinieri și polițiști, instalate la aliniamentul pazei circulare, nu admit trecerea cetățenilor în regiunea operației și asigură manevrele subunităților. Persoanele care ies din raionul operației, trec prin punctele de control și trecere. Persoanele suspecte se rețin de către grupul de intervenție și se transmit grupului de escortă, care ulterior îi însoțește la punctele de filtrare și-i transmite grupului de filtrare.

În această fază se amplasează grupuri de pază circulară, care prin cordoane acoperă străzile și scuarurile cu scopul de a interzice accesul cetățenilor în raionul operației. În funcție de importanta sectoarelor acoperite și situația creată, cordoanele de ordine publică pot fi instalate unul după altul, formând astfel eșaloane.

Astfel se instalează un cordon de ordine publică, formând eșalonul întâi al forțelor de ordine. Apoi se recurge la dialog prin intermediul grupului de negociatori, psihologi, specialiști în comunicare, personalități celebre stimate în societate. Sarcina acestora este de a liniști spiritele manifestanților, dar și de a identifica organizatorii manifestației și instigatorii care cheamă la ură sau la acte antisociale, apoi negociatorii îi îndeamnă să manifeste în mod pașnic și legal.

În cazul în care dialogul eșuează, forțele de ordine întreprind măsuri de demonstrare a forței, astfel încât angajați dotați cu mijloace speciale să fie amplasați în spatele militarilor nedotați, demonstrând intenții pașnice [131, p.120-131].

La fața locului se deplasează grupurile 13-25. În măsură ce agresivitatea elementelor de destabilizare a ordinii publice crește, cordonul de ordine publică alcătuit din angajați nedotați cu mijloace speciale din eșalonul întâi se retrage și se substituie cu militari din eșalonul doi, echipați pentru intervenții în forță. În fața eșalonului doi se amplasează un cordon de blocare a manifestanților, format din militari dotați doar cu bastoane de cauciuc și scuturi, manifestând intenții pașnice.

Dacă nici ultimul element de demonstrare a forței nu-și atinge scopul ca protestul să devină unul pașnic, atunci se efectuează schimbul de forțe. Astfel, elementul de contact din eșalonul doi devine clasic și se formează dispozitivul de luptă complet cu toate elementele constitutive, recurgându-se la tactici de avertizare și somare [131, p.120-131].

Tactica de avertizare și somare se efectuează de către reprezentanți ai administrației publice locale și ai forțelor de ordine publică, prin solicitarea dispersării participanților cu ajutorul dispozitivelor de difuzare sonoră.

Prima somație este urmată de difuzarea sonoră și stabilită anterior de superiori. În cazul în care prima somație nu s-a soldat cu rezultat pozitiv, se recurge la repetarea acesteia. Dacă și după a doua somație manifestanții nu au părăsit locul întrunirii, se trece la ultima avertizare, care este urmată de semnale sonore și luminiscente.

Dacă după avertismentele repetate de dispersare participanți nu părăsesc locul adunării, în rezultatul adresării reprezentanților autorităților publice locale sau centrale, structurile de forță întreprind măsuri pentru dispersarea mulțimii. Întâi de toate, după somare se recurge la tactici de salturi ofensive pentru a permite forțelor de ordine să-și asigure spațiu de manevră [131, p.120-131].

Tactica (procedeu) saltului ofensiv. Acest procedeu tactic este executat de către elementele de contact și de sprijin ale dispozitivului de luptă, permițând forțelor de ordine să-și asigure spațiu de manevră [92], (Figura 4.12, a se vedea anexa 18).

Tactica (procedeu) de dispersare reprezintă procedeul tactic de restabilire a ordinii publice cu caracter ofensiv, pe care forțele de ordine publică trebuie să-l aplice în scopul dispersării unei mulțimi. Dispersarea implică intervenția în forță, prin aplicarea mijloacelor speciale și tehnice din dotare. Ea se poate executa fără oprire, până la dispersarea definitivă a mulțimii, sau pe timpuri succesive, prin opriri. Ea nu prevede neutralizarea, ci doar dispersarea mulțimi [92], [131, p.120-131], [167].

Detașamentul mobil de intervenție pentru dispersarea mulțimii se dispune după linia pazei circulare. La comanda (semnalul) dată de conducătorul operației speciale, acționând în coloană, împreună cu colaboratorii operativi de poliție, se efectuează dispersarea mulțimii. Grupul de dispersare începe mișcarea în direcțiile indicate, divizând mulțimea în părți [131, p.1209-131], [167], (Figura 4.13, a se vedea anexa 19).

Acțiunile grupului trebuie să fie active și hotărâte. La opunerea rezistenței grupului de dispersare, conducătorul operației poate să dea dispoziția de a folosi mijloacele speciale. Pentru eficientizarea intervenției în forță, dar și pentru minimalizarea contactului masiv și direct cu protestatarii, care

poate genera altercații cu soldarea traumatismelor, zona de dispersare se prelucrează cu mijloace speciale aplicate din diferite dispozitive (balonașe individuale, carabine, aruncătoare de grenade, drone cu pulverizatoare și altele) [131, p.120-131].

În dispozitivul de luptă pentru intervenție în vederea dispersării mulțimii se utilizează mijloace de transport blindat sub acoperire de către grupuri de siguranță, mijloace de transport semi-blindate, autospeciale dotate cu tunuri de apă, precum și alte mijloace utile admise pentru intervenții în cazurile de criză, provocate de diferiți participanți la manifestații cu caracter de masă. În momentul de intervenție și acțiune a dispozitivului de luptă o deosebită atenție se atrage la atacurile frontale și laterale.

La respingerea atacurilor se folosesc cele mai eficiente tactici de acțiune, pe care forțele de ordine le aplică în funcție de situație, dar toate fiind legale. Pentru reținerea suspecților cu grad sporit de risc, înarmați cu arme reci, se aplică tactici speciale cu utilizarea animalelor de serviciu (cai, câini), care se folosesc numai în situații extrem de dificile.

În ansamblu, forțele de ordine aplică și alte tactici: salt ofensiv, reținerea celor mai agresivi instigatori, utilizarea mijloacelor speciale la limita atacului. În cazul în care pe direcția de dispersare a forțelor de ordine protestatarii forțează baraje sau alte obstacole, conducătorul dispozitivului întreprinde măsuri de îndepărtare a riscurilor de la baraj prin aplicarea unor mijloace speciale în zona imediată după baraj. Trecerea baricadelor construite de către manifestanți se efectuează numai după verificarea lor minuțioasă de către un grup de specialiști în domeniul de geniu, deoarece acolo se pot afla diferite capcane explozive, care pot duce la incendii, devastări materiale majore și chiar la rănirea sau pierderea de vieți omenești în rândul reprezentanților forțelor de ordine și manifestanților pașnici [131, p.120-131].

Conducătorul dispozitivului de luptă comandă grupului de aplicare a mijloacelor speciale să asigure zona de securitate după linia incendiului prin lansarea de grenade speciale și ordonă grupului antiincendiar să stingă focul din calea de acces. După crearea condițiilor de acces, dispozitivul de luptă își continuă îndeplinirea misiunii și dispersează mulțimea în măsura posibilităților. Dacă încălcările ordinii publice sunt însoțite de pogromuri, incendii și distrugeri ale clădirilor, atunci grupurile de dispersare îndepărtează gloata de obiectivele atacate și concomitent o împrăștie în părți mici, subunitățile de pompieri efectuând stingerea incendiilor [131, p.120-131].

Tactica (procedeu) de ridicare a capilor instigatori. În funcție de situație, grupurile de ridicare pot fi introduse concomitent cu subunitățile grupului de dispersare sau după formarea coridoarelor. La indicațiile lucrătorilor operativi, care conduc echipele grupului de ridicare a capilor instigatori, militarii acestor echipe îi desprind de la gloata dispersată pe organizatorii și

manifestanţii ce încalcă ordinea publică, îi rețin și-i conduc după aliniamentul interior al pazei circulare, apoi îi transmit grupului de escortare [92], [131, p.120-31] (Figura 4.14, a se vedea anexa 20).

Ridicarea organizatorilor și manifestanţilor activi la încălcările în grup ale ordinii publice reprezintă una dintre cele mai dificile misiuni din activitățile desfășurate în operațiune. În unele cazuri, cu admiterea conducătorului, pot fi folosite mijloace lacrimogene, care slăbesc opunerea rezistenței din partea manifestanţilor, ușurează acțiunile echipelor de trupe de reținere a persoanelor agresiv dispuse [131, p.120-131].

În aceste condiții echipele grupului de ridicare îmbracă măști antigaz, pătrund în gloată și îi capturează pe organizatorii și manifestanţii agresivi. În clădiri de asemenea pătrund echipe ale grupului de ridicare, care rețin toate persoanele agresive ce se află în ele și le transmit grupului de escortare. Echipele grupului de escortare se află dincolo de aliniamentul interior al pazei circulare, de obicei la punctele de control și trecere, fiind pregătite să preia persoanele reținute, care apoi sunt escortate la punctele de filtrare.

Pe coridoarele create în urma dispersării se instalează cordoane de ordine și grupuri de blocare a acceselor. Cordoanele de ordine se extind cât este de posibil, eliberând de manifestanţi zona respectivă. Persoanele reținute, după escortarea lor la locul provizoriu de aflare sub pază, se vor supune percheziției corporale.

Percheziția efectuată pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă reprezintă o măsură tactică prin care sunt căutate și ridicate de la anumite persoane obiecte interzise, periculoase pentru cei din jur sau care constituie mijloace materiale de probă ori poartă urmele unei infracțiuni. Indiferent de locul și condițiile de executare, efectuarea percheziției presupune respectarea unor reguli tactice generale [110, p.256-260], [131, p.120-131].

Tactici și reguli de utilizare a mijloacelor speciale, forței fizice și armelor de foc la restabilirea ordinii publice. Pe timpul manifestărilor cu caracter de masă pentru restabilirea ordinii și securității publice, forțele de ordine se conduc de Legea Nr.218 din 19.10.2012 [67] privind modul de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și armelor de foc, precum și de regulamentele și instrucțiile interne ale fiecărei instituții, aprobate prin Hotărâri de Guvern și ordine interne.

În conformitate cu Codul de conduită pentru polițiști, adoptat prin Rezoluția Adunării Generale nr.14169 din 17.12.1979 [20], și cu Codul european de etică al poliției, adoptat de Comitetul Miniștrilor la 19.09.2001[21], polițiștii pot folosi forța numai când aceasta este strict necesară și în măsura în care se impune pentru îndeplinirea datoriei. Aplicarea mijloacelor speciale și armelor

de foc este considerată drept măsură extremă. Acestea pot fi utilizate în cazurile în care o persoană suspectată de a fi comis o infracțiune opune rezistență armată sau pune în pericol, în alt fel, viețile celorlalți, iar măsurile mai puțin extreme nu sunt suficiente pentru a opri sau aresta persoana suspectată. Deci forța fizică, armele de foc, tehnica și mijloacele speciale, se folosesc [15], [38, p.227], [67] în următoarele cazuri:

a) împotriva persoanelor agresive care tulbură grav ordinea și securitatea publică, admit alte acțiuni ilegale și faptele cărora nu au putut fi stopate prin alte metode legale;

b) la despărțirea unor manifestanți care admit elemente de agresiune față de alți manifestanți sau la separarea unui grup agresiv de manifestanții pașnici;

c) pentru preîntâmpinarea și curmarea cazurilor de pătrundere ilegală în sediile autorităților publice ori private, misiunilor diplomatice, care, fiind avertizate, au refuzat să părăsească aceste sedii;

d) la reținerea persoanelor care admit tulburări grave a ordinii publice sau acte de violență, pun în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și a reprezentanților forțelor de ordine;

e) la curmarea tendințelor agresive de pătrundere, după părăsirea locului manifestației, în sediile și obiectivele autorităților publice, instituțiilor diplomatice și altor edificii ale statului;

f) în cazurile de reținere a manifestanților care nu s-au subordonat cerințelor legale ale autorităților publice și forțelor de ordine, deținând asupra lor arme de foc, arme albe, obiecte interzise, substanțe explozive sau toxice care pot fi folosite la diferite acțiuni violente.

Tipul mijloacelor speciale este stabilit de forțele de ordine în baza specificului situației, caracterului infracțiunii și identității infractorului [67], [97]. Aplicarea mijloacelor speciale trebuie să fie precedată de o somație privind utilizarea lor. În cazurile în care folosirea forței nu poate fi evitată, polițiștii și carabinierii sunt obligați să reducă la minim efectele posibile asupra sănătății, moralei, demnității și în cele din urmă să acorde victimelor ajutor medical [16], [67], [97]. Răspunderea despre aplicarea mijloacelor speciale la restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă aparține conducătorului forțelor de OSP [15], [67], [97].

Se interzice aplicarea și folosirea forței fizice, mijloacelor speciale, armelor de foc, tehnicii speciale **[67]** din dotarea forțelor de ordine și securitate publică, în timpul manifestărilor cu caracter de masă la restabilirea ordinii publice: împotriva minorilor, în cazul în care vârsta acestora este evidentă, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, împotriva femeilor cu semne vizibile de graviditate în afara cazurilor când persoanele vizate prezintă pericol pentru reprezentații forțelor de OSP și persoanele din jur [97], [160].

Regulile și tacticile de restabilire a ordinii și securității publice în zonele transfrontaliere reprezintă ansamblul măsurilor și acțiunilor desfășurate în comun cu reprezentanții forțelor de OSP ale statelor vecine, în baza acordurilor de cooperare interstatală, în scopul restabilirii ordinii și securității publice la frontieră, prin delimitarea și evacuarea spațiilor, zonelor și căilor de comunicație, dispersarea mulțimilor care încalcă grav ordinea publică, precum și prin gestionarea altor situații care implică aglomerări de persoane și perturbarea gravă a ordinii și securității publice, având ca obiectiv revenirea la starea de normalitate [40]. În vederea restabilirii ordinii și securității publice în zonele transfrontaliere, forțele de ordine aplică în comun o serie de tactici și tehnici specifice, dintre care: tactica extragerii persoanelor violente, tehnica deblocării căilor de acces, tactica înlăturării baricadelor, tactica dispersării mulțimii și tehnica dezangajării forțelor din cadrul dispozitivului.

Aplicarea tacticilor și tehnicilor se realizează în funcție de: particularitățile situației operative, caracterul manifestației publice, specificul locului și al zonei de desfășurare a evenimentului. Totodată, se are în vedere caracterul interoperabil al acțiunilor desfășurate de forțele participante, prin asigurarea continuității și flexibilității dispozitivului, inclusiv prin trecerea de la un element de dispozitiv la altul și redislocarea acestuia dintr-o zonă în alta, în raport cu evoluția situației operative [41].

Tactici de efectuare a percheziției și ridicarea de obiecte de la persoanele reținute. Pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, percheziția corporală se face asupra persoanei reținute în flagrant, săvârșind o infracțiune sau când asupra ei au fost observate obiecte evidente interzise de a le deține în timpul manifestațiilor de masă [18], [110, p.256-260], [131, p.120-131]. Înainte de toate se efectuează *percheziția preliminară* în scopul preîntâmpinării unei acțiuni violente a persoanei percheziționate, ceea ce presupune dezarmarea acesteia, respectiv verificarea dacă are asupra sa o armă albă sau de foc, precum și orice alte obiecte sau substanțe ce ar putea pune în pericol colaboratorii forțelor de ordine și persoanele din jur, pentru a evita evadarea celui percheziționat [22], [110, p.256-260], [131, p.120-131].

Tehnica percheziției persoanei [110, p.256-260] se realizează în două faze: percheziția îmbrăcămintei și percheziția corpului. După efectuarea percheziției se procedează la întocmirea unui proces-verbal în forma și condițiile prevăzute de lege, iar obiectele sunt ridicate [110, p.256-260], [118].

Percheziția corpului se va efectua de sus în jos, începând cu obiectele de pe cap, apoi se cercetează spatele, porțiunile de sub brațe, mâinile de la umăr până la degete, pieptul, picioarele prin interior și exterior, până la glezne, precum și manșetele pantalonilor, ciorapii, iar în final

încălțămintea. Cercetarea se face prin palparea porțiunilor mai groase de îmbrăcăminte, întrucât la o simplă pipăire, obiectele subțiri, inclusiv cele metalice, pot trece deseori neobservate [110, p.256-260].

Percheziția îmbrăcămintei presupune verificarea în parte a fiecărei piese din care este formată, mergând, la nevoie, până la scoaterea acesteia de pe corpul persoanei. La obiectele de îmbrăcăminte se va acorda o atenție deosebită cercetării căptușelii, cusăturilor, buzunarelor, gulerelor, vatelinei de la umeri, țesăturilor interioare de la piept, iar în caz de necesitate îmbrăcămintea poate fi descusută, atât cât să se permită verificarea interioară.

Etapa finală. Se încercuiesc manifestanţii agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă [131, p.120-131]. Organizatorii și cei mai activi manifestanţi la încălcările în grup ale ordinii publice, care nu pot fi reținuți în timpul dispersării mulțimii, se rețin de către politie după scoaterea gloatei din raionul operațiunii. Apoi, după atingerea grupului de dispersare a punctului final (unirea cu subunitatea care acționează în întâmpinare), efectivul ce constituie coloanele se întoarce în direcțiile în care urmează să fie scoasă mulțimea și la semnalul comandantului evacuează cetățenii în afara aliniamentului pazei circulare. Scoaterea se efectuează în direcții opuse liniilor formate. În coridoarele astfel create pot fi introduse forțe adăugătoare în scopul divizării mulțimii în grupuri mai mici [131, p.120-131].

Restabilirea OSP nu se încheie odată cu încetarea acțiunilor de intervenție, ci prin revenirea controlată la măsurile de asigurare, după diminuarea riscurilor și stabilizarea situației operative. Această etapă permite menținerea rezultatelor intervenției, prevenirea reapariției încălcărilor și asigurarea continuității ordinii și securității publice.

La final, șeful superior anunță încetarea intervenției, organizându-se verificarea efectivului detașamentului, tehnicii, armamentului, mijloacelor speciale și echipamentului special, având loc retragerea la locul permanent de dislocare.

La necesitate, dispozitivul de luptă se reorganizează, fiind pregătit pentru noi intervenții. Zona în care s-au petrecut manifestațiile rămâne sub controlul altor forțe de ordine până la revenirea în normalitate a situației sau până la noile indicații. Succesul oricărei operațiuni de restabilire a ordinii publice depinde de asigurarea dispozitivelor cu forțe bine pregătite și instruite, precum și cu tehnică și mijloace speciale moderne, care să asigure protecția personalului și să nu accidenteze protestatarii [131, p.120-131].

Detașamentul Mobil de Intervenție (DMI) este unul din elemente de bază ale dispozitivului de dispersare a gloatei violente. Detașamentul în componența sa are structuri

capabile să acționeze independent pe porțiunile unde au loc acte de violență și unde este necesară intervenția pentru dispersarea mulțimii și reținerea persoanelor violente. Răspunderea pentru intervenția DMI aparține comandantului (șefului) operațiunii speciale în coordonare cu autoritățile publice locale și centrale [131, p.120-131].

Se propune o structură nouă a DMI, cu majorarea numărului total de personal de la 135 la 210 militari, de la 3 plutoane de intervenție la 5, după cum urmează [131, p.120-131] (Figura 4.15, a se vedea anexa 21):

Conducerea va consta din 5 unități de personal: comandantul detașamentului - 1; locțiitorul comandatului - 2; intendent (logistician) -1; subofițer de legătură - 1. Plutonul de comandament și susținere va consta din 47 de unități de personal: comandant - 1; comandant adjunct - 1; grupa de intervenție mobilă - 10; grupa de sprijin (aplicarea mijloacelor speciale) - 5; grupa de escortă - 8; grupa transport (șoferi) - 10; echipa cu destinație antiincendiară - 5; echipa medicală - 2; echipa de pază a transportului - 5. Plutonul de intervenție va consta din 32 de unități: comandant - 1; comandant adjunct - 1; comandanți de grup - 3; militari - 27, dintre care 3 lunetiști şi 3 genişti.

Motivul de bază al modernizării prezentului model constă în insuficiența de efectiv, care actualmente nu poate îndeplini în totalitate misiunile ce pot parveni ulterior, care reies din condițiile reale de astăzi [131, p.120-131].

Avantajul noului model constă în capacitatea numerică suficientă de forțe care pot fi implicate în diferite situații de criză la manifestații cu caracter de masă de amploare într-o piață la nivel local sau național, atunci când este nevoie de a se deplasa în mai multe localități concomitent; DMI are suficiente forțe, care pot fi repartizate după necesități.

Structura și componența organizatorică actuală a Detașamentului Mobil de Intervenție în operațiuni speciale (pentru comparație cu propunerile noi) [131, p.120-131]:

Detașamentul Mobil de Intervenție este constituit în prezent din conducere, trei plutoane de intervenție, un pluton de comandament și susținere, cu un număr total de efectiv de 135 de militari.

Conducerea: comandantul detașamentului - 1; locțiitorul comandatului - 1; intendent (logistician) - 1; subofițer de legătură - 1; total - 4. Plutonul de intervenție: comandant - 1; comandant adjunct - 1; comandanți de grup - 3; militari - 28; total - 33.

Plutonul de comandament și susținere: comandant - 1; comandant adjunct - 1; grupe de intervenție mobilă - 2 x 5; grupă de sprijin (aplicarea mijloacelor speciale) - 4; grupă de escortă - 4; grupă transport (șoferi) - 5; echipă cu destinație antiincendiară - 2; echipă medicală - 2; echipă pentru paza transportului - 3; total - 32.

În concluzie, restabilirea ordinii și securității publice reprezintă un proces dinamic,

determinat de evoluția situației operative și realizat prin adaptarea succesivă a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune la nivelul riscurilor și amenințărilor identificate.

Eficiența intervenției este condiționată de evaluarea continuă a situației, adoptarea oportună a deciziei, conducerea unitară și coordonarea acțiunilor forțelor, precum și de aplicarea graduală și proporțională a măsurilor necesare pentru restabilirea OSP.

În această abordare, trecerea de la măsurile de asigurare la acțiunile de restabilire și revenirea ulterioară la regimul de asigurare constituie un proces operațional unitar, orientat spre obținerea rezultatului în condiții de eficiență și siguranță.

4.4. Concluzii la capitolul 4

În capitolul 4 au fost perfecționate și elaborate metode, dispozitive și tactici de acțiune destinate asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. În acest context, au fost determinate misiunile forțelor de ordine și securitate publică și au fost elaborate elemente tipice ale dispozitivelor de acțiune, structurate în grupuri, posturi, agenți de legătură și puncte de comandă.

Pentru asigurarea ordinii și securității publice au fost perfecționate și elaborate dispozitive tactice adaptate diferitelor situații operative: dispozitivul de blocare (interzicere) a accesului masei de manifestanți într-o zonă sau pe o direcție neautorizată; dispozitivele de dirijare, canalizare și filtrare a manifestanților (baraje); dispozitivele de protecție, însoțire și dirijare a manifestanților în cadrul întrunirilor publice (cordoane); precum și dispozitivele destinate protecției autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP (coridoare).

Au fost perfecționate și elaborate principii de constituire și utilizare a barajelor pentru filtrarea, fragmentarea și dirijarea fluxurilor de persoane, precum și pentru blocarea accesului într-un anumit spațiu sau pe o anumită direcție. Totodată, au fost perfecționate și elaborate variante de cordoane și coridoare de trecere și protecție a coloanelor de manifestanți și a autocoloanelor oficialilor, destinate asigurării controlului deplasării, protecției persoanelor și prevenirii accesului nesancționat al persoanelor sau mijloacelor de transport.

În vederea asigurării unei acțiuni coordonate a forțelor, au fost perfecționate, adaptate și elaborate tehnici și procedee privind pregătirea și desfășurarea măsurilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, inclusiv acțiunile conducătorului, organizarea zonelor de responsabilitate, succesiunea etapelor de intervenție și repartizarea misiunilor între structurile participante.

Pentru situațiile de perturbare gravă a ordinii publice au fost perfecționate și elaborate metode, dispozitive, tactici, tehnici și procedee de restabilire a ordinii și securității publice, bazate pe intervenția graduală, avertizarea și somarea, izolarea și fragmentarea grupurilor, intervenția forțelor specializate și realizarea măsurilor față de persoanele reținute. În acest context, au fost propuse structuri perfecționate ale dispozitivului de restabilire a ordinii și securității publice, precum și o succesiune de acțiuni ale structurilor de forță în cadrul operațiunilor speciale desfășurate în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

O componentă distinctă a perfecțiunilor și elaborărilor o constituie structura organizatorică propusă pentru Detașamentul Mobil de Intervenție, adaptată riscurilor și amenințărilor actuale la adresa securității publice, precum și definirea competențelor și responsabilităților acestuia în cadrul acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

În ansamblu, perfecționările și elaborările realizate în cadrul capitolului creează premise pentru îmbunătățirea planificării și coordonării acțiunilor forțelor, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea timpului de reacție în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Integrarea metodelor, dispozitivelor, tehnicilor și procedeelor perfecționate, adaptate și elaborate contribuie la consolidarea capacității de acțiune a forțelor de ordine și securitate publică și la diminuarea riscurilor de escaladare a situațiilor de criză.

Rezultatele obținute în acest capitol constituie baza pentru etapa următoare a cercetării, orientată spre determinarea și evaluarea eficienței elaborărilor propuse în procesul de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

5. EVALUAREA EFICIENȚEI FORȚELOR LA ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

Evaluarea eficienței forțelor în realizarea misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă constituie o componentă esențială a cercetării realizate în cadrul tezei. În acest capitol este elaborată metodologia integrată de sporire a eficienței forțelor, precum și metodologia de evaluare a rezultatelor acțiunilor acestora, elaborată în raport cu particularitățile desfășurării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în condițiile manifestațiilor cu caracter de masă.

În acest context, este analizată eficiența sistemului de ordine și securitate publică și sunt fundamentați indicatorii și criteriile necesare pentru evaluarea rezultatelor operaționale ale forțelor. Evaluarea este realizată inclusiv prin raportare la metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune perfecționate și propuse în capitolul 4, ceea ce permite aprecierea impactului acestora asupra eficienței misiunilor executate.

În capitolul 5 au fost aplicate metodele analitică și comparativă, modelarea și simularea, precum și modelarea matematică și abordarea aplicativă, pentru elaborarea metodologiei de evaluare a eficienței forțelor în baza indicatorilor de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Acestea au permis stabilirea indicatorilor și criteriilor de evaluare, compararea timpilor de acțiune în condiții standard și de criză, precum și determinarea diferențelor dintre tehnicile existente și cele elaborate în cadrul cercetării.

5.1. Metodologia privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

În baza rezultatelor cercetării, este elaborată metodologia integrată privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, fundamentată pe o abordare sistemică și operațională, structurată pe următoarele componente funcționale (Figura 5.1):

- Arhitectura sistemului de ordine și securitate publică, care definește subsistemele componente, relațiile funcționale dintre acestea și rolurile instituțiilor implicate în managementul manifestațiilor cu caracter de masă;

- Sistemul operațional integrat de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, orientat spre coordonarea unitară a acțiunilor forțelor implicate și optimizarea procesului decizional în condiții de risc;

- Dispozitivele, elementele tipice și tacticile de acțiune pentru faza de asigurare a ordinii și securității publice, adaptate nivelului de risc, tipului manifestației și comportamentului mulțimii;

- Metodele, dispozitivele și tacticile de intervenție pentru faza de restabilire a ordinii și securității publice, orientate spre controlul situației operative, limitarea escaladării și restabilirea stării de legalitate;

- Acțiunile forțelor implicate în etapele de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, fundamentate pe stabilirea succesiunii acțiunilor, interdependenței și modului de cooperare interinstituțională;

- Metodologia de evaluare a eficienței forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, bazată pe indicatori operaționali, temporali și de performanță, destinată monitorizării și optimizării continue a intervențiilor.

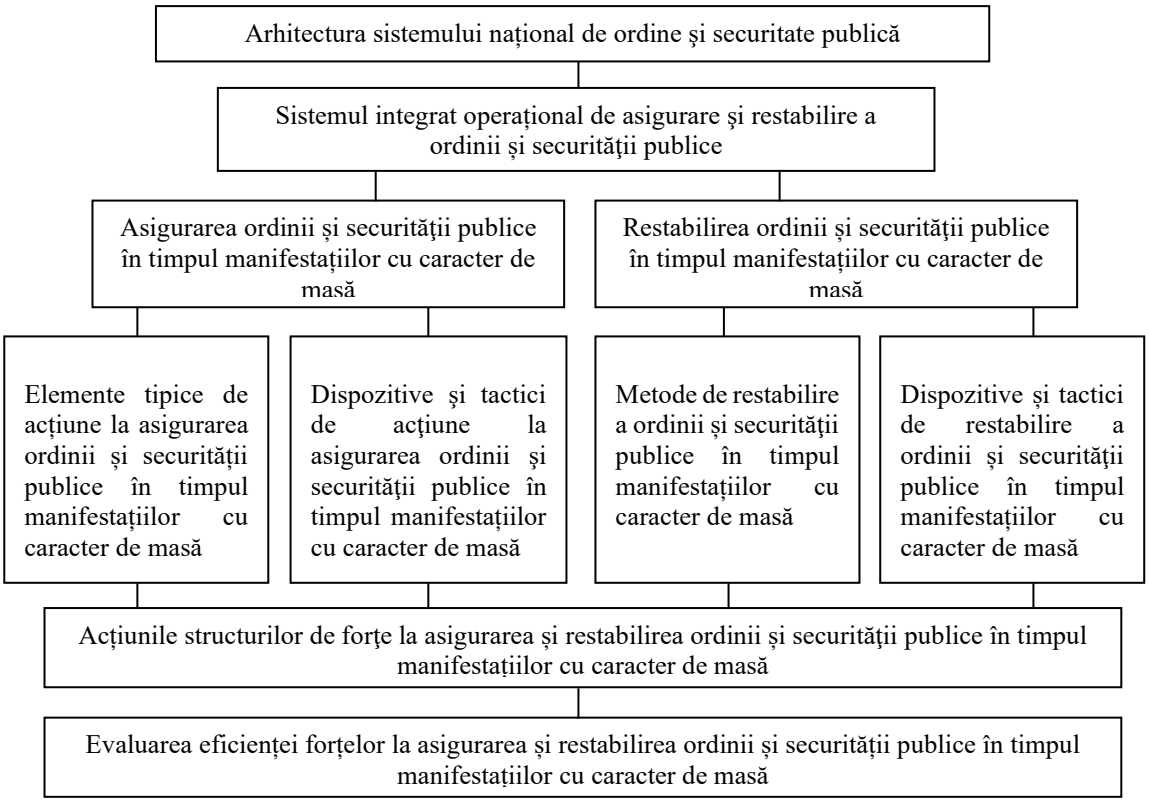

Figura 5.1 Metodologia privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

(elaborat de autor)

Argumentarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor

Metodologia propusă rezultă din necesitatea corelării într-un cadru unitar a componentelor organizatorice, operaționale, tactice și evaluative ale procesului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice. Necesitatea unei asemenea corelări este determinată de caracterul dinamic al manifestațiilor cu caracter de masă, în cadrul cărora situația operativă se poate modifica succesiv, iar schimbarea nivelului de risc impune adaptarea corespunzătoare a modului de organizare, conducere și utilizare a forțelor. În aceste condiții, eficiența nu este determinată de aplicarea izolată a unei metode sau a unui dispozitiv, ci de concordanța dintre structura sistemului, procesul decizional, modalitatea de dispunere și acțiune a forțelor și rezultatele obținute.

Prima componentă, arhitectura sistemului de ordine și securitate publică, constituie cadrul organizatoric al metodologiei. Stabilirea subsistemelor, a relațiilor funcționale și a rolurilor instituțiilor implicate creează premisele delimitării responsabilităților și asigurării continuității conducerii. În raport cu evoluția situației operative, această componentă permite identificarea structurilor care participă la gestionarea manifestației, a relațiilor dintre acestea și a mecanismelor prin care sunt coordonate acțiunile. Astfel, arhitectura sistemului nu reprezintă doar o structură instituțională, ci constituie baza pentru organizarea ulterioară a procesului operațional și pentru utilizarea coordonată a forțelor.

Cea de-a doua componentă, sistemul operațional integrat de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, realizează legătura dintre arhitectura sistemului și acțiunea concretă a forțelor. Funcționarea acestuia presupune corelarea informațiilor despre situația operativă cu procesul de luare a deciziilor, repartizarea sarcinilor și coordonarea acțiunilor structurilor implicate. Prin urmare, sistemul operațional asigură transformarea capacităților instituționale în acțiuni coordonate, ceea ce permite adaptarea procesului decizional la modificările situației și utilizarea forțelor în raport cu nivelul de risc identificat.

A treia componentă, referitoare la elementele tipice, dispozitivele și tacticile de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice, este orientată spre prevenirea apariției și dezvoltării situațiilor care pot afecta desfășurarea normală a manifestației. Alegerea și configurarea dispozitivului sunt raportate la caracterul manifestației, numărul și comportamentul participanților, particularitățile spațiului și nivelul riscului identificat. În acest mod, organizarea forțelor nu este tratată ca o structură statică, ci ca un dispozitiv care poate fi adaptat în funcție de evoluția situației operative. Această adaptabilitate permite concentrarea resurselor în zonele și momentele în care acestea sunt necesare și contribuie la prevenirea escaladării.

Cea de-a patra componentă, metodele, dispozitivele și tacticile de intervenție pentru restabilirea ordinii și securității publice, intervine atunci când măsurile de asigurare nu mai sunt suficiente pentru menținerea situației în limitele normale. Trecerea de la asigurare la restabilire este determinată de modificarea situației operative și de apariția unor încălcări care necesită intervenția forțelor. În această etapă, metodele și dispozitivele sunt selectate în raport cu natura și amploarea încălcărilor, cu nivelul de risc și cu obiectivul restabilirii ordinii și securității publice. Prin urmare, metodologia stabilește o legătură funcțională între evoluția situației și modificarea succesivă a modului de acțiune, evitând atât utilizarea prematură a unor forme de intervenție, cât și întârzierea reacției în situații care impun restabilirea ordinii.

A cincea componentă, acțiunile structurilor de forțe, asigură transpunerea în practică a organizării și a deciziilor adoptate. Stabilirea succesiunii acțiunilor, a relațiilor de cooperare și a modului de interacțiune dintre structuri permite realizarea unui proces operațional continuu. Această componentă are o importanță deosebită în condițiile în care acțiunile de asigurare și restabilire se desfășoară succesiv și pot presupune modificarea rapidă a dispozitivului. Cooperarea interinstituțională permite corelarea capacităților disponibile și evitarea acțiunilor paralele sau necoordonate, contribuind la utilizarea rațională a forțelor și mijloacelor.

Cea de-a șasea componentă, evaluarea eficienței forțelor, completează metodologia prin stabilirea posibilității de apreciere a rezultatelor acțiunilor întreprinse. Utilizarea indicatorilor operaționali, temporali și de performanță permite raportarea acțiunilor realizate la rezultatele obținute și evidențierea modificărilor produse prin aplicarea soluțiilor propuse. În acest sens, evaluarea nu este concepută ca o etapă independentă, situată la sfârșitul procesului, ci ca un instrument care permite verificarea eficienței acțiunilor și identificarea elementelor ce necesită perfecționare. Prin corelarea rezultatelor evaluării cu modul de organizare și desfășurare a acțiunilor, metodologia dobândește un caracter orientat spre îmbunătățirea continuă.

Interdependența celor șase componente determină caracterul integrat al metodologiei. Arhitectura sistemului stabilește cadrul organizatoric, sistemul operațional asigură conducerea și coordonarea, elementele tipice și dispozitivele determină organizarea forțelor la etapa de asigurare, metodele și dispozitivele de intervenție permit trecerea la restabilire în funcție de evoluția situației, acțiunile structurilor asigură realizarea deciziilor în teren, iar evaluarea eficienței permite aprecierea rezultatelor și identificarea direcțiilor de perfecționare. Prin urmare, fiecare componentă îndeplinește o funcție distinctă, dar rezultatul metodologiei este condiționat de funcționarea lor corelată.

Un element determinant al metodologiei îl constituie adaptarea permanentă a acțiunilor la situația operativă. Manifestația cu caracter de masă nu reprezintă un fenomen static, iar modificarea comportamentului participanților, apariția unor factori de risc sau schimbarea condițiilor din teren poate impune ajustarea succesivă a dispozitivului și a modalității de acțiune. În acest context, eficiența forțelor presupune nu doar existența unor capacități suficiente, ci și capacitatea sistemului de a identifica modificarea situației, de a adopta decizia corespunzătoare și de a realiza într-un timp oportun acțiunile necesare. Astfel, metodologia asigură corelarea dintre situația operativă – decizie – organizarea forțelor – acțiune – rezultat, această succesiune constituind mecanismul principal prin care se urmărește sporirea eficienței.

În baza acestei logici, metodologia permite delimitarea funcțională a celor două etape principale ale acțiunilor forțelor. În etapa de asigurare, prioritatea o constituie prevenirea încălcărilor, menținerea controlului asupra spațiului și gestionarea manifestației prin utilizarea unor elemente tipice, dispozitive și tactici adecvate nivelului de risc. În etapa de restabilire, în situația în care ordinea și securitatea publică sunt afectate, acțiunile sunt orientate spre limitarea dezvoltării situației, restabilirea controlului și readucerea acesteia în limitele normale. Trecerea dintre cele două etape se realizează în funcție de evoluția situației operative și nu presupune o separare rigidă, ci o continuitate a procesului de conducere și acțiune.

În acest mod, metodologia propusă depășește abordarea fragmentară, în care organizarea forțelor, metodele de acțiune și evaluarea rezultatelor sunt analizate separat, și le integrează într-un mecanism operațional unic. Valoarea metodologică a acestei integrări constă în posibilitatea de a raporta permanent acțiunea forțelor la condițiile concrete ale manifestației, de a adapta modul de intervenție la evoluția situației și de a aprecia rezultatele prin indicatori care permit verificarea eficienței. Prin urmare, sporirea eficienței este abordată ca rezultat al corelării dintre organizarea sistemului, conducerea unitară, adaptarea dispozitivului și tacticilor, succesiunea acțiunilor și evaluarea rezultatelor.

În concluzie, metodologia privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă reprezintă un cadru integrat de organizare, conducere, acțiune și evaluare. Aplicarea acesteia creează premise pentru adaptarea forțelor la dinamica situației operative, pentru utilizarea coordonată a resurselor și pentru reducerea timpului necesar reacției și desfășurării acțiunilor. Prin corelarea celor șase componente, metodologia asigură continuitatea procesului de la organizarea sistemului și prevenirea riscurilor până la intervenție, restabilirea ordinii și evaluarea rezultatelor, orientând astfel activitatea forțelor spre sporirea eficienței acțiunilor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

5.2. Eficiența forțelor la asigurarea şi restabilirea ordinii și securităţii publice conform tehnicilor propuse

Eficiența forțelor la asigurarea ordinii și securităţii publice

În compartimentul dat sunt prezentate rezultatele evaluării timpului de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice pentru situații standard și de criză [135, p. 357-362], [136, p.202-215]. Conform solicitărilor administrației publice locale și organizatorilor manifestațiilor de protest, la locul desfășurării oricărui eveniment public se vor deplasa reprezentanți ai organelor de drept în numărul necesar de forțe pentru îndeplinirea misiunilor de asigurare a ordinii şi securităţii publice prin metode de negociere şi documentare a evenimentului.

La îndeplinirea misiunilor menționate se vor întreprinde următoarele acțiuni evaluate de indici de timp [135, p. 357-362]:

1. Verificarea forțelor și familiarizarea cu scopurile misiunii înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului $T_A^v = 10$ min.;
2. Îmbarcarea efectivului pe mijloace de transport și mijloace speciale $T_A^{î} = 10$ min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_A^{dep} = 30$ min.;
4. Debarcarea, încolonarea și primirea misiunilor adăugătoare $T_A^{deb} = 15$ min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv $T_A^{oc} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor de asigurare a ordinii și securității publice va fi evaluat astfel:

$T_A = T_A^v + T_A^{î} + T_A^{dep} + T_A^{deb} + T_A^{oc} = 80$ min.

În cazurile în care situația operativă necesită o implicare mai amplă și promptă a forțelor de ordine și securitate publică (situaţii de criză), se trece la desfășurarea acțiunilor pe etape [135, p. 357-362].

Etapa 1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupurile 1, 2, 3 și 4 cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP informațiile de interes operativ.

La etapa dată se vor utiliza următorii indici de timp [130, p.179-196], [135, p. 357-362]:

1. Timpul adunării $T^{a1} = 10$ min.
2. Timpul echipării $T^{e1} = 10$ min.
3. Timpul deplasării la locul desfășurării evenimentului public $T^{dep1} = 20$ min.

Din momentul sosirii la locul desfășurării evenimentului cu caracter de masă, grupele menționate își vor ocupa pozițiile de acțiune în cadrul dispozitivului $T^{oc1} = 10$ min.

Timpul total al acțiunilor la etapa 1 $T_{AE1} = T^{a1}+T^{e1}+T^{v}+T^{dep1}+T^{oc1} = 60$ min.

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul 5 cu specialiști în dialogări și negocieri. Acesta poate avea în componență de la 2 până la 10 persoane, în funcție de caracterul și amploarea evenimentului public. Grupul respectiv necesită cel mai puțin timp de pregătire [130, p. 179-196], [135, p. 357-362].

Personalul destinat pentru îndeplinirea misiunii date se va prezenta în mod organizat în incinta sediului forțelor de OSP pentru a primi indicații și misiuni. Timpul pentru instructaj va constitui T^{i2} =15 min. Deplasarea spre locul evenimentului public va dura $T^{dep2} = 20$ min. Timpul ocupării pozițiilor în dispozitiv va fi $T^{oc2} = 10$ min.

Așadar, la etapa 2 timpul total al acțiunilor va constitui:

$T_{AE2} = T^{i2}+T^{dep2}+T^{oc2} = 45$ min.

Etapa 3. La fața locului se deplasează grupurile 6-11 cu funcții de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau chiar interzis în unele zone și străzi din apropiere, precum și funcții de protecție și însoțire prin coridorul de jaloneri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zona de acțiuni [130, p. 179-196], [135, p. 357-362].

Deoarece la această etapă efectivul deja din timp trebuie să fie adunat în incinta dislocației forțelor de ordine și securitate publică, *vor fi efectuate următoarele acțiuni:*

1. Verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului, pentru care se va solicita timp, $T^{v3} = 10$ min.;
2. Îmbarcarea efectivului pe mijloacele de transport și mijloacele speciale în timp de $T^{î3} = 10$ min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului în timp de $T^{dep3} =$ 30 min.
4. Debarcarea, încolonarea și primirea misiunilor adăugătoare în timp de T^{deb3} =15 min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv în timp de $T^{oc3} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată va constitui:

$T_{AE3} = T^{v3}+ T^{î3}+ T^{dep3}+ T^{deb3}+ T^{oc3} = 80$ min.

Etapa 4. Se deplasează grupele 12-19 cu funcții de intervenție, aplicare a mijloacelor speciale, reținere și arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale și organizarea pazei lor [130, p.179-196], [135, p. 357-362].

Fiindcă grupele participante la etapa dată sunt unele dintre cele mai organizate și instruite, care mereu sunt gata pentru a îndeplini orice tip de misiune pe timpul încălcărilor de grup la evenimente publice și având în dotare toate cele necesare, inclusiv transportul special, *se propun următorii indici de timp ai acțiunilor* [135, p. 357-362]:

1. Timpul adunării T^{a4} = 10 min.;

2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor/însărcinărilor T^{v4} = 10 min.;

3. Timpul deplasării T^{dep4} = 20 min.;

4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv T^{oc4} = 10 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată va constitui:

$T_{AE4}= T^{a4}+T^{v4}+T^{dep4}+T^{oc4}$ = 50 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapele descrise va constitui:

$T_{AE} = T_{AE1}+T_{AE2}+T_{AE3}+T_{AE4}$ = 235 min.

Eficiența forțelor la restabilirea ordinii și securităţii publice

Evenimentele cu caracter de masă pașnice pot să se transforme în violente. Acțiunile forțelor speciale de implicare și apoi de intervenție la restabilirea ordinii publice cuprind următoarele etape: mobilizarea (adunarea), echiparea, înarmarea, punerea transportului necesar la dispoziție, verificarea efectivului și echipamentelor, îmbarcarea, deplasarea, debarcarea și ocuparea locurilor în dispozitive [131, p.120-131].

Se propun următorii indici de timp la acționarea forțelor speciale de intervenție și restabilire a ordinii și securității publice [136, p.202-215]:

1. Timpul pentru mobilizare (adunare) T_R^{mob} în locurile de dislocație a subdiviziunilor forțelor speciale de OSP. Indicele dat va depinde de distanța de deplasare din cel mai îndepărtat loc din localitate și modul de deplasare (transport de serviciu, personal, public, etc.);

2. Timpul pentru echipare, înarmare și punerea transportului necesar la dispoziție. Pentru efectuarea acțiunilor respective este necesar T_R^e = 20 min.;

3. Timpul pentru verificarea efectivului, mijloacelor speciale, mijloacelor de transport, primirea misiunilor prealabile T_R^v = 10 min.;

4. Timpul pentru îmbarcarea efectivului în mijloacele de transport $T_R^{î}$ = 10 min.;

5. Timpul pentru deplasare de la locul dislocării până la cel al desfășurării evenimentului T_R^{dep};

6. Timpul pentru debarcare, încolonare și primirea misiunilor adăugătoare T_R^{deb} = 15 min.;

7. Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv T_R^{oc} = 15 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor speciale la restabilirea ordinii publice poate fi evaluat în modul următor (pentru T_R^{mob} = 60 min. și T_R^{dep} = 20 min):

$T_R = T_R^{mob} + T_R^{e} + T_R^{v} + T_R^{î} + T_R^{dep} + T_R^{deb} + T_R^{oc}$ = 160 min.

În cazuri mai complexe, restabilirea ordinii publice se va efectua pe etape, conform compartimentului 4.2.2.

Etapa 1. Fiind adunate din timp în incinta dislocației permanente și instruite, cu misiuni primite deja, la fața locului desfășurării evenimentului public mai întâi se deplasează elementele 1-12 ale dispozitivului, destinate pentru instalarea pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării mulțimii și a fluxului spre ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare [131, p.120-131].

Pentru etapa dată se propun următorii indici de timp ai acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul adunării forțelor T_R^{a1} = 60 min.;
2. Timpul echipării T_R^{e1} = 20 min.;
3. Timpul verificării efectivului, mijloacelor speciale și de transport, punerea misiunilor prealabile T_R^{v1} =10 min.;
4. Timpul pentru îmbarcare a efectivului pe mijloacele de transport și mijloacelor speciale $T_R^{î1}$ = 10 min.;
5. Timpul deplasării de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului T_R^{dep1} = 30 min.;
6. Timpul debarcării, încolonării și primirii misiunilor adăugătoare T_R^{deb1} = 15 min.;
7. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv T_R^{oc1} = 15 min.

Timpul total pentru etapa dată va constitui:

$T_{RE1} = T_R^{a1} + T_R^{e1} + T_R^{v1} + T_R^{î1} + T_R^{deb1} + T_R^{oc1}$ = 160 min.

Etapa 2. La fața locului se deplasează grupurile 13-25. În măsura în care agresivitatea elementelor de destabilizare a ordinii publice crește, cordonul de ordine publică cu angajații nedotați din eșalonul întâi se retrage și se substituie cu militarii din eșalonul doi, dotați pentru intervenție în forță [131, p.120-131].

Se propun următorii indici de timp ai acțiunilor la etapa dată [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale T_R^{a2} = 10 min.;
2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunii T_R^{v2} = 10 min.;
3. Timpul deplasării T_R^{dep2} = 20 min.;
4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv T_R^{oc2} = 10 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa 2 va constitui:

$T_{RE2}= T_R^{a2}+T_R^{v2}+T_R^{dep2}+T_R^{oc2}$ = 50 min.

Etapa 3. La această etapă se încercuiesc manifestanții agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă. Etapa se finalizează prin retragerea forțelor de ordine și securitate publică [131, p.120-131].

Pentru etapa dată se propun următorii indici de timp ai acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul pentru încercuirea protestatarilor $T_R^{îp3}$ = 10 min.;
2. Timpul pentru reținerea protestatarilor T_R^{rp3} = 10 min.;
3. Timpul pentru escortarea reținuților T_R^{er3} = 20 min.;
4. Timpul pentru retragerea forțelor T_R^{rf3} = 30 min.

Timpul total la etapa 3 va constitui:

$T_{RE3}= T_R^{îp3} + T_R^{rp3} + T_R^{er3} + T_R^{rf3}$ = 70 min.

Timpul total al acțiunilor la restabilirea OSP:

$T_{Rt} = T_{RE1}+T_{RE2}+T_{RE3}$ = 280 min.

5.3. Eficiența forțelor la asigurarea ordinii și securităţii publice conform tehnicilor existente

Eficiența forțelor la asigurarea ordinii și securităţii publice

Evaluarea eficienței forțelor la asigurarea ordinii și securității publice în situații standard.

Indicii de timp la asigurarea ordinii publice în situații standard conform tehnicilor existente pot fi evaluați în modul următor [135, p.357-362]:

Timpul pentru adunarea forțelor la asigurarea ordinii publice T_{Ae}^{a} = 0 din motivul că colaboratorii se adună în prealabil, odată cu sosirea lor la serviciu.

Timpul pentru verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului T_{Ae}^{v} = 20 min.;

Timpul pentru îmbarcarea efectivului în mijloacele de transport și mijloacele speciale $T_{Ae}^{î}$ = 20 min.;

Timpul pentru deplasare de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului T_{Ae}^{dep} = 45 min.;

Timpul pentru debarcare, încolonare și primire a misiunilor adăugătoare T_{Ae}^{deb} = 25 min.;

Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv T_{Ae}^{oc} = 20 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la asigurarea ordinii publice în situații standard, conform tehnicilor existente va fi evaluat în modul următor:

$T_{Ae} = T_{Ae}^{a} + T_{Ae}^{v} + T_{Ae}^{î} + T_{Ae}^{dep} + T_{Ae}^{deb} + T_{Ae}^{oc}$ = 130 min.

Evaluarea eficienței forțelor în timp la asigurarea ordinii și securității publice în situații de criză. În cazuri complexe, asigurarea ordinii și securității publice se va efectua pe etape, cu indicii de timp respectivi:

Etapa 1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupurile cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP informațiile obținute de interes operativ [131, p.120-131].

La etapa dată se realizează următoarele acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică, cu indicii de timp respectivi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Adunarea și echiparea grupurilor cu funcții de documentare, observare și supraveghere $T_{Ae}^{a1} = T_{Ae}^{e1}$ = 20 min.
2. Verificarea grupurilor T_{Ae}^{v1} = 15 min.
3. Deplasarea spre locul desfășurării manifestației T_{Ae}^{dep1} = 30 min.
4. Ocuparea locurilor în dispozitiv T_{Ae}^{o1} = 15 min.

Timpul total la etapa 1 va fi:

$T_{AeE1} = T_{Ae}^{a1} + T_{Ae}^{v1} + T_{Ae}^{dep1} + T_{Ae}^{oc1}$ = 100 min.

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul cu specialiști în dialogări și negocieri. Personalul destinat pentru îndeplinirea misiunilor date se prezintă în modul organizat și la timpul indicat de către superior în incinta sediului forțelor de OSP pentru a primi ultimele indicații și misiuni [130, p.179-196].

La această etapă se realizează acțiuni cu indicii de timp respectivi [135, p.357-362]:

1. Instructajul grupului T_{Ae}^{i2} = 20 min.
2. Deplasarea spre locul evenimentului public T_{Ae}^{dep2} = 30 min.

3. Ocuparea poziţiilor grupului în dispozitiv T_{Ae}^{oc2} = 10 min.

Timpul total la etapa 2 constituie:

$T_{AeE2} = T_{Ae}^{i2}+T_{Ae}^{dep2}+T_{Ae}^{oc2}$ = 60 min.

Etapa 3. La faţa locului se deplasează grupurile cu funcţii de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau interzis în unele zone şi străzi din apropiere, precum şi funcţii de protecţie şi însoţire prin coridorul de jaloneri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zona de acţiuni [130, p.179-196].

La etapa dată acţiunile forţelor şi timpul executării lor sunt următoarele [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Verificarea forţelor şi primirea misiunii înainte de a se deplasa la locul desfăşurării evenimentului T_{Ae}^{v3} = 20 min.;
2. Îmbarcarea efectivului în mijloacele de transport şi mijloacele speciale $T_{Ae}^{îe3}$ = 20 min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la cel al desfăşurării evenimentului T_{Ae}^{dep3}= 45 min.;
4. Debarcarea, încolonarea şi primirea misiunilor adăugătoare T_{Ae}^{deb3} = 15 min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv. T_{Ae}^{oc3} = 15 min.

Timpul total al acţiunilor forţelor la etapa 3 va constitui:

$T_{AeE3} =T_{Ae}^{v3}+ T_{Ae}^{î3}+T_{Ae}^{dep3}+T_{Ae}^{deb3}+T_{Ae}^{oc3}$ = 115 min.

Etapa 4. La etapa dată se deplasează grupele cu funcţii de intervenţie, aplicare a mijloacelor speciale, reţinere şi arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale şi organizarea pazei lor [130, p.179-196].

La executarea misiunilor menţionate termenii de timp pot fi evaluaţi în modul următor [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale T_{Ae}^{a4} = 20 min.;
2. Timpul verificării forţelor şi mijloacelor, primirii misiunilor T_{Ae}^{v4} = 20 min.;
3. Timpul deplasării T_{Ae}^{dep4} = 30 min.;
4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv T_{Ae}^{oc4} = 10 min.

Timpul total al acţiunilor forţelor la etapa dată va constitui

$T_{AeE4}= T_{Ae}^{a4}+T_{Ae}^{v4}+T_{Ae}^{dep4}+T_{Ae}^{oc4}$ = 80 min.

Timpul total al acţiunilor ale forţelor la asigurarea OP constituie:

$T_{tAe} = T_{AeE1}+T_{AeE2}+T_{AeE3}+T_{AeE4}$ = 355 min.

Eficiența forțelor la restabilirea ordinii și securităţii publice

Evaluarea eficienței forțelor la restabilirea OSP în situaţii standard. La evaluarea duratei de timp pentru restabilirea OSP conform tehnicilor existente pot fi utilizați următorii indici de timp [136, p.202-215]:

1. Timpul de adunare generală la semnalul „Alarmă" a forțelor de ordine și securitate publică constituie T_{Re}^{a} = 90 min.

2. Timpul de echipare, înarmare a forțelor de OSP și punerea transportului necesar la dispoziție T_{Re}^{e} = 25 min.

3. Timpul de verificare a efectivului, mijloacelor speciale, mijloacelor de transport, efectuarea misiunilor prealabile T_{Re}^{v} = 20 min;

4. Timpul de îmbarcare a efectivului și mijloacelor speciale în mijloacele de transport $T_{Re}^{îl}$ = 20 min.;

5. Timpul de deplasare spre locul desfășurării evenimentului T_{Re}^{dep} = 45 min.;

6. Timpul pentru debarcare, încolonare și primire a misiunilor T_{Re}^{deb} = 20 min.;

7. Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv T_{Re}^{oc} = 20 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea ordinii și securității publice va constitui:

$T_{itre} = T_{re}^{az} + T_{re}^{ce} + T_{re}^{c} + T_{re}^{ia} + T_{ra}^{de} + T_{ra}^{de}$ = 240 min.

Eficiența forțelor în timp la restabilirea ordinii și securității publice în situații de criză

Etapa 1. Fiind adunate din timp, la fața locului desfășurării evenimentului public mai întâi se deplasează elementele dispozitivului, destinate instalării pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării mulțimii și a fluxului spre ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare [131, p.120-131].

Pentru etapa dată indicii de timp vor fi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul adunării forțelor T_{Re}^{a1} = 90 min.;
2. Timpul echipării T_{Re}^{e1} = 30 min.;
3. Timpul verificării efectivului, mijloacelor speciale și de transport, recepționarea misiunilor prealabile T_{Re}^{v1} = 15 min.;
4. Timpul de îmbarcare a efectivului și mijloacelor speciale în mijloacele de transport $T_{Re}^{îl}$ = 10 min.;
5. Timpul deplasării de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului T_{Re}^{dep1} = 45 min.;

6. Timpul de debarcare, încolonare și primire a misiunilor adăugătoare T_{Re}^{deb1} = 15 min.;

7. Timpul de ocupare a locurilor în dispozitiv T_{Re}^{oc1} = 15 min.

Timpul total pentru etapa dată va constitui:

$T_{ReE1} = T_{Re}^{a1}+T_{Re}^{e1}+T_{Re}^{v1}+T_{Re}^{î1}+T_{Re}^{dep1}+T_{Re}^{deb1}+T_{Re}^{oc1}$ = 220 min.

Etapa 2. La fața locului se deplasează grupurile pentru intervenție în forță [130, p.179-196]. Indici de timp al acțiunilor forțelor de OP vor fi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale T_{Re}^{a2} = 20 min.;

2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor T_{rec}^{v2} = 20 min.;

3. Timpul deplasării T_{Re}^{dep2} = 30 min.;

4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv T_{Re}^{oc2} = 10 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată constituie:

$T_{ReE2} = T_{Re}^{a2}+T_{Re}^{v2}+T_{Re}^{dep2}+T_{Re}^{oc2}$ = 80 min.

Etapa 3. La etapa dată se încercuiesc manifestanții agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă [131, p.120-131].

Etapa se finalizează prin retragerea forțelor de OSP.

La etapa dată pot fi determinați următorii indici de timp [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul încercuirii protestatarilor $T_{Re}^{îp3}$ = 15 min.;

2. Timpul reținerii protestatarilor T_{Re}^{rp3} = 20 min.;

3. Timpul escortării reținuților T_{Re}^{er3} = 30 min.;

4. Timpul retragerii forțelor T_{ri}^{f} = 30 min.

Timpul total la etapa dată va fi:

$T_{ReE3} = T_{Re}^{îp3} + T_{Re}^{rp3}+T_{Re}^{er3}+T_{Re}^{rf3}$ = 95 min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OSP va constitui:

$T_{itre} = T_{ReE1}+ T_{ReE2}+ T_{ReE3}$ = 395 min.

5.4. Analiza eficienței sistemului de ordine și securitate publică

Analiza comparativă a datelor de timp la asigurarea şi restabilirea ordinii publice

În Tabelul 5.1. și Figura 5.2 sunt prezentate datele privind durata acțiunilor la asigurarea ordinii și securității publice conform tehnicilor existente T_{Ate} și celor propuse T_{Atp} , relația între

termenele respective $R_A = T_{Ate}/T_{Atp}$ și diferența relativă de timp $D_A = (T_{Ate}-T_{Atp})/T_{Ate}$ [135, 357-362], [136, p.202-215].

Tabelul 5.1. Datele privind durata acțiunii forțelor la asigurarea ordinii și securității publice

Acțiunile	**Durata acțiunilor conform tehnicilor existente, min.**	**Durata acțiunilor conform metodologiei propuse, min.**	**R_A**	**D_A**
Etapa 1	100	50	2,0	0,5
Etapa 2	60	35	1,71	0,42
Etapa 3	115	80	1,44	0,3
Etapa 4	80	50	1,6	0,37
Timp total în baza acțiunilor pe etape T_{AE}	355	215	1,65	0,39
Timp total al acțiunilor forțelor T_A	130	80	1,63	0,38

(elaborat de autor)

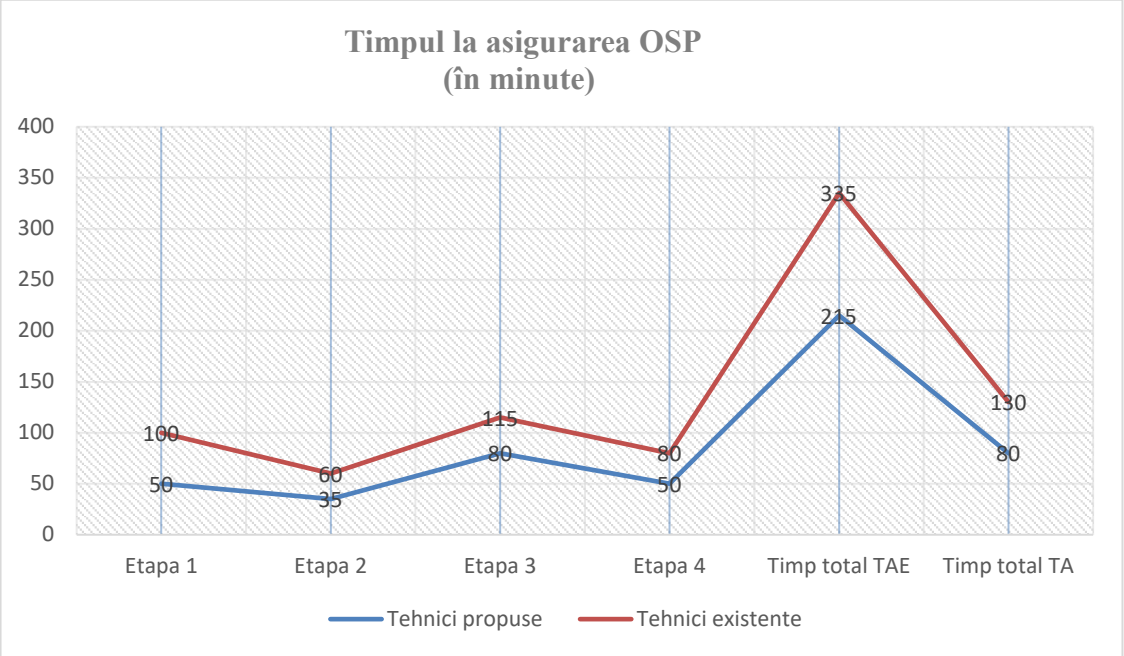

Figura 5.2 Durata acțiunii forțelor la asigurarea ordinii și securității publice conform tehnicilor existente și celor propuse (elaborat de autor)

În Tabelul 5.2. și Figura 5.3 sunt prezentate datele privind durata acțiunilor la restabilirea ordinii publice conform tehnicilor existente T_{Rte} și celor propuse T_{Rtp}, relația între perioadele respective $R_R = T_{Rte}/T_{Rtp}$ și diferența relativă de timp $D_R = (T_{Rte}-T_{Rtp})/T_{Rte}$ [135, p. 357-362], [136, p.202-215].

Tabelul 5.2 Datele privind durata acțiunilor forțelor la restabilirea ordinii și securității publice

Acțiunile	**Durata acțiunii conform tehnicilor existente, min.**	**Durata acțiunii conform metodologiei propuse, min.**	**R_R**	**D_R**
Etapa 1	220	160	1,37	0,27
Etapa 2	80	50	1,6	0,37
Etapa 3	95	70	1,36	0,26
Timp total în baza acțiunilor pe etape T_{RE}	395	280	1,41	0,29
Timp total al acțiunilor forțelor T_R	240	160	1,5	0,33

(elaborat de autor)

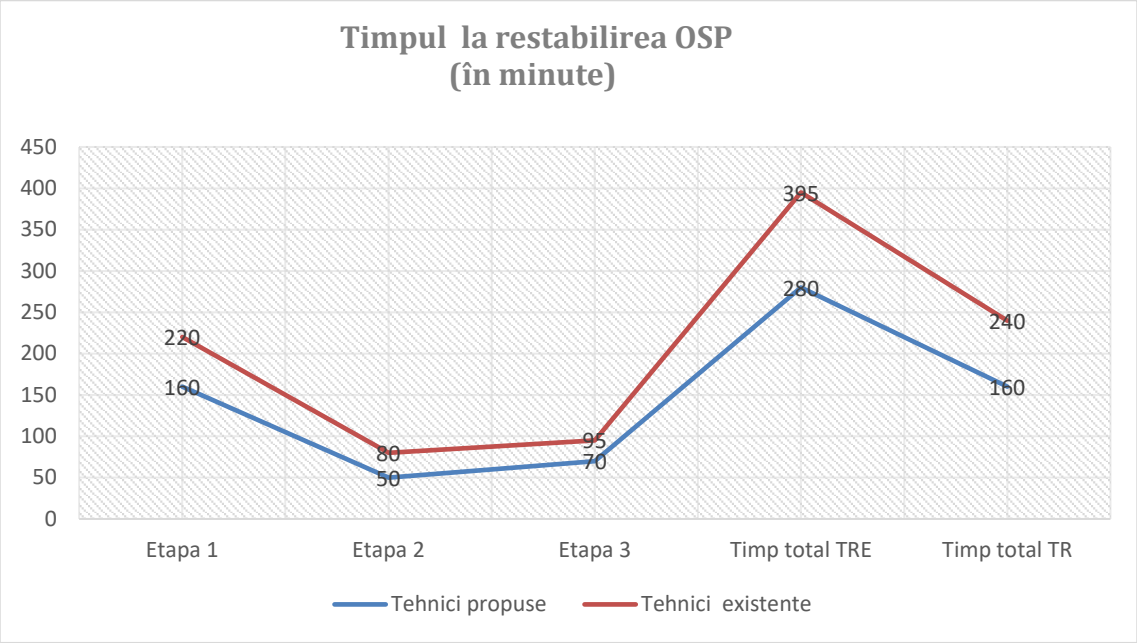

Figura 5.3 Durata acțiunilor la restabilirea ordinii și securității publice, conform tehnicilor existente și celor propuse (elaborat de autor)

În Figura 5.4 (elaborată de autor în baza cercetărilor efectuate) sunt prezentate datele privind relația perioadelor de acțiune la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse [135, p.357-362], [136, p.202-215].

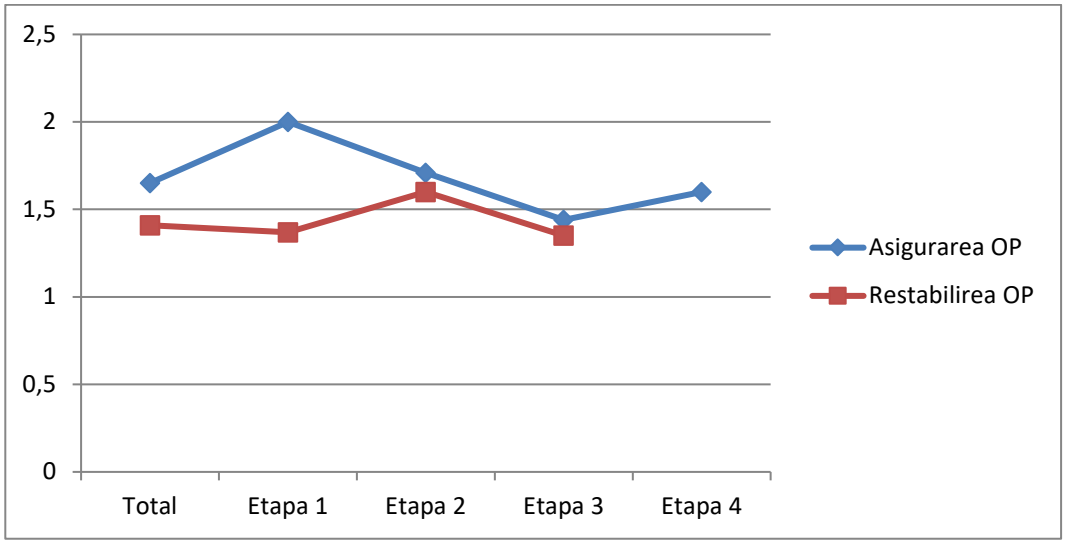

Figura 5.4 Relația perioadelor de acțiune la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse (elaborat de autor)

Rezultatele modelării matematice au arătat, că durata acțiunilor forțelor la asigurarea OSP pentru situații excepționale este mai mare decât a celor standard de 2,68 ori, în cazul aplicării tehnicilor propuse, și de 2,73 ori conform tehnicilor existente.

Timpul total al acțiunilor forțelor la asigurarea OP este mai scurt cu 38% în cazul aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente. Timpul acțiunilor forțelor la restabilirea OP pentru situații excepționale este mai îndelungat decât al celor standard de 1,63 ori, conform tehnicilor existente, și de 1,75 ori – în cazul aplicării tehnicilor propuse. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OP este mai scurt cu 29% în cazuri excepționale și de aplicare a tehnicilor propuse în comparație cu cele existente în prezent. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OP este mai redus cu 33% în cazuri standard și de aplicare a tehnicilor propuse în comparație cu cele existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

Compararea rezultatelor obținute prin aplicarea tehnicilor propuse cu cele aferente tehnicilor existente evidențiază reducerea duratei acțiunilor forțelor atât în situații standard, cât și în situații de criză. Această diferență permite verificarea ipotezei cercetării prin raportarea soluțiilor elaborate la indicatorii operaționali utilizați pentru evaluarea eficienței acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Argumentarea teoretică a metodologiei privind sporirea eficienței forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Analiza nivelului de pregătire a forțelor și instituțiilor delegate cu drepturi pentru îndeplinirea atribuțiilor de menținere, asigurare și restabilire a OSP, desfășurată pe timpul cercetării științifice, a permis de a constata următoarele [130, p.179-196], [131, p.120-131]:

Sistemul de ordine și securitate publică existent nu se poate considera ca unul unitar. Sunt structuri ale sistemului, care acționează în funcție de situație și nivelul de autoritate a managementului instituțional. Poliţia şi Carabinierii, fiind structuri principale ale sistemului de ordine şi securitate publică, dețin niveluri diferite de subordonare pe timp de criză, fapt ce provoacă dificultăți în procesul de conducere şi coordonare a lor [118], [132, p.211-224].

Sistemul actual se consideră ineficient din următoarele motive [122], [130, p.179-196]: lipsa unui concept de unică conducere și neuniformitate, capacitate organizatorică și funcțională redusă pe timp de criză, suprapuneri și dublări de competențe în cadrul de reglementare. Dificultățile în procesul de conducere, coordonare, cooperare și organizare din motive de suprapuneri şi dublări de competențe, stabilirea responsabilităților, repartizarea resurselor şi mijloacelor se datorează unor acte normative [68], [70], care urmează a fi analizate în vederea înlăturării deficiențelor.

Actualul sistem de ordine și securitate publică nu asigură [118], [131, p.120-131]: principii unice de coordonare operativă a tuturor forțelor de OSP; repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane, economico-financiare și de reacție; implementarea principiilor de completare și interoperabilitate între forțele de OSP; principiul poliției comunitare prin prezență, prevenire, implicare operativă și reacție rapidă; operaționalizarea principiului „Cea mai apropiată echipă de patrulare”. Potențialul şi capacitățile operaționale ale Poliției şi Carabinierilor de a exercita atribuții de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de unii singuri, îndeosebi în plan național este redus pe motive de insuficiență a efectivului necesar. Nici Poliţia și nici Carabinierii în mod separat nu pot face față unor situații majore de criză [118], [132, p.211-224].

În sistemul propus de ordine și securitate publică lacunele nominalizate au fost excluse. De asemenea, există diferența dintre nivelele de acțiuni tactice a actualului sistem și tacticile propuse la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă [130, p.179-196], [131, p.120-131], care prevăd dispozitive de acțiune la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice mai eficiente față de cele existente, prin completarea lor cu elemente necesare de suport și siguranță la fața locului, fapt ce va contribui la ridicarea nivelului operativ de îndeplinire a misiunilor.

Datele privind analiza comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică sunt prezentate în Tabelul 5.3, demonstrând următoarele: sistemul propus de OSP dispune de: un subsistem de conducere unitar, un management eficient, o coordonare operativă a tuturor forțelor de ordine și securitate publică în timpul situațiilor de crize, care va organiza și va repartiza eficient și rațional resursele umane și economico-financiare îndreptate spre îndeplinirea calitativă a misiunilor principale și acordarea serviciilor de calitate a ordinii și securității publice.

Tabelul 5.3 Datele privind analiza comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică

Nr. d/o	**Indicii**	**Sistemul existent de OSP**	**Sistemul propus de OSP**
1.	Existența unui subsistem de ordine și securitate publică unitar pe timp de criză	Nu	Da
2.	Capacitate organizatorică și funcțională	Scăzută	Înaltă
3.	Lipsa de suprapuneri și dublări de competențe	Nu	Da
4.	Coordonare operativă a tuturor forțelor de ordine și securitate publică	Nu	Da
5.	Repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane, economico-financiare și de reacție	Nu	Da
6.	Complinire și interoperabilitate între forțele de OSP	Scăzută	Înaltă
7.	Prezență, prevenire, implicare operativă și reacție rapidă	Scăzută	Înaltă
8.	Resursele umane, materiale și financiare	Înalte	Scăzute
9.	Nivele de acțiuni tactice	Scăzute	Înalte
10.	Timpul realizării operațiunilor de OSP	Operativitate înaltă	Operativitate scăzută

(elaborat de autor)

Actele normative de specialitate nu vor conține suprapuneri și dublări de competențe [126, p.308-316], [132, p.211-224].Cele menționate contribuie la consolidarea capacității organizatorice și funcționale, favorizând completarea reciprocă și interoperabilitatea dintre forțele de ordine și securitate publică. De asemenea, cele nominalizate contribuie la creșterea nivelului acțiunilor tactice, ceea ce conduce la optimizarea timpului de desfășurare a operațiunilor de ordine și securitate publică [132, p.211-224].

5.5. Concluzii la capitolul 5

În cadrul prezentului capitol au fost elaborate metode de evaluare a eficienței forțelor de ordine și securitate publică în procesul de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în

timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Metodele propuse sunt orientate spre cuantificarea performanței operaționale prin utilizarea unor indicatori relevanți, în special a indicatorilor de timp. Au fost elaborate modele matematice pentru analiza duratei acțiunilor forțelor în cadrul operațiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, aplicabile atât situațiilor standard, cât și celor de criză. Modelele au fost construite pe baza datelor empirice rezultate din activitatea practică, ceea ce asigură caracterul aplicativ al rezultatelor cercetării.

Rezultatele evaluării au stabilit că timpul de acțiune al forțelor la asigurarea ordinii și securității publice în situații de criză este mai mare decât în situații standard de 2,68 ori în cazul aplicării tehnicilor elaborate și de 2,73 ori în cazul tehnicilor existente. Totodată, timpul total al acțiunilor se reduce cu aproximativ 38% în cazul aplicării tehnicilor elaborate în cadrul cercetării, comparativ cu tehnicile existente, ceea ce indică o eficiență operațională sporită a soluțiilor propuse.

În procesul de restabilire a ordinii și securității publice, rezultatele demonstrează că durata acțiunilor în situații de criză depășește de 1,63 ori durata acțiunilor în situații standard conform tehnicilor existente și de 1,75 ori în cazul aplicării tehnicilor elaborate. Totodată, timpul total al intervențiilor se reduce cu aproximativ 29% în situații de criză și cu 33% în situații standard, în condițiile utilizării tehnicilor elaborate, comparativ cu practicile existente.

Analiza comparativă evidențiază efectele funcționale ale sistemului de ordine și securitate publică propus în raport cu organizarea existentă. Sistemul propus se bazează pe un mecanism unitar de conducere și management operațional integrat al forțelor, precum și pe repartizarea coordonată a resurselor umane, materiale și financiare în funcție de misiunile îndeplinite. Totodată, acesta contribuie la eliminarea suprapunerilor și dublărilor de competențe, la sporirea interoperabilității și la îmbunătățirea integrării operaționale a structurilor participante.

În baza rezultatelor obținute a fost elaborată metodologia privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Aceasta integrează arhitectura sistemului operațional integrat, metodele, procedeele, dispozitivele, tacticile și modelele de evaluare elaborate în cadrul cercetării și oferă un suport metodologic pentru planificarea, organizarea, conducerea și executarea misiunilor de către forțele de ordine și securitate publică.

În ansamblu, rezultatele obținute prin evaluarea comparativă a tehnicilor existente și a celor elaborate în cadrul cercetării evidențiază reducerea duratei acțiunilor operative și creează premise pentru sporirea eficienței forțelor în procesul de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii generale

Cercetarea realizată a avut ca scop perfecționarea și modernizarea sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin elaborarea unor abordări metodologice, conceptuale și aplicative orientate spre sporirea eficienței forțelor implicate în gestionarea acestor situații.

În urma cercetărilor științifice realizate, au fost obținute următoarele rezultate:

1. Analiza situației actuale în domeniul asigurării și restabilirii securității publice a evidențiat principalele riscuri și amenințări asociate manifestațiilor cu caracter de masă, precum și necesitatea adaptării organizării și acțiunilor forțelor la dinamica situației operative și la nivelul de risc. Rezultatele obținute creează premise pentru perfecționarea organizării și planificării acțiunilor forțelor în funcție de evoluția situației operative.

2. Analiza și sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă și a încălcărilor ordinii și securității publice au permis delimitarea principalelor forme și niveluri de manifestare și evidențierea etapelor de evoluție a situației operative, de la desfășurarea pașnică până la apariția și escaladarea manifestărilor violente. Sistematizarea realizată permite identificarea din timp a modificărilor situației și selectarea unor măsuri adecvate nivelului de risc, contribuind la prevenirea escaladării și la sporirea eficienței intervenției forțelor.

3. Au fost perfecționate conceptul și arhitectura sistemului de ordine și securitate publică, prin corelarea nivelului de risc cu structura forțelor, mecanismele de conducere și coordonare și modul de organizare a acțiunilor. Aceste elemente creează premise pentru dezvoltarea unui sistem flexibil și adaptabil condițiilor concrete de desfășurare a manifestațiilor cu caracter de masă, precum și pentru asigurarea unei conduceri unitare și eficiente a forțelor implicate.

4. Au fost perfecționate metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune ale forțelor în funcție de caracterul și evoluția situației operative, precum și de nivelul de risc, prin stabilirea modului de organizare și utilizare a elementelor dispozitivului, a grupurilor de forțe și a mecanismelor de intervenție. Aplicarea acestora creează premise pentru utilizarea diferențiată și proporțională a forțelor, reducerea timpului de reacție și sporirea eficienței acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

5. A fost elaborată metodologia de evaluare a eficienței forțelor prin stabilirea unor indicatori de evaluare a rezultatelor acțiunilor întreprinse, inclusiv prin raportarea timpului de intervenție și a rezultatelor obținute la condițiile concrete ale situației operative.

Compararea indicatorilor operaționali aferenți tehnicilor elaborate cu cei corespunzători tehnicilor existente a evidențiat reducerea timpului total al acțiunilor de asigurare cu aproximativ 38%, iar în procesul de restabilire a ordinii și securității publice – cu aproximativ 29% în situații de criză și 33% în situații standard. Rezultatele obținute evidențiază eficiența operațională a tehnicilor elaborate și permit aprecierea ipotezei de cercetare ca fiind verificată și confirmată, creând premise pentru evaluarea obiectivă și îmbunătățirea continuă a modului de planificare și utilizare a forțelor și mijloacelor.

Problema științifică importantă soluționată constă în identificarea și structurarea modalităților de sporire a eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, prin integrarea conceptului și arhitecturii sistemului, a metodelor de gestionare a situațiilor de criză, a metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune și a evaluării eficienței forțelor. Soluționarea problemei se reflectă în elaborarea unei abordări metodologice integrate, orientate spre adaptarea acțiunilor forțelor la dinamica situației operative și sporirea eficienței intervenției.

Realizarea scopului și obiectivelor cercetării. Scopul cercetării, constând în elaborarea unei metodologii privind sporirea eficienței forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, a fost realizat prin atingerea obiectivelor formulate. În acest sens, au fost analizate situația actuală și particularitățile manifestațiilor cu caracter de masă, precum și sistematizate formele și etapele de evoluție a încălcărilor ordinii și securității publice. În continuare, au fost perfecționate conceptul și arhitectura sistemului, precum și metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune ale forțelor, în raport cu nivelul de risc și dinamica situației operative. Totodată, au fost stabilite modalități de organizare și coordonare a forțelor, orientate spre adaptarea acțiunilor la caracterul și evoluția situației operative. În etapa finală, a fost elaborată metodologia de evaluare a eficienței forțelor în baza rezultatelor acțiunilor întreprinse, prin utilizarea indicatorilor operaționali și temporali. În ansamblu, rezultatele obținute asigură corelarea dintre organizarea sistemului, conducerea și executarea acțiunilor, adaptarea acestora la dinamica situației operative și evaluarea eficienței forțelor.

Limitele rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării sunt raportate la obiectul, scopul și condițiile de realizare a acesteia, precum și la particularitățile sistemului național de ordine și securitate publică. Aplicarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor presupune adaptarea acestora la natura manifestației, nivelul riscului, caracterul încălcărilor, condițiile operative și resursele disponibile. Extinderea rezultatelor în alte sisteme juridice și instituționale necesită adaptarea la cadrul normativ, structura instituțională și competențele forțelor din sistemul respectiv.

Recomandări și propuneri

În baza rezultatelor obținute și a soluțiilor dezvoltate în cadrul cercetării, se formulează următoarele recomandări și propuneri, orientate spre perfecționarea și modernizarea sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă:

Parlamentului Republicii Moldova

- Perfecționarea cadrului legislativ în domeniul ordinii și securității publice, prin corelarea și actualizarea prevederilor actelor normative care reglementează asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, în raport cu evoluția situațiilor operative și cu necesitatea aplicării unitare a măsurilor de intervenție.
- Revizuirea Legii nr. 26-XVI din 22.02.2008 privind întrunirile, în partea ce ține de asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, prin concretizarea condițiilor, etapelor și limitelor de intervenție a forțelor de ordine în situațiile în care desfășurarea întrunirii evoluează spre încălcări ale ordinii publice și impune trecerea de la măsurile de asigurare la acțiuni de restabilire.
- Perfecționarea mecanismului normativ de cooperare și coordonare a forțelor implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, prin stabilirea unor modalități clare de interacțiune, sprijin reciproc și conducere a acțiunilor în funcție de nivelul și dinamica situației operative.

Guvernului Republicii Moldova

- Asigurarea unui mecanism integrat de coordonare interinstituțională, inclusiv prin valorificarea Centrului Național de Management al Crizelor și delimitarea nivelurilor de conducere strategică și operațională în gestionarea situațiilor de criză.
- Stabilirea unor mecanisme funcționale de interacțiune între Poliție și Inspectoratul General de Carabinieri, prin organizarea sprijinului reciproc și coordonarea acțiunilor în funcție de nivelul riscului și de evoluția situației operative.
- Crearea condițiilor organizatorice și logistice necesare pentru aplicarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune propuse, precum și pentru desfășurarea exercițiilor și simulărilor în vederea pregătirii forțelor pentru diferite situații operative.

Ministerului Afacerilor Interne

- Utilizarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică dezvoltate în teză, inclusiv a principiilor privind conducerea unitară și organizarea acțiunilor în raport cu nivelul situației operative.

- Aplicarea metodologiei privind sporirea eficienței forțelor, prin corelarea situației operative cu metodele, dispozitivele și tacticile de acțiune utilizate la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.
- Aplicarea metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune propuse, inclusiv a soluțiilor privind organizarea dispozitivelor de forțe, utilizarea detașamentelor mobile de intervenție și adaptarea acțiunilor la dinamica situației operative.
- Desfășurarea sistematică a instruirii, exercițiilor și simulărilor, cu aplicarea soluțiilor propuse în teză și aprecierea rezultatelor acțiunilor prin indicatorii de eficiență utilizați, inclusiv prin raportarea la timpul necesar executării misiunilor.
- Evaluarea periodică a acțiunilor forțelor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, în vederea ajustării metodelor, dispozitivelor și tacticilor de acțiune în raport cu evoluția situației operative.

Aplicarea recomandărilor și propunerilor formulate poate contribui la perfecționarea cadrului normativ și a mecanismelor de coordonare, îmbunătățirea organizării și conducerii forțelor și sporirea eficienței acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare, legate de tema abordată

Dezvoltarea unui sistem inteligent de suport decizional pentru planificarea și conducerea acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, bazat pe modele predictive, inteligență artificială și analiza datelor operative.

Validarea metodologiei elaborate în cadrul unor exerciții complexe și al cooperării interinstituționale și internaționale, în vederea adaptării acesteia la diferite tipuri de riscuri, amenințări și contexte operaționale.

Elaborarea unui model integrat de evaluare în timp real a situației operative, prin utilizarea tehnologiilor moderne, sistemelor de monitorizare și platformelor digitale pentru coordonarea forțelor și managementul resurselor.

Extinderea cercetărilor asupra gestionării noilor forme de manifestări publice și amenințări hibride, inclusiv evenimente generate prin mobilizare online, acțiuni coordonate prin rețele sociale și utilizarea noilor tehnologii, în vederea adaptării tacticilor și metodologiei de intervenție.

BIBLIOGRAFIE

Bibliografie în limba română

1. ALBU, N. Securitatea națională: aspecte teoretice și practice. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Chișinău, 2014, ISBN 97-997-4265-3-4.
2. ANDREESCU, A., ANDREESCU, T., ZAHARIA, C. „Aspecte privind adunările publice în România”. Brașov: Editura Transilvania Expres, 1998, pp. 216, 278-279.
3. ARDELEAN, G. „Răspunderea pentru dauna cauzată în comun în timpul manifestărilor de masă”. În: Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 28-29 ianuarie 2010. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, 2010, p. 189-193. ISBN 978-9975-93-533-3. Disponibil: https://academy.police.md/assets/files/pdf/2010_28-29%20ianuarie_Asigurarea_drepturilor.pdf
4. Atribuțiile, structura și pregătirea forțelor de ordine publică în alte țări. În: ScriGroup – Administrație. Disponibil: https://www.scrigroup.com/legislatie/administratie/structura-atributiile-si-prega33244.php
5. BASARAB, M.. Drept penal, Partea generală, vol. II, București, 2001, pp. 118-168.
6. BENCHECI, M. „Etapele elaborării politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova: provocări și soluții”. În: Soluții (Probleme de analiză politică), Chișinău: CEP USM, 2012, nr. 2 (LVII), pp. 237-240.
7. BENCHECI, M., COMENDANT, V. „Imaginea instituțională a organelor securității statului ale Republicii Moldova”. În: Materialele Conferinței științifice internaționale, ediția VIII, Sibiu, România, 2012.
8. BENCHECI, M. „Impactul războiului ruso-ucrainean asupra securității Republicii Moldova”. În: Materialele conferinței ‘Omul, criminologia, știința’, Ediția 2-a, Chișinău, 24 martie 2023, pp. 224-229.
9. BEȘLEAGA, Gr., GUȚULEAC, V. Asigurarea securității publice în timpul tulburărilor și dezordinilor de masă. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare”, 1998, p. 240.
10. BOLOGAN, A. „Asigurarea securității și ordinii publice cu caracter de masă: Aspecte juridico-tactice”. Revista științifico-practică și informații de drept, 1-3/2015, pp. 5-9.
11. BOIEȘTEANU, C., CUȘNIR, V., GRATII, V., DOGORAȚI, I. Drept polițienesc. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare”, 2006.

12. BUMBU, D. „Protestul ca formă de participare a societății civile în dezvoltarea Republicii moldova”. Revista Tribuna tânărului cercetător, Academia de Administrare Publică, nr.4, 2016. Disponibil: https://aap.gov.md/files/publicatii/revista/articole/92/ro/Bumbu.pdf
13. BICĂ, G. *Instituțiile din sistemul de ordine și siguranță publică*. București: Universitatea „Spiru Haret”, Proiectul Infolex – Sistem integrat de informare și consiliere în domeniul carierei, 2020. Disponibil: Infolex SNSH (accesat: 29.06.2026). BICĂ, G. Instituțiile din sistemul de ordine și siguranță publică. Universitatea „Spiru Haret”, București. Disponibil: http://infolex.snsh.ro/
14. BIVOL, A. „Pregătirea psihologică a angajaților MAI – premisă în combaterea criminalității”. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale „Criminalitatea în spațiul UE și al Comunității Statelor Independente”, 4 decembrie, Chișinău, 2020, pp. 12-16.
15. CUȘNIR, V. „Premizele și factorii aplicării arbitrare a legii penale în Republica Moldova”. În: Materialele Conferinței Științifice cu participare internațională, 7 decembrie 2023, Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare”, 2023.
16. CUȘNIR, V., POSTICA, A. Violarea dreptului la libertatea întrunirilor: tratamentul victimelor infracțiunii prin prisma jurisprudenței CtEDO. Ediția 6. Bălți, Republica Moldova, 2022. ISBN 978-975-159-02-9.
17. CEBOTARI, S. Securitatea regională în contextul vulnerabilității regiunii Mării Negre, considerații sumare. În: Moldoscopie, Chișinău, 2019, nr.2, pp. 65-71. ISSN 1812-2566.
18. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, art. 428-429.
19. Codul de conduită a persoanelor responsabile de menținerea ordinii de drept, adoptat la 17 decembrie 1979, a 106-a Ședință Plenară a Adunării Generale a ONU; și „Principiile de bază privind folosirea forței și a armelor de foc”, Havana, Cuba, septembrie 1990.
20. Codul de conduită pentru polițiști, Rezoluția Adunării Generale nr. 14169, 17.12.1979.
21. Codul european de etică al poliției, Comitetul Miniștrilor, 19.09.2001, art. 37.
22. Codul penal al Republicii Moldova, Legea nr. 985-XV din 18.04.2002, Monitorul Oficial nr. 128-129/1012 din 13.09.2002.
23. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, Monitorul Oficial nr. 1, art. 1, în vigoare din 27.08.1994.
24. Convenția europeană a drepturilor omului, 04.11.1950, publicată în „Tratate Internaționale” nr. 1, în vigoare din 03.09.1953, art. 6-10.

25. Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, ONU, 10 decembrie 1984, intrată în vigoare la 26 iunie 1987.
26. Convenția ONU împotriva crimei organizate, Rezoluția 55/25, 15 noiembrie 2000.
27. CRUDU, S. „Intervenția forțelor de ordine în asigurarea ordinii și securității publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul desfășurării manifestărilor cu caracter de masă". În: Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă, 28-29 ianuarie 2010, Chișinău: Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices", 2010, pp. 206-214. ISBN 978-9975-935-33-3.
28. CEBOTARU, M. „Lacunele admise de către forțele de ordine la 7 aprilie 2009, în timpul manifestărilor cu caracter de masă". În: Materialele conferinței științifico-practice, 31 mai 2017, pp. 174-189.
29. Declarația Universală a Drepturilor Omului, 10 decembrie 1948, Rezoluția nr. 217 A (III), ONU.
30. ERHAN, I. „Sistemul organizațional al domeniului de ordine și securitate publică". Legea și Viața, nr. 7-8 (367-368), 2022, ISSN 2587-4365, E-2587-4373.
31. ERHAN, I. „Managementul situațiilor de criză în domeniul ordinii publice prin prisma respectării drepturilor omului". În: Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice. Materialele Conferinței științifice internaționale, 9 decembrie 2021. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare", 2022, pp. 333-345. Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Protectia_drept_si_liber_omului_in_proces_asig_ordin_si_securit_publice_2021.pdf
32. ERHAN, I. „Restrângerea drepturilor și libertăților omului în contextul ordinii și al siguranței publice". Revista Universul Juridic, nr.11, Chișinău, 2022, pp. 103-122. Disponibil: https://revista.universuljuridic.ro/restrangerea-drepturilor-si-libertatilor-omului-contextul-ordinii-si-alsigurantei-publice/
33. Fișe descriptive despre Uniunea Europeană. Disponibil: http://infoeuropa.md/uniunea-europeana-si-moldova/
34. FLORIAN, G. Prevenirea criminalității. Teorie și practică. București: Ed. Oscar, 2005, p. 173.
35. Ghid de bune practici privind metodele de intervenție în cadrul manifestărilor publice. Programul operațional comun România - Republica Moldova 2014-2020, februarie 2022. Disponibil: www.ro-md.net
36. Ghidul privind intervenția profesională în exercițiul funcției, Ordinul MAI nr. 4, 11.01.2018, elaborat în temeiul Ordinului comun al Procurorului General, Ministrului Justiției, Ministrului

Afacerilor Interne, Directorului General al Serviciului Vamal, Directorului CNA, Ministrului Sănătății nr.77/572/408/639-o/179/1589 din 31 decembrie 2013.

37. GRATII, V. Aspecte administrativ-juridice ale aplicării și folosirii armei de foc de către funcționarii de poliție. Chișinău, 2004.
38. GRATII, V. Principii și reguli generale privind tactica intervenției polițienești cu aplicarea și folosirea armei de foc. Chișinău: Centrul editorial al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, 2004, p. 227.
39. Ghidul drepturilor omului pentru asigurarea ordinii publice la întruniri, p. 7. Disponibil: https://www.osce.org/files/f/documents/6/0/439178.pdf
40. Ghidul OSCE pentru asigurarea ordinii publice în mod democratic, Viena: Consilierul Superior al Poliției, OSCE, 2008, Seria publicațiilor SPMU vol. 1, ediția a 2-a. Disponibil: http://www.osce.org/spmu/23804
41. Ghid de bune practici privind metodele de intervenție în cadrul evenimentelor publice transfrontaliere, elaborat cu suportul UE, Programul Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020, cod EMS: 2SOFT\4.3\15, 2022. Disponibil: www.carabinier.gov.md
42. GHEORGHE, C., RADU, M., MUTICĂ, I. Fundamentele dreptului – Teoria și filosofia dreptului. București: Ed. ALL, 1997, p. 34.
43. Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 02.11.2016 privind Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică. Publicată în Monitorul Oficial nr. 379-386, art. 1303. Modificată HG119 din 27.02.2019, MO76-85/01.03.2019, art. 143.
44. Hotărârea Guvernului nr. 196 din 17 martie 2005 privind aprobarea Strategiei Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, Monitorul Oficial nr. 243 din 23 martie 2005.
45. Hotărârea Guvernului nr. 120/2021 privind aprobarea normelor de asigurare cu echipament a militarilor din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri pe timp de pace.
46. Hotărârea de Guvern nr. 587 din 12.05.2016 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. Publicat: 20.05.2016 în Monitorul Oficial Nr. 134-139 art. 645.
47. Hotărârea de Guvern nr. 357 din 31 mai 2017 – Strategia de reformare a trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020, Anexa nr.1. https://vdocuments.mx/anexa-nr-1-la-hotfrrea-guvernului-nr-din-2017-domeniul-ordinii-isecuritfii.html
48. Hotărârea de Guvern nr. 354 din 31.05.2017 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de ordine și securitate publică pentru anii 2017-2020.

49. Hotărârea Nr. 134 din 19.07.2018 pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2022.
50. Hotărârea Guvernului nr. unic 579, 27 mai 2022, cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025.
51. Hotărârea Guvernului RM cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului nr. 481 din 10.05.2006, Monitorul Oficial nr. 75-78/527 din 19.05.2006.
52. Hotărârea Guvernului RM privind unele căi de soluționare a conflictului armat din raioanele de Est ale Republicii Moldova, nr. 1068-XII din 23.06.1992, Monitorul Oficial nr. 6-128-1
53. Hotărârea nr. 56 din 30.03.2020 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020, Monitorul Oficial Nr. 216-228, art. 354.
54. Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 din 15.12.2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, Monitorul Oficial Nr. 17-19, art. 28, 17.01.2024. https://monitoruloficial.gov.md/
55. Hotărârea Nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste (utilizarea simbolurilor naziste), Sesizarea nr. 29a/2015.
56. Hotărârea Guvernului RM nr. 778 din 27.11.2009, privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea MAI, structura și efectivul-limită ale aparatului central. Publicat: 01.12.2009 în Monitorul Oficial Nr. 173 art. 856, modificat HG16 din 11.01.2023, MO10-12/19.01.23 art. 25.
57. Hotărârea Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General de Carabinieri nr. 332/2019.
58. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate nr. 941/2006.
59. Hotărârea Parlamentului Nr. 391 din 15.12.2023 privind aprobarea Strategiei securității naţionale a RM, Monitorul Oficial Nr. 17-19 art. 28, 17.01.2024.
60. Infracțiunea de nerespectare a regimului armelor și munițiilor, doc 2/25/2021, Valahia University of Târgoviște (Științe Juridice).
61. JARMAN, N., BRYAN, D., CALEYRON, N., DE ROSA, C. Politici în public: Libertatea întrunirilor și dreptul la protest. O analiză comparativă. Belfast: Democratic Dialogue, 1998. 147 p. ISBN 1-900281-07-4. Disponibil: CAIN Archive – Politics in Public.

62. JUC, V. Securitatea națională și politica externă ale Republicii Moldova în contextul transformărilor structurale de sistem post-Război Rece, Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, 2015.
63. Legea nr. 155 din 12.07.2010 (republicată) privind atribuțiile poliției comunale, Monitorul Oficial al României nr. 339 din 08.05.2014.
64. Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, Monitorul Oficial nr. 1175 din 13.12.2004.
65. Legea nr. 249 din 10.07.2025 privind securitatea națională a Republicii Moldova, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 463–466, art. 627 din 04.09.2025.
66. Legea nr. 248 din 10.07.2025 privind managementul situațiilor de criză, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 437–440, art. 600 din 19.08.2025.
67. Legea nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și armelor de foc, Monitorul Oficial Nr. 254-262 art. 836.
68. Legea nr. 320 din 27.10.2012 privind activitatea Poliției și statutul polițistului, Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145.
69. Legea nr. 806 din 12.12.1991 privind trupele de carabinieri (trupele interne) ale MAI.
70. Legea nr. 219 din 08.11.2018 privind Inspectoratul General de Carabinieri.
71. Legea nr. 134 din 13.06.2008 privind Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Monitorul Oficial Nr. 361-369 art. 673.
72. Legea Republicii Moldova nr. 212-XV din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Monitorul Oficial nr. 132-137/696 din 06.08.2004.
73. Legea Republicii Moldova nr. 619-XIII din 31.10.1995 privind organele securității statului.
74. Legea Republicii Moldova nr. 416-XII din 18.12.1990 privind poliția, republicată Monitorul Oficial nr. 17-19 din 31.01.2002.
75. Legea Republicii Moldova privind aprobarea Concepției Securității Naționale a RM, nr. 112 din 22.05.2008, Monitorul Oficial nr. 357.
76. Legea Republicii Moldova privind Serviciul de Informații și Securitate, nr. 753 din 23.12.1999, Monitorul Oficial 1999 nr. 156.
77. Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.
78. Legea nr. 257 din 22.12.2017 privind completarea Codului audiovizualului al RM, Hotărârea Nr. 16 din 04.06.2018 privind controlul constituționalității.
79. Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 privind întrunirile, Monitorul Oficial al RM 2008, nr. 80, art. 261.

80. Legea nr. 271 din 09.11.1994 privind protecția civilă.
81. Legea nr. 283 din 28.12.2011 privind Poliția de Frontieră.
82. Legea nr. 93 din 05.04.2007 privind Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Monitorul Oficial Nr. 78-81 art. 358.
83. Legea privind Centrul Național Anticorupție, adoptată de Parlamentul RM la 06.06.2002.
84. Legea nr. 1244 din 18.07.2002 privind rezerva Forțelor Armate.
85. Legea nr. 162 din 22.07.2005 privind statutul militarilor.
86. Legea nr. 1192 din 04.02.2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea.
87. LIGURII, M. Noțiunile de ordine de drept și ordine publică în teoria și practica juridică românească, Justiția Nouă, nr. 1/1961.
88. Ministerul Afacerilor Interne al RM, Ordinul nr. 515 din 08.12.2021 privind organizarea și executarea activităților de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, Monitorul Oficial al RM, Partea III. https://monitoruloficial.gov.md/
89. Managementul conflictelor: suport de curs. PETRESCU, Marius; BRABOVEANU, Mioara; PETRESCU, Anca Gabriela; SPĂTĂRELU, Maria-Cristina. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2013.
90. Managementul ordinii publice în situații de normalitate și criză din perspectiva unei țări membre UE și NATO, Editura MAI, București, 2010, p. 22.
91. Manualul de tactică polițienească, editura Fundației regale pentru literatură și artă, București, 2011, capitol V, pp. 169-173.
92. Ministerul Afacerilor Interne al RM, Inspectoratul General al Poliției, Ordinul nr. 144 din 22.09.2014 privind tactica de intervenție a Poliției la asigurarea și restabilirea ordinii publice, Chișinău, 2014.
93. NISTEREANU, G., PĂUN, C. Criminologie, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995, p. 247.
94. PAHONȚUL, L., POPESCU, C. Gestionarea crizelor în domeniul ordinii publice, Revista Gândirea Militară Românească, nr. 1/2004, București, 2004.
95. POPA, Ion; FILIP, Radu. *Management strategic*. București: Editura Economică, 2008.
96. POPESCU, Laurențiu. *Riscuri și amenințări la adresa ordinii și securității publice*. Rezumatul tezei de doctorat. Coordonator științific: TICAL, George Marius. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 2014.
97. Principiile fundamentale de aplicare a forței și armelor de foc de către persoanele împuternicite în menținerea ordinii de drept, Congresul VIII ONU, Havana, 27.08-07.09.1990.

98. Hotărârea Guvernului nr. 913 din 21.12.2022 cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022–2025. https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf
99. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, Hotărâre de Guvern nr. 636/2019, Monitorul Oficial nr. 378-379, art. 976.
100. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, Hotărâre de Guvern nr. 235 din 13.10.2021.
101. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, Monitorul Oficial nr. 515-518, art. 1273, 30.12.2023.
102. Procedură operațională standard privind asigurarea ordinii și securității publice în cadrul evenimentelor publice, Cod: POS_O_IGC Nr.1/4-22, Ediția I (document IGC MAI RM).
103. Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană", Hotărârea Parlamentului nr. 28 din 16.02.2023.
104. Raport de activitate al Inspectoratului General de Carabinieri pentru anul 2020. https://carabinier.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Nota%20IGC%20-2020s.pdf
105. Raport privind analiza funcțională a IGC, Chișinău, 2019.
106. Raport privind activitatea Poliției, 34/4223 acțiuni 04.05.2023, Chișinău, 2023, p. 10.
107. Raport independent, Guvernarea sectorului de securitate în Moldova, PISA, DCAF / ALBU N., ARNĂUT N., BOZEANU S.; metodologie și coordonare: V. Enicov, N. Albu, Chișinău, 2024, ISBN 978-9975-46-878-7.
108. ROTATU, R., ROTARI, V., GULCEAC, N., Asigurarea siguranței la evenimente publice. Departamentul Editorial poligrafic al Academiei "Ștefan cel Mare", Chișinău, 2026, (sursă instituțională).
109. ROBEA, M., POSTU, I. Coraportul dintre noțiunile de ordine juridică, ordine de drept și ordine publică, p. 145-146. Disponibil la: https://ulim.md/sju/nr-1-2-2015/coraportul-dintre-notiunile-de-ordine-juridica-ordine-de-drept-si-ordine-publica
110. RUSNAC, C., NUCU, M. Tactica percheziției persoanelor participante la desfășurarea măsurilor în masă. Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă. În materialele conferinței științifico-practice internaționale, 28-29 ianuarie 2010, p. 256-260.

111. R*estabilirea ordinii publice în cadrul evenimentelor publice.* Proiect de lege. Chișinău: Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2013. 20 p. Disponibil pe platforma Particip.gov.md.
112. SECRIERU, V. Cooperarea polițienească internațională în profilaxia și combaterea criminalității transnaționale, în materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 5-6 noiembrie 2009, p. 272-274.
113. Sisteme expert fuzzy pentru stabilirea gradului de siguranță al spectatorilor la un meci de fotbal UTA Arad – Poli Timișoara, 23 iulie 2018, Universitatea Aurel Vlaicu din Arad (Rectorat).
114. STAMATIN, Șt., GRATII, V. Activitatea polițienească în scheme (partea generală), Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Academia „Ștefan cel Mare", Chișinău, 2003, ISBN: 9975-935-04-4.
115. STAMATIN, Șt., CREANGĂ, C. Ghidul deontologiei polițienești, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, 2004, 260 p.
116. STAMATIN, Șt., GRATII, V., DOGORAȚI, I. Teoria și practica aplicării și folosirii armei de foc în contextul protecției drepturilor omului, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, 2004, 222 p.
117. ȘERB, S. Teoria și tactica polițienească, Editura M.A.I., București, 2002.
118. Strategia Națională de ordine și securitate publică pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 354 din 31.05.2017.
119. Strategia de reformare a Trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin HG nr. 357 din 31.05.2017.
120. Strategia Națională de apărare pentru anii 2018-2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 285-294, art. 441, 03.08.2018.
121. Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016–2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 587 din 12.05.2016**,** Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 134–139, art. 646.
122. Strategia de dezvoltare în domeniul afacerilor interne pentru anii 2022-2030 (484/MAI/2022), aprobată prin *Hotărârea Guvernului nr. 658 din 23 septembrie 2022* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 308-311, art. 760.
123. Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030", aprobată de Parlamentul Republicii Moldova, 17 noiembrie 2022.

124. OSTAP, S. Modalități de îmbunătățire a gestionării ordinii publice a întrunirilor în Republica Moldova. Chișinău: Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CREDO), 2009. Disponibil la: www.credo.md, credo@credo.md
125. Trei țări vecine membre ale Parteneriatului Estic: Ucraina, Republica Moldova și Belarus. Disponibil la: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/171/trei-tari-vecine-membre-ale-parteneriatului-estic-ucraina-republica-moldova-si-b
126. TALMACI, V. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă", în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice", 24.02.2022, AMFA „Alexandru cel Bun", Chișinău, RM, 2022, p. 308-316, ISBN 978-9975-84-164-1.
127. TALMACI, V. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele aceleiași conferințe, Chișinău, RM, 2024, p. 265-271, ISBN 978-9975-84-164-1.
128. TALMACI, V. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză". Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, nr. 16, Chișinău, 2022, p. 357-368, ISSN 1857-0976, E-ISSN 2953-6898.
129. TALMACI, V. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations", în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense Resource Management in the 21st Century", Brașov, România, 28-29.10.2021, p. 326-331.
130. TALMACI, V., PERJU, V. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă", în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională", Chișinău, 25 mai 2023, AMFA, p. 179-196, ISBN 978-9975-62-723-8.
131. TALMACI, V. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă", Revista științifică „Legea și Viața", Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, nr. 3(379), Chișinău, 2024, p. 120-131, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373.
132. TALMACI, V. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică", în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională", Chișinău, 25 mai 2023, AMFA, p. 211-224, ISBN 978-9975-62-723-8.

133. TALMACI, V. „Clasificarea și organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr. 19, Chișinău, 2024, p. 179-190, ISSN 1857-0976, E-ISSN 2953-6898.
134. TALMACI, V. „Situația actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr. 41/1-2023, Chișinău, CZU: 351.78, p. 48-53. Disponibil la: www.scf.usefs.md
135. TALMACI, V., PERJU, V. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective”, 25 aprilie 2024, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI RM, „Legea și Viața”, ediție specială, Chișinău, 2024, p. 357-362, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373.
136. TALMACI, V. The evolution of the effectiveness of the forces to ensure and restore public and security in the context of sports events. The Annals of the “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement, eISSN 2601-341X, ISSN 1844-9131, 2024, p. 202-215.
137. TOMA, C. Dinamica crizelor ce pot afecta ordinea publică și managementul acestora. Rezumatul tezei de doctor, Ministerul Afacerilor Interne, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 2016.

Bibliografie în limba rusă

138. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть общая. Учебник. Издание 3-е. Москва: Московская Академия МВД России, 2001.
139. АРТЕМОВ, В.М. Правопорядок в современном российском обществе: концептуальные обоснования и инновации. Москва, 1998.
140. БЕРЕКАШВИЛИ, Л.Ш. Обеспечение прав человека и законности в деятельности правоохранительных органов: Учебное пособие. Москва, 2000.
141. БЕСЧАСНЫЙ, В. Психология эффективного руководителя ОВД. Донецк, 2005, p. 192.
142. КОЛОНТАЕВСКИЙ, Ф.Е. Организационные и тактические основы охраны общественного порядка и безопасности органами внутренних дел: Лекция. Москва: Академия МВД России, 1994.
143. ЛАЗАРЕВ, В.В., ПОПОВ, Л.Л., РОЗИН, Л.М. Правовые основы обеспечения общественного порядка: Учебное пособие. Москва, 1987.

144. ПАНТЕЛЕЕВ, А.В. Деятельность подразделений обеспечения общественного порядка на объектах железнодорожного, воздушного и водного транспорта Северо-Западного региона России. // МВД России 200 лет: Материалы междунар. науч.-практ. конф., 4.4. Санкт-Петербург, 1998.
145. ПОЛИТОВА, А. Противодействие террористической деятельности: международный опыт и его актуальность для Украины. Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan, Materialele conferinței științifico-practice, 16 martie 2017, p. 154-157.
146. СЕРЕГИН, А.В. Внеколлективное поведение и общественный порядок (организационно-правовые и социально-психологические факторы). Москва, 1980.
147. СЫДОРУК, И.И. Государственно-правовой механизм обеспечения правопорядка в Российской Федерации (теоретическое административно-правовое исследование): Автореф. дис. докт. юрид. наук. Москва: ВНИИ МВД России, 2002.
148. Участие органов внутренних дел и внутренних войск МВД России в международном сотрудничестве: Сб. документов. Москва: МВД России. Вып. 1, 1999; Вып. 2-3, 2000.
149. ФЕДОРОВ, В.П. Право и правоохранительная деятельность. // Использование зарубежного опыта в деятельности органов внутренних дел Российской Федерации: Материалы межвуз. науч.-практ. конф., Ч. 3. Санкт-Петербург, 1995.
150. ЧИСТОКЛЕТОВ, Л.Г., ХИТРА, А.Л. Особенности и причины распространения терроризма в Украине. Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al RM, Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan, Materialele conferinței științifico-practice, 16 martie 2017, p. 168-171.
151. ЖИТАРЬ, В. Полномочия полиции различных стран в охране общественного порядка (сравнительно-правовой анализ). Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 28-29 ianuarie 2010, p. 228.

Bibliografie în limba engleză

152. BOYLE, M., VULLIERME J. C. A brief introduction to policing public gatherings A guide for practitioners. Council of Europe, February 2021.
153. Law enforcement guidance for policing public demonstrations. Institute for Constitutional Advocacy and Protection, Georgetown University Law Center. 2020. https://www.law.georgetown.edu/icap/wp-content/uploads/sites/32/2021/04/ICAP-Law-Enforcement-Demonstrations-Guidance-4-19.21.pdf

154. MAGUIRE, E. R., OAKLEY, M. Policing Protests: Lessons from the Occupy Movement, Ferguson & Beyond: A Guide for Police. 2020. https://www.hfg.org/wp-content/uploads/2021/06/PolicingProtests.pdf
155. NARR, Tony. Police management of mass demonstrations: identifying issues and successful approaches. Police Executive Research Forum, Washington, D.C. https://www.policeforum.org/assets/docs/Critical_Issues_Series/police%20management%20of%20mass%20demonstrations%20-%20identifying%20issues%20and%20successful%20approaches%202006.pdf
156. National Police Chiefs' Council (NPCC) Protest Operational Advice Document. 2022. https://library.college.police.uk/docs/NPCC/Protest-Operational-Advice-2022.pdf
157. Policing at protests: best practices. https://storage.googleapis.com/icap_media_library/Protest_and_Public_Safety_Toolkit_Chapter_VII_65e29d31f5/Protest_and_Public_Safety_Toolkit_Chapter_VII_65e29d31f5.pdf
158. Policy and guidelines: policing of public protests, gatherings and major events. http://www.policesecretariat.gov.za/downloads/policies/policing_public_protests_2013.pdf
159. Rethinking the police response to mass demonstrations. Police Executive Research Forum, Washington, D.C., 2022. https://www.policeforum.org/assets/ ResponseMass Demonstrations.pdf
160. The law on policing peaceful protests. University of Oxford, 2020. https://www.law.ox.ac.uk/sites/default/files/migrated/opbp_report_on_the_law_on_policing_peaceful_protests_0.pdf
161. The Right to Protest: Principles on the protection of human rights in protests. Free Word Centre, London, 2016. https://www.article19.org/ data/files/medialibrary /38581/Right_to_protest_principles_final.pdf
162. REICHER, S., STOTT, C., DRURIY, J., ADANG, O., CRONIN, P., and LIVINGSTONE, A., "Knowledge Based Public Order Policing: Principles and Practice", Policing, Vol. 1, No. 4, 2007, pp. 403-415.
163. OANȚĂ, R. M., MARCU, G., PLEȘCANU, T., MUSTAȚĂ, M. A. The use of knowledge bank technologies and services provided for the field of defense, public order and național securiti, Romanian Military Thinking, nr. 4, 2019/10/2.
164. MUSTAȚĂ, M., RĂPAN, I., DUMITRESCU, L., DOBREVA H. "Assessing the fruthfulness of securiti and defense news in Central and Eastern erurope: The role of cognitive style and

the promise of epistemis sophistication", september 2023, Applied Cognitive, Psichologi. 37(6), DOI: 10.1002/acp.4130

165. GHIBA, D., POPESCU, L., OLARU, C., MUSTAȚĂ, A. Proceedings of the 17th International Scientifuc Conference "Strategies XXI"- Strategic Changes in Securiti and International Relations. Strategies XXI-Securiry and Defens Faculty 17(1), 2021.

Surse suplimentare: Brevete de invenții

166. TALMACI V. Procedeu de formare a cordonului mobil de protecție a participanților manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7695, din 26.05.2026.

167. TALMACI V. Procedeu de dispersare a mulțimii pentru restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7703, din 16.06. 2026.

168. TALMACI V. Procedeu de formare a unui coridor de trecere pentru protecția și deplasarea persoanelor în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr, intrare 7704, din 17.06. 2026.

169. TALMACI V. Procedeu de formare a barajului de dirijare, canalizare și filtrare a participanților la manifestații cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7705, din 17.06. 2026.

ANEXE

Anexa 1. Act de implementare a rezultatelor cercetărilor

ACT DE IMPLEMENTARE

a rezultatelor științifice expuse în teza de doctor, elaborată de TALMACI Valentin, cu tema *Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă*

Teza de doctor „ Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă", autor Valentin TALMACI este de o importanță majoră pentru domeniul de ordine și securitate publică.

Relevanța academică a cercetării constă în elucidarea multaspectuală a încălcărilor de grup, a ordinii publice, elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză și metodele şi tactici de acțiune a forțelor specializate ale statului la asigurarea și restabilirea securității publice.

Rezultatele descrise în teză au fost testate în practica de activitate a **Inspectoratului General de Carabinieri al MAI**, în contextul diferitor evenimente publice desfășurate pe arealul național în ultimii ani și s-au caracterizat prin aplicabilitate eficientă a tacticilor opozabile domeniului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Rezultatele științifice obținute, la fel se utilizează în procesul de elaborare a actelor normative de diferit nivel privind ordinea publică, și nu în ultimul rând sunt propuse ca subiecte bune de preluat în cadrul proiectelor de dezvoltare instituțională și instruirilor prin exercițiu de nivel tactic, organizate în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv la nivel internațional.

Reliefăm opinia instituțională, precum că teza de doctor cu tema *Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă,* elaborată de către un Veteran al organelor afacerilor interne, exponent fidel al Armei de Carabinieri din Republica Moldova este elaborată la un nivel teoretic promițător și se poziționează drept o sursă exclusivă de inspirație.

Comandant adjunct al Inspectoratului General de Carabinieri al MAI
colonel **Oleg GRAUR**

Digitally signed by Graur Oleg
Date: 2024.11.29 07:59:55 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Anexa 2. Rezoluția cu privire la raportul de similitudini

Subsemnatul, **PERJU Veaceslav,** doctor habilitat în științe tehnice, academician AII, declar că am luat la cunoștință cu Rapoartele de Similitudini generate de către sistemul http://sistemeantiplagiat.ro/ (ANACEC), pentru teză de doctor:

Titlul: **ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA SECURITĂȚII ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ**

Autor: **TALMACI Valentin**
Domeniul: **ŞTIINŢE MILITARE**
Specialitatea: **582.01. SECURITATE ȘI APĂRARE**
Școala Doctorală a Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

Raportul de Similitudine nr.1 a indicat:
Coeficient de Similitudini 1 (%) = 18.12%
Coeficient de Similitudini 2 (%) = 6.41%

În urma analizei Raportului de Similitudine am constatat următoarele:

1. Cele mai lungi 10 fragmente de texte s-au regăsit în 9 lucrări ştiinţifice publicate de către dl Talmaci Valentin, autorul tezei de doctor, valoarea lor fiind de 1,68%.
2. În Resursele Internetului lucrările 34-37, 39, 40 şi 49 aparțin dlui Talmaci Valentin, autorul tezei de doctor, valoarea lor fiind de 10,33%.
3. După excluderea din examinare lucrărilor nominalizate în p.1 şi 2, valoarea
   Coeficient de Similitudini 1 (%) = 7.79%
   Coeficient de Similitudini 2 (%) = 4.73%
4. Valoarea coeficientului de similitudini l se încadrează in limitele pragului stabilit (CS1<50%);
5. Valoarea coeficientului de similitudini 2 se încadrează in limitele pragului stabilit (CS2<5%), indicând excluderea împrumuturilor neautorizate.
6. Rezultatele analizei au permis de a formula următoarea concluzie: ***lucrarea nu conține elemente constitutive ale unui plagiat.***

Conducător științific:

PERJU Veaceslav,
doctor habilitat în științe tehnice,
academician AII

Data 12.10.2026 Semnătura

Sistem antiplagiat.ro

Document verificat

Metadate

DOCUMENT

Titlu

Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Autor	Coordonator	ID Document
Talmaci Valentin	**Perju Veaceslav**	**335128506**

ORGANIZAȚIE

Denumirea organizației	Unitate organizațională
MEC - Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare	**MEC - Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare**

RAPORT

Data Raportului	Data editării
2026-10-08	**---**

Detalii Similitudini

Vă rugăm să aveți în vedere faptul că valori ridicate ale coeficienților nu indică automat plagiat. Raportul trebuie să fie analizat de o persoană autorizată.

18.12% (18.12%) CS1	6.41% (6.41%) CS2	1.68% (1.68%) CIT
25	**67990**	**501140**
Lungimea frazelor pentru Coeficientul de Similitudine 2	Lungimea în cuvinte	Lungimea în caractere

Avertismente și alerte

În această secțiune, puteți găsi informații referitoare la alterări ale textului a căror scop să fie evitarea detectării. Aceste alterări nu pot fi sesizate de persoanele care evaluează documentul imprimat sau citit pe calculator, dar ele influențează analiza făcută de sistem și coeficienții de similitudine. Vă rugăm să analizați dacă aceste alterări sunt intenționate sau nu.

Caractere din alte alfabete	ß	1
Extinderi	A→	0
Micro-spații		7
Caractere albe		1
Parafrazări (SmartMarks)	a	851

Surse

Mai jos găsiți o listă de surse. Această listă conține surse din diferite baze de date. Culoarea textului indică sursa în care a fost găsit. Aceste surse și valorile coeficientului de similitudine nu reflectă plagiatul direct. Este necesar să deschideți fiecare sursă, să analizați conținutul și corectitudinea citării sursei.

Cele mai lungi 10 fragmente — Culoarea în text

NR.	TITLUL SAU SURSA URL (BAZA DE DATE)	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)
1	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-218-227_0.pdf	181 (0.27 %)

2	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/120-131_2.pdf	174 (0.26 %)
3	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/179-190_2.pdf	127 (0.19 %)
4	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/120-131_2.pdf	125 (0.18 %)
5	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-218-227_0.pdf	117 (0.17 %)
6	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/120-131_2.pdf	113 (0.17 %)
7	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/120-131_2.pdf	110 (0.16 %)
8	https://www.carabinier.gov.md/sites/default/files/document/attachments/RAPORT AF IGC 2019.pdf	103 (0.15 %)
9	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-218-227_0.pdf	97 (0.14 %)
10	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/120-131_2.pdf	95 (0.14 %)

din Baza de Date RefBooks (0.11 %)

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)
Sursă: Paperity		
1	Siguranța frontierelor Republicii Moldova, prin prisma existenței unei zone necontrolate de către autoritățile centrale moldovenești Gabriela CRISTEA;	55 (5) (0.08 %)
Sursă: Paperity - abstrakty		
2	The evolution of the effectiveness of the forces to ensure and restore public order and security in the context of sports events TALMACI Valentin;	20 (2) (0.03 %)

din Baza de Date Internă

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)

din Baze de Date Externe (1.06 %)

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)
3	Rolul funcționarului public cu statut special ca garant al protecției drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și comunității [redacted] 5/21/2026 MEC - Universitatea de Stat din Moldova (Drept Public)	168 (19) (0.25 %)
4	2. Adam Ionela_27.05.2026_Final TL Adam Ionela [redacted] 5/27/2026 **MEC - Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți (MEC - Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți)**	**101 (5) (0.15 %)**
5	Ivan Patrașcu [redacted] 2/12/2026 Academia „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne a Republicii Moldova (Academia „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne a Republicii Moldova)	51 (5) (0.08 %)

Anexa 3. Definiții

Arhitectura sistemului de ordine publică reprezintă ansamblul organizat al instituțiilor, structurilor și mecanismelor de comandă, coordonare și cooperare prin care statul gestionează, în mod legal și eficient, activitățile de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Asigurarea ordinii și securității publice (OSP) reprezintă un proces continuu, planificat și integrat, care cuprinde ansamblul măsurilor preventive, pro-active și organizatorice orientate spre menținerea unui climat de legalitate, stabilitate și siguranță socială. Aceasta presupune anticiparea riscurilor, evaluarea permanentă a situației operative și implementarea unor măsuri adecvate pentru prevenirea degenerării evenimentelor publice în situații conflictuale. În esență, asigurarea OSP reflectă capacitatea instituțională de a preveni necesitatea intervenției coercitive.

Capturarea (reținerea, ridicarea) desemnează activitatea procedurală și operațională prin care sunt identificate, localizate și imobilizate persoanele implicate în acțiuni ilegale, în special cele care exercită roluri de instigare sau coordonare a comportamentelor colective deviante. Această acțiune are un rol esențial în dezorganizarea nucleelor active ale dezordinii și contribuie la restabilirea controlului asupra situației, fiind realizată în strictă conformitate cu normele legale și principiile proporționalității.

Criza este o situație caracterizată prin apariția unor circumstanțe critice care perturbă funcționarea normală a unui sistem, generează riscuri sau amenințări și necesită adoptarea unor măsuri urgente pentru limitarea consecințelor și revenirea la starea normală.

Criză în domeniul OSP – stare de fapt excepțională, caracterizată printr-un nivel ridicat de complexitate și gravitate, care afectează sau amenință viața și sănătatea populației, stabilitatea politică, socială și economică, ordinea constituțională și funcționalitatea instituțiilor statului, impunând intervenția coordonată a autorităților competente în baza cadrului legal.

Dezordine – formă de manifestare a perturbării ordinii publice, caracterizată prin acțiuni colective violente, coordonate și intenționate ale unui grup de persoane, orientate împotriva normelor legale și autorității statului.

Dispersare – procedeu tactic de intervenție constând în fragmentarea și îndepărtarea controlată a unei mulțimi ostile dintr-un perimetru determinat, realizat prin utilizarea graduală și proporțională a mijloacelor legale.

Escortare – activitate specifică de asigurare a securității apropiate și îndepărtate a unei persoane, a unui vehicul sau a unui convoi, pe un traseu stabilit, incluzând, după caz, conducerea și predarea persoanelor reținute către autoritățile competente.

Evenimente publice – totalitatea formelor organizate de manifestare colectivă desfășurate în spații publice, incluzând demonstrații, mitinguri, proteste, întruniri și alte activități cu caracter politic, social, economic, cultural, artistic, sportiv sau religios, la care participă un număr variabil de persoane.

Eficacitatea (eficiența) forțelor – indicator calitativ și cantitativ care exprimă capacitatea forțelor de ordine de a atinge obiectivele stabilite și de a produce efectele preconizate în procesul executării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Filtrare – activitate operațională de control, verificare și selecție a persoanelor, prin care se permite accesul controlat al celor autorizate în perimetrele securizate instituite de forțele de ordine.

Forțe de ordine și securitate publică – ansamblul instituțiilor statului, învestite prin lege cu atribuții și competențe în domeniul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii și securității publice.

Forțe complementare – structuri instituționale care, în limitele competențelor legale, participă la sprijinirea forțelor principale și a celor de sprijin, contribuind la realizarea obiectivelor operaționale.

Intervenție (operațiune specială) – formă complexă de acțiune tactică, desfășurată etapizat și proporțional, prin utilizarea coordonată a dispozitivelor, forțelor și mijloacelor legale, în vederea restabilirii ordinii și securității publice.

Interoperabilitate – capacitatea instituțională și operațională a structurilor implicate de a coopera eficient, integrat și coordonat, în scopul îndeplinirii unor misiuni comune.

Încălcări în grup ale OSP – totalitatea faptelor ilicite, cu caracter prejudiciabil și pericol social sporit, săvârșite intenționat de către un grup de persoane, care conduc la dezorganizarea activităților sociale, economice sau instituționale ori la afectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice sau juridice.

Întrunire – formă de organizare socială temporară, constând în reunirea intenționată a unui grup de persoane în vederea exprimării unor opinii, interese sau revendicări comune.

Menținerea OSP – ansamblul activităților preventive și de control desfășurate de forțele de ordine, incluzând patrularea, legitimarea, verificarea bunurilor și persoanelor, aplicarea sancțiunilor legale, în scopul conservării stării de normalitate socială.

Mulțime – agregare temporară de persoane reunite în spațiul public, caracterizată printr-un anumit grad de coeziune și orientare către un scop comun.

Ordinea publică – reprezintă starea de normalitate socială bazată pe respectarea normelor juridice și a regulilor de conduită în comunitate și în spațiul public, care permite desfășurarea pașnică a relațiilor sociale, fără perturbarea ordinii și securității publice și a siguranței persoanelor.

Securitatea publică – reprezintă starea de protecție a persoanelor, proprietății și valorilor sociale împotriva riscurilor, amenințărilor și pericolelor, care pot include infracțiuni, dezastre naturale, acte teroriste și alte situații susceptibile să pună în pericol viața, integritatea persoanelor și bunurile acestora.

Restabilirea OSP – ansamblul măsurilor operative și tactice întreprinse de forțele de ordine, prin utilizarea mijloacelor și tehnicilor specifice, în scopul controlării situațiilor de perturbare, limitării temporare a libertății de mișcare și readucerii stării de normalitate.

Sprijinire – categorie de misiuni atribuite unor subunități desemnate, constând în executarea de acțiuni de susținere prin manevre de forțe și utilizarea resurselor disponibile, în scopul facilitării acțiunilor principale.

Stare excepțională în domeniul OSP – situație extraordinară caracterizată prin nivel ridicat de risc și impact, care afectează grav siguranța populației, funcționarea instituțiilor statului și integritatea bunurilor, necesitând instituirea unor măsuri speciale conform cadrului legal.

Tulburări grave ale OSP – manifestări de amploare care depășesc cadrul legal al desfășurării evenimentelor publice, implicând violență și punând în pericol viața, sănătatea și integritatea persoanelor, precum și securitatea bunurilor publice și private.

Anexa 4. Activitățile forţelor de securitate publică

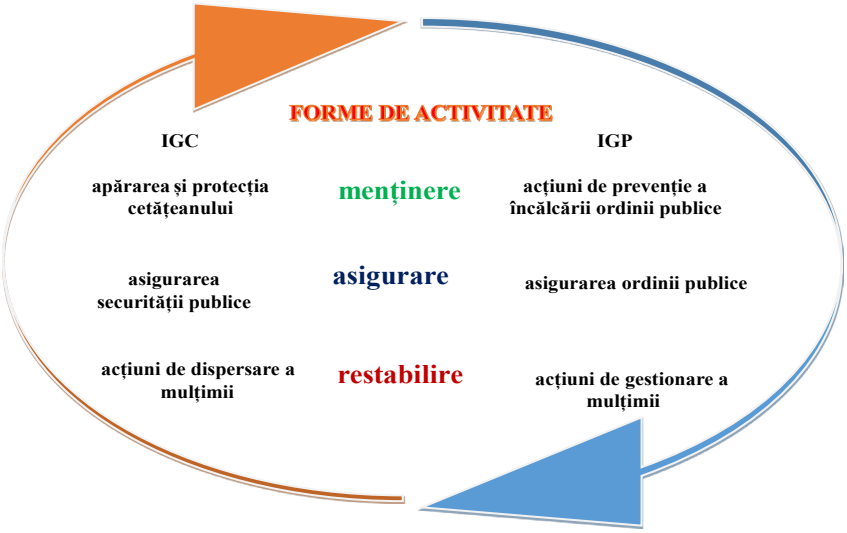

Figura 3.1 Activitățile forţelor de securitate publică
(perfecționat de autor prin colaborare cu IGC)

Anexa 5. Arhitectura sistemului național de ordine şi securitate publică

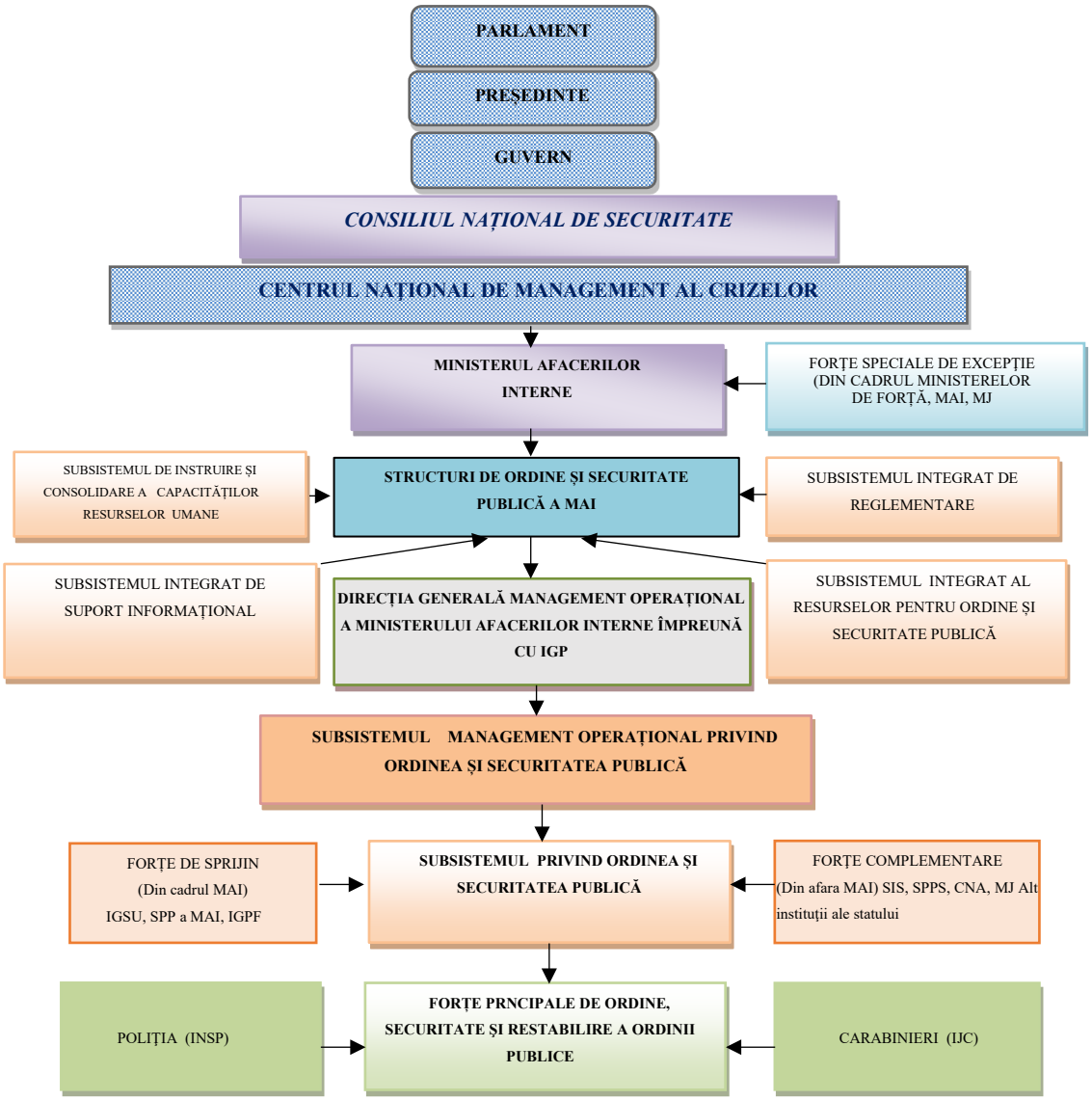

Figura 3.2 Arhitectura sistemului național de ordine şi securitate publică (perfecționat de autor)

Anexa 6. Structura sistemului de securitate publică al MAI

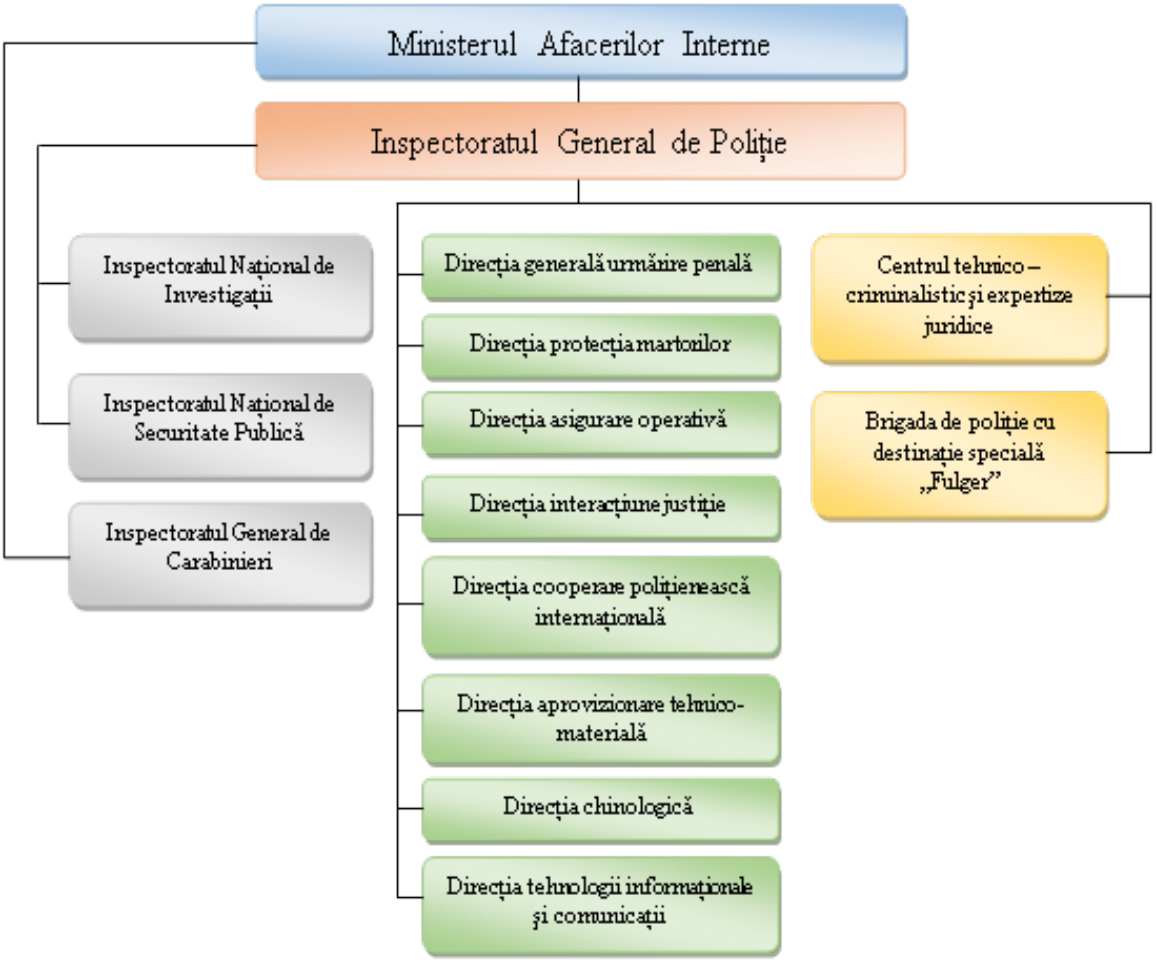

Figura 3.3 Structura sistemului de securitate publică al MAI

(perfecționat de autor)

Anexa 7. Constituirea companiilor mobile de intervenție

Figura 3.4 Constituirea companiilor mobile de intervenție

(perfecționat de autor prin colaborare cu IGC)

Anexa 8. Structura Direcţiei de Poliţie

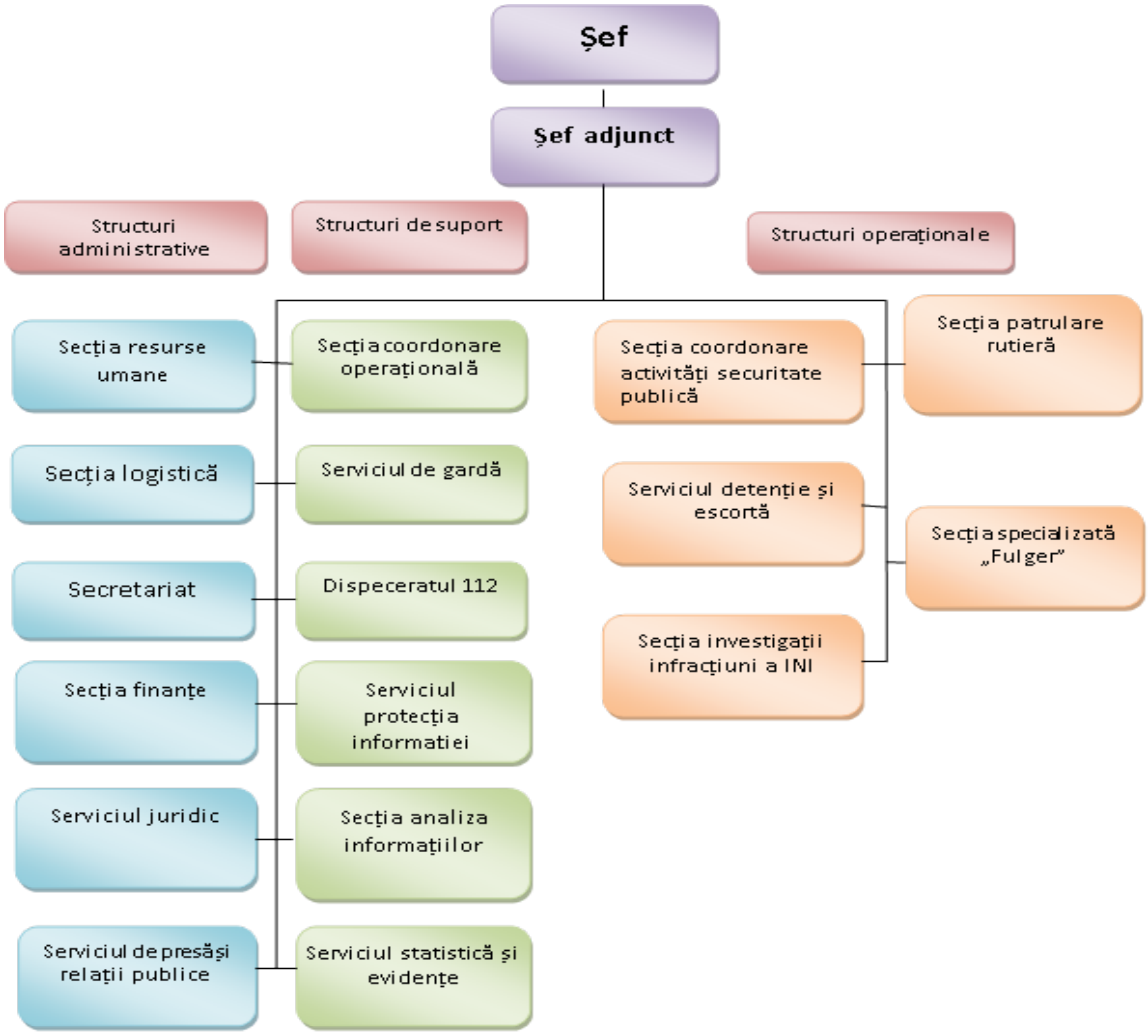

Figura 3.5 Structura Direcţiei de Poliţie

(perfecţionat de autor)

Anexa 9. Competențele Poliţiei și Carabinierilor

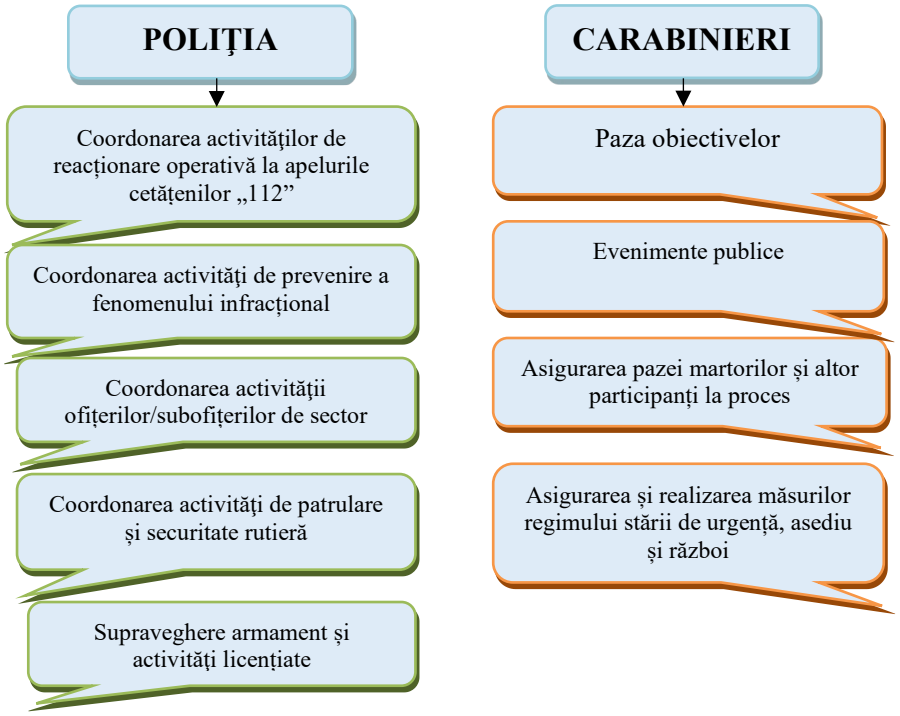

Figura 3.6. Competențele Poliţiei și Carabinierilor

(perfecționat de autor)

Anexa 10. Sistemul integrat operațional de asigurare şi restabilire a ordinii și securităţii publice

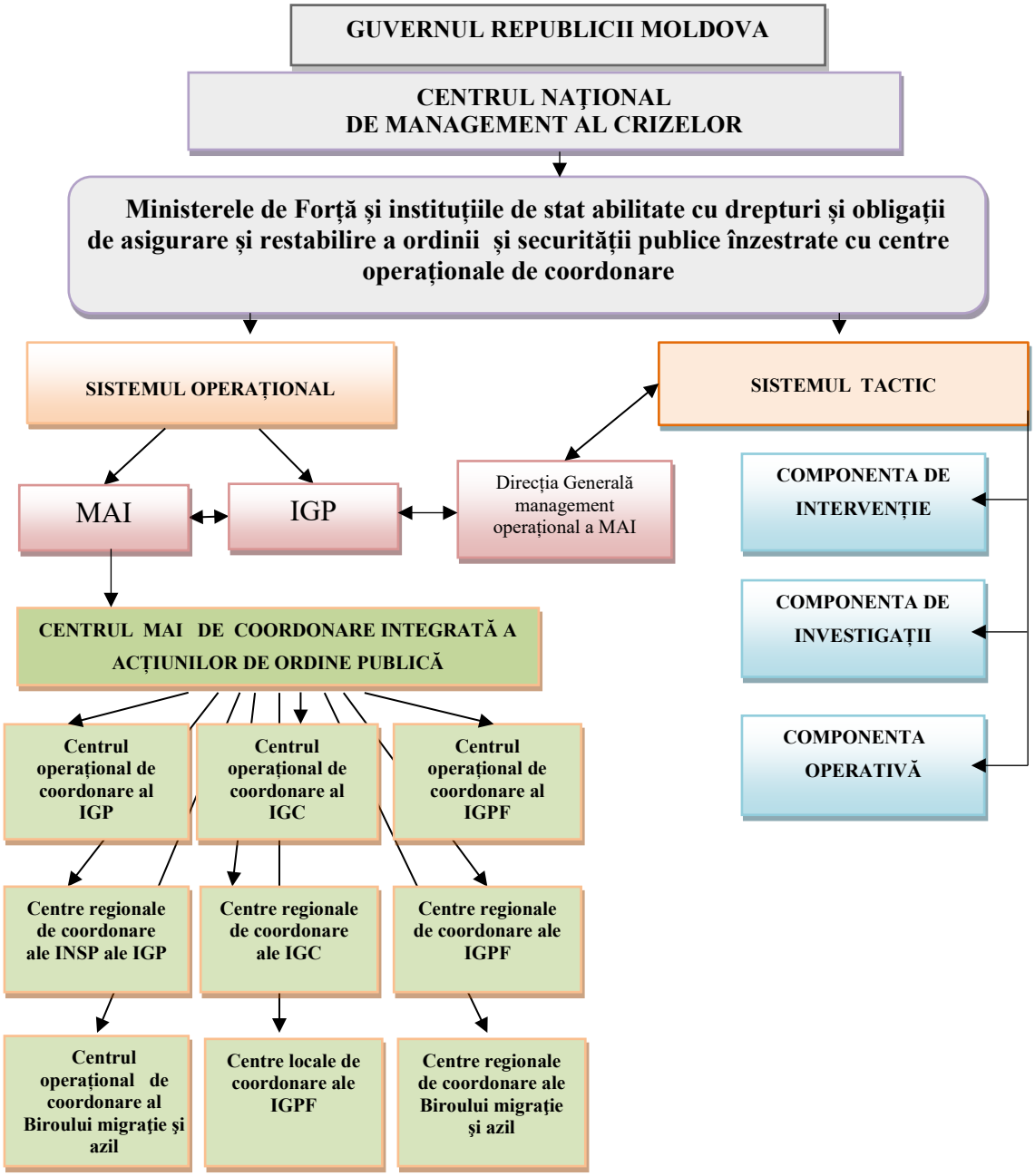

Figura 3.7 Sistemul integrat operațional de asigurare şi restabilire a ordinii și securităţii publice (perfecționat de autor)

Anexa 11. Dispozitive de acţiune la asigurarea ordinii și securității publice

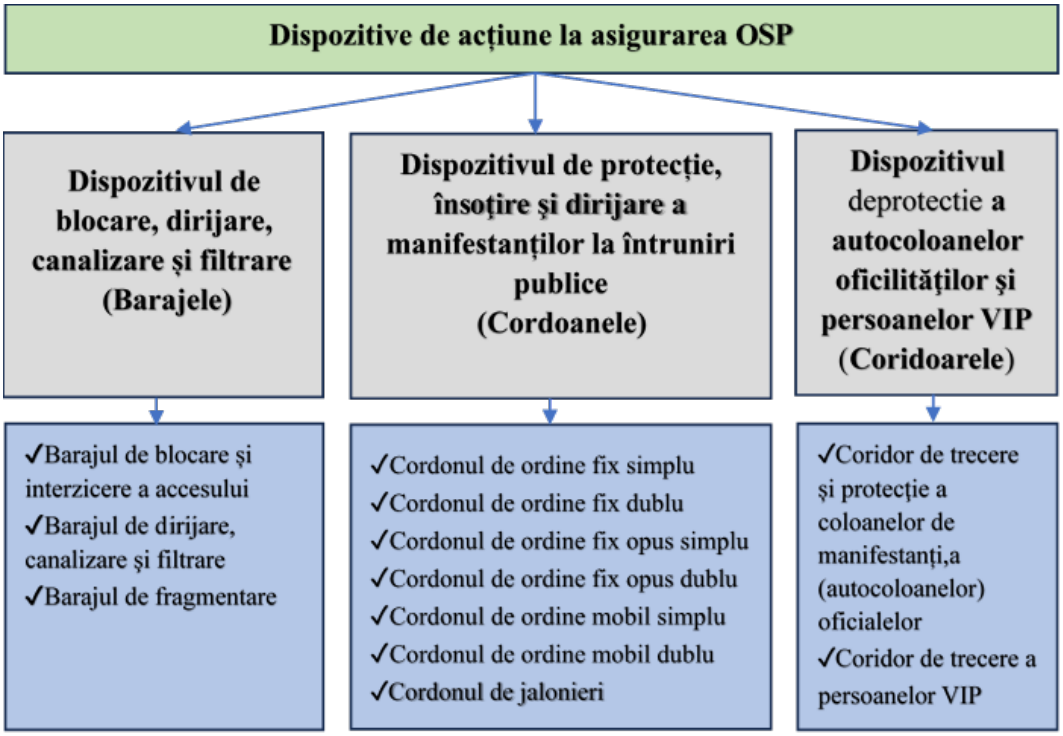

Figura 4.1 Dispozitive de acţiune la asigurarea ordinii și securității publice (perfecționat de autor)

Anexa 12 . Baraje

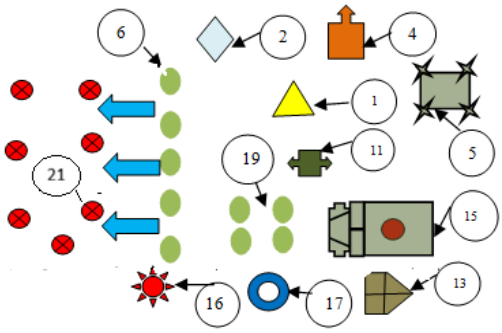

Figura 4.2 Barajul de blocare (procedeu)

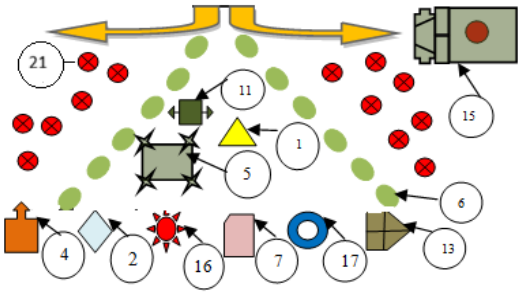

Figura 4.3 Barajul de fragmentare și interzicere a accesului (procedeu)

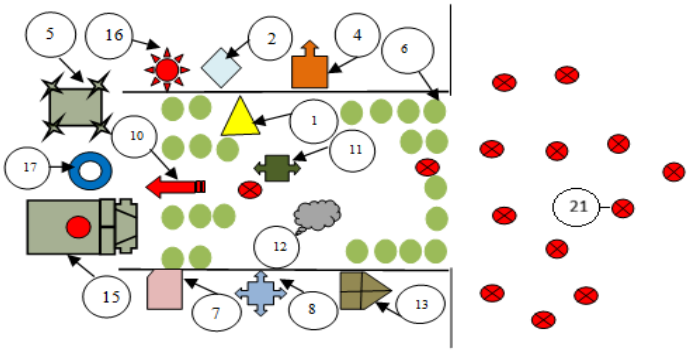

Figura 4.4 Barajul de dirijare, canalizare și filtrare (procedeu)

(Figurile 4.2; 4.3; 4.4 – perfecționat de autor)

Anexa 13. Integrarea vehiculelor în elementul de contact

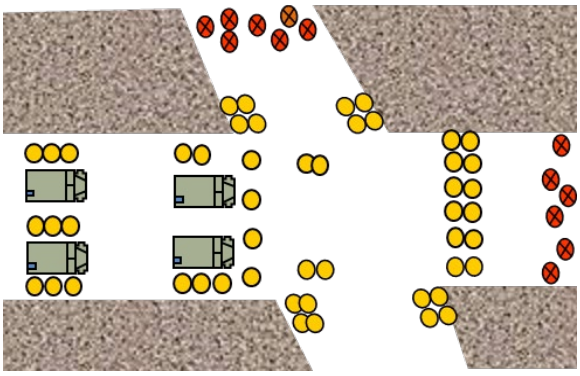

A

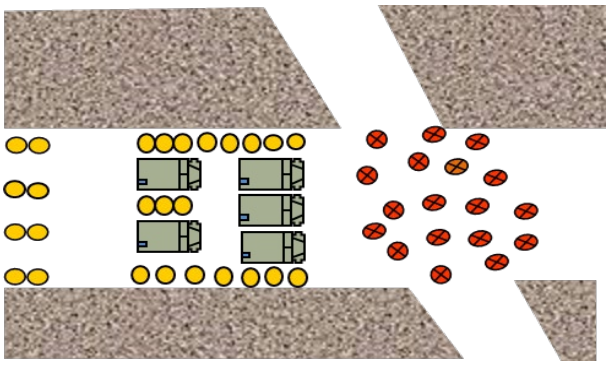

B

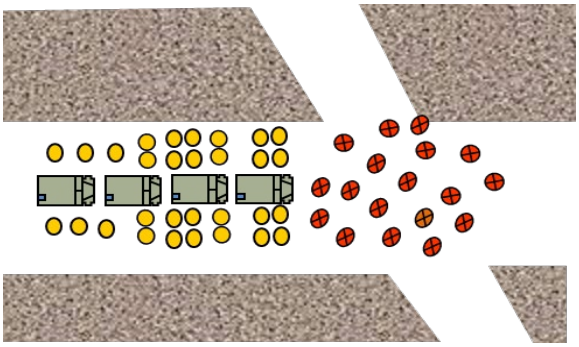

C

Figura 4.5 Integrarea vehiculelor în elementul de contact

A - echidistanța în coloană dublă; B - în coloană dublă; C - în coloană

(perfecționat de autor în colaborare cu IGC)

Anexa 14. Cordoanele de ordine publică

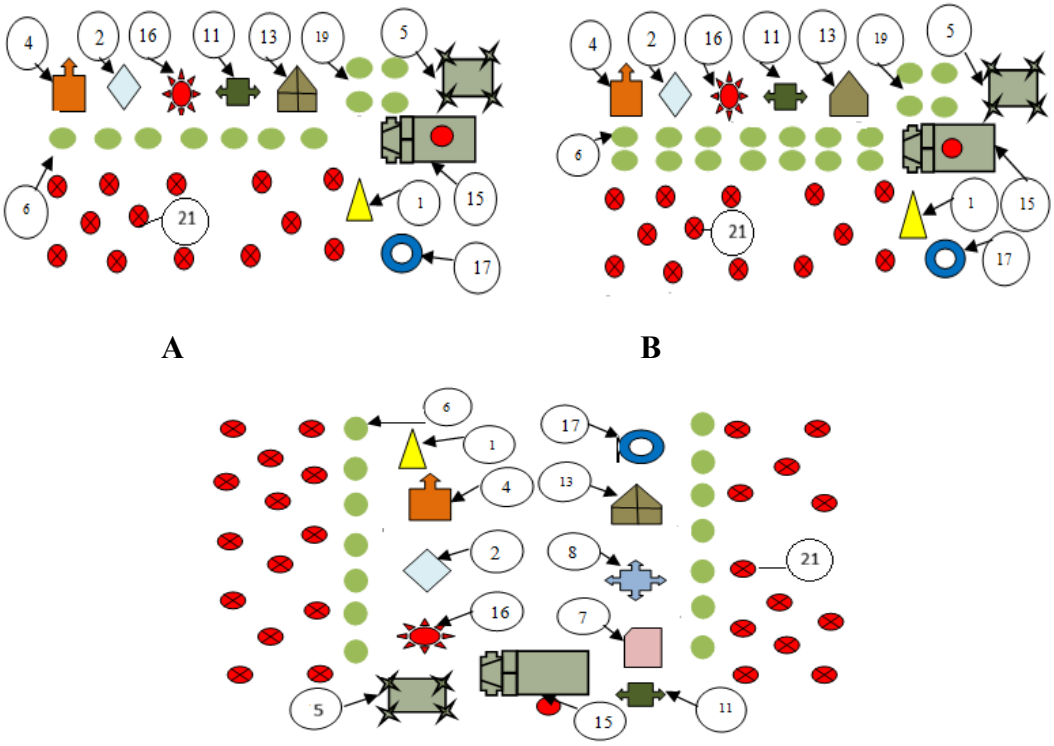

Figura 4.6 Cordoanele de ordine publică (procedee).

A - fix simplu; B - fix dublu; C - dublu opus

(perfecționat de autor)

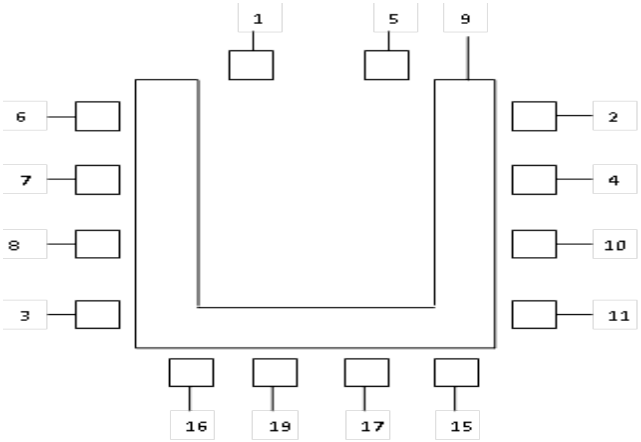

Figura 4.7 Cordonul mobil simplu (procedeu)

(perfecționat de autor)

Anexa 15. Coridoare de trecere

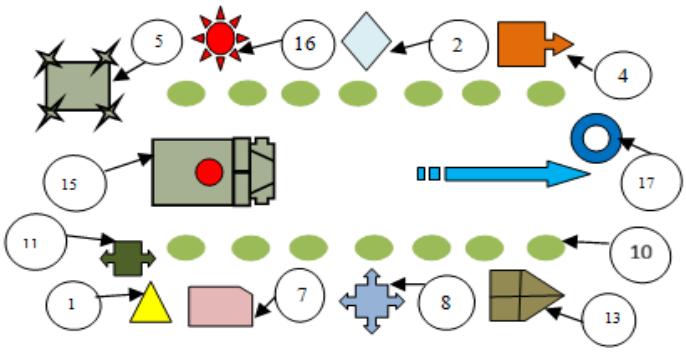

Figura 4.8 Coridorul de trecere și protecție a coloanelor (procedeu) (perfecționat de autor)

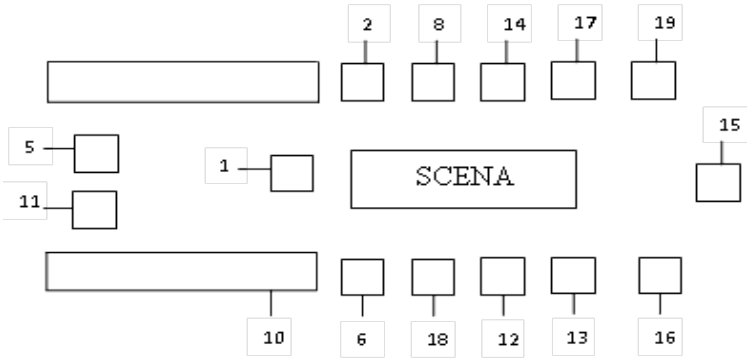

Figura 4.9 Coridorul de trecere (procedeu) simplu (perfecționat de autor)

Anexa 16. Zonele de acțiune divizate pe aliniamente

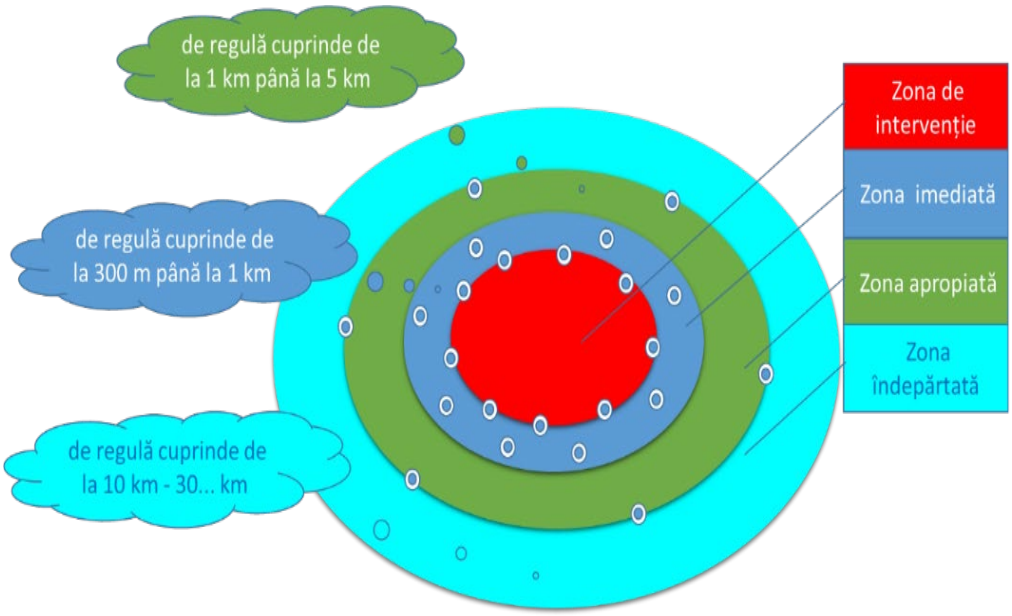

Figura 4.10 Zonele de acțiune divizate pe aliniamente
(perfecționat de autor în colaborare cu IGC)

Anexa 17. Dispozitivul forțelor de restabilire a ordinii publice

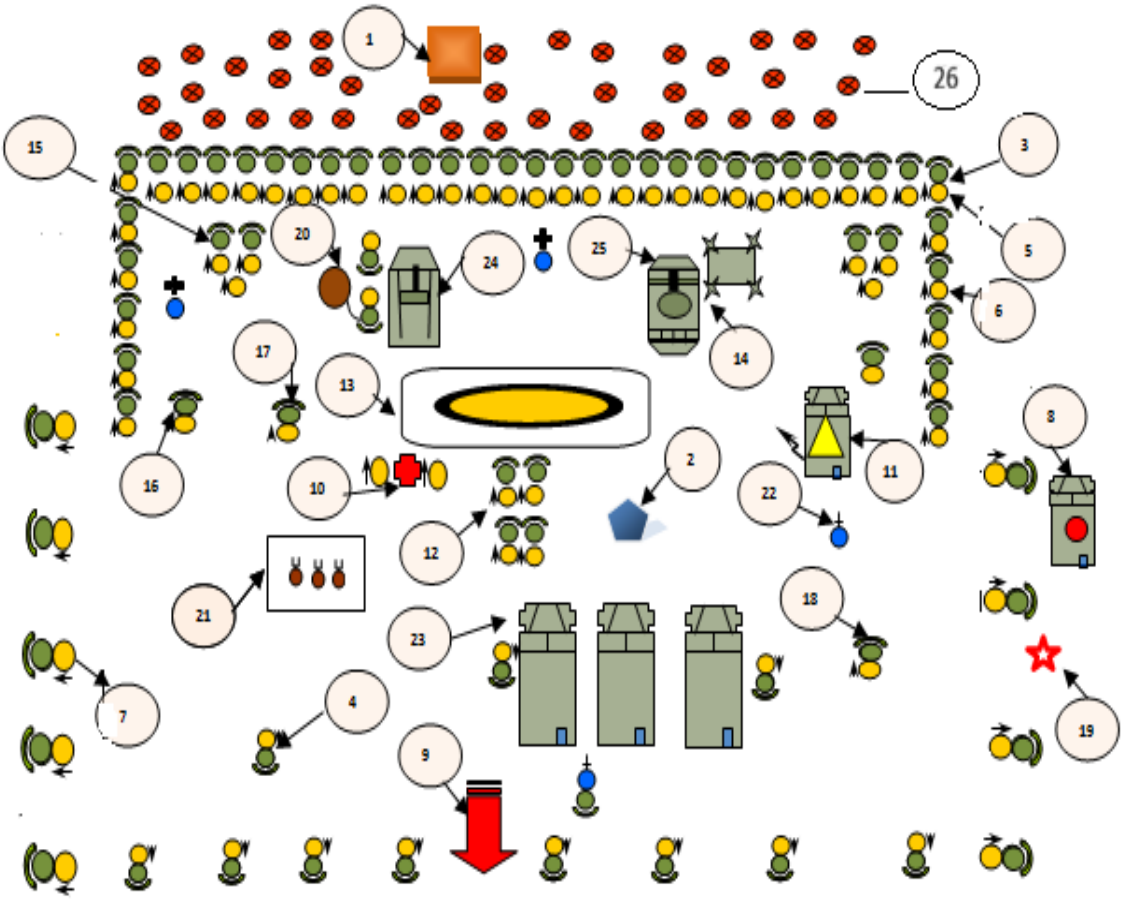

Figura 4.11 Dispozitivul forțelor de restabilire a ordinii publice

(perfecționat de autor)

Anexa 18. Dispozitivul (procedeu) saltului ofensiv

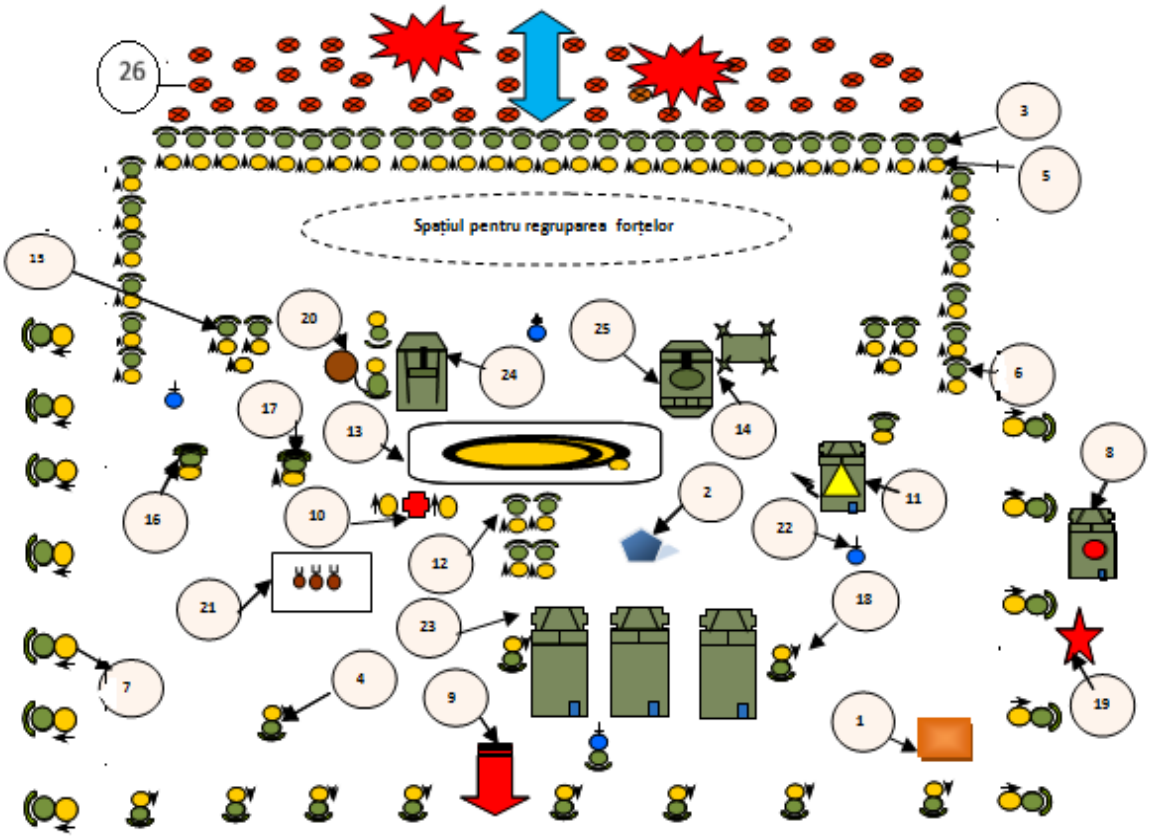

Figura 4.12 Dispozitivul (procedeu) saltului ofensiv
(perfecționat de autor)

Anexa 19. Dispozitiv (procedeu) de dispersare

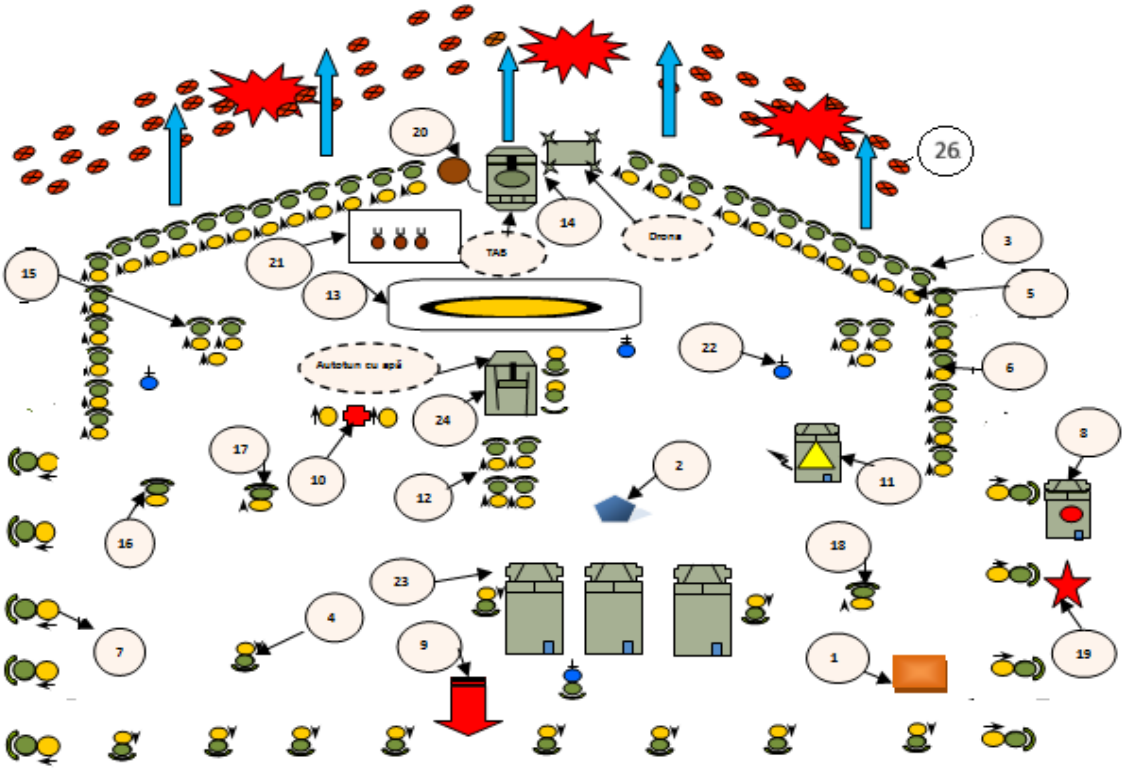

Figura 4.13 Dispozitiv (procedeu) de dispersare

(perfecționat de autor)

Anexa 20. Dispozitiv (procedeu) pentru ridicarea capilor instigatori

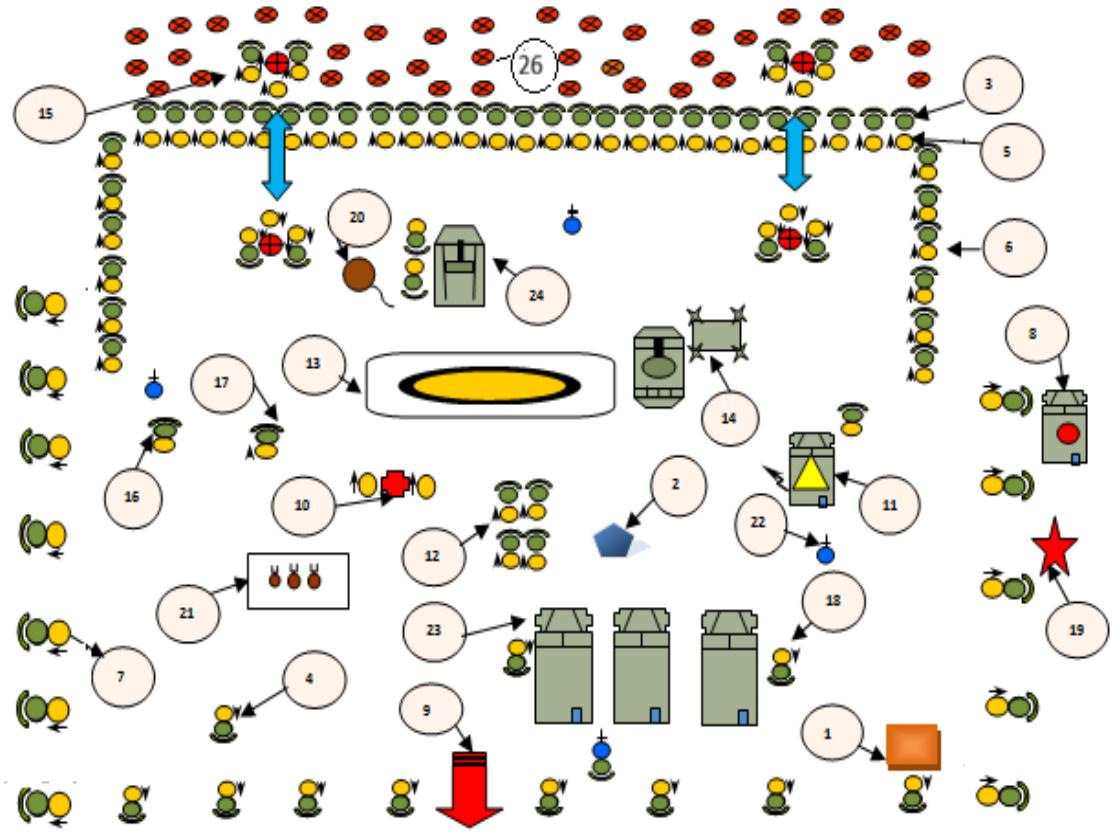

Figura 4.14 Dispozitiv (procedeu) pentru ridicarea capilor instigatori (perfecționat de autor)

Anexa 21. Detașamentul Mobil de Intervenție

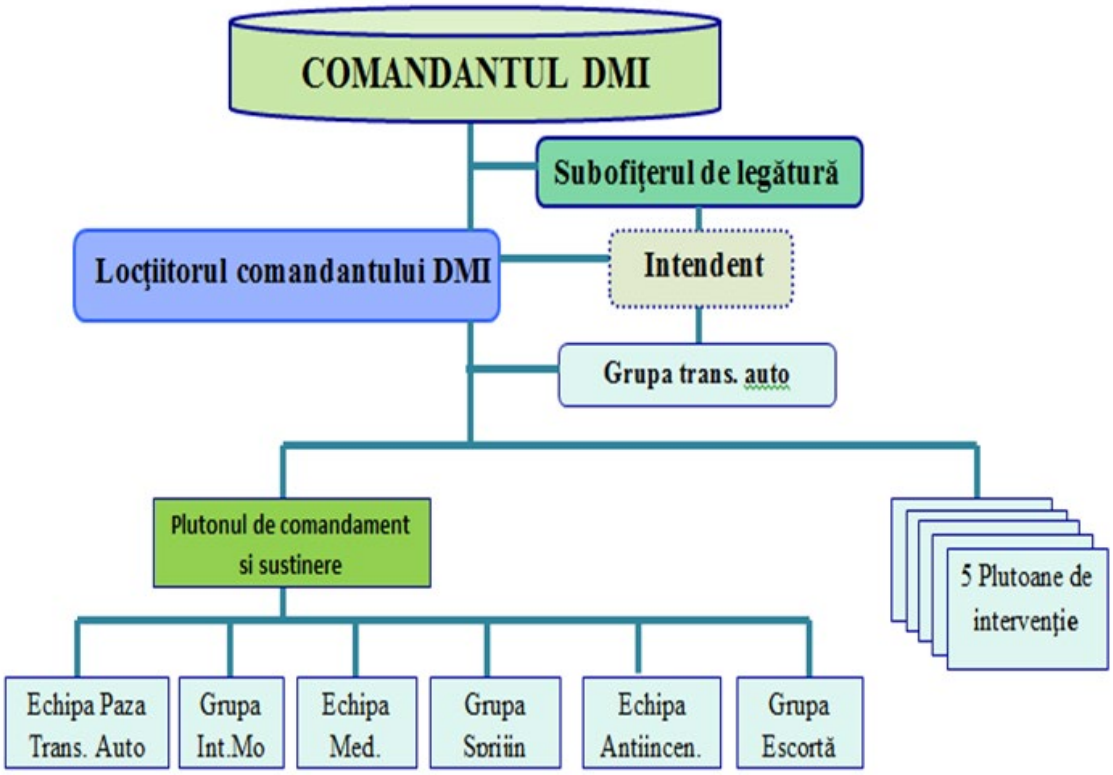

Figura 4.15 Detașamentul Mobil de Intervenție
(perfecționat de autor)

DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări şi realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

TALMACI Valentin

07. 09. 2026

CV-ul AUTORULUI

INFORMAŢII PERSONALE TALMACI Valentin

069313937
valentin.talmaci@yahoo.com

Sexul masculin/Data naşterii 24.11.1967/ moldovean

Cetățean – RM

EXPERIENŢĂ PROFESIONALĂ

2017 - până în prezent – Institutul de Educație Fizică și Sport/USM (Formator la Catedra militară);

2006-2017 – Activitatea în servicii de securitate la diferite organizații din R. Moldova;

1991-2005 – Serviciul militar prin contract în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova (Trupele de carabinieri) la diferite funcții de comandă până la comandant-adjunct de brigadă;

1987-1991 – Institutul militar al Trupelor Interne ale MAI URSS, or. Sankt Petersburg, Federația Rusă;

1986-1987 – Serviciul militar în termen, or. Celeabinsk 70, Federația Rusă

EDUCAŢIE ŞI FORMARE

2019-2023 – Școala doctorală, AMFA „Alexandru cel Bun”, specialitatea Apărare și Securitate;

1987-1991 – Institutului militar al Trupelor Interne ale MAI URSS, or. Sankt Petersburg, Federația Rusă.

1975-1985 – Studii medii în cadrul Școlii generale din s. Călinești, r-l Fălești.

ARTICOLE ŞTIINŢIFICE

1. TALMACI, V. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”,

24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 308-316.
2. TALMACI, V. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, Chișinău, RM, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 265-271.
3. TALMACI, V. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare “ a MAI al RM, Nr.16, Chișinău, 2023, p.368-375.
4. TALMACI, V. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense resourse management in the 21century”, Brașov, România, 27-28.10. 2022, p. 326-331.
5. TALMACI, V., PERJU, V. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, 2024, p. 179-196.
6. TALMACI, V. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, Revista științifică „Legea și Viața”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.3(379) Chișinău, 2024, p.120-131.
7. TALMACI, V. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA, Chișinău, RM, 2024, p. 211-224.
8. TALMACI, V. „Clasificarea şi organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Nr. 19, Chișinău, 2024, p.179-190, ISNN 1857-0976.
9. TALMACI, V., PERJU V. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice

internaționale „Prevenirea şi combaterea criminalității - probleme, soluții şi perspective”, 25 aprilie 2024, Academia „Stefan cel Mare” a MAI RM, „Legea şi Viaţa”, ediţie specială, Chișinău, 2024, pag. 357-362.
10. TALMACI, V. The evolution of the effectiveniess of the forces to ensure and restore public and securiti in the context of sports events. The Annals of the “Ştefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Move-ment eISSN 2601 - 341X, ISSN 1844-9131, 2024, p. 202-215.
11. TALMACI, V. „Situația actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. În Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr.41/1, Chişinău, 2023, www.scf.usefs.md, p.48-53.
TALMACI V. Procedeu de formare a cordonului mobil de protecție a participanților manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7695, din 26.05.2026.
12. TALMACI V. Procedeu de dispersare a mulțimii pentru restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7703, din 16.06. 2026.
13. TALMACI V. Procedeu de formare a unui coridor de trecere pentru protecția și deplasarea persoanelor în cadrul manifestațiilor cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr, intrare 7704, din 17.06. 2026.
14. TALMACI V. Procedeu de formare a barajului de dirijare, canalizare și filtrare a participanților la manifestații cu caracter de masă. Cerere de brevet de invenție depusă la AGEPI, nr. intrare 7705, din 17.06. 2026.

LIMBA MATERNĂ - Limba română.

ALTE LIMBI STRĂINE CUNOSCUTE	ÎNŢELEGERE		VORBIRE		SCRIERE
	Ascultare	Citire	Participare la conversație	Discurs oral	
limba rusă	B1/2	B1/2	C1/2	C1/2	B1/2
limba franceză	A1/2	B1/2	B1/2	B1/2	B1/2

Niveluri: Utilizator experimentat - A1/2: Utilizator elementar - B 1/ 2: Utilizator independent - C1/2:

DISTINCŢII DE STAT Decretul Președintelui Republicii Moldova, nr.107 din 04 ianuarie 2019

Medalia „Meritul Militar”, nr. 1046.